IUBIRI ȘI DESTINE

O DRAGOSTE TRAGICĂ

Destinul ultimului Romanov

DORA LEVY MOSSANEN

IUBIRI ȘI DESTINE

DORA LEVY MOSSANEN

O DRAGOSTE TRAGICĂ

Destinul ultimului Romanov

Traducere din limba engleză
Oana Butta

Personajele și evenimentele descrise în această carte sunt fictive sau sunt utilizate în mod fictiv. Orice asemănare cu persoane reale, în viață sau decedate, este pur întâmplătoare și neintenționată.

Tatălui meu, Sion Levy, fie-i țărâna ușoară
Și mamei mele, Parvin Levy,

Profesorilor mei iubiți

Și stelelor mele strălucitoare,
Hannah Sophia și Macabee Ryan Ascher

„Ce altceva ar trebui să fie viețile noastre dacă nu un șir nesfârșit de începuturi, de plecări dureroase în necunoscut, ce ne împing de pe marginile conștiinței în misterul a ceea ce încă nu am devenit."

Ovidiu, în *Povestiri* de David Malouf

„Mă gândesc la bouri și îngeri, la secretul pigmenților rezistenți, la sonetele profetice și la refugiul artei. Și aceasta este singura nemurire pe care o putem împărți noi doi, Lolita mea."

Lolita, Vladimir Nabokov

1887

Mugetele bourilor răsună departe în pădurea bătrână. Boris Spiridov își întinde haina de vânătoare peste o saltea de frunze, iar Sabrina Iosefina, fiica unui mare duce și favorit la curtea Romanovilor, se lasă pe vine ca și cum și-ar fi petrecut toată viața în pădurea aceasta. Înalt și solid în spatele ei, Boris o lasă să-și sprijine greutatea de picioarele lui și cu mâinile o apucă de subsuori. Ea își desface genunchii larg, își adună enormele rezerve de putere și împinge. Aduce pe lume o fată. O fată cu bucle negre și pielea de culoarea aramei. O fată cu ochi aurii minunați – unul dintre ei ca un opal translucid, care reflectă profunzimea emoțiilor mamei.

Capitolul 1

1991

Daria Borisovna Spiridova se trezește speriată la auzul unui ciocănit insistent în ușă. Fluturi bat din aripi pe pielea ei, își țes drum printre buclele ei argintii, foșnind pe sub pături. Un nor de fluturi plutește din dormitor până în hol.

Înfășurată într-un șal de satin fin, cu bastonul țarului Nicolae al II-lea într-o mână și cu o lampă în cealaltă, Daria se strecoară în liniște pe coridorul Palatului Plăcerilor, acum în ruină, și se oprește în fața ușii de stejar masiv.

Micul Servitor apare cu o tavă de piroști și un pahar de votcă. Zâmbetul îi scoate la iveală dinții de aur, care au costat-o pe Daria o cruce încrustată cu perle.

– Pot să vă ajut, doamnă?

Ea ridică o mână ca să-l țină la distanță. Cu sclipirea aceea poznașă în ochi și obiceiul lui de a-și face apariția în momentele cele mai nepotrivite, piticul e de multe ori o pacoste.

– E pentru mine. Răspund eu.

Își strânge șalul în jurul umerilor. Buclele ei aruncă umbre în lumina slabă a lămpii în timp ce bâjbâie cu numeroasele încuietori și zăvoare. Ușa se mișcă scârțâind, apoi se deschide cu un geamăt puternic, iar ea se trezește față în față cu un tânăr cu ochii înguști, într-o uniformă de culoarea coastelor Crimeei.

– *Dobroe utro!* o salută el, făcând o plecăciune adâncă, atingând cu o mână borul căciulii din blană de vulpe ce i se clatină pe capul mic și conic, iar cu cealaltă întinzându-i un plic crem din foaie velină.

La vederea sigiliului familiar al asociației, Daria ridică involuntar mâna spre oul Fabergé în miniatură pe care îl poartă la

gât agățat de un lănțișor. Asociația Nobilimii Ruse este o adunare zdrențăroasă a unor rămășițe de aristocrați descendenți ai Șcerbatovilor, Goliținilor, Bobrinskilor, Iusupovilor și Șeremetievilor. Înainte ca ticăloșii de bolșevici să distrugă Rusia, aristocrații aceștia se plimbau în trăsurile lor strălucitoare pe bulevardul Nevski Prospekt în drum spre Teatrul Mariinski sau de la un palat la altul, unde, înfășurați în blănuri și strălucind de bijuterii, mâncau cu lingura caviar de Marea Caspică în boabe ca mărgăritarul și ciocneau pahare de șampanie cu Altețele Lor imperiale țarul Nicolae Alexandrovici Romanov și Alexandra Feodorovna. Vorbeau în limba franceză cu copiii lor și cu guvernanta elvețiană, în limba engleză cu bonele și prietenii lor britanici și în limba rusă cu slujitorii.

Aristocrații aceștia exilați încă mai visează, fac planuri și complotează să reinstaureze monarhia, deși resping ideea ei de a-l căuta pe fiul țarului, Alexei, considerând-o doar o ultimă halucinație a unei femei nebune.

– *Spasibo*, fiule, îi murmură Daria mesagerului rumen la față.

Face un pas înapoi ca să închidă ușa, dar băiatul rămâne nemișcat în prag, captivat de femeia aceasta în vârstă de 104 ani, de ochii ei fermecători, din care unul seamănă cu o sferă de opal crăpat. Nu e ca opalul acela lăptos extras din fisurile pământului, ci are o nuanță aurie limpede, sfidătoare și plină de mister.

– Ești atât de frumoasă, atât de deosebită! se aude el vorbind, deși limba i se împleticește în gură. E adevărat că ochiul tău de opal poate citi gândurile animalelor?

Daria își îndreaptă privirea spre el.

– Și pe ale oamenilor, *golubcik*, dragul meu. Văd totul, chiar și ceea ce aș prefera să nu văd.

Până la vârsta ei, Daria a învățat să accepte multe lucruri... Și-a acceptat fisura opalului din ochi, provocată de o suferință întâmplată cu mult timp în urmă, o tragedie la care a fost martoră, o pată neagră care n-ar fi trebuit să apară niciodată. A învățat să accepte curiozitatea trezită de ochii ei, să accepte că frumusețea ei, neștirbită de timp sau de nenorociri, este și ea o ciudățenie. Așa că, în ciuda nerăbdării de a afla ce conține plicul, decide să-i răspundă băiatului curajos, care-i amintește de Micul Servitor cu douăzeci de ani în urmă, când i-a apărut la ușă cu gura plină de dinți stricați și cu două zibete botoase în brațe, spunându-i că

părinții lui au fost trimiși „la lagăre", că nu-i pasă că toată lumea o crede vrăjitoare și că fluturii ei sunt sufletele Romanovilor. La drept vorbind, i-a spus el, excentricitățile ei îi conveneau, căci și el era altfel decât ceilalți. I-a promis să muncească din greu în schimbul hranei și adăpostului și a susținut că pisicile lui sălbatice sunt dresate să smulgă boabe roșii de cafea din tufele pe care a promis să le planteze în grădină, boabe din care avea să prepare cea mai aromată cafea. Ea a deschis pur și simplu ușa și l-a lăsat să intre. Și acum, în ciuda înclinației de a aprinde focurile în șeminee în absența ei, tăcerile lui lungi și votca excelentă pe care o distilează au devenit prezențe agreabile în viața ei singuratică.

Freacă plicul între palme și îi oferă tânărului în uniformă un zâmbet care îi scoate la iveală dinții impecabili.

– Vrei o sticlă din votca mea de casă?

El se foiește în loc, șovăind, nesigur de manierele potrivite – dacă ar trebui să accepte sau să refuze politicos. Se decide să urmeze calea bătută și răspunde:

– Nu beau, *spasibo*.

Ea scoate un hohot de râs, izvorât din adâncul pieptului, apoi izbucnește într-o veselie vulcanică.

– Ce păcat! O dușcă zdravănă de votcă bună în fiecare zi te ține sănătos. Dar te înțeleg, băiete, chiar te înțeleg. Ești tânăr, neatins de tragedii, îmbătat de viață. Și totuși, dacă te răzgândești, îți ofer cu cea mai mare plăcere o sticlă din excelenta mea votcă.

– Votca vă face să arătați atât de tânără... Scuzați-mă. Se spune că sunteți bătrână, dar nu arătați deloc bătrână. *Sunteți* bătrână?

– Bătrână! Ai grijă ce spui, băiete! Daria își întinde capul spre el, căutând în ochii lui vreo urmă de răutate sau de batjocură, dar, negăsind decât inocența tinereții, adaugă: Secretele vieții mele lungi sunt pasiunile, obsesiile și visele mele, care nu s-au schimbat deloc de când aveam șaptesprezece ani și trăiam în pădurea Belaveja cu păsările paradisului și animalele sălbatice. Dacă s-a schimbat ceva, aș putea spune că azi sunt mai hotărâtă. Du-te acum și împărtășește-le vestea tinerilor tăi prieteni!

Secretul longevității ei este mult mai complex de atât, desigur. O bucată de ambră pe care a descoperit-o pe malul Crimeei rămâne esențială pentru aspectul ei tineresc. O ajută și optimismul ei, capacitatea de a se hrăni cu speranțe și cu o dietă de amintiri.

Chiar și atunci când fructele halucinogene din grădină nu-i alină amestecul acesta de aduceri-aminte și vinovăție, ea refuză să-și piardă speranța. Speranța că fiul țarului supraviețuise ororilor din noaptea aceea de demult și că, în ciuda vârstei lui, este sănătos. Speranța că va putea, încă o dată, să-l țină în brațe și să-i acopere fața cu un milion de sărutări tandre.

– Pot să vă mai pun o întrebare? spune băiatul.

– *Ne budet li*, ai grijă ce întrebi, tinere! răspunde ea, și un nor de fluturi i se ghemuiește în mâna făcută căuș.

– Este adevărat că ai fost *tiotea* Dașa a țareviciului, Alexei Nikolaevici Romanov?

– Într-adevăr. *Da*! Am fost doamna lui de onoare, iubita lui mătușă Dașa. Acum du-te! *Sceastia i zdorovia*! Noroc! Și nu uita să-l pomenești pe țareviciul nostru în rugăciunile tale, spune ea.

Un nor de fluturi fâlfâie în jurul ei ca niște ornamente. E mai puțin intimidantă decât i s-a spus, așa că băiatul exclamă:

– Oamenii zic că sunteți vrăjitoare și că fluturii ăștia sunt sufletele Romanovilor care țin vrăjmașii departe și vă ajută…

– Vorbești prea mult, fiule. Ferecă-ți buzele, altfel vei începe să scoți broaște râioase pe gură.

Daria îl împinge blând cu bastonul și închide ușa în urma lui. Alungă doi fluturi insistenți care aterizează pe plic și bate cu bastonul înspre un șobolan care aleargă pe hol ca să ciugulească în spatele ei. Alți șobolani vin și pleacă, mulțumindu-se cu resturile neîndestulătoare. Ăsta cu ochii ca niște mărgele e lacom ca oricare dintre revoluționarii roșii pe care i-a cunoscut vreodată, ca toți ticăloșii de comuniști și javrele antimonarhiste care se scapă pe ei de frică atunci când o văd.

Rupe sigiliul plicului și scoate un bilet scris pe foaie velină. Inima îi bate cu putere în piept în timp ce trece cu privirea peste inscripțiile imprimate cu auriu. Emisarii Asociației Nobilimii Ruse o cheamă la o reuniune de urgență la parfumeria Rostislav, la patru fix după-amiază. O chestiune importantă necesită prezența ei imediată. Ce i-ar fi putut determina pe membrii acestui cerc închis de monarhiști să o cheme acum? A stat cu ochii pe ei de-a lungul anilor, urmărindu-le jalnicele încercări eșuate de a-l găsi pe moștenitorul tronului, prețiosul ei protejat, dragul ei Alioșa, bărbatul care avea să restaureze monarhia. An după an, tot felul de pretendenți la tron și-au făcut apariția,

escroci și impostori fără nici o legătură cu Romanovii, fără vreo picătură de sânge regal în venele lor uscate.

Daria împăturește biletul și se gândește la căutările ei continue pe străzile poluate ale Ekaterinburgului, pe bulevardele sufocate de trafic, în clădirile acoperite cu funingine și în autobuzele împuțite, la atenția cu care examinează toate persoanele oricât de puțin asemănătoare cu țareviciul, prințul ei adorabil cu ochi melancolici care îi reflectau suferința. Continuă să călătorească prin țară și să asculte pe oricine pretinde să aibă informații despre vreun Romanov, să stabilească întâlniri cu un impostor sau altul, să le observe geografia fețelor și să îngrămădească cenușă pe capetele lor mincinoase.

Micul Servitor reapare cu tava.

– Micul dejun, doamnă?

Ea bagă biletul înapoi în plic și lasă să iasă un fluture care intrase înăuntru.

– Nu azi.

– Vești deosebite, doamnă?

– Da, da, o întâlnire importantă la care trebuie să particip.

– Chiar acum, doamnă?

– Nu, peste o eternitate. Ei, nu chiar, dar așa pare. Trebuie să fiu la parfumerie în patru ore.

– Poate că doamna vrea să încălzesc baia de aburi? Ajută întotdeauna.

– Da, mulțumesc. Chiar te rog.

Va face baie, își va spăla părul cu șampon, va gusta un fruct halucinogen sau poate două și va bea un pahar de votcă parfumată ca să-i treacă timpul. Îi place sentimentul de relaxare pe care i-l aduce fiecare scufundare în baia cu aburi. Spălatul este un ritual necesar, legătura ei de fiecare zi cu trecutul, cu copilăria și părinții ei iubiți.

Piticul se grăbește să pregătească baia cu aburi, hotărât să-i facă pe plac stăpânei lui, care, spre deosebire de alții, îl privește ca pe un egal, nu ca pe un gândac de bucătărie pe care îl strivești cu piciorul și îl strângi apoi odată cu gunoiul. Dintotdeauna i s-a spus Micul Servitor, în ciuda faptului că, lăsând la o parte înălțimea lui, are trăsături care ies în evidență: ochi bulbucați, nas coroiat, mâini și picioare ca niște lopeți. Îi place să locuiască aici, ferit de priviri curioase, aici unde poate să se îmbrace cum vrea,

în pantaloni largi din satin colorat și bluze care îi amintesc de Bakșai, satul natal. Camera lui, în ciuda vopselii care se cojește și a mirosului de mucegai, e de-a dreptul luxoasă după standardele lui, și Micului Servitor îi place să ocupe un pat care cândva a aparținut marii ducese Anastasia. Merge târșâindu-și picioarele prin grădina cu tufe de fructe, fluturi amețitori, zibete sălbatice și distileria de votcă unde fermentează smochine negre, melasă, chimen și coacăze. Și merge pe aceeași alee pe care s-au plimbat țarul și țarina cu șaptezeci de ani în urmă.

Ridicat în mijlocul a cinci acri de teren, pe un deal cu vedere asupra orașului de dedesubt, Palatul Plăcerilor este locul în care Nicolae al II-lea și Alexandra Feodorovna obișnuiau să asiste la simfonii și spectacole de balet după o zi lungă de responsabilități oficiale. Înconjurat cândva de crânguri de mesteacăn, tei și cedru, peisajul e năpădit acum de tufe de arbuști hibrizi și robuști pe care Micul Servitor i-a plantat când a venit aici cu zibetele lui sălbatice.

Zibetele continuă să se împerecheze și să se înmulțească. Se strecoară printre tufișuri în timpul nopții și smulg boabe de cafea, mestecă exteriorul fructos și înghit interiorul tare. În fiecare dimineață, Micul Servitor intră în grădină și culege din numeroasele grămezi de bălegar de zibetă boabele care au fost rafinate de sucul gastric al animalelor. Apoi începe să fiarbă una dintre cele mai rare cafele dulci, cu aromă de vanilie și ciocolată.

Decorul acesta care s-a conservat miraculos și care ascunde ruinele revoluției bolșevice și ale anilor de război civil este singura reședință imperială pe care comuniștii și antimonarhiștii nu au confiscat-o, de teama fluturilor care se înmulțeau și pe care îi considerau sufletele Romanovilor, rămase să bântuie pe pământ.

Micul Servitor intră în baia de aburi construită cu zeci de ani în urmă. În afară de acoperișul care lipsește, este într-o stare acceptabilă. Încearcă apa și, văzând că e destul de caldă și plăcută, amestecă în ea o cantitate generoasă de esență de eucalipt și floare de portocal și așază în apropiere câteva prosoape, un borcan de săruri de baie și nuiele de mesteacăn. Culege cinci fructe de pădure halucinogene din grădină și le aranjează pe o frunză de smochin decorativă într-un bol, apoi pleacă să-și cheme stăpâna.

– Baia de aburi este gata, doamnă, anunță el oficial.

Ea apare, își aruncă șalul de pe spate și își scoate cămașa de noapte, în timp ce Micul Servitor le ridică și le împăturește cu grijă pe braț. O observă cum se scufundă în apa aromată, admirând miracolul de sub ochii săi. Mușchii ei sunt fermi, pielea, de nuanța scorțișoarei, ochii aurii reflectă splendoarea unei femei sigure pe frumusețea ei. El nu contenește să caute prin Palatul Plăcerilor ceva ce ar putea explica secretul tinereții ei veșnice: un elixir, o incantație, o plantă magică. Poate ceva ce i-ar putea adăuga și lui câțiva centimetri în înălțime.

S-a întrebat de mai multe ori dacă secretul tinereții ei ar putea avea vreo legătură cu parfumul care emană mereu din omniprezentul ou Fabergé în miniatură agățat de un lănțișor de aur la gâtul ei. Este o bijuterie superbă, nu mai mare decât unghia degetului mare. Un smalț de un verde intens, încrustat cu diamante strălucitoare și perle, în mijlocul căruia se află portretul unei femei frumoase cu părul roșcat. Odată deschis, emană un parfum puternic și îmbătător ca gesturile ațâțătoare ale unui amant.

Micul Servitor îi strânge părul într-o eșarfă și-i aranjează o pernă la ceafă. Aduce castronașul cu fructe de pădure. Ea aruncă două fructe pline, lucioase în gură, le suge nectarul, savurează gustul familiar de tartă amară. Îl strigă pe Micul Servitor să-i aducă înapoi bolul pe care l-a luat.

– Aveți grijă, doamnă, sunt proaspăt culese de pe vrej și sunt destul de puternice.

– Cu atât mai bine, răspunde ea, smulgând un fluture încăpățânat din vas și luând în mână restul boabelor, suficiente ca să-i țină entuziasmul în frâu până la reuniunea din după-amiaza aceasta.

Își odihnește capul pe pernă, oftează mulțumită și închide ochii, imaginându-și epoca din urmă cu 104 ani, dinainte de nașterea ei, în care bourii cutreierau sălbatici prin pădurea Belaveja și Sabrina era o femeie fără nici o grijă.

Capitolul 2

1887

Marele duce Boris Spiridov își duce binoclul la ochi și privește întinderea nesfârșită de pădure bogată în vânat – cerbi, elani și bizoni –, presărată cu râuri șerpuitoare și cărări nisipoase, stejari bătrâni, pini și brazi albi. Musafirii de la curte sunt așteptați la moșia Belaveja din estul Poloniei, iar Boris, văr de-al doilea al țareviciului Nicolae Alexandrovici Romanov, așteaptă cu nerăbdare emoția vânătorii și plăcerea de a-și petrece timpul în compania doamnelor.

A fost plănuită o mare expediție de vânătoare a bourilor, crescuți și întreținuți pentru plăcerea tânărului țarevici. Însă, în ultimul an, animalele acestea viclene și greu de prins s-au înmulțit, călcând în picioare cuiburile delicate ale păsărilor paradisului pe care țareviciul le-a colonizat în pădure. Păsările acestea, cu penele lor dantelate și culorile uimitoare, sunt pe cale de dispariție. Și țareviciul nu este mulțumit.

Boris galopează de la o cabană de vânătoare la alta, strigând slujitorilor cu vocea lui autoritară să pregătească toate cabanele, să le decoreze cu opere de artă atent selectate, să aducă provizii, să împrăștie bușteni de foc, să curețe tufișurile și să macine ovăz ca să-l amestece cu carnea, ca hrană pentru câinii de vânătoare. Cât despre pregătirea cabanei private a prințesei Alix de Hessa, însoțitoarea țareviciului, Boris nu prea știe ce să facă. De ce fel de confort ar avea nevoie o femeie? O plasă deasupra patului, ca să țină țânțarii departe? Un buchet de flori și o cutie de bomboane de ciocolată? Gândindu-se la părul ei roșcat și lung, se îndreaptă spre cabana principală să ia setul de perii de păr din argint care au aparținut cândva Ecaterinei și pe care le-a achiziționat la o licitație.

În amurg e din nou în șa, cu spatele drept, atent la cel mai mic zgomot adus de vreo adiere, cu o eșarfă roșie neglijent legată într-un nod lejer. Cămașa și mânecile umflate de vânt îi sunt precum stânca de dolomit ce se ridică falnic în spatele lui. Aude galopul copitelor ce se apropie, urmat de zgomotul roților de lemn, fragmente de discurs și apoi râsete.

Boris apucă frâiele și se îndreaptă în galop spre locul de unde vine larma.

Alaiul imperial înaintează tumultuos. Țareviciul Nicolae galopează în șa. Prințesa Alix Viktoria Helena Luise Beatrice de Hessa și Rin călărește în dreapta lui, cu picioarele pe o parte, pe un armăsar de culoarea mierii de la grajdurile imperiale.

Iat-o, împodobită cu cercei prea mari și eșarfe viu colorate, agățate la gât ca niște funde de cadou, pe roșcata Sabrina Iosefina, fiica ducelui și ducesei de Corinin, un mic principat european, cunoscut pentru cele două mine care furnizează familiilor regale din Europa mult râvnitele diamante roz.

Un contingent mare de servitori îmbrăcați în livrea stacojie este urmat de zeci de cufere și de un spital pe roți, de o bucătărie mobilă, de supraveghetorul câinilor de vânătoare ai Maiestății Sale cu haitele sale de barzoi, echipa de grăjdari și șoimii.

Nouăzeci și opt de vânători – aristocrați și mari duci Romanov – își strunesc armăsarii arăbești pursânge să meargă la trap ca să nu stârnească vârtejuri de praf, neplăcute pentru doamne.

Sabrina își așază mai bine pușca agățată peste umăr și își îndeamnă armăsarul pătat la trap, ca să țină pasul cu prințesa.

– Draga mea Alix, ești obosită? Nu vrei să te odihnești? Cât de departe suntem?

– Nu suntem departe, răspunde prințesa Alix. Mă doare spatele, ca întotdeauna. Dar tu ce faci, draga mea? Ți s-a scurs toată culoarea din obraji. Dă-te cu un pic de ruj, dă-ți părul pe după urechi… da, în partea dreaptă… așa, e bine. O să ți-l prezint personal. Vei fi încântată. Marele duce Boris Spiridov are sânge regal și e un domn rafinat.

Sabrina își duce armăsarul mai aproape de prințesă.

– Nu te supăra, Alix, dar mă interesează mai mult vânătoarea decât marele duce.

– Nu știu ce găsești tu în sportul ăsta, draga mea. Poate de data asta marele duce are să ți se pară mai interesant decât împușcatul bourilor. Promite-mi să nu te pronunți decât după ce-l vei cunoaște.

– Promit, răspunde Sabrina, călăuzindu-și armăsarul să evite un pâlc de narcise.

Mai înapoi, în spatele servitorilor și al armăsarilor pursânge, Iasmina, dansatoarea persană – invitată de Boris Spiridov să distreze seara alaiul imperial – călărește bărbătește pe un armăsar brun. Coapsele ei musculoase îmbrățișează șaua, mâinile cu articulații albe strâng frâiele. Părul negru, presărat cu diamante false strălucitoare, îi este împletit în vârful capului și acoperit cu un văl de culoarea cerului. Țitera o poartă într-o cutie de piele așezată pe spatele unui catâr.

E furioasă, își simte inima în piept ca pe o piatră dureroasă. De-a lungul călătoriei, sute de ochi masculini lacomi i-au urmărit fiecare mișcare – rotația ușoară din încheietura mâinii care face calul s-o ia la galop, legănarea feselor ample pe șa, strălucirea ochilor negri ca o curmală în spatele voalului, sclipirea gleznelor când i se ridică pantalonii. Însă, pentru țarevici, ea nu înseamnă nimic. E orb, ca și cum Iasmina nici n-ar exista. Ca și cum n-ar fi copleșit-o recent cu daruri și cu adorația lui, ca și cum n-ar fi savurat atâtea seri liniștite la o cafenea retrasă, unde s-au ținut de mână și s-au privit în ochi, au discutat despre poezie, despre muzică persană, despre farmecele țiterei, și despre cum el, țareviciul Nicolae al II-lea al Rusiei, se teme de ziua inevitabilă în care va trebui să urce pe tron.

Și acum iată-l cu prințesa lui germană, ale cărei picioare fragile, zâmbet înghețat și privire tristă sunt în stare să usuce germenul oricărei pasiuni înainte ca ea să apuce să înflorească. Iasmina își ațintește privirea asupra țareviciului, își ridică vălul și și-l înfășoară în jurul cozii împletite de pe creștet. Chiar și așa cum arată acum, așezată în șa, cu un cap mai înaltă decât Alix de Hessa, el refuză să o bage în seamă. Dar nu va trece ea neobservată, își promite dansatoarea. Nu a călătorit zile întregi cu trenul și apoi pe spatele unui catâr din Azerbaidjan până în Rusia ca să fie refuzată de un bărbat, fie el și moștenitorul tronului rus.

Sabrina își scoate lornieta din desagă și se uită în depărtare la un bărbat călare. Pare atent, în așteptare. Eșarfa roșie și părul îi flutură în vânt. Se îndreaptă în galop direct spre ea, și silueta îi devine mai clară – părul blond unduind sălbatic în vânt, tenul ars de soare, hățurile strânse în mâinile puternice ca de fierar. Sabrina își ia pușca de pe umăr și și-o pune în poală. Cu o mână

strânsă pe oblâncul șeii și cu cealaltă sprijinită pe pușcă, înclină capul și se uită intens, fără milă, la Boris Spiridov.

Armăsarul lui se oprește brusc, nas în nas cu calul ei, palpitând, râcâind pământul cu copita din față ca și cum ar porni la atac. Boris îi susține privirea. Femeia aceasta cu păr roșcat, care călărește ca un bărbat, nu poartă mănuși ca să-și protejeze mâinile, iar cerceii ei mari sunt o explozie de culori. El îi examinează fiecare trăsătură: liniile rotunjite ale obrajilor care se îmbujorează sub privirea lui, ochii verzi, răutăcioși, care nu se feresc timizi, zâmbetul languros din colțurile buzelor, ca un mic semn de întrebare.

Ea îl salută dând ușor din cap.

El duce mâna la borul unei pălării invizibile, apucă frâiele și schimbă direcția.

Țareviciul și prințesa Alix sunt invitații lui și nu trebuie lăsați să aștepte. Se îndreaptă în galop spre nemțoaică, o ajută să descalece și îi urează bun venit, sărutându-i mâna. Ea îl răsplătește cu unul dintre rarele ei zâmbete, apoi face semn larg cu mâna spre Sabrina.

– Dragul meu prieten, prințesa Sabrina Iosefina de Corinin. Probabil îl cunoști pe tatăl ei, ducele Iosif Leon IV de Corinin.

– Da, doamna mea, desigur că îl cunosc. Am vânat împreună la Peterhof, răspunde Boris, conducând-o pe prințesă spre țarevici, care înmânează frâiele grăjdarului și se îndreaptă spre Alix.

Țareviciul este un bărbat cu o constituție puternică, dar nu prea înalt. Privirea nerăbdătoare din ochii lui nu e greu de înțeles. Își dorește s-o aibă pe Alix pentru el însuși, să-i arate împrejurimile, să-i prezinte păsările paradisului. Dar, mai presus de toate, își dorește să o țină în brațe și să o asigure că, în ciuda educației ei luterane și a sentimentelor puternic antigermane ale părinților lui, se va însura cu ea într-o bună zi.

Boris îl salută cu o plecăciune și un sărut pe fiecare umăr. Verișorul lui nu e la fel de înalt ca el, dar puterea și energia lui îl fac un adversar redutabil în expedițiile de vânătoare, încât, în nerăbdarea lui, gazda a trimis vorbă că mâine vânătoarea va începe mai devreme decât de obicei.

Prințesa Alix scoate o cutie încrustată cu aur din poșetă și i-o întinde lui Boris.

– Am vrut să-i dau asta Sabrinei, dar am uitat, în entuziasmul călătoriei noastre. Fii, te rog, amabil, mare duce Boris, și ajut-o să deschidă încuietoarea.

Boris face o plecăciune prințesei în semn de respect.

– Este, desigur, o onoare pentru mine, dacă asta îi face plăcere doamnei Sabrina Iosefina.

În șa, Sabrina mângâie pușca din poală cu o licărire sălbatică în ochi și face semn spre cutia din mâna lui. Înclinarea ușoară, convingătoare a capului dă de înțeles că nu vrea să mai aștepte.

Boris deschide caseta și descoperă pe patul de catifea un colier cu un ou Fabergé miniatural, superb lucrat, încrustat cu perle și diamante. Deschide oul încet și admiră imaginea din profil a Sabrinei Iosefina ascunsă în interior. Îl închide, își înfășoară lanțul de aur delicat în jurul a două degete și se întoarce spre femeia cu păr roșcat. O prinde de talie și, dintr-o mișcare plină de forță, o ridică din șa, punând-o jos ca să privească în profunzimea ochilor ei. Întinde mâna să-i închidă lanțul la ceafă, și respirațiile li se amestecă pentru o clipă trecătoare, înainte ca dispozitivul de prindere să se închidă și Sabrina să se răsucească pentru a-i mulțumi prințesei Alix.

Oaspeții sunt conduși spre camerele lor, unde lachei cu mănuși din bumbac îi întâmpină cu piroști calde, piftie din limbă de bou și ceai amestecat cu coniac. Mâine va fi o zi lungă și obositoare, iar odihna este esențială pentru însoțitorii țareviciului.

Pentru Boris Spiridov, ziua de mâine este deja plină de mirosul femeii roșcate.

În zori, sunetul cornului de vânătoare răsună prin pădure. Pământul strălucește de roua începutului de toamnă. Frunzele sunt un caleidoscop de nuanțe de roșu și portocaliu. Razele soarelui încălzesc aleile de nisip și frigul iernii e doar o amintire din ce în ce mai vagă. Servitorii au curățat șemineele din cabanele imperiale și au făcut focuri noi. Cămările au fost încărcate cu provizii: frunze de viță umplute cu nuci și curmale, clătite cu lapte bătut, caviar proaspăt de Marea Caspică, vin de Porto, coniac, votcă aromată și lăzi de Château Lafite 1787.

Au fost tăiate poteci prin hățișuri și au fost amenajate poziții de tragere. Hăitașii au fost instruiți să taie din spate calea bourilor. Șoimii, dresați să ignore păsările paradisului, au fost asmuțiți asupra prăzii mai mici: iepuri, veverițe și tot felul de păsări. Simțind pericolul care se apropie, multe dintre animalele sălbatice și puii lor s-au retras adânc în umbra stejarilor mari și a pinilor.

Grupul imperial în ținută de vânătoare – haine încinse cu curele de piele, pantaloni băgați în cizme înalte până la genunchi – se revarsă din cabane într-o poiană vastă, presărată cu covoare de mătase și cu mese încărcate de delicatese: biftec Stroganov, sturion, caviar negru, clătite, purcel de lapte umplut și pelmeni cu carne de ren. Servitorii și grăjdarii aduc mereu mâncare și servesc tot felul de băuturi.

După ce s-au odihnit timp de trei zile și au fost ținuți închiși cu o zi înainte, câinii de vânătoare ai lui Boris Spiridov, cu ochii lor mari și spinările puternice, latră aţâțați de aroma de biscuiți și de ciuperci prăjite în unt. Mied fierbinte și coniac condimentat sunt turnate cu polonicul în cupe încrustate cu pietre prețioase, și pocale se ciocnesc în cinstea tânărului țarevici și a onoratei sale invitate.

Prințesa Alix de Hessa nu e pasionată de vânătoare. Ea ar prefera să-și petreacă timpul căutând păsările paradisului, mângâindu-le penele colorate și hrănindu-le cu smochine coapte și struguri. Dar, dată fiind vânătoarea care stă să înceapă și prezența în libertate a bourilor, decide să nu se depărteze prea mult de cabana principală, unde va rămâne cu celelalte femei, cu servitorii, copiii și bonele lor. Transmițându-le bărbaților rugăciunile și urările ei de bine, îi face semn doamnei sale de onoare să se întoarcă la cabană.

Sabrina Iosefina iese din cabana ei, urmată de ogarul lățos. Poartă o fustă din piele, prinsă în talie cu o curea cu cataramă din alamă. Tivul îi atinge ușor cizmele de călărie grele, cerceii supradimensionați sclipesc ca frunzele de plop, bluza de mătase este coborâtă cât să îi scoată în evidență decolteul durduliu. Întârzie în prag ca să examineze locurile din jurul ei, privirea îi alunecă nepăsătoare peste oameni și animale ca și cum nici unul nu ar fi demn de universul ei. Își pune puşca pe umăr, se îndreaptă spre o masă și își toarnă o cupă de mied pe care o ridică, urând tuturor viață lungă și biruință. Dă lichidul pe gât, pune cupa în mâna unui servitor, apoi traversează poiana și, fără să-i pese de pericolele din fața ei, pătrunde adânc în pădurea de treizeci de mii de hectare însuflețită de ciripitul păsărilor, murmurul insectelor și fornăitul și nechezatul armăsarilor pursânge.

Boris descalecă și dă frâiele grăjdarului. Se îndepărtează de grupurile de bărbați și o urmărește pe femeia al cărei râs i-a

răsunat în piept toată noaptea. E responsabil de siguranța acestei femei îndrăznețe, musafiră pe moșia lui, și va avea grijă să nu i se întâmple nici un rău.

Grăbește pasul când ea dispare după un copac, apoi după altul, fără să ezite, agilă ca o leoaică pe un teritoriu familiar. Îi urmărește licărirea cerceilor de aur, strălucirea buclelor, mișcarea fustei în timp ce apare și dispare ca o pisică la pândă. Ea își fluieră câinele în timp ce traversează un luminiș cu frunze putrede, trece printr-un pâlc de plopi tineri și pășește stropind printr-o baltă mică, unde tivul fustei i se înnegrește de noroi. Preț de o clipă o pierde din vedere, apoi o rază de lumină se reflectă în lucirea argintie a puștii ei. Grăbește cu pași tăcuți spre ea, cu pușca la îndemână, atent la lătratul îndepărtat al câinilor de vânătoare și la vocile ridicate ale vânătorilor aflați pe urma cea bună.

Apoi tăcere. Boris rămâne nemișcat.

Sabrina și-a sprijinit patul puștii de umăr, cu țeava îndreptată ușor spre stânga. Ogarul stă cu urechile ciulite, mârâind încet.

Boris se lasă într-un genunchi, trage piedica puștii și ochește cu precizia vânătorului experimentat.

Pocnetul metalic al piedicii răsună exploziv printre copaci. Sabrina privește în direcția lui, un avertisment tăcut care îi spune să nu se amestece. Bourul cel viclean nu va permite decât o singură lovitură. O mișcare greșită, un sunet întâmplător le-ar putea fi fatale.

Animalul furios apare pe cărarea îngustă dintre doi brazi masivi. Cu coarnele ca o harpă, cu nările umflate și blana întunecată ca obsidianul, se năpustește spre Sabrina.

Ea ține și îi trimite un singur glonț între ochi. Un urlet sfâșietor reverberează prin pădure, anunțând vânătorii că primul bour a fost doborât. Animalul se cutremură, tulburând frunzișul umed de pe jos și stârnind miros de frunze putrede. Sabrina îl doboară cu un al doilea foc.

Obrajii îi iau foc, fața i-a asudat și o picătură de sânge îi apare pe buza de jos, pe care și-a mușcat-o de exaltare. Scoate un cuțit de vânătoare de la centură și încet, calm, se apropie de bour și îi retează copita dreaptă din față cu o tăietură puternică și precisă care trece prin piele, os și tendoane.

Boris iese din spatele copacilor și pășește spre ea. Ea îi susține privirea, întinde mâna spre el și îi pune copita în palmă, închizându-i degetele în jurul trofeului.

El îi șterge buzele cu degetul mare, îl duce la gură și îi linge sângele.

Ea scoate un hohot care vibrează ca o sută de harpe. Din momentul în care l-a văzut pe armăsarul lui negru, cu pieptul lat și mâinile mari pe fundalul stâncii aceleia impunătoare, a știut că va fi al ei.

Își desface centura, își ridică fusta și îi îndeasă tivul sub betelie.

Boris cade în genunchi și își lasă mâinile să-i alunece în sus de-a lungul coapselor ei până la lenjeria intimă pe care o lasă în jos. Limba lui îi mângâie pielea dintre sâni, în timp ce ea se lasă ușor peste el și pe covorul umed de mușchi și de pământ.

Nouă luni mai târziu, mama și tatăl își țin în brațe fiica nou născută la conacul Belaveja, care, din ziua vânătorii imperiale, a devenit casa lor. Pe jumătate goi printre pini, simțindu-se în largul lor printre animalele sălbatice și printre bourii care continuă să se împuțineze de când Sabrina și ogarul ei s-au instalat aici, își privesc fiica până când semicercul soarelui răsare deasupra marginii zimțate a stâncii de dolomit și cerul se transformă într-o beție de culori.

„E frumoasă", își șoptesc unul celuilalt. „Uită-te la ochii ei aurii!". Dar căile Domnului sunt ciudate. Ce încearcă oare să le spună? De ce fiica lor s-a născut cu un ochi opalescent? Nu mohorât și lipsit de viață ca opalul scos din măruntaiele pământului, ci auriu, translucid, vibrant, privindu-i cu înțelepciunea neașteptată a clarviziunii.

Boris îi spune Sabrinei că acest copil, fiica lor cu un ochi opalescent, trebuie să fie o pedeapsă pentru niște păcate necunoscute pe care poate le-a comis cândva. Sabrina nici nu vrea să audă. E sigură că fiica lor este o binecuvântare care le va înfrumusețea și mai mult dragostea.

Capitolul 3

1894

Sabrina Iosefina ia chipul fiicei ei în vârstă de șapte ani între palme și îi sărută ochiul opalescent.

– Ești specială, draga mea. Ești altfel decât celelalte fete. Vei schimba lumea noastră într-o zi. Sunt sigură de asta. Dar, ca să reușești, va trebui să ții răul la distanță. O să te învăț un secret. Întoarce-te și scuipă de trei ori peste umărul stâng ca să alungi deochiul.

Daria își pune mâinile în șolduri, își ridică semeț capul și îi răspunde că ea nu crede în deochi sau în orice alte superstiții prostești și că în nici un caz nu va scuipa ca o proastă peste umăr. Nu știe că, în câteva ore, chiar asta are să facă și că, zece ani mai târziu, va scuipa nu numai în fața ghinionului care se ține după ea, ci peste tot și de fiecare dată când este cuprinsă de presimțiri rele.

Sabrina își aranjează pușca peste umăr, își netezește fusta șifonată și intră cu cizmele din piele de căprioară într-un pârâu ce curge de-a lungul moșiei Belaveja. Râsul ei senin răsună prin pădure în timp ce înaintează prin pârâu, cu apa susurând și plescăind în jurul pietrelor și bolovanilor. Sare peste o piatră, evită un colț, își face drum pe o cărare cu pietriș, apoi urcă pe niște scânduri așezate astfel încât să devieze râul spre o pajiște largă. Nu-i pasă că cizmele din piele de căprioară i se înnegresc din cauza noroiului, că apa îi ajunge până la picioare și îi udă tivul fustei de catifea. Îi plac hainele elegante, dar și libertatea aceasta, pădurea Belaveja și viața în inima sălbăticiei, în mijlocul vegetației luxuriante, în ciripitul păsărilor și strigătul animalelor. De mai bine de șapte ani, ea și Boris continuă să organizeze aici

expediții de vânătoare extinse pentru plăcerea lui Nicolae al II-lea, care este acum țar. Și, spre bucuria soției lui, păsările pintenate și gânguritoare ale paradisului, cu nuanțele lor vii, penele grațioase și plăcerea lor de a procrea, s-au înmulțit, și pălăvrăgeala lor drăgăstoasă răsună prin toată pădurea. Femelele exigente sunt atrase de penajele cele mai excentrice: *Paradisaea decora*, cu strigătul lor de împerechere narcisist care sună ca o trâmbiță, *Carola parotia*, cu mustățile lor aspre și ritualurile de curtare exagerate, *Astrapia* cu coada ca o panglică, diafană, care se pricep să-și atragă numeroase partenere, și *Paradisaea rudolphi*, cu felul lor modest de a fi, care o farmecă pe țarina Alexandra.

Sabrina întinde palma deschisă spre Daria, care își strecoară încet mâna într-a ei. Se plimbă așa împreună, mână în mână, aplecându-se pe sub ramurile stejarilor bătrâni și brazilor argintii răspândiți în toate direcțiile. O veveriță trece pe lângă ele, speriindu-le pe amândouă. Dariei nu-i place să fie luată prin surprindere. Ar prefera mai degrabă să știe ce este în jurul ei, să fie pregătită pentru orice eveniment neașteptat. Împrejurimile devin sărăcăcioase, aproape golașe. O rază de soare apare de după un nor, până când, ude și obosite de atâta mers pe jos, Sabrina și Daria ies din albia pârâului într-o pajiște deschisă, presărată cu margarete mici, cu tot soiul de frunze și cu ierburi sălbatice călcate în picioare.

Daria își trage mâna dintr-a Sabrinei.

– Uite, mamă! De ce se holbează toți?

Puțin mai departe, în mijlocul pajiștii, tot felul de animale – cerbi, iepuri, veverițe, vulpi, chiar și șobolani – au ieșit din ascunzătorile lor, ca și cum ar fi fost chemate din ordinul țarului însuși.

– Incredibil, murmură Sabrina, luptându-se să-și ascundă îngrijorarea. De ce ar ieși toate jivinele astea în câmp deschis când sunt înconjurate de animale de pradă?

Dar pe Daria nu o interesează asta. E sigură că au ieșit s-o pedepsească, s-o mustre toate că a fost o fată neascultătoare, că a făcut o faptă foarte rea. Ceva teribil o face să intre în panică, ceva inexplicabil și amenințător.

– Vezi, mamă? o întreabă pe Sabrina, întorcând privirea spre cer, ca și cum norii întunecați ar prevesti un pericol neașteptat.

Sabrina nu vede nimic. Numai nori de culoarea metalului, atârnând joși și grei deasupra orizontului. Dar a învățat să aibă

încredere în instinctele fiicei sale, mai ales când e vorba de animale. A descoperit de timpuriu că Daria, cu privirea ei care poate călători departe și pătrunde în locuri ascunse, vede lucruri pe care alții nu le văd.

– Se pregătește o furtună, draga mea. Ar fi mai bine să ne întoarcem înainte ca animalele să devină agitate și tata să-și trimită oamenii în căutarea noastră.

Daria l-a mai avut și înainte – sentimentul acesta de teamă care o face conștientă de ea însăși, ca și când s-ar afla în afara propriului corp, examinându-se cu un ochi critic, neplăcut impresionată de ceea ce vede. Ori poate felul în care o privesc animalele, cu ochii lor tiviți cu roșu sau cu negru, și toată înfățișarea lor stângace sunt cele care fac ca toate proporțiile lor să pară asimetrice. Picioare slabe, lungi sau scurte, îndoite în unghiuri incomode. Mustăți aspre, groase sau subțiri. Ochi pătrunzători de toate formele, care o țintuiesc ca o gheară acuzatoare.

Apoi o vede. O căprioară în centrul mulțimii, întinsă într-o poziție ciudată, cu privirea fixată asupra ei.

– Mamă, uite! strigă ea.

Chiar și de la distanță își dă seama că toate cele patru copite îi sunt jupuite și sângerează – ca ficații de pui pe care bucătarul îi prăjește cu ardei roșu și grămezi de ceapă tăiată cuburi.

Aleargă prin poiană, îngenunchează să cerceteze diverse plante, rupe o floare de pe tulpină, smulge o buruiană din rădăcini, gustă și adulmecă frunzele.

– Buruieni, doar buruieni! se plânge ea, strivind o floare în pumn.

– Dașa! Oprește-te din scormonit! îi strigă Sabrina fiicei ei. Acum! Vrei să te trezești mușcată de degete?

– Ah, mamă, nu vezi că are nevoie de ajutor?

– Cine, draga mea, cine are nevoie de ajutor? Fii atentă, ți-am spus!

Dar Daria nu aude decât ecourile slabe din mintea ei, secretul recunoașterii boabelor de păducel, frunzelor de gălbenele, petalelor de lavandă și arnicii din pădure. Cum să extragă uleiuri esențiale ca să creeze o pastă tămăduitoare.

Sabrina își scutură fusta de apă, își potrivește pușca pe un umăr și își strânge centura lată. Cerceii ei rotunzi dansează într-o multitudine de nuanțe de cupru, în timp ce aleargă să-și prindă

din urmă fata, care și-a făcut drum printre animale și îngenunchează deja lângă căprioară.

– Se întâmplă în pădure, Dașa, din cauza plantelor carnivore. Secretă o substanță lipicioasă care atrage animalele, iar apoi amestecul de enzime și acizi le mănâncă din piele și din carne. E o minune că biata căprioară a scăpat. Acum însă nu mai putem decât să-i punem capăt suferințelor.

Dar Daria nici nu vrea să audă de moarte. Nici animalul sau natura din jur. Totul încremenește, paralizat, înțepenit și greu din cauza a ceea ce s-ar putea întâmpla dacă Sabrina ar trage. Nici o frunză sau petală nu se mișcă. Păsările paradisului sunt mute. Zumzetul insectelor a încetat. Bourii nu mai scot nici un muget sau mormăit de avertizare. Sabrina nu observă natura încremenită, dar Daria da. Ea percepe tăcerea. Simte o durere ascuțită în ochiul opalescent. Frica îi strânge măruntaiele, se furișează să-i prindă ca o gheară gâtul și se ridică să-i acopere limba cu gust înțepător de cenușă. Acesta e momentul de care își va aminti mereu, un moment de descoperire când s-ar putea ca ghinionul să se fi strecurat asupra ei pe la spate, rece, tăcut și înspăimântător.

Se întoarce și scuipă de trei ori peste umărul stâng.

– Mamă, asta o să alunge deochiul?

Sabrina pune piedica puștii și o agață înapoi de umăr.

– Așa mi s-a spus, Dașa. Văd că ai început să crezi.

Daria își atinge ochiul opalescent.

– Ăsta este deochiul, mamă?

– Ah, draga mea, nu spune asta! Dimpotrivă. Ochiul tău este magic. E motivul pentru care ești altfel – și atât de frumoasă. N-aș suporta să cred că partea aceasta din tine trăiește în întuneric.

– Dar ce nu e în regulă cu mine, mamă? De ce e ochiul meu altfel?

Preț de o clipă, Sabrina se întreabă dacă fiica ei e pedepsită cumva pentru păcatul părinților ei, pentru că și-au consumat relația în afara căsătoriei. Dar fiica ei s-a născut din dragoste, își spune Sabrina, și, ca atare, trebuie să fie răsplătită, nu pedepsită.

Așa că, în pădure, înconjurată de tot soiul de fiare cu priviri îndărătnice și ostile și de o căprioară bolnavă cu copite jupuite, pe care Daria le tămăduiește cu atingerea ei liniștitoare și cu un amestec de plante medicinale, Sabrina îi spune Dariei:

– Nu știu, draga mea. Nu știu de ce te-ai născut cu un ochi opalescent, de ce ești altfel. Mi-aș dori să știu. Ceea ce știu e că ești binecuvântarea noastră, a mea și a tatălui tău. Ești fermecată, draga mea. Vei schimba lumea într-o zi. Asta e tot ce știu. Poate că într-o bună zi tu vei afla adevărul.

Capitolul 4

Decembrie 1903

Daria, în vârstă de șaisprezece ani, a fost chemată la palatul Livadia, reședința de vară a familiei imperiale. Țarina nu se simte bine. Evgheni Botkin, medicul curții, a stabilit că, pe lângă sciatică, țarina suferă de o slăbiciune moștenită a vaselor de sânge, ce poate duce la isterie progresivă. I-a recomandat să meargă la băi la Nauheim, dar Alexandra nici nu vrea să audă. Convinsă că doar un miracol o poate vindeca, refuză să urmeze ordinele doctorului Botkin, să ia medicamente sau să se supună altor proceduri medicale suplimentare.

Într-o scrisoare către Sabrina Iosefina, țarina recunoaște că este bolnavă aproape tot timpul. Foarte rar își face apariția la evenimente oficiale, iar când se întâmplă, rămâne la pat mult timp după aceea. Mușchii inimii îi sunt prea obosiți, spune ea în scrisoare. „M-am odihnit, dar nu m-am vindecat. Trebuie să mă fac bine de dragul familiei mele. Am decis să călătoresc până la Ialta să mă odihnesc la iubita mea moșie. Mi-ai scris că Daria Borisovna pare să aibă o atingere tămăduitoare. Poate va izbuti să mă vindece și pe mine. Adu-mi-o!"

După călătoria cu trenul, timp de câteva ore lungi și plictisitoare, numai prin pustiul întins al stepei ucrainene, peisajul luxuriant al Ialtei este o priveliște binevenită pentru Daria și părinții ei, care se îndreaptă spre moșia Livadia. Plajele sclipesc ca sticla zdrobită. O copie a unei bărci grecești de pe țărm amintește de un trecut foarte îndepărtat, când marinarii greci s-au stabilit aici să vândă bijuterii de aur lucrate manual, care rămân îngropate în câmpuri și în movilele funerare antice. De-a lungul bulevardelor încadrate de pini, comercianții vând usturoi roșu,

gustarea populară în regiune. Familiile se plimbă la umbra bătrânilor arbori *zemlianiciniki*, conifere cu frunze late și scoarță roșie. Parcul tropical Primorski privește în jos către apele întunecate, fără să știe că, în mai puțin de două decenii, întreaga geografie politică și culturală a regiunii se va schimba și că acolo are să fie ridicată o statuie a lui Lenin.

Daria își scoate pantofii și își înfige degetele de la picioare în nisipul cald. Dintr-odată, gura i se umple de gustul amar de cenușă. I s-a mai întâmplat și înainte. De fiecare dată are o presimțire rea, care i se iscă în stomac, urcă precum fierea și îi acoperă limba.

– Ce este? întreabă Sabrina Iosefina. Din cauza vizitei la țarină?

– Nu sunt sigură, mamă, răspunde Daria. Cred că și eu sunt bolnavă.

Boris își apasă degetul pe încheietura mâinii fiicei lui, ca să-i ia pulsul, îi verifică ochii și culoarea din obraji. Pulsul este rapid, dar, în afară de asta, sănătatea ei pare bună.

– Haide, orice poate fi vindecat cu puțină odihnă, spune el, conducând-o către o bancă de pe plajă.

Rămân acolo toți trei, cu fața spre mare. Daria e adâncită în gânduri. Se teme că nu va reuși s-o ajute pe țarină. E adevărat că a vindecat animale, cum a fost căprioara aceea cu copite jupuite, căreia i-a aplicat un amestec de frunze, flori sălbatice și rădăcini, sau ogarul acela bătrân, pe care l-a tămăduit cu rădăcini de valeriană înmuiate în mușețel. A tratat și scorbutul care i-a atins pe grăjdari cu o pomadă de ceară de albine, i-a ușurat băiatului de la grajd accesele mizerabile de alergie la polen cu sirop din sevă de copaci și a ogoit durerea de mușchi a tatălui ei de după o vânătoare cu un balsam preparat din flori exotice, zdrobită la un loc cu frunze de spilcuță și pastă de năut. Și-a salvat chiar tatăl de la efectul letal al veninului de șarpe. Dar cu țarina lucrurile stau altfel. Bolile de care Alteța Sa suferă par să-și aibă originea în inima ei. Asta spun Boris și Sabrina. Asta pretind toate ziarele. Ce știe ea, Daria, despre inima omului?

Sabrina își desface colierul, cuprinde în mâini prețiosul ou Fabergé și îi spune fiicei ei că acesta a ajutat-o în momente dificile din viață. Deschide apoi oul și o îndeamnă:

– Vino mai aproape, draga mea, și miroase!

Minunatul miros emanat de pântecul smălțuit al oului o lovește pe Daria cu o forță neașteptată. Împotriva voinței ei, se pomenește întinzând mâna ca și cum ar vrea să atingă niște amprente de durere din trecut, niște emoții puternice pe care încă nu le înțelege. Plânge necontrolat, cu lacrimi care îi înțeapă ochii și îi sperie pe Boris și Sabrina.

– De ce, draga mea? întreabă Sabrina. Ambra cenușie este magie pură! Profită de potențialul ei tămăduitor!

Dar Daria este de neconsolat. Îi spune Sabrinei că mirosul acesta îi amintește de femeia care i-a apărut cu o noapte în urmă în vis. A venit la miezul nopții, ca un avertisment, călcând cu pași nesiguri la marginea visului. Părea de un calm enervant și ținea o carte de rugăciuni în mână.

– Eu sunt Arheea, a spus ea, și vin la tine din timpuri vechi și de pe meleaguri îndepărtate. Voi fi aici să te îndrum, să te avertizez asupra nenorocirilor ce va să vină, a nașterilor, morților și binecuvântărilor. Și-a ridicat cartea și i-a spus Dariei să-și citească numele înscris cu litere de foc. Nu-ți fie frică! a încurajat-o. Vino mai aproape!

Dar Daria nu s-a mișcat.

– Nu acesta e numele meu, a șoptit ea.

– Ești amândouă, a răspuns Arheea.

Apoi, unul câte unul, a ridicat vălurile înspumate ce o ascundeau, dând la iveală un zâmbet fascinant.

Daria s-a liniștit. Femeia avea o față blândă. Apoi, la fel de brusc, trăsăturile au început să i se înmoaie, să se topească și să se prelingă. Bluza și fusta ei fluturate de vânt, care i se păruseră atât de frumoase Dariei, au început să se întărească, să se încrețească și să se strângă ca niște lanțuri de metal, împiedicându-i mișcările fluide. Mergea cu dificultate, ca și cum se lupta cu valurile mareei, spre un foc ritualic în care a dispărut. Daria s-a trezit speriată, complet înghețată, cu ochiul opalescent fremătându-i în orbită.

– Ascult-o pe Arheea, draga mea! o sfătuiește Sabrina pe fiica ei. Fii atentă la ce-ți spune! Probabil că înțelepciunea ei depășește cu mult înțelegerea noastră. Care era celălalt nume din cartea pe care ți-a arătat-o?

– Nu-mi aduc aminte, mamă, eram speriată. Cămașa de noapte îmi era lipită de corp când m-am trezit. M-am simțit prizonieră. Nu puteam respira.

Sabrina pune bijuteria în mâna Dariei.

– Mirosul acesta pe mine mă liniștește, poate că te va liniști și pe tine. A fost un cadou de la țarină atunci când mi l-a prezentat pe tatăl tău. Haide, draga mea, uită-te la bucățica asta de ambră! Uite ce miros are încă, după șaisprezece ani. Ai grijă de ea! N-ai s-o găsești nicăieri în altă parte. Dacă dispare, nici măcar țarina nu ți-o va putea înlocui.

Moșia Livadia strălucește sub soarele cald, împânzită de greghetin, și parcurile luxuriante coboară în pantă spre Marea Neagră, cu briza ei bogată în iod. Reședința de vară imperială ocupă cea mai mare parte a peninsulei, nouăsprezece kilometri la vest de Ialta, unde coasta de sud a Crimeei se întinde la poalele muntelui Magobi. Moartea nefericită a țarului Alexandru al III-lea, tatăl împăratului, în palatul mai mic de aici, l-a determinat pe țarul Nicolae al II-lea să stabilească o dată în viitor pentru demolarea celor două palate, în locul cărora vrea să construiască altele, mai pe gustul cuplului imperial.

Acum grădinarii sunt ocupați să taie uscăturile, să tundă, să curețe iazurile presărate cu nuferi, să adune câte o frunză rătăcită, o petală sau o albină moartă din helești. Cazacii patrulează călare în perimetrul parcului. Sunt îmbrăcați cu tunici roșii cu stacojiu, săbiile li se leagănă într-o parte, iar cizmele negre le sclipesc în lumina soarelui. Își saltă căciulile cu urechi ca să-i salute pe Daria și părinții ei.

Biserica în stil bizantin a Înălțării Sfintei Cruci se ridică mai sus, deasupra palatelor. Un stol de ciori zgomotoase dau ocol crucii grecești din vârful turlei ca și cum ar jeli un mort. Daria simte în gură un gust puternic de cenușă.

La orizont, cocoașele balenelor se leagănă pe suprafața Mării Negre. Boris Spiridov îi spune fiicei lui că ambra cenușie din oul prețios pe care ea îl poartă acum la gât provine tot de la un cașalot.

– Cașaloții suferă de o indigestie teribilă, știai, draga mea? Râgâitul lor seamănă cu o erupție vulcanică. Răsună până departe pe dealuri și sperie oamenii.

Daria zâmbește pentru prima oară în ziua aceea.

Nu știe că, în câțiva ani, după ce construcția noului palat Livadia va fi terminată, va merge pe aceeași cărare și îi va explica fenomenul tânărului atât de drag pe care îl va avea în grijă, țareviciului Alexei Romanov.

Țarina Alexandra Feodorovna se află în apartamentul ei privat, unde cântă Bach la pian. Maria și Anastasia, marile ducese în vârstă de patru și, respectiv, doi ani, stau de o parte și de alta a ei, pe bancă. Sunt toate îmbrăcate în alb, înconjurate de falduri bogate de mătase și organza. Firele de argint brodate în mânecile și gulerul înalt al țarinei sclipesc uluitor; perlele din jurul gâtului și din părul ei roșu-auriu împânzit cu diamante sunt superbe.

Margaretta Eagar, guvernanta irlandeză a tuturor celor patru mari ducese, stă în spatele pianului, pregătită să ia copiii la somnul de după-amiază înainte de a se așeza să-și citească ziarele.

La vederea oaspeților conduși înăuntru, domnișoara Eagar bate de două ori din palme, anunțând că a venit timpul pentru somn. Dar marile ducese sar jos de pe bancă și aleargă spre Daria, care le ridică în brațe. Țarina se sprijină de pian și se ridică să le salute pe Daria și Sabrina cu o îmbrățișare. Boris face o plecăciune și îi sărută mâna. Se dă un pas înapoi în umbră, lăsând terenul liber pentru doamne. Responsabilitatea lui principală în această excursie este de a avea grijă de siguranța soției și fiicei lui în timpul călătoriei lungi până aici și înapoi acasă.

Țarina este într-adevăr bolnavă, își spune Daria, căci pare mai plăpândă decât a văzut-o ea în alte ocazii. Nu are deloc culoare în obraji. Chiar și ochii ei și-au pierdut scânteierea verde-cenușie. Daria simte cum i se strânge inima în piept ca un pumn dureros, până când țarina începe să-i vorbească Sabrinei:

– Ai ajuns, prietenă dragă; mi-ai lipsit. Fă-te comodă! Arăți minunat. Și tu, Boris Spiridov, trebuie să fii obosit, dar Nicky te așteaptă. Organizează întâlniri mai restrânse în ultima vreme, căci discuțiile și schimburile de opinie i se par mai utile în grupuri mici. Cei patru miniștri tocmai au plecat, așa că poți să mergi în biroul lui. E nerăbdător să te ia la o partidă de înot. N-am fost o companie prea bună pentru biata mea familie în ultimul timp. Și tu, dragă Daria, ce mai faci? Olga și Tatiana sunt aici. Se vor bucura să te vadă. Îmi place cum îți stă colierul ăsta, îmi evocă amintiri plăcute. Vino, Sabrina Iosefina, povestește-mi despre ultimele tale aventuri la vânătoare. Ne plac atât de mult expedițiile pe care le organizezi! Și păsările mele? Sunt bine? Nu-i mai deranjează bourii aceia cruzi, presupun.

Servitorii aduc cești de ceai fierbinte, prăjituri și biscuiți englezești, *vatrușka* dulce și bomboane așezate pe mese mici acoperite

cu fețe albe. Deși încă nu e ora cinei, se pregătește o altă masă cu clătite și caviar proaspăt.

Dariei nu-i place caviarul și nu suportă nici ceaiul fierbinte, dar, ca să-i facă pe plac țarinei, acceptă o prăjitură, mușcă din ea și le dă și fetelor câte o gură. Ea tânjește după fructele de pădure îngrămădite într-un bol pe pian, pe care copiii le culeg pentru mama lor.

Maria atinge cu mâna colierul Dariei și încearcă să deschidă oul smălțuit. Anastasia trage de una dintre buclele ei negre, înfășurându-și în jurul degetului una, apoi încă una. Daria le cuprinde în brațe, le strânge afectuos și sărută ochii albaștri ai Mariei, pe care familia îi numește „farfurioarele" ei.

Anastasia întinde mâna și împunge cu degetul în ochiul opalescent al Dariei.

Durerea o face pe Daria să se clatine.

– Anastasia! Nu! Țarina o ceartă pe fetița de doi ani. Ai rănit-o pe Daria.

Cu ochiul în flăcări, Daria încearcă să-și revină. Iat-o din nou pe Arheea, undeva la marginea durerii ei, doar o umbră, o amprentă trecătoare în spatele pleoapelor. Murmură ceva, cuvinte spuse în șoaptă, pe care scâncetele Anastasiei le acoperă.

– Nu plânge! încearcă Daria să liniștească fetița. Și eu am făcut asta o dată, pentru că am crezut că nu doare. Dar doare.

Țarina își trimite copiii la culcare. Își sărută buricele a două degete și apoi atinge cu ele obrajii fetelor, făcându-le semn să plece.

În cele din urmă, Sabrina o întreabă de starea ei de sănătate.

– Nu mă simt bine, draga mea, nu mă simt bine deloc. Și îmi e și mai greu să mă recuperez din cauza familiei. Am suferit un avort spontan. Teribil. Iar surorile lui Nicky insinuează că sarcina a fost psihologică și dau vina pe Philippe Vachot. Bietul individ e un mistic nevinovat care a făcut tot ce i-a stat în putere ca să influențeze sexul copilului. Dar, vai! Era prea devreme ca să știm. Xenia a mers până într-acolo încât l-a numit un avort spontan minor, iar cealaltă a răspândit zvonuri că a fost o sarcină isterică. E dureros, draga mea. Aș vrea ca oamenii să nu se amestece în treburile mele.

Sabrina își trage scaunul mai aproape de țarină și își pune un braț în jurul umerilor ei.

– Biata mea Alix! N-am știut. Cât trebuie să fi suferit! Când s-a întâmplat?

– Acum șase luni. Am fost devastați.

– Trebuie să vii la noi, atunci, de îndată ce te simți suficient de bine ca să poți călători. Aerul de la Belaveja îți va face bine.

– Da, promit. Acum povestește-mi despre tine și despre Daria Borisovna! Cum îi merge cu studiile?

Sabrina îi spune mulțumită țarinei că Daria vorbește fluent engleza și îi povestește cât de bine face față studiilor spirituale. Atât de bine, de fapt, încât, într-un timp scurt, a ajuns să știe mai multe decât misticul trimis de țarină la moșia Belaveja ca să-i îndrume și să-i perfecționeze puterile tămăduitoare.

– Vino, draga mea! Vino mai aproape!

Țarina îi face semn Dariei, care stă tăcută, încercând să-și ignore ochiul, ceea ce-l face doar să palpite și mai tare.

Se așază pe scaunul de lângă țarină, mulțumită dintr-odată că este aici, mulțumită să fie aproape de căldura neașteptată pe care o emană Alexandra Feodorovna. Inima i se domolește. Țarina nu este bolnavă. E singură, probabil, și tânjește după compania prietenei sale. La urma urmei, nu-i ușor să fii detestată de rudele prin alianță, care o consideră arogantă și distantă și o privesc ca pe o nemțoaică cu un accent francez teribil, căreia îi lipsește vitalitatea necesară pentru a naște un moștenitor la tron. Drept răspuns, țarina, în spiritul credinței ortodoxe, se bizuie doar pe oamenii de rând, convinși de natura inalienabilă a sistemului autocratic, nu pe aristocrații lipsiți de credință și depravați, care îi critică la nesfârșit comportamentul. Îi critică până și gustul în materie de artă și îmbrăcăminte, pe care îl găsesc de nivelul clasei de mijloc, prea puțin imperial, și ajung chiar să numere cu un interes lugubru de câte ori țarina zâmbește în public.

Adevărul, pe care Daria l-a auzit de la mama ei, este că, atunci când țarina avea șase ani, difteria i-a luat cu asalt căminul, palatul din Hessa Darmstadt. În câteva săptămâni, Alix și-a pierdut și mama, și sora. Tragedia a făcut-o pe fetița veselă, sensibilă și încăpățânată să se închidă în sine, obicei întărit apoi de tutela austeră a bunicii ei, regina Victoria a Marii Britanii. Chiar și acum, după atâția ani, țarina rareori permite cuiva să pătrundă în cochilia ei privată, și asta numai câtorva persoane dragi: soțul ei, fiicele, prietena ei Sabrina Iosefina și, probabil, acum și Daria, care

se trezește explicându-i țarinei cum a învățat-o misticul să facă unguente tămăduitoare din numeroasele plante medicinale și mineralele din pădurea Belaveja: angelică pentru pleurezie, cătină pentru friguri, nuci negre pentru curățarea sângelui, castane pentru a opri tusea convulsivă și gherghin negru pentru tonifierea organelor reproducătoare feminine.

– Fascinant! Vino, Daria! Vino cu mine în colțul de rugăciune!

Țarina se îndreaptă spre partea din spate a camerei și îngenunchează în fața unui perete de icoane luminat de lumânări.

– Să ne rugăm împreună! Și tu, Sabrina, vino lângă noi! Unde-s mulți, puterea crește.

Sabrina își ridică fustele, stârnind un miros de pământ, pin și paciuli, parfumul pădurii care a devenit pentru ea o a doua piele. Nu are răbdare să stea nemișcată și să se roage, vrea să exploreze dealurile călare sau să facă alături de bărbați o baie în mare. Are o viață activă, călărește, vânează și iubește. Rugăciunile și le spune pe fugă.

Cele trei femei își pleacă fruntea, și țarina își murmură rugăciunile. E preocupată de lista de unguente tămăduitoare pe care Daria tocmai i le-a menționat, incapabilă să se concentreze, cu toate că o mulțime de sfinți de toate dimensiunile, formele și culorile o privesc cu ochi triști. Adună și scade zile, calculând data următorului ciclu menstrual, gândindu-se de câte ori i-a dezamăgit nu numai pe Nicky, ci și un întreg imperiu. Se întoarce spre Sabrina, își pune mâna pe brațul ei și se uită întrebător spre Daria.

Sabrina își cunoaște prietena, înțelege că modestia o împiedică să comunice liber în prezența Dariei.

– Daria este pregătită, Alix, am învățat-o tot ce știu, iar ce nu știu eu învață de la animalele ei. Poți vorbi despre orice.

Țarina se uită la Daria, dar nimic din conflictul interior nu i se reflectă pe chip.

– Plantele de care ai pomenit, draga mea… Ai mai dat poate și peste altele, care ar putea ajuta o femeie să nască un băiat?

Daria nu-și poate ascunde emoțiile contradictorii care i se strecoară în ochi, colorându-i într-un auriu mai profund. E copleșită de un sentiment de bucurie, înlocuit îndată de o tristețe de neimaginat și, la fel de repede, de un sentiment de nesiguranță imposibil de deosebit de celelalte, ca și cum e pe cale să deschidă o ușă și să pășească în necunoscut.

– Da, Înălțimea Voastră, știu câteva plante care ar putea ajuta o femeie să dea naștere unui băiat. Dar nu aveți nevoie de nici una, Înălțimea Voastră. Sunteți însărcinată. Un băiat. Un moștenitor la tron.

Umbra unui zâmbet luminează trăsăturile țarinei. Se ridică în picioare cu un sentiment neașteptat de tărie. Se uită în zare, atingând cu degetele perlele de la gât, ridicând șirul strălucitor, cu o mișcare absentă, ca și cum ar visa la un viitor mai bun.

Îi va lua țarinei încă douăzeci de zile să se convingă că este într-adevăr însărcinată și să-și permită un dram de speranță.

Capitolul 5

1991

Daria Borisovna înfruntă fumul și agitația din Ekaterinburg și se îndreaptă spre parfumeria Rostislav, unde emisari ai Asociației Nobilimii îi așteaptă sosirea.

Poartă o bonetă cu boruri largi, țesută cu împletituri de aur, și o manta cafenie bordată cu pene de struț pleoștite. Își îndreaptă bastonul ca o armă spre străzile ostile, spre traficul strident, spre fabricile aglomerate și pietonii grăbiți. Își întoarce privirea de la crucea de lemn ridicată pe locul Casei Ipatiev, a cărei vedere îi rupe inima, smulgându-i câte o bucățică din ea de fiecare dată când trece pe acolo. Timp de șaptezeci și trei de ani, casa în care familia imperială a fost măcelărită a rămas acolo ca o pată murdară pe fața guvernului sovietic, apoi, cu paisprezece ani în urmă, a fost demolată. Acum umblă multe zvonuri că guvernul intenționează să construiască acolo o Biserică a Sângelui care să-i comemoreze pe Romanovi.

O moștenire rușinoasă întinează Ekaterinburgul, insuflând generațiilor nevoia uitării. Creierele au devenit dense și întunecate. Execuția Romanovilor este privită mai degrabă ca o legendă decât ca o pată pe pânza istoriei, iar generațiile par incapabile să asimileze faptele. Sunt o națiune ce se hrănește cu folclor. Daria, cu pălăriile ei complicate cu flori artificiale decolorate și rochiile ei cu volane din epoca Romanovilor, este un memento nedorit.

Cum oare nu și-a dat seama atunci, înainte să fie prea târziu, că un vulcan de nemulțumire fierbea sub ei? Câtă ignoranță, se mustră ea cu asprime, câtă lipsă de judecată să-l invite pe călugărul acela rătăcitor, Grigori Rasputin, la curte! Când și-a dat seama ce făcuse, revoluția era deja scăpată de sub control. Ticăloșii de

bolșevici au înșelat poporul cu marea iluzie a unui stat sovietic, au aţâţat fraţii unul împotriva celuilalt, au executat milioane de oameni și au lăsat în urma lor o Rusie devastată. Acela a fost sfârșitul Romanovilor, au presupus bolșevicii, iar ușurarea lor a răsunat peste mări și oceane. Dar dușmanii monarhiei se înșelau, se înșelau cu siguranță. Există un motiv pentru care ea a supraviețuit acelei nopți negre în subsolul din Ekaterinburg. Un motiv pentru care ţareviciul a supraviețuit și el.

Clopotele bisericii Sfânta Treime anunță ora patru. Daria ajunge la parfumerie și se oprește un moment să-și adune gândurile.

Vitrina magazinului e plină de sticle lucioase învelite în falduri de satin, de culoarea broșei de acvamarin siberian pe care ţareviciul Nicolae i-a dăruit-o logodnicei lui cu trei luni înainte de nuntă. Da, Daria își amintește prea bine entuziasmul cu care ţarina i-a arătat iniţialele maestrului Fabergé Henrik Wigstrom de pe broșă. O purta adesea. Ţarul se bucura să-și vadă soția iubită împodobită cu însemnele imperiale și sclipind de bijuterii. Insista ca impresionanta colecție de cadouri pe care i le făcuse să fie transportată în cutii mari din lemn de esență tare ori de câte ori familia călătorea.

Pe spatele ușii de sticlă a parfumeriei atârnă semnul „Magazin închis".

Nu este surprinzător faptul că întâlnirea are loc aici.

Rostislav Alexeevici Dalevici e un monarhist înfocat. În parfumeria lui se adună toate zvonurile politice legate de Romanovi. În plus, cunoștințele lui de craniolog și antropolog legist sunt solicitate des de guvern.

Rostislav este legătura cea mai importantă a Dariei cu lumea exterioară. E întotdeauna la curent cu ultimele știri. Au deplâns împreună triumful bolșevismului și ateismului și au sărbătorit decizia orașului Leningrad de a-și relua numele de drept, Sankt-Petersburg. Au urmărit cu un interes sceptic răsturnarea comunismului cu doi ani în urmă, reunificarea Germaniei și dizolvarea Uniunii Sovietice.

Daria Borisovna își ia colierul în mână și inspiră adânc oul Fabergé. Mirosul emanat îi evocă amintiri minunate cu mama ei.

Daria își face curaj și atinge clopoţelul. Ușa se deschide din interior, iar Rostislav o invită în parfumeria lui luminată de soare, cu ferestre din podea până în tavan, pereți cromați și vitrine

imaculate. Sticle de diferite culori strălucesc pe rafturi și mese. Dopuri din cristal, argint și Lalique de diferite forme și modele, ornate cu mărgele turcoaz, cupole de biserici în formă de ceapă sau siluete mitice, împodobesc gâturile sticlelor. Plante, ierburi și flori zac scufundate în sticluțe transparente, pline cu alcool, în care se desfășoară procesul de extracție a uleiurilor esențiale.

Daria pășește după parfumier pe podeaua acoperită cu un linoleum lucios, întorcându-și privirea de la profilul lui plin de cicatrici, urmarea unui accident din tinerețe care i-a mâncat jumătate din față, lăsându-i cealaltă parte fină ca pielea unui bebeluș.

S-a întâmplat asta când tatăl său, antropolog legist, a înnebunit în anii de anarhie, poruncindu-i fiului său să studieze știința examinării cadavrelor. Dar Rostislav nu voia să aibă de-a face cu corpurile urât mirositoare, în putrefacție. Îi plăcea să distileze esența florilor, să măsoare, să cântărească și să amestece toate tipurile de petale ca să compună formule aromatice. Într-o zi, găsindu-și fiul cu nasul într-un pumn de petale de trandafir, tatăl, într-o explozie de furie, a aruncat spre el o sticlă de acid. Partea stângă a feței lui Rostislav a ars pur și simplu, transformându-se într-o grimasă permanentă.

Acum o conduce pe Daria într-o cameră cu covoare în culori pastelate care acoperă toată dușumeaua și cu pereții văruiți în alb, cu scaune de aluminiu și o masă rotundă pe care o sticlă de șampanie stă la rece într-o găleată cu gheață.

Doi bărbați, emisari ai nobilimii ruse, și o femeie, secretara asociației, se ridică s-o salute. Daria înclină scurt din cap și se așază printre puținii oameni care au curajul de a sta față în față cu ea, a căror ideologie politică seamănă cu a ei. Studiază grupul, expresiile și gesturile, se uită cu atenție la privirea lor fixă ca să le ghicească sinceritatea. În aceste vremuri instabile, când oamenii fie se tem să vorbească, fie nu au nici o mustrare de conștiință să condamne cetățeni nevinovați, oricine este suspect. După ce ajunge la concluzia că nu sunt nici de partea lui Dumnezeu, nici a diavolului, Daria li se adresează cu o nerăbdare prudentă:

– Cu ce vă pot ajuta?

Secretara își trage fusta peste genunchii robuști.

– Vă mulțumim că ne acordați câteva minute din timpul dumneavoastră. După cum știți, ultimii șase ani au adus o schimbare în țara noastră. Glasnostul și perestroika…

– Un moment important în istoria noastră, adaugă bărbatul mai tânăr, cu părul pudrat și fruntea aristocratică strălucitoare în lumina albă ce pătrunde prin ferestrele mari.

Daria se luptă să nu-și exprime opiniile. Ea nu are încredere în glasnost și perestroika. Este sigură că nici măcar statele baltice nu au devenit cu adevărat independente. Dizolvarea completă a Comitetului Central al Partidului Comunist nu se va produce până când fiecare comunist ateu nu va fi îngropat cu susul în jos, ca ridichea putredă.

Emisarul cu maxilar pătrățos și păr argintiu tușește de două ori și își aprinde o țigară. Are vocea răgușită.

– A sosit timpul să stabilizăm Rusia. Să unificăm identitatea noastră națională. Să umplem vidul ideologic lăsat de regimul comunist.

– Aș putea să vă întreb cum aveți de gând să faceți asta? întreabă Daria, și în vocea ei se simte o notă de nerăbdare.

– *Dumneavoastră* ce propuneți? îi întoarce întrebarea omul cu păr cărunt.

Pe fața Dariei apare un zâmbet amar.

– Mai întrebați? Să reinstaurăm monarhia, desigur.

– Exact! Aceasta este și intenția noastră.

Ea își ațintește privirea neîncrezătoare asupra lor.

– Dumnezeule! Într-adevăr?

– Desigur. Plănuim asta de ani de zile. De fapt, pregătirile pentru reinstaurarea monarhiei sunt în desfășurare chiar acum, în timp ce noi vorbim.

Daria oftează și își bagă pumnii în buzunar.

– Înseamnă că aveți pe cineva în minte, care ar putea să fie următorul nostru țar.

– Posibil, răspunde secretara. Și acesta e motivul pentru care am convocat această întâlnire de urgență. Rostislav Alexeevici, te rog să explici restul!

Parfumierul se ridică de la locul său, își aranjează jacheta pe umerii de atlet și începe să se plimbe prin cameră.

– Este strict secret, înțelegi, Daria Borisovna? Te rog să nu discuți despre asta până când guvernul nu ia o decizie. Acum șapte zile, Boris Elțîn a autorizat deschiderea mormântului din Ekaterinburg despre care se crede că ar fi locul unde au fost îngropați

Romanovii. Mi s-a cerut să mă prezint la morgă să ajut un grup de antropologi legiști să identifice rămășițele exhumate.

Daria nu știe ce-ar putea face cu mâinile, cu inima care-i bate cu sălbăticie, cu numeroasele voci care i se ciocnesc în minte. Ani întregi și-a imaginat planul unei asemenea zile în timp ce îl căuta pe țarevici, imaginându-și cum îl va întâmpina, cum îl va îmbrățișa și îi va cere s-o ierte. Această misiune a devenit scopul vieții ei, nucleul universului ei. A ținut-o în viață speranța că-și va putea răscumpăra păcatele comise în viața anterioară – într-atât, încât gândul că și el ar fi putut pieri împreună cu ceilalți Romanovi nici nu i-a trecut prin cap. Și acum Rostislav îi spune că rămășițele familiei imperiale au fost dezgropate. Dacă țareviciul este descoperit printre ei? Dacă misiunea vieții ei nu se dovedește decât visul jalnic al unei bătrâne? Găsește un fruct halucinogen în buzunar, e cât pe ce să-l bage gură, dar se răzgândește în ultima clipă. Nu poate evada în trecut, nu acum.

Rostislav continuă să relateze cu mare plăcere evenimentele din ultimele câteva nopți, menționând fiecare detaliu, până și decorul morgii, unde pereții sunt de culoarea urinei, și continuând să-și bage bomboane în gura uscată ca să mascheze gustul morții.

– A fost groaznic, vă spun! Inimaginabil! Cadavrele erau tăiate în bucăți, arse în acid sulfuric și îngropate de zeci de ani într-un mormânt mic. Oasele nu mai aveau carne, desigur, dar a trebuit să fie fierte și curățate ca să poată începe munca meticuloasă de identificare.

În următoarele șase nopți, Rostislav a luat cina la morgă, în timp ce oasele fierbeau în cuve mari, din care emana duhoarea de descompunere. A mestecat o bucată de pâine înfășurată în jurul unei felii de șuncă, punându-și din când în când farfuria pe mânerul vasului, unde aburul îi păstra mâncarea caldă. A purtat un monolog tăcut cu tatăl său. Devenise antropolog legist, se lăuda el tatălui, mort de mult timp, dar nu un antropolog obișnuit, care cercetează cadavre. El examinează rămășițele familiei imperiale. Din când în când verifica oasele, care fierbeau cu bule, și mai băga o bomboană în gură.

– E oricum destul de greu să identifici cele două sute șase oase ale corpului uman. Dar e aproape imposibil să recunoști oase atacate chimic care au zăcut într-un mormânt superficial timp de șaptezeci și trei de ani. Am petrecut ore întregi reconstruind

femururi zdrobite, cranii strivite de baionete, vertebre arse și dezintegrate. Cu mare greutate, dar am reușit, în cele din urmă, să ajungem la niște rezultate provizorii, preliminare. Mai sunt multe de făcut, desigur – de pregătit eșantioane, de extras ADN-ul, de făcut reacțiile de polimerizare în lanț și teste extinse de ADN folosind probe de la rude – până să putem dovedi autenticitatea rămășițelor. Înainte să fie anunțate niște rezultate concludente – și chiar și atunci…

– La obiect, Rostislav Alexeevici, îl întrerupe Daria. Nu avem toată ziua la dispoziție.

– Rămășițele, spune el, aparțin Romanovilor.

– Ești sigur? întreabă Daria. Jură pe mormântul mamei tale!

– Te rog, Daria Borisovna, nu mă insulta!

Daria se ridică și se îndreaptă spre ferestrele mari. Lumina strălucitoare e ascuțită ca o lamă de ras. Simte nevoia să se roage, dar cui? Pentru ce? Ferestrele dau spre curtea din spate, unde brazde delimitate cu grijă de margarete, magnolii, begonii și crini înmuguresc la fel de colorate precum sticlele expuse în interior. Când a sosit primăvara? Anul viitor va fi oare altfel? Va observa oare schimbarea anotimpurilor? Se va bucura de florile care se deschid? Va simți frunzele toamnei foșnindu-i sub picioare? Va simți primii fulgi mari de zăpadă adunându-i-se pe borul pălăriei? Daria se întoarce cu fața spre parfumier, cu gâtul uscat, cu limba grea. Își umezește buzele și pune întrebarea pe care a evitat-o timp de șaptezeci și trei de ani.

– Ai identificat rămășițele lui Alexei?

– Chiar aici vreau să ajung, Daria Borisovna. Mă tulburi. Poți, te rog, să stai jos?

Ea rămâne în picioare paralizată, incapabilă să se miște, până când el se apropie și o întreabă dacă totul e în regulă, dacă nu vrea un pahar cu apă, și asta pe ea o face să ofteze adânc, pentru că își dă seama că nimic nu o mai poate liniști acum, nici măcar votca tare a Micului Servitor.

– Nu vreau apă, Rostislav. Răspunde-mi doar la întrebare!

– Răspunsul este că nu am nici o îndoială, absolut nici una, că oasele țareviciului Alexei Nikolaevici Romanov, moștenitor și mare duce al Rusiei, nu se numără printre rămășițe!

Toți ochii sunt ațintiți asupra Dariei, care are nevoie de o clipă ca să proceseze vestea cea bună și de încă una pentru ca mușchii

ei să-și reia funcționarea. Se îndreaptă spre măsuță, ia un pahar de șampanie, îl ridică într-un gest rar de bucurie și îl bea din trei înghițituri rapide. Apoi îl prinde pe parfumier de mână și-l strânge afectuos.

– Mulțumesc, Rostislav. Îmi confirmi ceea ce am știut tot timpul. Hai, bea niște șampanie!

Secretara își tamponează buzele cu un șervețel.

– Ar trebui să știți, Daria Borisovna, că am primit o telegramă recentă care ne informează că un pretendent la tron trăiește discret în Rusia.

– Unde? strigă Daria. Chiar aici? Însuși țareviciul? Fiul lui? Nepotul lui, poate?

– Puteți afla asta și singură. Ca unic supraviețuitor al curții imperiale, ești cea mai în măsură să confirmi sau să infirmi pretențiile acestei persoane. Putem aranja o întâlnire.

Daria își strânge bastonul în mână, și corpul ei pare că întinerește din nou. Își ațintește privirea asupra celor prezenți.

– Când? Unde?

– De îndată ce ești gata să călătorești până la moșia marii ducese Sofia Șeremetieva.

Capitolul 6

Cu un cuțit în mână, Daria se aventurează pe scările abrupte până la etaj, făcându-și drum de-a lungul holului casei. Pe pereți rămân urme decolorate, lăsate de ramele de tablouri de toate mărimile al căror furt îl regretă încă, fiindcă amintirile ei de la curtea imperială – încoronările, nașterile, aniversările, decesele – erau toate așternute pe pânză.

Același rozător obraznic care i se învârtea dimineață printre picioare se furișează în spatele ei pe trepte, hotărât să-i invadeze ascunzătoarea secretă și să-și vâre dinții lacomi în comoara ei. Daria ridică bastonul, pregătită să înfigă vârful de argint cu o singură mișcare rapidă. Cu brațul ridicat, îi trece totuși prin cap că e destul. Ekaterinburgul și-a îndeplinit de mult cota de morți.

Gonește rozătoarea cu o lovitură ușoară de baston, apăsându-și buzele de mâner, de vulturii cu două capete. Mânerul lui e fin de la uleiurile cu care a fost uns – de santal, ghimbir și paciuli. Daria privește în jur ca să se asigure că e singură – un obicei de nezdruncinat din trecut. Cu un zâmbet pe buzele pline, îl imită pe țar, își ridică bastonul deasupra capului și îl agită cu o agilitate improbabilă pentru vârsta ei, ca și cum țarul își mustră singurul fiu pentru că s-a ascuns sub masă la o seară de gală organizată în Palatul Plăcerilor. Alexei a scos pantoful cu toc înalt al marii ducese Șostakovska și l-a pus pe masă, în fața tatălui său. Țarul i-a poruncit fiului său să returneze „trofeul" proprietarului de drept, ceea ce țareviciul a și făcut, dar nu înainte de a scăpa înăuntru o căpșună mare, suculentă. Marea ducesă și-a băgat piciorul înapoi în pantof, și un zâmbet oribil i-a apărut pe fața roșie. Copilul n-a mai avut voie să participe la evenimente formale timp de câteva săptămâni după aceea.

O pedeapsă nedreaptă, s-a zbârlit atunci Daria, din moment ce starea de sănătate nu-i permitea lui Alioșa să participe prea des la astfel de ceremonii. După părerea ei, o mustrare fermă din partea tatălui ar fi fost suficientă. Și totuși, Nicolae al II-lea a fost un tată bun.

Înaintând pe hol, Daria se oprește o clipă să observe capul de bour montat deasupra ușii salonului. Privirea lui lipsită de viață îi amintește constant de părinții ei. Și ăsta este un obicei vechi – ca și când, dacă ar ignora primul bour vânat de Sabrina, ar risca să stârnească încă și mai multe nenorociri. Își strecoară două degete în buzunar, și un nor de fluturi apare ca să-i îmbunătățească starea de spirit, să-i împodobească părul și să se ascundă în hermina ștearsă ce-i înfrumusețează gulerul.

Deschide ușa și intră. Salonul este un teatru oval, unde Daria a băut cândva un pahar sau două de votcă alături de familia imperială și de oaspeții lor, unde continuă să-și savureze porția de votcă de seară, amestecată cu fructe halucinogene. Suficient cât să-i readucă amintirile la viață, fără să șteargă prezentul. Coloanele corintice, stucatura decojită și parchetul cu model îi amintesc de o epocă opulentă îndepărtată, strălucind de argint imperial, porțelan, cristal și flori exotice aduse din sera imperială de la Țarskoe Selo. Château Lafite, Mouton Rothschild și Larose se găseau pe atunci în cantități nelimitate, iar șampania franțuzească, Monopole de la Charles Heidsieck din Reims, scotea bule de aer ca un izvor bolborosind fără oprire. Cinele erau urmate de spectacole de balet interpretate de trupa Teatrului Mariinski, iar meniurile împodobite cu pecetea împăratului, furnizate de proprietarul tiparniței imperiale, A.A. Levinson din Moscova, erau un suvenir râvnit de la o seară de artă, muzică și extaz culinar.

Acum, o rețea de pânze de păianjen atârnă de candelabrul de deasupra. O baltă de un deget de apă scursă prin tavan înconjoară scena care ar fi trebuit să putrezească deja cu zeci de ani în urmă, dar pe care lemnul de esență tare și lucrătura excelentă au păstrat-o. Mașina de sunete care imita vântul, tunetele și ploaia și un dispozitiv care cândva ridica orchestra, pentru ca teatrul să poată fi folosit drept sală de bal, au fost furate sub ochii ei pe vremea când revoluția era încă în plină desfășurare. Atunci ea s-a ghemuit după perdelele de catifea, cu inima tristă strânsă ca un pumn sângeros în piept, cu venele palpitându-i la tâmple

în timp ce hoții cotrobăiau prin fiecare nișă și colț, înfigându-și baionetele în coșul șemineelor, smulgând damascul albastru de pe canapelele și fotoliile Ludovic XVI, sfâșiind tapiseria goblen franțuzească de pe perete, distrugând covorul mare de mătase, cadou de la sultanul Abdul Hamid al II-lea al Imperiului Otoman. Daria avea treizeci și unu de ani pe atunci și nu știa cum să se folosească de cel mai mare bun al ei; o privire cu ochiul ei opalescent recent crăpat i-ar fi făcut pe hoți s-o șteargă spre cea mai apropiată ieșire.

Zăbovește în fața ultimului portret pe care i-l pictase Avram și care nu le folosise la nimic ticăloșilor de bolșevici. Mângâie pânza. Durerea e palpabilă în fiecare mișcare a pensulei. În tablou ea e goală, culcată pe un baldachin, cu sfârcurile erecte, cu formele netede pe jumătate luminate de candelabru, cu ochii plini de durere, privind spre pictor cu un amestec de uimire și adorație.

În oglinda pătată, cu ramă de aur, de deasupra șemineului, se uită la femeia bătrână cu părul ca mările de argint. Cu degetul mare și cel arătător, își smulge un fir negru țesut printre bucle. Servitorul ei cu ochi bulbucați are ordine stricte să nu aprindă nici unul dintre cele două șeminee din salon și nici pe oricare dintre cele treizeci și șase din casă. A fost nevoie de o bucată de ambră și de puterile unui călugăr rătăcitor ca ea să înțeleagă de ce focul o face să aibă frisoane, pătrunzându-i în măduvă ca rafalele vântului siberian.

Înfășurat într-o pătură, Micul Servitor se plimbă iarna prin Palatul Plăcerilor, aprinzând focuri mici ca să-și țină de cald, neputând înțelege ce fel de sânge curge prin venele stăpânei lui de o face să reacționeze atât de ciudat.

Ea se ghemuiește lângă șemineu și verifică vatra, să nu fie murdărie sau excremente de șobolan. Negăsind nimic, șterge o pată de praf de pe aurul din jur, apoi scoate un pachet mare, ascuns într-o nișă de pe peretele coșului.

Desface straturile de material și scoate la iveală o bucată poroasă, ca de ceară, de ambră, cu nuanțe cenușii pestrițe ca marmura. O mângâie, își freacă palmele, ridicându-le la nas ca să absoarbă parfumul vremurilor, fluxul și refluxul, căldura valurilor scăldate de soare, fulgerele de pe cerul Crimeei, nisipul fierbinte ce-i curge printre degetele de la picioare. Salonul se umple de mirosul brizei oceanului, al mierii calde și al crustaceelor,

făcând-o să se gândească la ziua în care mama ei i-a dat colierul Fabergé, la viața ei cu Romanovii și la Rasputin și la ziua aceea fatidică de pe țărmul Crimeei când a descoperit bucata de ambră.

Mângâind suprafața cu degetele, măsoară jumătate, apoi trei sferturi, apoi un pic mai mult. Atâta îi datorează țareviciului. Îmbărbătându-se, înalță cuțitul și-l lasă în jos cu o mișcare rapidă, despicând ambra.

Ca un avertisment, ceva iese din secțiunea tăiată. Tulburată, Daria Borisovna își trece palma peste suprafața untoasă, ca să descopere ce poate fi încorporat în ea. Prinde cu degetele obiectul neted și tare. Îi apucă vârful și-l eliberează cu grijă, clătinându-l într-o parte și în alta, aplicând puțin mai multă presiune ca să-l disloce fără a provoca daune. Apare o mână miniaturală smălțuită, întinsă ca pentru rugăciune. Cu două degete, Daria o prinde cu grijă, atentă să n-o scape, temătoare că s-ar putea s-o spargă sau să-i alunece înapoi și să se îngroape din nou. Cu respirația dureroasă în piept, scoate afară și restul. O amuletă! Figura mitică a unui copil cu urechi ascuțite de smarald și un stomac opalescent o privește cu ochi de rubin.

Ea scoate un strigăt de uimire, închide pumnul în jurul amuletei și apoi deschide mâna din nou ca să se uite mai atent. Cu inima bătându-i nebunește, lasă amuleta pe palma deschisă și îi verifică dosul. Arătătorul ei pipăie o inscripție. Daria se duce în grabă la fereastră, dă perdelele la o parte, ridicând un nor de praf și lăsând să pătrundă o rază de lumină, care nu-i e însă de prea mare ajutor. Are nevoie de lupă. E inexplicabil cum ochii ei pot pătrunde în pieptul oamenilor să le citească emoțiile, dar nu pot citi literele mici. Scormonește printr-un coș cu ziare îngălbenite de pe o masă laterală, în sertarele dulapului ornamentat, în spatele portretului sprijinit de oglinda de deasupra căminului. Deschide ușa pe jumătate și strigă.

– Micule Servitor! Lupa mea! Imediat!

Se plimbă înainte și înapoi, înjurându-l pe piticul lent, probabil beat de fructe.

Un scârțâit la ușă.

– Doamnă. Lupa dumneavoastră.

Ea scoate mâna și apucă lupa, punând-o peste inscripție, mișcând-o în sus și în jos, înainte și înapoi. Necrezându-și ochilor,

șterge lupa cu fusta și se uită la cuvintele gravate acolo cu ochii posedați ai unui necredincios.

Alexei Nikolaevici Romanov, 12 august 1904.

Amintirea botezului țareviciului i-a rămas uimitor de vie în minte după optzeci și șapte de ani. O mare onoare i-a fost oferită în ziua aceea fierbinte de vară. O tânără orfană, lipsită de experiență, desemnată să-l ducă la cristelniță pe moștenitorul tronului rus. Încă de atunci îl simțise deja pe țarevici cu inima ei, cu fiecare nerv din trup, până în oase. În ziua aceea prinsese exact această amuletă de roba de botez a țareviciului, puțin în stânga, chiar deasupra inimii. Amuleta dispăruse câțiva ani mai târziu. Odată cu pierderea ei, soarta Romanovilor luase întorsătură nefastă.

Daria încearcă să înțeleagă, dar nu reușește. Își prinde amuleta de rochie, apoi se duce la oglinda înaltă din sticlă pestriță de la celălalt capăt al salonului ca să se vadă. Botezul revine la viață în oglindă. Familia imperială, demnitari din întreaga lume, diplomați, mari duci și ducese s-au adunat în capela din palatul Peterhof să sărbătorească împreună cu țarul și țarina, ca și cum în lumea lor totul era cum nu se putea mai bine. Dar lucrurile nu stăteau chiar așa. Rusia era în război cu Japonia. Flota rusă făcea greu față inamicului. Înfrângerile în serie au aprins furia poporului. Întreaga națiune fierbea de nemulțumire față de familia imperială, față de presupusa lor indiferență la corupția din guvern. Liberalii, socialiștii, marxiștii și populiștii formau sindicate. Se plantau semințele revoluției.

Daria învelește ambra rămasă în faldurile protectoare și o vâră înapoi în nișa din șemineu. Examinează restul camerei, căutând semnele vreunei intrări nepermise, ornamentele de deasupra ferestrei, detaliile cândva precise, acum estompate, indigoul cândva magnific, acum șters, zăvoarele ruginite de la ferestre. Piciorul candelabrului, acoperit cu catifea în descompunere, încă ferm ancorat, se leagănă ușor, ca și când s-ar afla în mâna unei fantome jucăușe. Daria iese din salon și încuie ușa în urma ei, verificând clanța, așa cum face cu toate ușile încuiate de pe coridorul de sus. Viața a învățat-o să fie cu ochii în patru. Cine știe când vreun alt disident, soldat sau grup de revoluționari ar putea să se năpustească și să încerce să-i fure și alte amintiri.

– Cina este servită, doamnă! strigă Micul Servitor de la parter.

– Sunt ocupată, răspunde ea, coborând scările.

Micul Servitor o așteaptă pe palier. Pe chip i se citește dezamăgirea.

– Un pahar de votcă, poate?

– Poate mai târziu, dar nu mă aștepta! Ia cina, dă drumul la pisici și hrănește fluturii!

Daria Borisovna intră în camera ei. Alege câteva ținute ale împărătesei, două seturi de lenjerie de corp, o pereche de pantofi și încă una pentru vreun posibil eveniment ceremonial și le așază pe pat lângă ambră. Verifică o geantă de mână, cu închizătoarea în formă de spirală din bile de metal care se prind între ele. E destul de rezistentă ca să ducă prețioasele bijuterii pe care le va căra la moșia Șeremetievilor și pe care le protejează de zeci de ani. Își simte gura amară de cenușă la amintirea dureroasă a zilei în care a îngropat bijuteriile imperiale sub podeaua din pivniță. A blestemat, a țipat și a jelit în timp ce ascundea safirele, rubinele, diamantele, perlele și smaraldele, sigură că într-o zi vor fi returnate proprietarului de drept. A avut dreptate. Ziua aceea a venit.

Traversează dormitorul spre debaraua plină de molii, care miroase a lucruri trecute. De obicei încearcă să evite locul. Fostă cândva biblioteca țarului, camera este acum depozit pentru lăzi, cufere și tot felul de cutii abandonate. Aruncă o privire fugară în jur și alege o valiză a cărei piele de porc e distrusă de trecerea timpului și căreia nasturii de aur ornamentali îi conferă un aer de decadență. E copleșită de o amintire vagă – a mai văzut geanta aceasta undeva în palat sau, poate, cărată de unul dintre servitori. Alungă amintirea și scoate valiza, punând-o pe pat. Surprinsă de ușurința cu care se deschide lacătul, aruncă o privire mai atentă și descoperă că lacătul, ca și nasturii, e făcut din aur masiv, care, spre deosebire de oameni, nu ruginește. Ridică partea de sus, stârnind un iz de mucegai și apă de colonie stătută.

O bucată de hârtie îmbătrânită, o pagină ruptă probabil dintr-un caiet, zace părăsită, îngălbenindu-se, într-un colț al căptușelii maronii de culoarea opiului, plină de pânze de păianjen. Daria face un pas înapoi și se uită la foaie ca și când aceasta ar putea să prindă viață și s-o muște sau ar deschide larg o ușă către amintiri nepoftite pe care ea preferă să le țină la distanță. De sub o margine curbată a hârtiei se zărește conturul unei inscripții. Apucă fila fragilă între degetul mare și cel arătător, verificând fiecare unghi înainte de a o despături ca să scoată la iveală scrisul de mână atât

de bine cunoscut. Inscripția, puțin înclinată, delicatețea anumitor litere cu buclele lor alungite, cerneala purpuriu-albăstruie, cu o formulă specială, rezistentă la decolorare. Da, nu e nici o îndoială, scrisul aparține țarului Nicolae al II-lea. A fost meticulos, țarul ei, cu siguranță, atent la fiecare buclă și ornament așternute pe hârtie.

O venă îi palpită în gât în timp ce se așază pe marginea patului și netezește cu grijă hârtia pe genunchi. Privirea îi sare în partea de sus a paginii, căutând un titlu, o dată, care însă lipsesc.

A fost o zi deosebit de dificilă. E cald și nu avem voie să deschidem ferestrele. Pe Sunny, sciatica o silește să rămână în pat.... Fetele își ocupă timpul cu croșetatul. Și... Alexei... plictisit... cu cutia lui de fleacuri. La nouă s-a ținut o slujbă de seară. În ziua Intrării în Biserică a trebuit să renunțăm la slujbă... nu ni s-a permis. Este sfâșietor să aud... ce se întâmplă în Petrograd... Cum pot bolșevicii ăștia ticăloși... Sufletul mi-e răvășit. Sunt obsedat de un singur... gând. Moghiliov! Război! O judecată atât de proastă... o viață de chin... iartă acest păcat... de ce ai făcut-o? De ce? Doamne... nu pot... nici măcar cu Sunny... detaliile le voi lua cu mine în mormânt.

Daria întoarce pagina pe o parte și pe cealaltă, căutând încă o propoziție, un cuvânt, sperând să descopere sensul acelor litere estompate, un indiciu care să-i lumineze motivul suferinței țarului. Ce l-ar fi putut împovăra cu un asemenea chin personal? Își trece un deget peste marginea uzată, sigură acum că foaia a fost ruptă din jurnalul pe care cel mai probabil l-a ținut cât a locuit în Casa cu destinație specială.

Împăturește hârtia și o bagă în căptușeala valizei. E încă un mister lăsat în seama timpului.

Îmbrăcată într-o rochie de catifea neagră tivită cu voal lucrat manual, cu mâneci largi și o trenă jerpelită de miile de pași care au călcat-o din greșeală, ridică valiza și pornește în călătoria spre moșia marii ducese Sofia Șeremetieva.

Capitolul 7

O adiere caldă aduce zgomotul îndepărtat al cascadelor Crimeei prin fereastra Volgăi închiriate, al cărei motor scoate rafale de fum negru. Mai departe spre orizont, dincolo de centura subtropicală de frunziș luxuriant, un vulcan bătrân străpunge cerul strălucitor. Vițe-de-vie bogate în struguri împodobesc văile de-a lungul falezelor de stâncă. Ochiul Dariei palpită la amintirea anilor îndepărtați când sute de sticle de vin roșu și alb de Massandra, moșia din Crimeea a țarului, erau consumate în timpul balurilor de iarnă din Petersburg.

Au trecut optzeci de ani de când a privit ultima dată acest peisaj minunat de stânci înalte, canioane adânci și munți semeți care privesc peste Marea Neagră. Pe țărmurile acestea a găsit ambra cenușie. Aici a reușit Grigori Efimovici Rasputin să-i învingă rezistența și s-o trimită într-o transă hipnotică. Și tot pe aceste țărmuri, mama ei, prințesa Sabrina Iosefina de Corinin, i-a dăruit colierul cu oul Fabergé pe care ea l-a purtat drept talisman timp de optzeci și opt de ani.

Acum, zeci de ani mai târziu, cu amintirile intacte, Daria se întoarce spre Rostislav, care e la volan.

– Fă tot ce-ți stă în putință ca să pui în mișcare mașina asta monstruoasă. Nu transporți mărfuri fragile.

Rostislav își șterge fruntea cu mâneca.

– Ar fi trebuit să ne cazăm la un han mai întâi.

– *Niet!* Niciodată!

Cu cât petrecea mai puțin timp în locurile astea odioase, cu atât mai bine. Chiar și când căutarea nesfârșită a țareviciului o duce departe de casă, silind-o să închirieze o cameră, preferă să-și lase puținele lucruri în geanta de voiaj decât să le înghesuie

într-un dulap care a fost probabil atins de lenjeria murdară a vreunui nenorocit de bolșevic.

– Rostislav Alexeevici Dalevici! De ce te miști atât de lent azi?

– Vezi inspecțiile de stat? Sunt pline cu polițiști.

Daria suspină, verificând ascunzătoarea cu bijuterii din poșetă. Un fluture zboară și i se așază pe umăr.

– Fugi! îl ceartă ea. Mișcă-te la dreapta dacă nu vrei să te scuip!

Își reazemă iar capul pe spătarul banchetei, sigură că nu va accepta niciodată ceea ce a devenit țara ei, că nu va înțelege niciodată o generație care se lasă condusă de un grup de opresori. Deschide colierul și inhalează adânc.

Pupilele parfumierului se îngustează și, ca și când s-ar afla în prezența lui Shesmu, zeul egiptean al uleiurilor prețioase și îmbălsămării, trage de mai multe ori aer în piept prin nările umflate. E familiarizat cu ambra, a încercat de multe ori, însă fără succes, să cumpere o bucată de pe piața neagră ca s-o utilizeze ca fixativ în parfumurile sale, pentru a putea crea baza unui amestec îmbunătățit de parfumuri rare, rezistente. A încercat de mai multe ori, dar n-a reușit să imite cu nici un alt ingredient parfumul de o subtilitate unică pe care ambra cenușie îl adaugă combinației de miresme dintr-o sticlă.

Se întreabă cum a reușit Daria să facă rost de o ambră de asemenea calitate. Armonia de arome îmbătătoare dovedește că ambra aceasta e cu mult peste cea recoltată din stomacul iritat sau tractul intestinal al cașaloților morți. A fost vomitată în ocean și conservată excelent timp de zeci de ani. Dacă și-ar aplica priceperea lui asupra acestei ambre, născută dintr-o stare patologică, pe care cașalotul o capătă de pe urma hranei marine greu de digerat – caracatițe, crustacee tari –, ar crea un parfum de excepție, care i-ar asigura reputația celui mai grozav parfumier din istorie.

Daria închide oul Fabergé.

– Daria Borisovna, ai cumva niște ambră în plus?

– Aș vrea să am, Rostislav. Mi-aș dori să-mi umplu din nou colierul, n-a mai rămas mult în el. Anunță-mă, te rog, dacă se întâmplă să găsești.

Rostislav își îndreaptă privirea spre drumul șerpuit, strângând degetele pe volan. Daria Borisovna îi ascunde adevărul. Viclenia imperceptibilă din vocea ei, fluturarea ușoară a pleoapelor, darabana nervoasă a degetelor pe geantă sunt dovezi suficiente.

De fapt, probabil că a ascuns ceva într-un loc sigur. În comoara ei de bijuterii, probabil, pe care o pune zălog la el din când în când, în schimbul unor sume pentru alimente și alte necesități. Bijuteriile, insistă ea, sunt doar o garanție până când strânge banii ca să le răscumpere. Dar, din punctul de vedere al lui Rostislav, ele îi aparțin, din moment ce șansa ca ea să strângă acești bani e zero.

Daria atinge stomacul opalescent rotunjit, mâinile întinse și ochii de rubin bulbucați ai amuletei prinse de rochia ei. Simte brusc un val de optimism. Există un motiv pentru care amuleta a stat ascunsă ani de zile ca să apară abia acum. A venit timpul.

Volga trece pe lângă parcul tropical Primorski, unde statuia lui Lenin se uită în jos la apele întunecate. Gura Dariei se umple de cenușă amară văzând aroganța acelei fețe. Pe o placă stă scris decretul lui Lenin din 1920: „Cu privire la folosirea Crimeei pentru tratamentul medical al oamenilor muncii". „Ce prostie!" se zbârlește ea. Bărbatul acesta plin de ură a transformat Crimeea într-un teren de joacă imens, distrugând inima culturală a Rusiei.

– La stânga! exclamă Rostislav. Palatul Livadia.

Mușchii i se încordează la vederea palatului imperial, care deține o comoară de amintiri. Odinioară mândria și bucuria Romanovilor, e acum muzeu.

– De ce, Rostislav, spune-mi, de ce a trebuit să transforme palatul în muzeu? Și nici măcar să-i comemoreze ca sfinți, ci să le expună viața ca pe niște artefacte ieftine. Până și câinii lor erau tratați mai bine. Spune-mi, Rostislav Alexeevici Dalevici, crezi că familia imperială și-ar fi putut prezice soarta? La urma urmei, au fost sfinți. Au fost ființe divine.

– Da, cu siguranță au fost. Și, cu toate acestea, nu înțeleg. Atât de mulți s-au întors împotriva lor în cele din urmă! Da, era sărăcie, desigur, dar țarul încerca să repare lucrurile. Suntem un popor nerăbdător, Daria. Ne așteptăm ca cererile să ne fie îndeplinite imediat.

– Nu! Nu noi am făcut asta. Bolșevicii au făcut-o! Roșiii! Liberalii! Sau oricum își spun! strigă Daria, apucând brațul lui Rostislav cu o mână și izbind cu cealaltă bordul mașinii.

Rostislav scapă volanul din mână. Automobilul virează periculos de aproape de prăpastie. Recăpătându-și controlul asupra mașinii și a inimii care-i bubuie, șoferul strigă:

– Liniștește-te înainte să ne omori pe amândoi!

– Să mă liniștesc? Cum, pentru numele lui Dumnezeu? Fanaticii ăștia însetați de sânge, cu *Declarația* lor *asupra Europei eliberate* au distrus totul. Asta e o Europă eliberată, Rostislav? Uită-te în ochii mei și spune-mi adevărul!

În fața tăcerii lui, ea scormonește în geantă și găsește două fructe halucinogene ascunse sub bijuterii. E pe punctul de a le băga în gură, dar se abține. Astăzi, prezența de spirit e mult mai importantă decât trecutul.

Rostislav deschide torpedoul și scoate câteva bile de gumă de mestecat.

– Când am să-l întâlnesc pe țarevici, o să te invit la Massandra la o sticlă de Madeira. Poate două. Ne vom îmbăta, Rostislav, ne vom îmbăta ca Dionysos.

– Nu *când* ai să-l întâlnești pe țarevici, Daria. *Dacă* ai să-l întâlnești. Sunt prea mulți „dacă". Vârsta lui, de exemplu. Dacă a supraviețuit hemofiliei și ravagiilor timpului, are optzeci și șapte de ani, nu mai e chiar tânăr. Și, în plus, nimeni n-a spus că acest pretendent la tron e însuși țareviciul.

– Țareviciul e viu și sănătos, Rostislav. Și nu-mi place atitudinea ta negativistă. Concentrează-te și mergi mai repede!

Cu un zâmbet indiferent pe fața arsă, șoferul îndreaptă mașina spre un luminiș asemănător unei peninsule la cotitura drumului și oprește în dreptul unei panorame care dă spre munte. Mestecând guma, desface harta și o întinde pe volan. Arată cu un deget.

– Acolo.

Cocoțat pe o stâncă în fața lor e conacul Șeremetievilor. Acolo o așteaptă pretendentul la tron, țareviciul, cu care Daria Borisovna a avut o profundă legătură emoțională cu mult timp înainte ca mama lui să știe că e însărcinată.

Capitolul 8

Volga se năpustește pe larga alee circulară din fața conacului. Porțile duble ornamentate, încoronate cu blazonul Șeremetievilor – doi lei, dintre care unul ține într-o labă un sceptru și în gură o ramură de dafin, iar celălalt, o ramură de măslin –, se închid în spatele lor.

Capodopera arhitectonică creată de italianul Bartolomeo Rastrelli se înalță deasupra coastelor calde ale Ucrainei. O parte din moșie coboară în pantă spre mare, fără nici un gard care să-i delimiteze hotarele. E faimoasă pentru faptul că și-a schimbat proprietarul de douăzeci de ori în două secole, pierdută la beție și jocuri de cărți, ipotecată în mod repetat, dar reușind să rămână în posesia unuia sau altuia dintre membrii familiei Șeremetiev.

„Aici e acasă", oftează Daria. „Așa ar trebui să trăim, fără rușine și la vedere." Cunoaște familia Șeremetiev, una dintre cele mai bogate familii pe vremea tinereții ei. Spre deosebire de alte familii distinse care s-au ridicat și au căzut odată cu schimbarea împăraților, această dinastie a rămas favorită până la capăt. Membri ai familiei au slujit la curtea imperială drept companioni ai țareviciului, șambelan al țarinei și diplomați și comandanți militari ai țarului. Nicolae al II-lea le-a dăruit terenuri fertile în sudul Rusiei și în Ucraina, plus suprafețe mari de pădure care le-au permis să-și înmulțească averea construind fabrici de hârtie și uzine.

Deși unii membri ai familiei au fost uciși în timpul revoluției bolșevice, iar alții au fugit din țară, actualul proprietar, marea ducesă Sofia, a rămas în Rusia mituind în stânga și în dreapta ca să-și păstreze anonimatul și apoi ca să-și reia stilul de viață pe care puțini și l-au putut imagina într-o lume postrevoluționară. Zvonurile spun că moșia a căutat-o și a găsit-o în cele din urmă

pe marea ducesă atunci când aceasta a ieșit din anonimat după revoluție ca să-și revendice proprietatea, folosindu-se de farmecul ei neștirbit și de o mulțime de diamante.

Paznicii de la ușa principală coboară scările late de marmură, îndreptându-se cu pași mari de o parte și de alta a Volgăi ca să-i întâmpine pe Daria și Rostislav și să le ia valizele.

Daria ignoră brațul oferit de un servitor ai cărui ochi bulbucați se măresc și mai mult la vederea acestei femei, care pare ieșită dintr-o fotografie sepia a epocii Romanovilor.

Ușile duble din stejar lustruit se deschid larg, și cei doi vizitatori sunt conduși în foaierul spațios care se lăuda cândva cu una dintre cele mai mari colecții de artă europeană, dar care, după ce a fost jefuită în timpul revoluției, a fost înlocuită cu capodopere moderne de Chagall și Kandinsky și cu un portret de sfinți bizantini cu ochi mari și păr blond și cu brațe și fețe miniaturale. Pe mese sunt împrăștiate cutii de țigări și scrumiere din malachit Fabergé încrustate cu bijuterii, parte a unei comori secrete moștenite, adusă înapoi din exil. Se zvonește că ducesa e în posesia a treizeci și șase de diamante, cu dimensiuni cuprinse între opt și șaisprezece carate, și de o culoare, lucrătură și transparență atât de minunate, încât un preț pe ele e imposibil de stabilit.

Un licăr de speranță strălucește în ochii negri ai parfumierului. Dacă va profita cum trebuie de situație, poate că marea ducesă îl va recompensa cu una dintre scrumierele încrustate cu bijuterii, împrăștiate în jurul foaierului ca niște pietricele. Guvernul falimentar nu dispune de resursele necesare ca să importe esențe de înaltă calitate pentru parfumurile sale, ca să nu mai vorbim de fixative scumpe, cum ar fi ambra, însă una dintre scrumierele acestea l-ar putea ajuta să-și îndeplinească ambiția.

Daria se uită în jurul ei cu bucurie și respect, ca și când ar fi intrat din nou într-unul dintre palatele Romanovilor, ca și când se așteaptă s-o vadă pe țarină apărând dintr-un moment în altul și întrebând-o cum se descurcă băiatul. Își piaptănă părul cu degetele, își netezește fusta și își trece limba peste dinții perfect sănătoși. Un țăcănit ferm de tocuri pe parchet anunță sosirea iminentă a marii ducese.

Sofia Șeremetieva apare de pe unul dintre numeroasele holuri ramificate, aducând cu sine mirosul de Rose Blanche, parfumul preferat al țarinei Alexandra. O pălărie cu boruri largi, cu o pană

ornamentală, aruncă o umbră pe fața ei. Dintre buzele roșii îi iese un portțigaret smălțuit. Prefiră între degete un șirag de perle asemănătoare celor pe care Daria le-a văzut doar la împărătească, perle de apă dulce, sclipitoare precum cozile iridescente de păun. O fărâmă de scrum de țigară cade pe luciul perfect al unghiilor date cu oja ale ducesei, și ea o suflă cu o expresie de enervare.

În spatele ei pășește un bărbat frumos, îmbrăcat în uniformă, a cărui talie masivă e strânsă de o curea din piele și care ține o scrumieră în palmă. Privirea îi rătăcește într-o parte și într-alta, apoi se oprește asupra Dariei și a lui Rostislav ca și când simpla lor prezență ar fi un afront la adresa stăpânei sale.

Marea ducesă întinde spre oaspeții ei o mână cu încheietura subțire prinsă în brățări cu diamante.

– Vă așteptam mai devreme. E aici, să știți. Pretendentul la tron. Ce zi a fost azi, foarte neobișnuită! Prezența lui a stârnit agitație. Urmați-mă în salon!

Sofia Șeremetieva traversează covorul persan și podelele din lemn de esență tare, trece printr-un vestiar lambrisat cu mătase, în care lumânări parfumate pâlpâie pe rafturi din mahon, și, în fine, printr-un vestibul ce duce spre un salon.

Se așază pe un scaun în mijlocul salonului și le face semn Dariei și lui Rostislav să ia loc pe două scaune din fața ei. După ce i-a așezat, pe fața ei pudrată discret coboară o expresie de plictiseală.

Fiecare notă discordantă a parfumului scump, dar neoriginal, purtat de ducesă e un afront la adresa simțului olfactiv al lui Rostislav. El își deschide servieta, scoate o sticlă de Baccarat, îi răsucește dopul și și-o plimbă pe sub nas.

– Parfumul dumneavostră preferat, doamnă. Rose Blanche. Formula exactă, fără măcar o notă lipsă sau în plus.

Marea ducesă își atinge lobii cochiliilor transparente ale urechilor cu câte un strop de parfum. Pe buzele purpurii îi apare umbra unui zâmbet.

– Și pentru tine am un cadou, i se adresează Rostislav bărbatului celui chipeș, care se plimbă pe lângă stăpâna lui ca și când ar proteja-o de vreun pericol iminent. Apa de colonie preferată a țarului, din cedru aromatic și frunze de eucalipt.

– Mulțumesc, spune el cu o voce încă mai intimidantă decât statura.

Ducesa își ridică bărbia spre tavan și suflă un nor de fum. Scutură țigara într-o scrumieră cu resturi de mucuri pătate de ruj și i se adresează Dariei:

– Ești o legendă vie, Daria Borisovna, și, ca toate legendele, unele povești despre tine sunt adevărate, iar altele, pure invenții. Povestește-mi despre relația ta cu Romanovii, mai ales cu bunica mea, Tamara.

– Dumnezeu să-i binecuvânteze sufletul! Era mult prea tânără și talentată ca să moară, mai ales de durere.

Daria își deschide geanta, căutând niște resturi de fruct, o bucată de ambră, ceva care să-i tempereze amintirile copleșitoare, dar până la urmă trage adânc aer în piept și închide rapid poșeta.

– Țareviciul era pasionat de miniaturile ei – într-atât, încât nu sunt surprinsă că se simte în siguranță aici, cu Alteța Voastră.

– Nu e nevoie să mi te adresezi așa, răspunde marea ducesă cu o familiaritate neobișnuită pentru educația ei. Ducesă e suficient. Și e prematur să concluzionăm că pretendentul la tron care îți așteaptă sosirea e într-adevăr țareviciul. Apoi privirea îi cade brusc pe amuleta prinsă de rochia Dariei. Unde am mai văzut asta? Oare într-o fotografie? Da, cred că da.

– Pe reverul țareviciului, spune Daria. Eu aveam grijă să fie mereu acolo.

– Da, da. Dar cum a ajuns în posesia ta?

Iscodind ochii negri și mari ai ducesei și negăsind în ei nici o amenințare, Daria schițează un zâmbet.

– E o poveste lungă și de necrezut. A fost darul meu pentru țarevici și cumva și-a găsit drumul înapoi la mine.

Marea ducesă lovește ușor o țigară cu vârf de aur de tăblia mesei. Servitorul se grăbește să-i aprindă țigara.

– Spune-mi tot, Daria! Nu omite nimic, nici măcar execuțiile! E adevărat că ai fost acolo? Și dacă da, cum Dumnezeu ai supraviețuit?

– Povestea mea nu începe la sfârșit, ci la început, când Romanovii m-au invitat la curte.

– Atunci ia-o de la început! Știu că ești nerăbdătoare să-l vezi pe pretendentul la tron, dar e important pentru monarhia noastră viitoare ca eu să pot să separ realitatea de ficțiune în ceea ce vă privește pe tine și pe Romanovi. Viața ta, Daria, e atât de învăluită în mit! Trebuie să-mi spui adevărul.

Capitolul 9

1904

Moșia Belaveja e luminată de lumânări uriașe și de candelabre Baccarat. Un cort mare a fost amenajat în poiana din fața cabanelor, și notele melodioase ale *Dunării albastre* plutesc și răsună prin pădure. Țarina a trimis vase cu liliac cât un stat de om de la sera imperială din palatul Alexandru. Mirosul de carne de oaie prăjită, de potârniche și de icre de morun garnisite cu trufe se răspândește din bucătăriile improvizate și din cuptoarele din ceramică, amestecându-se cu parfumul de mied, de pin și de nerăbdare. E a șaptesprezecea zi de naștere a Dariei.

Îmbrăcat cu o cămașă albă, cu o eșarfă largă la gât și cu vesta descheiată, cu părul presărat cu fire argintii, Boris Spiridov călărește la trap prin poiană, dând ordine de ultim minut, asigurându-se că pe mese sunt fețe scrobite și argintărie ștanțată cu emblema familiei, că e băutură din belșug și că bucătarii sunt vigilenți.

Sabrina Iosefina, scârțâind din cizme pe acele de pin și măturând pământul cu fusta albastră ca safirul, îi vorbește Dariei despre detaliile protocolului la curte, despre primejdia și bucuria de a avea sânge regal și despre arta seducției.

Numeroșii admiratori ai Dariei Borisovna, domni de toate vârstele, aristocrați tineri și bătrâni, nobili și mari duci, vin din toate părțile, aducându-i tot felul de cadouri generoase și promisiuni de devotament etern. La fel ca Sabrina, și ea vrea să întâlnească tineri educați, cu potențial. E curioasă, vrea să-i studieze pentru ea însăși, să le observe prima reacție. În definitiv, ea e altfel. Acel prim moment al întâlnirii contează cel mai mult – dacă se uită la ea cu gura căscată ca niște adolescenți uluiți sau posedă înțelepciunea și stăpânirea de sine care vine odată cu

maturitatea și cu o imaginație sănătoasă. Pentru moment, nimeni n-a trecut testul privirii ei cercetătoare.

Așa că Daria ar prefera să se bălăcească în râuri, să încerce să-și descifreze visele ori să caute vreo nouă minune tămăduitoare ce răsare din pământ. Sau, mai presus de toate, și-ar dori să ia trenul împreună cu Boris spre Bialistok, cel mai apropiat oraș mare, și să facă oferte alături de el la licitații, timp în care el să o învețe cum să facă diferența dintre un tablou original și o imitație, cum să liciteze fără să stârnească tulburare și fără să mărească valoarea bunului. Și-ar dori să viziteze galerii de artă, să asculte comentariile lui despre diferitele instrumente de lucru și despre vreo lucrare de artă. Sau să discute despre miracolul imaginației cu artiști de toate felurile, bărbați cu un spirit etic aventuros, fascinați de privirea ei opalescentă translucidă.

Alaiul imperial sosește cu daruri, urări și berze care vor fi lăsate să zboare libere, pentru a aduce noroc. Țarina Alexandra îi urează Dariei la mulți ani și o viață cu sănătate și fericire.

Cu părul sălbatic prins la spate într-una dintre eșarfele subțiri ale mamei ei, Daria radiază într-o rochie de brocart argintie, cu guler înalt și mâneci lungi, ca să mulțumească nevoia de decență a țarinei. A petrecut ore întregi în vestiar, cu un amalgam de pălării cu pene, voaluri diafane, rochii de seară încrustate cu pietre prețioase false, mănuși și corsete din satin și dantelă și pantofi cu toc înalt, strălucitori de atâtea cristale, cumpărați din magazine de antichități și dughene ascunse. Un raft întreg e rezervat hainelor la mâna a doua pe care i le trimite împărăteasa și pe care o croitoreasă din oraș le modifică și le scurtează ca să i se potrivească ei. Îmbrăcămintea și accesoriile pe care alte persoane le aruncă devin lucruri prețioase ce atrag privirile atunci când le poartă Daria.

Țarina îi înmânează o icoană smălțuită, încrustată cu diamante și perle, o copie a Maicii Domnului Feodorovskaia[1] lipindu-și obrazul de fața lui Hristos.

Daria face o reverență.

[1] Icoană foarte veche, probabil din secolele XII-XIII, considerată făcătoare de minuni, păstrată azi în biserica Bogoiavlensk din orașul rus Kostroma. E strâns legată de ascensiunea pe tron a primului Romanov, în 1613, și a fost una dintre comorile sacre ale dinastiei. (n.red.)

– Mulțumesc, Alteță, o voi prețui toată viața.

Icoana e de departe cel mai valoros cadou pe care l-a primit vreodată, dar ea nu-și dorește decât să-și întoarcă privirea de la trăsăturile sumbre ale Feodorovskăi, de la ochii ei goi și buzele uscate de durere.

Țarina face semn cu două degete.

– Vino mai aproape, Daria Borisovna, asta trebuie să auzi doar tu. N-aș fi făcut această călătorie în starea în care sunt dacă n-aș fi vrut să-ți mulțumesc personal, draga mea. Ai avut dreptate în ziua aceea la Ialta. Se pare că, într-adevăr, sunt însărcinată. Dau crezare spuselor tale și sper să fie băiat.

– Felicitările mele sincere! îi răspunde Daria șoptind. De abia aștept să-l cunosc pe micuț!

– Atunci va trebui să ne vizitezi când va veni sorocul. Voi trimite după tine. Și fetele îți prețuiesc tovărășia. Acum, du-te, bucură-te de ziua ta! Nu te mai reții.

Țarul e mulțumit să fie aici, departe de formalitățile nesfârșite de la curte și de responsabilitățile care îi lasă prea puțin timp liber. Îl bate pe Boris pe spate.

– E greu de crezut, prietene, că au trecut șaptesprezece ani de când Sunny ți-a prezentat-o pe Sabrina Iosefina. Te-ai descurcat bine în ziua aceea, îl tachinează el. Ți-ai mărit familia, dar ai redus populația de bouri. Animalele sunt sub control?

– Atât de mult, zâmbește Boris, încât se pare că nici nu se mai înmulțesc.

– Nici asta nu-i bine, chiar deloc. E nevoie să menținem un număr controlat pentru plăcerea noastră de a vâna.

– Am înțeles, Alteța Voastră, răspunde Boris cu un salut jucăuș și un pocnet din cizme. Să ne alăturăm doamnelor?

Din cort se aud notele blânde ale unei țitere. Iasmina, dansatoarea persană, se alătură celor trei toboșari așezați pe o estradă acoperită cu un covor. Își ridică brațele, își prinde părul lung în vârful capului, își îndoaie picioarele sub ea și se așază în genunchi în fața unui scaun mic, din mahon, pe care se află santurul ei, o țiteră persană lucrată cu ciocanul. Cu degetele prinse în cârligele ciocanelor de lemn ale santurului, lovește corzile întinse, scoțând note care călătoresc în locuri îndepărtate și aduc de acolo parfum de trandafiri persani și imagini cu cupole turcoaz, jalea iubiților despărțiți și *rubaiyatele* lui Omar Khayyam. Multe

s-au schimbat de când Iasmina a fost ultima dată aici, în pădurea Belaveja, cu șaptesprezece ani în urmă, nu însă și sentimentele ei față de împărat. Pentru ea, Nicolae rămâne țareviciul dulce, nesigur, care cândva se agăța de fiecare cuvânt al ei. Lasă ciocanele pe țambal, își masează degetele, își scutură coama întunecată de bucle și se ridică în picioare, dezvăluindu-și înălțimea remarcabilă.

E pe ringul de dans – voaluri diafane se leagănă și unduiesc în jurul ei, vesta brodată e aruncată cât colo ca să-i dezvăluie sânii rotunzi înghesuiți într-un sutien cu mărgele. Mișcările îi sunt proaspete, languroase, capul, dat pe spate, gâtul îi pulsează transpirat, fesele voluptoase i se mișcă în ritmul tobelor. Se răsucește și se rotește, plutind departe de mulțime, dezlănțuindu-și emoțiile în timp ce se cufundă în transă.

Mai mulți oaspeți intră în cort. Femeile se strâng departe de spectacol, pălăvrăgesc, bârfesc, se întreabă de ce o dansatoare atât de obraznică rămâne favorită la curte. În jurul ringului de dans s-au strâns bărbați care aplaudă, excitarea lor e electrizantă, ochii lor o devorează pe dansatoarea persană și savurează fiecare legănare delicios de intimă a coapselor ei.

Ea ridică mâna și își desface sutienul, înălțându-l deasupra capului într-un dans languros.

Bărbații strigă, aplaudă, încurajează. Mirosul lor de alcool se împletește cu mirosul de carne de miel friptă, fructe coapte și dorință.

Iasmina își flutură sutienul o dată, de două ori, ca și cum ar vrea să prindă cu lasoul pe vreunul dintre bărbați, apoi îl azvârle spre ușa cortului.

Sutienul aterizează pe umărul stâng al țarinei, care tocmai a intrat.

Un icnet colectiv de groază se aude în tot cortul. Ritmul tobelor, râsetele și aplauzele încetează. Cameristele, chelnerii și servitorii se dau la o parte, ascunzându-se în spatele unor expresii de gravitate solemnă, înghesuindu-se în pereții de pânză.

Țarina se uită lung la sutien, la insulta dantelei negre, înmiresmată cu parfum și umedă de transpirație. Trăsăturile i se schimonosesc a repulsie, buzele strânse pălesc dintr-odată.

Își ridică privirea s-o înfrunte pe cea care a ofensat-o. Într-o încercare care doar imită modestia, Iasmina își adună fustele și

își așază straturile de voal transparent peste sâni, expunându-și astfel lenjeria intimă din dantelă neagră.

Sabrina ia sutienul de pe umărul țarinei, strivindu-l într-o mână, iar cu cealaltă oprind-o pe țarină cu o atingere ușoară pe braț.

– Te rog, Alix, mă ocup eu de asta. Promit. Daria te va însoți la cabana ta. Îți va da ceva să te liniștești.

Alix dă din cap, tremurând. Întinde mâna după Daria, ca și când e gata să leșine.

Daria simte nevoia să scuipe peste umăr. O nenorocire iminentă se prefigurează, neplăcută și amară, care îi dă gustul acela pe limbă. În timp ce o conduce pe țarină afară din cort și departe de mulțime, nu-și dă seama că, până la sfârșitul acelei seri, va înțelege ceea ce inima ei știe deja.

Sabrina Iosefina străbate cortul până la dansatoarea care, după ce a savurat spectacolul oferit de retragerea țarinei, s-a întors pe estradă. Privirea ei sfidătoare o înfruntă pe Sabrina, care, cu sutienul de dantelă în mână, se pregătește de atac ca un bour, urcă cele trei trepte și ajunge față în față cu dansatoarea.

– Doamna mea! toarce dansatoarea, adresându-se Sabrinei. Cu ce vă pot ajuta?

– Iată cu ce! strigă Sabrina, ridicându-se pe vârfuri și înfășurând sutienul în jurul gâtului dansatoarei.

Apucă ambele capete și strânge cu toată puterea.

Cortul vibrează în jurul lor. Vântul îndoaie copacii de afară, silindu-se să intre pe sub marginile pânzei. Candelabrul pare legănat de un cor de fantome speriate. Un nor trece peste luna plină, vizibilă în ușa cortului.

După plecarea țarinei, oaspeții prind curaj și se îmbulzesc spre estradă ca și când ar aplauda la un spectacol dintr-o arenă romană.

Sabrina întinde sutienul, smucind, trăgând, strângând și mai tare. Ochii ei verzi scot scântei de furie. Venele îi pompează venin.

– Te omor! Te târăsc în pădure și te dau hrană la bouri!

Stropi de sudoare apar pe buza de sus a dansatoarei. Icnește, gâfâie. Sutienul e umed în mâna Sabrinei. Iasmina o apucă de încheieturi. Se uită una în ochii celeilalte, cu privirile îndrăznețe ale pisicilor. Boris strigă la Sabrina de undeva, poruncindu-i să se oprească. E pe scenă, încercând să slăbească strânsoarea.

Fiecare mușchi de pe fața ei se încordează. Buzele Iasminei devin livide. Mâinile îi cad în lături. Boris îi pune Sabrinei mâna pe umăr – o atingere blândă, convingătoare, plină de reproș.

– Sabrina! o mustră el cu voce șoptită.

Ea își întoarce privirea sfredelitoare către el. Și apoi îl aude rostindu-i iar numele, îl simte cum îi strânge și mai tare brațul. O eliberează pe Iasmina, care se luptă să-și recapete respirația.

Ceva mai târziu, după ce majoritatea oaspeților s-au retras, iar mulțimea rămasă e beată și se leagănă într-un tango lent, Daria și părinții ei se strecoară în sfârșit sub cupola umedă a copacilor, ca să închine pentru ziua de naștere a Dariei și pentru cei șaptesprezece ani și nouă luni de iubire dintre Boris și Sabrina.

Au intrat adânc în pădure, departe de muzică și de aerul îmbâcsit de votcă.

Sabrina și Boris merg agale înainte, împărțind o sticlă de șampanie.

– Vino, draga mea! își cheamă Sabrina fiica. Vino și gustă niște șampanie!

Pădurea e ciudat de nemișcată pentru Daria. Arborii se furișează spre ea. Nori grei apasă asupra pâlcurilor dese de pini, stejari și frasini. Se oprește pe o potecă îngustă și nisipoasă între copaci. Ascultă, luptându-se să descifreze liniștea naturii care adăpostește atâtea soiuri de animale.

Și atunci o vede pe Arheea. Voalurile stârnesc o furtună în jurul ei. Plutește în jurul vreunei ramuri, dispare în spatele unui trunchi robust de copac, apoi apare din nou. Aici o ademenește pe Daria s-o urmeze în întuneric, într-un abis al nesiguranței, departe de casă, aici își încrucișează mâinile pe față, iar oja roșie de pe unghiile ei îngrijite se topește și picură sânge. Daria a învățat să-și descifreze visele în care se ivește Arheea, e sigură că prevestesc întotdeauna ceva care se va petrece în clipa următoare, a doua zi, luna viitoare, anul viitor. Dar acum lucrurile stau altfel. E trează și atentă, și nu știe cum să descifreze mesajul Arheei. Până când, ridicându-și degetele însângerate, Arheea arată spre ochii ei, care își schimbă forma, lărgindu-se, adâncindu-se, întunecându-se, devenind sălbatici, turbați.

Daria își face mâinile căuș la gură și strigă după Sabrina și Boris să se întoarcă imediat, căci pădurea e altfel în seara asta, periculoasă, plină de animale însetate de sânge și de fantome tăcute.

Într-o clipă, părinții ei sunt alături. Boris șterge șampania vărsată ce strălucește pe obrazul mamei ei, iar Sabrina se întoarce să-i spună ceva Dariei. În clipa următoare, sunt înghițiți de o furtună de praf ce se îngroașă și din care Boris nu se va mai întoarce niciodată.

Un bour se pregătește de atac. Copitele lui scot arbuștii din rădăcini și stârnesc un praf care o orbește pe moment pe Daria. Coarnele curbate ale animalului înțeapă fusta Sabrinei, care ține încă strâns în mână sticla de șampanie, ca pe o armă. Strigă numele fiicei ei cu o voce de nerecunoscut, încearcă să spună ceva, dar e aruncată cu o smucitură violentă în tufișurile de pini și frunze. Sticla se sparge de un copac, șampania face spume și susură. Cu respirația întretăiată, Sabrina se ridică în genunchi și se târăște să apuce gâtul spart al sticlei. Înaintează chinuit în patru labe și țintește cu ciobul de sticlă ochii animalului.

Bourul se ghemuiește, cu coapsele tremurând, cu dinții scrâșnind. Privirea injectată i-e ațintită asupra vânătoresei neînfricate. Se repede înainte cu un urlet îngrozitor și țintuiește brațul Sabrinei cu piciorul din față, îi apucă mâna între fălcile puternice și o sfâșie.

Capitolul 10

Tunurile fortăreței Petru și Pavel risipesc trei sute de saluturi militare în toată Rusia. Populația umple străzile de urale. Steagurile fâlfâie în vântul fierbinte. Armele bubuie în Kronstadt. În stradă se aplaudă și se dansează.

Alteța Sa imperială Alexei Nikolaevici, țareviciul moștenitor suveran, mare duce al Rusiei, moștenitorul dinastiei Romanov, veche de trei sute de ani, e așteptat la capela Peterhof.

Țarul Nicolae al II-lea și țarina Alexandra Feodorovna se plimbă nerăbdători prin fața bisericii. Obiceiul curții interzice părinților să fie prezenți la ceremonia de botez a fiului lor. Se privesc unul pe celălalt cu bucurie împărtășită și se luptă să-și țină în frâu nerăbdarea până la momentul potrivit, când vor fi conduși în capelă, unde familia și oaspeții sunt deja la locurile lor.

Mila lui Dumnezeu s-a pogorât asupra lor, și, pe moment, bucuria aceasta eclipsează rezultatele catastrofale ale războiului cu Japonia, care durează de opt luni.

Străbunicul țareviciului, Cristian al IX-lea al Danemarcei, a venit de departe ca să asiste la botezul unui copil miraculos, primul moștenitor de sex masculin al unui țar rus din secolul al XVII-lea încoace. Stă alături de Maria Feodorovna, împărăteasa-mamă văduvă, care are o înfățișare regală în rochia ei de brocart bătută cu diamante. Pe părul ei prins în vârful capului strălucește o diademă din frunze de stejar și laur, înconjurată de snopi de grâu încrustați cu diamante și decorată în mijloc cu un citrin.

Mari ducese, veri îndepărtați și mătuși etalează rochii brodate cu aur, bijuterii sclipitoare, cercei lungi cu diamante și diademe de toate formele și mărimile. Mari duci, prinți și unchi discută despre semnificația acestei nașteri și despre cum va schimba ea cursul istoriei. Oficialii de la curte, în haine țesute cu aur, în

pantaloni din piele de elan și cu șiruri de medalii pe piept, stau tăcuți și rigizi, așteptând sosirea somptuosului alai. Curieri în uniforme magnifice cu împletitură de aur și ordine prețioase pe piept discută despre situația politică sumbră: negocierile cu japonezii pentru a obține un port în ape calde la Oceanul Pacific au eșuat, declanșând războiul, în care victoria japonezilor pare iminentă. Dacă Japonia va câștiga, echilibrul de putere în Asia de Est se va schimba în mod semnificativ, iar înfrângerea stânjenitoare ar putea întoarce poporul rus împotriva guvernului țarist. Totuși, ca un tribut adus curajului și vitejiei lor pe câmpul de luptă, membrii întregului corp de ofițeri ai armatei și marinei ruse au fost numiți nași de onoare ai țareviciului.

Marile ducese – Olga, în vârstă de nouă ani, Tatiana, de șapte, Maria, de cinci și Anastasia, de trei – sunt îmbrăcate în dantelă, șifon și organza. Își întind gâturile ca să-și vadă pentru prima dată fratele mai mic.

Alaiul imperial, cu doamne de onoare, cavaleri și cazaci ai Gărzii, se instalează în partea din spate a catedralei. Printre cei prezenți se află Lili Dehn, prietenă apropiată a țarinei, și soțul ei, ofițer al iahtului imperial, și Anna Vîrubova, doamnă de onoare a țarinei. Sunt aici și Tamara Șeremetieva, artistă a curții, creatoare de miniaturi, însoțită de soțul ei sifilitic, contele Trebla, medicul veterinar imperial.

Ușile din mahon încrustate cu aur se deschid, iar marele maestru de ceremonii intră în capelă. Ridică toiagul de abanos cu vulturul imperial cu două capete, și trei bătăi cu bastonul reverberează prin toată sala.

– Alteța Sa imperială Alexei Nikolaevici, țareviciul moștenitor!

Daria Borisovna își face apariția printre uși, cuprinzând cu privirea sa aurie pe fiecare bărbat, femeie și copil din sală. Torentul ei de bucle negre se rostogolește peste o pelerină de catifea de culoarea ametistului, pe sub care flutură eșarfele colorate și jupoanele frumos mirositoare ce au aparținut cândva mamei ei.

Îl poartă pe țarevici până la cristelniță pe o pernă cu pânză de aur, prinsă de gâtul ei cu o curea împodobită cu bijuterii.

Un murmur de neîncredere se ridică din mulțime. Cine e această apariție învăluită în misticism și mister? Cine e fata asta care merge cu o grație neasemuită și cu o încredere în sine

nemaivăzută? De ce îndeplinirea unei datorii sfinte e lăsată în seama unei fete atât de tinere?

Daria își înghite durerea, își potrivește perna pe brațe și se îndreaptă spre culoarul central. Pașii ei nerăbdători cotesc către părintele Ianîșev, duhovnicul familiei imperiale.

Cu câteva zile în urmă, doamnei de onoare responsabile de această sarcină i-au apărut pete contagioase pe tot corpul. Țarina, care de la bun început a considerat că femeia era mult prea în vârstă pentru misiunea aceasta, a profitat de ocazie ca să-l convingă pe țar că Daria era un candidat potrivit. Iar Daria, care, pe perioada anului de doliu, își stabilise reședința în palatul Alexandru, alături de familia imperială, a fost foarte mișcată de bunătatea ei.

Merge grațios pe culoar, sigură pe ea, ca și când și-ar purta propriul fiu la cristelniță. Șireturile pantofilor îi sunt legate strâns, tălpile le-au fost prevăzute cu cauciuc ca să prevină alunecarea – o tradiție veche care ajută doamnele de onoare, de obicei, mai în vârstă. Daria îl predă pe țarevici în mâinile tremurânde ale părintelui Ianîșev.

Acesta îl afundă pe moștenitor în cristelniță, apoi îl ridică deasupra capului.

Catedrala izbucnește în aplauze.

Țareviciul țipă și dă drumul unui jet de urină pe pandantivul ecleziastic de rubine și smaralde pe care părintele îl poartă peste veșminte. Pe fundalul hohotelor de râs, părintele spune că acum e sfințit de două ori.

Marele maestru de ceremonii le anunță pe maiestățile lor imperiale. Mulțimea se ridică în picioare.

Femeile fac reverențe adânci.

Bărbații fac plecăciuni.

Cu părul roșu castaniu strălucind sub candelabre, cu ochii lucind de bucurie, țarina arată extravagant într-o rochie de mătase albă brodată cu aur și acoperită cu o mantie de catifea, a cărei trenă tivită cu blană de samur e lungă de aproape patru metri. Poartă o broșă cu safire de Ceylon montată în aur și argint și încadrată de diamante unicat în valoare de cincizeci și șase de carate, care au fost aduse într-un vehicul blindat din camera diamantelor a Palatului de Iarnă din Petrograd. Țarul e îmbrăcat

în ținuta sa regală, grea de medalii și decorată cu panglică de aur și blană de samur.

Daria îl recuperează pe țarevici de la părintele Ianîșev, îl înfășoară într-un prosop și-l usucă repede. Îi sărută ușor fruntea ridată, îi netezește părul de culoarea pufului de piersică și îi încheie nasturii robei de botez. Țareviciul o apucă de deget și îi zâmbește cu ochii albaștri-cenușii ai mamei sale. Ea scoate o cutie mică din buzunarul fustei, o deschide și aruncă o privire rapidă spre amuleta smălțuită, așezată pe satin albastru. Lucrată de Peter Carl Fabergé, aurar și bijutier la curte, amuleta întruchipează o figură mitică de copil, cu urechi ascuțite de smarald și ochi de rubin și cu burta de opal translucid, care va prevesti cândva viitorul țareviciului.

– Cadoul meu pentru tine, copil drag! Să ai noroc și fericire eternă! șoptește ea. Mi-a fost dăruită de tatăl meu când am împlinit șaptesprezece ani, iar pe spate am gravat o inscripție pentru tine.

Prinde amuleta de roba de botez a țareviciului, îi atinge burta de opal, ochii de rubin, dar nu cu un gest de rămas-bun, nu, ci ca într-un jurământ tăcut de a prețui memoria tatălui ei. A conferit darului primit de la el un rol de primă mână, o onoare și o permanență pe care el cu siguranță le-ar fi apreciat.

Capitolul 11

O picătură de sânge se înfiripă în buricul băiatului, bolborosind ca un minuscul puț subteran.

Țareviciul, în vârstă de șase săptămâni, sângerează.

Țarina își lipește buzele de pieptul fiului ei și își trece un deget tremurând peste sângele care i se scurge pe burtă. Albă la față și aproape fără suflu, privirea ei caută icoanele strânse în cameră și se oprește asupra imaginii Fecioarei din Țarskoe Selo. Cade în genunchi în fața sfintei ei preferate, și buzele i se mișcă într-o rugăciune tăcută. Își pune obrajii umezi pe icoana Fecioarei, cerând iertare. S-a rugat prea mult pentru un fiu, a implorat un moștenitor la tron, l-a silit pe Dumnezeu la supunere, și El a pedepsit-o dându-i un țarevici bolnav.

Daria schimbă bandajele îmbibate cu sânge de pe abdomenul copilului, așază alte pătrate uscate de tifon și le fixează în cele patru colțuri cu leucoplast. Îl înfășoară pe țarevici în pătură și îi sărută obrajii cu gropițe. Își simte oasele casante ca niște țurțuri din pricina focului care șuieră în șemineu. Deși afară încă nu e frig, medicii au cerut să se aprindă focurile pentru ca băiatului să-i fie cald.

Țarina se întoarce la fiul ei și-l strânge în brațe ca și cum ar vrea să-l vâre înapoi în pântecul ei. Vine aici, în Camera Liliachie, ca să scape de protocol și de intrigile regale, să-și petreacă timpul liniștită cu copiii și seara să-și bea ceaiul alături de soțul ei. Sanctuarul ei e decorat în stil victorian, mobilierul din lemn de lămâi e pictat alburiu, iar smalțul imită fildeșul. Mobilierul a fost tapițat cu un material asortat cu carpeta din mătase de pe perete – un motiv floral în relief, cu o țesătură lucioasă, ales pentru că se asemăna cu un crin pe care i l-a dăruit cândva țarul.

Două ferestre înalte, încadrate cu perdele franțuzești Charles Berger din mătase mov, decorate cu panglici late și ciucuri de pluș, lasă să intre lumină din belșug în timpul zilei. Se zvonește că valoarea țesăturilor de mătase și a bordurilor ornamentale din Camera Liliachie depășește cu mult valoarea oricărui ou de Paște Fabergé imperial.

Ca să ofere familiei o anumită intimitate, singura intrare în cameră se face prin ușile sculptate cu flori și împodobite cu draperii mari care dau spre Camera de Palisandru și spre alte dormitoare.

Moda decorațiunilor se schimbă, dar încăperea aceasta rămâne așa cum a fost în noaptea nunții cuplului imperial, în ciuda faptului că opinia publică s-a împotrivit alegerii unui stil britanic pentru dormitorul pe care țarul îl împarte cu țarina.

Vremurile acelea au fost mai fericite. Acum fiul lor a fost diagnosticat cu hemofilie, o boală incurabilă. O deficiență moștenită de coagulare a sângelui, transmisă de femei, îi spune medicul ei, o boală capricioasă, care rareori afectează femeile. Din cinci mii de bărbați, unul suferă de boala sângerării, iar Dumnezeu l-a ales tocmai pe fiul ei. Nimeni nu poate prezice cât de des va sângera sau cât timp va dura până când sângele să i se coaguleze.

Li se spune doar să aibă răbdare.

Dar o mamă are dreptul să fie nerăbdătoare.

– Vindecă-l, Daria Borisovna! Vindecă-mi fiul! Ai vindecat-o pe Anastasia, ți-ai vindecat propriul trup. Oprește sângerarea asta teribilă!

– Am încercat, maiestate, cu ierburi, cu puterea ochilor mei, cu atingerea mea. Ați fost acolo, ați văzut cât am încercat. E nedrept să-i pot vindeca pe alții, dar nu pe propriul meu fiu.

Daria își ține respirația. Se stăpânește, temându-se că a insultat-o pe țarină. Nu e normal, știe asta, să iubească atât de profund fiul altei femei. Răspunsul, a ajuns ea să creadă, se află undeva în visele ei, sub straturile de fum ce o ascund pe Arheea, ale cărei apariții au devenit mai frecvente, ca s-o mustre, s-o hărțuiască, s-o îmboldească sau chiar s-o laude, nu numai în timpul nopții, ci de multe ori și la lumina zilei. Aruncă o privire cercetătoare înspre țarină.

– Sper că nu v-am insultat, maiestate.

– Deloc, draga mea, ai fost bună cu Alioșa. Dar de ce te părăsesc puterile tămăduitoare acum? Poate că mi-am pus prea multă încredere în ele.

Daria lasă privirea în jos. A dezamăgit-o pe Alteța Sa, s-a dovedit nevrednică de încrederea ei. Așteaptă, tăcută, simțind dezaprobarea țarinei, vrând să dispară și să se stingă. Apoi își aduce aminte de un gând care a tot bântuit-o.

– Alteță, am auzit de mai multe ori despre un stareț rătăcitor, un anumit părinte Grigori. Poate că el ar fi în stare să-l ajute pe Alioșa. Am auzit că Fecioara l-a ales ca purtător de cuvânt al lui Dumnezeu ca să călătorească la muntele Athos și să se roage Fecioarei Negre din Kazan în mănăstirea Afron.

Când aude de Fecioara din Kazan, sfânta ei rusă, ochii triști ai țarinei se umplu de mirare.

– Mănăstirea Afron? Dar e atât de retrasă și greu accesibilă!

– Da, însă el și-a făcut pelerinajul dus și întors pe jos. Pot să-l chem pe Grigori Rasputin la palat?

– Să-l vindece pe Alioșa? întreabă țarina cu o voce domoală.

– Da, cu voia lui Dumnezeu, răspunde Daria, luându-i-l din brațe pe țareviciul adormit, punându-l pe șezlong și învelindu-l cu o pătură. Și poate că părintele Grigori mă va ajuta să-mi canalizez puterile, ca să-l pot lecui și eu pe țarevici.

– Acest călugăr, acest preot Grigori, va păstra tăcerea în privința prețiosului nostru fiu? Medicilor li s-a poruncit să-și țină gura. Nimeni nu trebuie să bănuiască nimic în privința moștenitorului tronului. Nimeni! Ce spui, Dașa? Putem avea încredere în el?

– Nu știu, maiestate.

Țarina merge la fereastră și se uită în zare ca și când ar căuta un miracol. Cerul e o întindere de albastru pur, nici un nor nu se vede la orizont, nici o adiere de vânt care să tulbure pacea, iar în grădina de dedesubt, gardurile vii tăiate perfect, tufele de trandafiri adormite așteaptă primăvara. Cazacii imperiali sunt la posturile lor, păzind porțile masive din dreapta.

Înăuntru, majordomi, servitori, chelneri, bucătari, medici, doamnele responsabile cu garderoba și fermierii sunt la posturile lor, având grijă ca totul la palat să se desfășoare cum trebuie.

Cu toate acestea, în mintea și inima țarinei totul e tulbure. Se chinuie să înțeleagă această nedreptate. De ce? De ce singurul

ei fiu să fie bolnav? Se întoarce către coșul imperial cu crini din pietre prețioase, aflat pe biroul ei de scris, una dintre creațiile cele mai iscusite ale lui Fabergé, o explozie de aur, argint, perle, diamante roz și flori de jadeit ce i-a fost prezentată în 1896, la Nijni Novgorod. Mângâie frunzele smălțuite, își apropie fața de florile de diamant ca și când ar vrea să le inhaleze mirosul. Va avea răbdare, nu pentru că așa îi recomandă medicii, ci pentru că are încredere în puterea vindecătoare a credinței și a rugăciunii. La urma urmei, Dumnezeu și sfinții Săi sunt de partea ei.

– Să nu mai vorbim de preotul Grigori, Daria! Țareviciul e viitorul nostru împărat. Ne vom pune încrederea în Dumnezeu. El îmi va vindeca fiul.

Capitolul 12

Discul perfect al soarelui atârnă sus pe un cer fără nori. Parfumul de liliac și de peluze ude străbate parcul palatului Alexandru din Țarskoe Selo, satul țarului, o oază de opt sute de acri situată la douăzeci și patru de kilometri la sud de Petrograd. Urmate de cazaci imperiali călare și înconjurate de brazi bătrâni, Daria și împărăteasa se plimbă prin parc.

Palidă și cu ochii triști, Daria numără pietricelele de sub picioare. Belaveja se află la doar două ore de mers cu trenul imperial care a adus-o aici, însă, fără Boris și Sabrina, pădurea i se pare departe.

Pe când era tânăra Alix de Hessa și nepoată a reginei Victoria, țarina purta aproape mereu doliu după cineva din numeroasa ei familie, și i-a cerut Dariei să urmeze obiceiul victorian de a se îmbrăca în negru în primele șase luni și în alb, gri sau mov în următoarele șase – cu excepția botezului țareviciului, când a fost nevoie să se îmbrace în haine festive de ceremonie.

Învelită în nuanțe sumbre de cenușiu, cu un șal transparent de muselină, o rochie cu aplicații ornamentale și cizme cu toc înalt din satin, Daria își simte inima nespus de grea. Perioada de doliu e pe sfârșite, toți se așteaptă ca ea să-și revină, să mulțumească familiei imperiale pentru bunătatea sa și să se întoarcă acasă. Probabil că de asta a chemat-o țarina. Să-i ureze numai bine și s-o trimită în drumul ei. Îi va lipsi plăcerea de fiecare dimineață de a fugi în dormitorul copilului ca să fie prima care-i ciufulește părul moale ca de mătase, prima care să-i strângă în brațe corpul cald de după somn, să-i pregătească sticla și să-i hrănească gura nerăbdătoare. El de-abia poate să vorbească, dar, când își lovește cerul gurii cu limba grăsuță, ea îl aude chemând-o:

– Da, da, da.

– Îl iubești pe Alioșa, spune țarina. Și mama ta avea un fel al ei de a se purta cu copiii. Îmi lipsește teribil. Ne-am născut în aceeași zi, știi, și am încercat să sărbătorim împreună, doar noi două, ori de câte ori s-a putut. În ciuda diferențelor noastre – sau poate că datorită lor –, ne delectam una în compania alteia. Am îndrăgit conacul Belaveja. Dar acum lucrurile s-au schimbat. Nu trebuie să te întorci acolo, cel puțin pentru un timp, draga mea. Va fi dificil.

Daria e surprinsă. Oricât de dificil va fi, singura ei alternativă e să se întoarcă în pădurea Belaveja. Unde în altă parte ar putea să se ducă?

Se plimbă amândouă în lungul aleii de brazi, spre Podul Dragon ce traversează într-o pajiște neîngrădită. Țarina își pune brațul pe după umerii Dariei.

– Vreau să știi că sufletul mamei tale e mereu cu tine.

Parcă pentru a-i confirma spusele, un stol de păsări ale paradisului coboară pe o creangă deasupra capului lor, o priveliște extravagantă, rară oriunde în lume, nu doar în Europa și Asia de Nord. Cu mai bine de un secol în urmă, cu ocazia celei de-a douăzeci și cincea aniversări a domniei Ecaterinei a II-a, despotul luminat, au fost trimise aici opt păsări aduse din pădurile tropicale din Papua-Noua Guinee. Întrucât sunt o rasă expertă în arta seducției, s-au înmulțit, iar acum la palatul Alexandru trăiesc toate soiurile. Îndemânarea lor acrobatică extraordinară și ritualurile elaborate de curtare au adus parcului titlul îndoielnic de „Aviariu imperial de târfe". Țarina atinge ușor obrazul Dariei.

– Sufletele noastre zboară la cer atunci când murim. După ce trecem prin procesul de purificare, ne întoarcem pe pământ ca păsări ale paradisului. Cea roșie, de acolo, trebuie să fi venit de la casa ta din Belaveja. E cu siguranță sufletul scumpei tale mame.

În nuanța de pământ ars a penajului păsării, Daria vede părul roșcat al Sabrinei. În ciripitul ei, ecoul râsului mamei, care reverberează în scoarța copacului bătrân și face frunzele să danseze. De-ar putea cumva să-i vorbească păsării, să-i spună cât îi e de dor de mama ei, care a avut inima unui războinic și râsul unei vrăjitoare. Cât de mult tânjește după înțelepciunea tatălui ei! Dar, mai mult ca orice, ar vrea să știe de ce Sabrina și Boris și-au pierdut instinctele de vânătoare în seara aceea și n-au reușit să observe liniștea de rău augur a pădurii.

– Ai fost acolo când au murit, spune împărăteasa. Vei ține minte pentru totdeauna.

– Da, Înălțimea Voastră, voi ține minte. Dacă aș fi avut înțelepciunea să iau cu mine o pușcă în ziua aceea, părinții mei ar fi acum în viață.

– Biata mea Dașa, nu trebuie să te învinovățești! Dacă e vorba să învinovățim pe cineva, atunci vina îmi aparține mie.

Daria încetinește pasul, își simte genunchii slabi și pieptul dureros.

– Ce vreți să spuneți, Înălțimea Voastră?

– Eu i-am prezentat-o pe Sabrina lui Boris. Eu am invitat-o pe mama ta să se alăture alaiului imperial la vânătoarea de bouri de pe moșia tatălui tău. Așa l-a cunoscut Sabrina. De obicei, nu-mi fac planuri, draga mea, căci numai Dumnezeu știe cum se vor termina.

În fața lor, contele Trebla, medicul veterinar al curții, iese din spatele garajelor imperiale, legănându-și capul mic pe umerii pătrați, bălăngănindu-și mâna stângă într-o parte, iar cu mâna dreaptă trăgând de lesa unui doberman.

– Bună dimineața, Eminență! o salută contele Trebla pe țarină, făcând o plecăciune exagerată. Mergem spre infirmerie. Mă tem că e o problemă intestinală.

Daria își strânge șalul în jurul umerilor. Își duce mâna la colier și mângâie între degetul mare și arătător dosul lustruit al unei perle. Nu-l place pe contele Trebla, soțul nebun al Tamarei Șeremetieva, miniaturista. E devotat muncii lui, dresează câinii imperiali, distribuie medicamente celor bolnavi și stă de veghe la căpătâiul lor, dar abuzurile nesfârșite la adresa soției lui îi afectează Tamarei atât de mult arta și viața, încât artista pare să se strângă în ea însăși. Miniaturile ei devin din ce în ce mai mici – chipul țareviciului sculptat într-un sâmbure de cireașă, palatul copiilor țarului gravat pe o bucată de fildeș cât unghia de la degetul mare, o trăsură de răchită lucrată dintr-o șuviță îngustă de aur.

În ultimul an, jelind fiecare pierdere suferită – Tamara, sentimentul propriei demnități, iar Daria, părinții iubiți –, cele două femei au ajuns să-și împărtășească durerea. Spre groaza ei, Daria a aflat că, la sfârșitul fiecărei zile, Trebla notează într-un registru progresele și eșecurile soției lui, punctele ei tari și slabe și o pedepsește sau o răsplătește în consecință, ceea ce la urma urmei nu mai contează, căci atât pedepsele, cât și recompensele sunt de fapt acte sexuale sadice cu care se laudă tuturor celor dispuși să-l asculte.

Țarina îi răspunde la salut dând din cap, mângâie câinele pe creștet, apoi își reia plimbarea prin parc. Patru cazaci imperiali călare stau de pază la o distanță respectabilă.

– Scumpo! rostește printre dinți contele Trebla în spatele Dariei, plescăind din buze.

Ea se întoarce și privește cu ochi îngustați către ființa umilă care a îndrăznit să i se adreseze în asemenea fel. Își ridică degetul arătător în semn de avertizare.

El e prea aproape în spatele ei, șoptindu-i în ureche, insultând-o cu respirația lui putredă.

– Cățelușul are chef de lins, scumpo. Hai, fii drăguță!

Ea dă din mână ca și cum ar alunga un câine, apoi grăbește pasul ca s-o ajungă din urmă pe țarină.

El vine după ea, îi prinde șalul și i-l trage de pe umeri.

– Ce? Nu-ți place de mine? Bineînțeles că-ți place. Și eu te plac. Vino la mine, vrei? Da, bineînțeles, în seara asta, la capătul aleii unde…

Fiecare cuvânt al lui e o insultă dureroasă. Vrea oare să-i propună o întâlnire, ei, fiicei lui Boris și a Sabrinei, care a refuzat oferte de prinți și mari duci? Daria își smulge șalul din strânsoarea lui și îndreaptă spre el două degete ca un pistol.

– Pleacă! mârâie ea, surprinsă de propria furie.

El sare înapoi ca lovit de glonț, dându-și ochii bulbucați peste cap și scoțând un mârâit mânios. Mama lui, a cărei gură vulgară n-a încetat niciodată să blesteme, a fost la fel. Fiul ei era mai puțin important pentru ea decât pălăriile lucrate cu grijă și cocurile gigantice îngrămădite în vârful capului.

Cu un pocnet rapid din degete, contele eliberează dobermanul din lesă, care rămâne agățată ca un lat în mâna lui. Fluieră de două ori scurt, și câinele, respirând puternic și rapid, se repede înainte ca un gând rău.

Într-o clipă, antebrațul Dariei e prins între fălcile câinelui. Dinții îi străpung mâneca, îi sfâșie pielea, carnea, îi strivesc oasele. Daria face un salt înapoi, luptându-se să se elibereze din strânsoarea puternică a câinelui. Țipă după ajutor, dar își simte vocea ca un nod dureros în gât. Dinții dobermanului sapă mai adânc. Va muri ca Boris și Sabrina. Nu va avea însă parte de un sfârșit demn acasă la ea, în pădurea Belaveja, ci de o moarte fără sens, provocată de un nebun gelos.

Păsările paradisului zboară, alertând-o pe țarină care, fără să știe ce se întâmplă în spatele ei, a mers înainte. Acum se oprește. Privește în urmă și se prinde de o bancă din apropiere. Fața îi e mai palidă decât pietrișul de sub picioare.

– Stăpânește fiara! îi strigă ea lui Trebla, apoi le face semn cazacilor, care își mână caii mai aproape. Vocea îi tremură de frică și indignare. Duceți-vă după un doctor! Acum!

Trebla își înfige o cizmă în pântecul dobermanului. Trăsăturile îi sunt schimonosite. Un fir de salivă i se prelinge pe bărbie. Lovește cu pumnul în capul animalului, provocând mârâituri sălbatice. Dar brațul Dariei rămâne blocat între fălcile câinelui.

Țarina ridică vocea:

– Stăpânește fiara, am spus, să nu cumva s-o ucidă!

Contele Trebla bagă mâna în buzunar și scoate un revolver, ține și trage între ochii animalului. Păsările paradisului izbucnesc într-un cor înspăimântător, împrăștiind o ploaie de frunze în timp ce zboară spre ramuri mai înalte. Dobermanul scoate un urlet înfiorător și cade la pământ, în convulsii. Sânge și creier țâșnesc în toate direcțiile.

Daria își apucă antebrațul. Se luptă să oprească sângerarea, își apasă ligamentele, carnea jupuită, despicată. N-o aude pe țarină poruncindu-le cazacilor să-l ia pe Trebla din fața ei, nu vede roiul de muște ce se hrănesc din ochii lucioși ai dobermanului și nici pe doctorul imperial. Medicul toarnă alcool pe rană, îi absoarbe sângele, îi coase rana cu fire de argint, îi înfășoară brațul în bandaj. Parcă pentru a acompania pufniturile sumbre ale păsării roșii a paradisului, care stă de veghe pe una dintre ramurile mai joase, un ton, o melodie necunoscută se ridică, se rotește în aer și se răsucește ca o îmbrățișare în jurul Dariei, ca un balsam care se așază pe rana ei să-i fixeze oasele, să-i lipească tendoanele și să-i împreune carnea.

Doctorul mormăie ceva despre un unguent uitat și desface bandajul ca să aplice un alt balsam curativ.

După ce-și recapătă puțin suflul, țarina abandonează banca de care s-a sprijinit și se grăbește spre doctorul alarmat, care își controlează cu greu mâinile tremurânde. Credința lui fermă în lumea științei și a medicinei e pusă la încercare de fenomenul la care asistă. Rana și-a schimbat forma în numai câteva clipe.

Sângele s-a scurs, venele s-au reparat, carnea sănătoasă a înlocuit-o pe cea distrusă.

– În ce stare e? îl întreabă țarina.

– Am cusut rana, Alteță, am aplicat antiseptice. Restul e în mâinile Domnului.

Țarina se apleacă mai mult ca să vadă mai bine.

– Uimitor! Ai mai văzut vreodată o rană vindecându-se atât de repede, doctore?

– Nu am cuvinte, Înălțimea Voastră. Am cusut rana cu fire de argint, un material relativ nou, dar nici una dintre broșurile mele medicale nu menționează un asemenea rezultat pozitiv.

– Minunile nu țin de medicină, doctore. Ci de credință.

– Desigur, Înălțimea Voastră. Înțeleg. Pot acoperi rana din nou? întreabă el, întinzând mâna după bandajele din cutia lui medicală.

– Nu cred că e necesar, intervine Daria cu o voce slabă.

– Cum te simți? o întreabă doctorul. Probabil te doare.

– Nu mă doare atât de tare, dar sunt obosită.

– Nu te doare! exclamă împărăteasa. Cum se poate?

Nici Daria nu e sigură de ceea ce se întâmplă, dacă a vindecat-o melodia liniștitoare care continuă să răsune în capul ei, dacă piesa a izvorât de undeva din sufletul ei sau de la pasărea roșie a paradisului care a rămas pe ramură, cu capul ridicat și aripile întinse în nuanțe de un roșu orbitor. Tot ceea ce știe e că vindecarea aceasta e foarte diferită de celelalte, când a folosit ierburi și tot felul de poțiuni. De data asta e îngrozită de femeia în care s-a transformat, o străină pe care nu o recunoaște.

– Pot să plec, Alteță? întreabă doctorul, punându-și bandajul înapoi în cutie, nerăbdător să se întoarcă la cărțile lui medicale ca să descopere dacă a avut loc vreun progres recent care ar putea clarifica ceea ce tocmai s-a întâmplat.

– Mulțumesc, doctore, poți pleca, răspunde țarina, și uimirea i se transformă în încântare.

Daria traversează foaierul principal al palatului cu parfumul lui natural de marmură italiană în timpul iernii, de lumânări topite de la balul de noaptea trecută, cu iz de sudoare și pudră de talc. Ceasul din alcov bate ora patru după-amiaza – metalic și ferm. În Sala Mare, *Triumful Venerei* și *Necinstirea Europei*

o privesc de sus de pe pereții albi. Plafonul bombat de deasupra scării principale e un tablou vast și plin de culori, care o înfățișează pe Galatea, nimfa mitologică iubită de Ciclop, fiul cu un singur ochi al lui Poseidon. Galatea îi amintește Dariei de Arheea, de liniile fluide ale corpului ei și de senzualitatea ei subtilă care îi contrazice mesajele profetice, avertismentele și instrucțiunile.

Arheea i-a apărut din nou în noaptea din urmă. Daria a observat-o curioasă, oscilând undeva la limita conștiinței, încercând să-i decodeze mesajul înainte ca visul să se evapore în lumina zorilor. Pentru o clipă, fața umbrită a femeii s-a topit într-o expresie afectuoasă de încurajare, și ochii ei s-au colorat într-un violet dens și sentimental. Și-a ridicat două degete, le-a îndreptat spre Daria, și un fel de zâmbet i-a dezlipit buzele palide. Apoi, cu o viteză și precizie uimitoare, s-a răsucit spre ea și și-a înfipt arătătorul în ochiul ei stâng. În loc să se trezească speriată de actul acesta teribil, Daria s-a agățat de visul ei, de căldura plăcută ce emana din ochiul atacat, care a rămas întreg, expresiv și plin de promisiuni. Doar atunci când femeia s-a întors cu spatele, dispărând într-un foc ce nu emana căldură, ci vijelii ce îngheață oasele, Daria a ieșit din visul ei, sigură că îi fusese transmis un dar.

Va trebui să mai aștepte încă șase ani, să asiste la înfrângerea umilitoare a flotei Rusiei în fața flotei japoneze, la apariția mai multor partide politice antimonarhice radicale și la influența tot mai mare a lui Grigori Rasputin în viața ei, ca să aibă suficient curaj și înțelepciune să desfacă darul și să-i descopere conținutul.

Acum, cu stomacul strâns de neliniște, Daria urcă scara principală până în sala de sus. Țarina a chemat-o s-o vadă pe marea ducesă Anastasia, care refuză să deschidă ochii, să mănânce sau să înghită vreo gură de apă. Geme și se zvârcolește în pat cu febră mare, care rezistă la orice medicament.

Fumée d'ambre gris[1], un cadou de la Boris și Sabrina, e expus la mare cinste în sala de sus. Daria se uită în jur și vede că e singură. Își trece mâna pe pânza care conține sfatul iubitor al tatălui ei, râsul gutural al mamei ei. Amintirea zilei în care l-a însoțit pe Boris la Casa de licitații Poniatowski rămâne proaspătă. Tatăl ei a făcut o ofertă pentru acest tablou – o femeie înfășurată din cap până în picioare într-o pelerină de culoarea laptelui bătut,

[1] Fum de ambră cenușie (în limba franceză în original) (n.tr.)

cu gluga ridicată de pe față ca să inhaleze fumul de ambră din lampa de la picioarele ei – ca să-l dăruiască familiei imperiale cu ocazia nașterii celei de-a patra fiice a lor, marea ducesă Anastasia.

Daria alungă amintirile și pornește pe coridorul ce duce spre camerele copiilor. O singură notă repetitivă se aude din dormitorul comun al Olgăi și Tatianei. Acul gramofonului s-a blocat din nou. Cele două sunt îndrăgostite de noul dispozitiv din America și petrec ore întregi ascultând aceleași melodii. Daria se apleacă să ridice o agrafă de păr pe care marea ducesă Maria Nikolaevna a pierdut-o probabil la bal cu o noapte în urmă. O pată de ceară de la o lumânare topită îi atrage privirea pe podeaua de marmură. O răzuiește cu unghia și se oprește să-și tragă răsuflarea în fața ușii dormitorului Anastasiei. Servitori vin și se duc cu pași ușori, tăcuți, cu fețele încreștite de o atenție permanentă, apoi dispar în jos pe scara de serviciu și în galeria de sub palat, care duce la bucătărie. Din tunel se strecoară miros de carne de miel și tocană cu orez, dar de sub ușă vine un iz de antiseptice și săpun. Daria ciocănește și intră în cameră cu mâna pe oul încrustat cu pietre prețioase agățat la gâtul ei, cu palmele umede de transpirație. Țarina și-a pus încrederea în ea și nici nu se pune problema s-o dezamăgească.

Țarina mângâie fruntea fiicei sale în vârstă de trei ani. Înmoaie un șervețel în apă cu gheață și îl pune pe fruntea Anastasiei.

Privirea i se îndreaptă spre ochiul de opal al Dariei, spre scânteia de nebunie, spre înțelepciunea din profunzimea lui. E prea multă complexitate în această femeie ca să poată fi înțeleasă, cugetă țarina, mândră de ființa pe care o protejează, al cărei potențial excepțional îi este cunoscut și pe care l-a încurajat încă de când Daria era copil.

– Ai venit, Dașa! Slavă Domnului! Simt că înnebunesc de îngrijorare. Mă tem că Anastasia nu e bine, iar medicii sunt neputincioși.

Daria se apleacă la marginea patului Anastasiei. Dă la o parte șervețelul și îl înmoaie din nou în apă cu gheață.

– Bună, draga mea, te doare? Spune-mi unde!

Însă, roșu de febră, copilul stă chircit, legănându-se și gemând, cu părul ud lipit de cap, cu buzele palide.

Țarina își pune o mână pe umărul Dariei și o strânge, subliniind importanța clipei.

– Vindec-o pe Anastasia, draga mea! Te rog! Arată-mi că ești în stare!

Gândurile Dariei își iau zborul în căutarea unei revelații, poate a unei incantații care s-o ajute. Masează glandele umflate care îi zvâcnesc sub palme, îi spune copilei cât e de iubită, îmbrățișează corpul fragil și îl ține strâns până când fluturii din interiorul ei își întind aripile și se așază.

– Nu te teme, draga mea! Deschide ochii, Anastasia! Spune-mi unde te doare!

Dar marea ducesă nu răspunde. Lacrimile îi curg de sub ochii strâns închiși.

– Draga mea! exclamă Daria brusc. E din cauza lui Șibzik? Ești tristă că ți-ai pierdut cățelușul? Ce-ar fi să vizităm amândouă mormântul lui Șibzik pe insulă? Vom lua cu noi flori și jucării și vom face un picnic acolo.

Ridicând corpul moale al copilei, Daria îi pune capul în poală. Cu ochii palpitând, dureroși în orbite, Daria sapă adânc în fântâna ei de emoții – suferință, dor, frică și dragoste. Imploră, cere cu insistență și o roagă pe Arheea s-o ajute.

Ochiul de opal radiază căldură, inundându-i venele, întregul corp. Daria și-l apasă pe fruntea copilului.

– Și știi ce vom mai face, draga mea? Îți voi aduce alt câine în locul lui Șibzik, care acum e foarte fericit și se joacă în cer cu prietenii lui.

Anastasia deschide pe jumătate ochii albaștri și mari. Daria o ajută să se ridice în șezut, întinde mâna după un pahar de apă de lângă patul ei și i-l ridică la gură.

– Vezi, draga mea, deja te simți mai bine. Lasă-mă să-ți examinez glandele! Nici o durere? Da, doar un pic, știu, dar va trece până mâine.

Țarina se apropie de Daria, îi cuprinde fața în palme, privind-o preț de o clipă lungă, tandră, aproape intimă, apoi își lasă mâinile pe umerii ei, apăsând-o cu putere, ca și când Daria ar putea să fugă dacă nu e ținută în loc.

– Daria Borisovna, inima mea e plină de recunoștință. Te-ai ridicat la înălțimea așteptărilor, draga mea, ți-ai dovedit puterile tămăduitoare. Vreau să ai grijă de prețiosul meu Alioșa. Te numesc Tiotia Dașa a Alteței Sale imperiale Alexei Nikolaevici, țarevici moștenitor, mare duce al Rusiei.

Capitolul 13

Daria intră în casa de licitații cu covoare groase și lambriuri din lemn de mahon. Locul îi amintește de o mănăstire, cu călugărițe tăcute care alunecă pe coridoarele umbrite. I s-a spus să liciteze pentru un portret contemporan pe care și-l dorește țarina și care deviază de la stilul clasic cu care e obișnuită curtea.

Daria știe că o mulțime de inimi obosite încep să bată mai repede văzându-i trupul tânăr. Bărbați îmbrăcați în veste de satin, cu ceasuri grele de aur și mustăți groase, lățite deasupra zâmbetelor arogante de oameni avuți și lacomi. Îl recunoaște pe unul din petitorii săi, prințul Lukașenko, cel cu barbă și pleoapele groase, care se ridică și o salută. În ochii mici și neliniștiți ai prințului lucește o scânteie. Dintre toți gentlemanii pe care Daria i-a refuzat, Lukașenko a fost cel mai lipsit de imaginație; n-a dat dovadă de nici un dram de creativitate care să-i creeze Dariei vreo urmă de nerăbdare, de așteptare a ceea ce s-ar fi putut întâmpla dacă îi accepta avansurile. Lukașenko poartă un costum vișiniu din trei piese, iar în jurul vestei strâmte are înfășurat un lanț de aur. Își caută grăbit ceasul și reușește să-și rupă un nasture de la vestă, care îi aterizează pe pantof, apoi ricoșează. Daria îl salută, înclinând din cap, și trece mai departe.

E întâmpinată de chipuri cunoscute – vânzători, curatori, consilieri și colecționari. Oare a trecut abia un an de când a venit aici cu părinții ei ca să liciteze pentru o sculptură de Mordecai Matisovici Antokolsk? O săptămână mai târziu, Sabrina și Boris erau morți. Specialiștii în licitații se plimbă pe laturile sălii, înclinând discret din cap în semn de salut. Daria e o figură cunoscută, fiica marelui duce Boris Spiridov și a prințesei Sabrina de Corinin. E de asemenea unul din puținii licitatori care nu sunt obligați să folosească o paletă cu un număr. Asistenții care

urmăresc licitările îi știu deja numărul, precum și semnalul că licitează: atunci când își lasă șalul să-i alunece de pe umeri.

Această arenă își are propria ei cultură, iar comportamentul unui colecționar e la fel de important ca și contul său. Contează de asemenea cine se așază unde, precum și ritualurile dintre licitatorii experimentați. Decizia de a cumpăra o operă de artă pentru plăcerea proprie, și nu pentru a o vinde mai departe e subiectivă, intimă, iar Daria ține să afle neapărat în ce stare se află portretul pe care și-l dorește, care e prețul de rezervă, nefăcut public, și câți colecționari sunt interesați de tablou. E sigură că cele patruzeci și cinci de mii de ruble, prețul maxim pe care i l-a permis cuplul imperial, sunt mai mult decât suficiente. E o sumă mult mai mare decât ar fi dispus să plătească vreun alt ofertant.

Daria se așază pe locul care i-a fost rezervat, în aceeași zonă favorizată care le-a fost oferită părinților săi în seara când, însoțiți de fiica lor, au cumpărat *Fumée d'ambre gris*. În ziua aceea, Boris a învățat-o cum să aprecieze detaliile unei sculpturi – felul în care panta umerilor se contopește cu linia sânilor și cu conturul fețelor în formă de inimă care răsar din piatră, pielea întinsă, șlefuită din marmură, și cutele grațios sculptate ale rochiilor purtate de zeițele antice. Daria e din nou aici, purtând o rochie de culoarea sidefului pe care țarina a îmbrăcat-o odată, la o ceremonie inaugurală. Părul ei neîmblânzit strălucește ca cerneala neagră. E singură într-o cameră plină, unde toate scaunele sunt ocupate în afara celor două din dreapta ei, care le-au aparținut cândva lui Boris și Sabrinei.

Sala se umple de murmure neliniștite. Mai multe capete se întorc spre intrare. Murmurele se aud tot mai puternic. „Vindecări miraculoase…" „Credințe religioase stranii…" „L-a vindecat de turbare pe un țăran…" „S-a culcat cu mii de femei…" „Își scotea penisul în fața clienților…" „L-a vindecat pe Mironovski de gută…" „Un om al lui Dumnezeu…"

O muscă intră în sală și se așază pe fruntea transpirată a conducătorului de licitație. Murmurele din jur sunt pline de nerăbdare.

Daria se întoarce spre intrare și descoperă motivul agitației.

O pereche de ochi albaștri îi atrage privirea, ca doi magneți inexorabili, tăind-o, despicând-o, lăsând-o vulnerabilă.

Bărbatul e de înălțime potrivită, cu picioare puternice, umeri pătrățoși, părul cu cărare pe mijloc și prins cu panglică neagră.

O barbă subțire atinge gulerul hainei închise până sus, pătată de borș și Madeira. Se îndreaptă spre Daria ca o furtună ce se întețește cu fiecare pas, un ciclon care îi face haina țărănească să fluture ca două aripi de liliac. Un tunet se aude pe neașteptate, iar barba lui flutură în adierea care îl înconjoară la fiecare pas și care aduce cu sine duhoarea pătrunzătoare a oribilelor lui păcate. Daria e uluită. Oare a asistat la un miracol? L-a văzut stârnind vântul? Tunetul? Adulmecă aerul, gustă mirosul de sub limbă și de la baza gâtului și simte o strângere în piept. Cu fiecare pas de-al lui, miasma de migdale amare și arsenic devine tot mai puternică.

Daria a învățat deja să recunoască gustul de cenușă, gustul amar, grețos al nenorocirii care stă să se producă. Dar nu descifrează miasma acestui bărbat, nu știe că prevestește o calamitate de proporții istorice, ale cărei ecouri vor reverbera în toate colțurile lumii, o tragedie mai mare decât și-ar putea închipui vreodată mintea ei tânără.

Bărbatul se oprește în fața ei, cu mâna stângă deasupra inimii și cea dreaptă ridicată în semn de salut. Materialul gros din care îi sunt făcuți pantalonii se freacă neplăcut de genunchii Dariei.

– Grigori Efimovici Rasputin. Ah! Daria! Numele tău. Marea, rostește el sacadat.

Daria se retrage din fața lui, încearcă să se închidă în fața privirii lui scrutătoare. Ce altceva mai știe Rasputin despre ea? Știe oare că a fost concepută în pădure de doi oameni necăsătoriți? Ce treabă are un bărbat cu gusturi atât de josnice într-o casă de licitații exclusivistă?

– De unde mă știi? întreabă ea, trăgându-și picioarele la o parte.

Rasputin își ascunde jumătatea de jos a feței în spatele paletei, iar forța privirii îi sporește.

– Știu totul despre tine, Daria Borisovna. Sigur că știu. De ce? Nu e important. Nu, deloc. Importantă e amuleta pe care o ai. Prețioasă.

Daria se trage înapoi în scaun și-și strânge și mai tare șalul în jurul umerilor. Nu vrea să aibă nimic de-a face cu acest om și cu miasma care-l înconjoară.

Conducătorul licitației lovește cu ciocanul, iar mulțimea face liniște. Picioarele scurte îi atârnă sub masă, fără să atingă pământul. Face un semn grăbit din capul chel, apoi se trage într-o

parte cu o grabă stranie – modul său de a anunța că primul obiect va fi adus pe podium.

E adusă o vioară. Luminile candelabrului se reflectă în suprafața lustruită de arțar și molid, care a căpătat nuanțe de abanos. Legenda spune că, de fiecare dată când din vioara aceasta i se cânta unei fecioare moarte, lemnul ei devenea tot mai întunecat, până s-a făcut negru.

– Lotul numărul unu. Vioară funerară din secolul al XVI-lea. Wilhelm Van Mordech. Singura vioară neagră din lume. În stare excelentă.

Sala se cufundă în tăcere. Cine și-ar dori să aibă o vioară notorie, al cărei sunet melancolic e nelipsit la înmormântările imperiale, o vioară care poate smulge lacrimi chiar și unei inimi împietrite? O vioară despre ai cărei proprietari se spune că au avut toți un sfârșit tragic. Ultimul a fost un curtean imperial de rang înalt, ucis de propriul armăsar.

– O vioară unică! anunță licitatorul. Licitează cineva?

Un bărbat roșu în obraji, cu părul pudrat și pieptănat pe spate, își flutură cartonașul din mâna osoasă. Daria îl recunoaște pe vânzătorul de la care părinții săi au cumpărat detestatul *Mefistofel*.

– Douăzeci și cinci de ruble! strigă licitatorul. O dată! De două ori! De trei ori! Merge! Merge! Adjudecat! Vioara funerară merge la cumpărătorul cincizeci și trei.

Bătrânul se ridică și iese din sală fără să se uite înapoi, cu pași scurți, nervoși, iar restul sălii suspină de ușurare.

Conducătorul licitației zvâcnește încă o dată din cap, și doi adolescenți aduc în sală o machetă detaliată care seamănă cu o catedrală plină de ornamente.

– Lotul treizeci și trei. Macheta sediului Marii Loje Masonice din Rusia. Singura machetă de acest fel, creată de renumitul Soltan Kontinsky, maestru mason care a dezvăluit mai multe informații nemaivăzute.

Sala e străbătută de un murmur surprins. Nici un profan nu a călcat vreodată în sanctuarul sfânt al unei loje, unde masonii își desfășoară ritualurile lor misterioase. În mijlocul unei camere fără ferestre se întrezărește un altar cu lumânări. Două blocuri de piatră au fost modelate cu cea mai mare grijă, unul brut, celălalt lustruit pentru a simboliza ritualul pregătirii prin care trec masonii. Un vitraliu înfățișează litera G într-un pătrat, alături de

un compas. Daria se întreabă dacă masonii se dezbracă într-adevăr în ritualurile lor, dacă sunt nevoiți să se tatueze și dacă femeile nu pot intra în ordin fiindcă sunt considerate inferioare în ochii lui Dumnezeu, marele arhitect al universului.

– Da, domnule, mai tare, vă rog! O sută cincisprezece. Altcineva?

Opera se vinde repede și e evident că există un acord între cumpărători de a nu-și face concurență unul altuia. Bărbatul care o cumpără are un inel masonic pe degetul mic.

O altă lovitură de ciocan. Se așterne din nou tăcerea. E adusă opera lui Guido Reni, *Samson victorios*. O pictură importantă din secolul al XVII-lea, în stil baroc, care s-ar potrivi poate mai bine în colecția imperială decât tabloul pe care țarina s-a hotărât să-l cumpere.

Mijlocul lui Samson e încins de o fâșie de togă roșie, carnea și sângele sunt pictate în culori pline de viață, iar brațul puternic în care ține pocalul cu vin e pictat în linii senzuale. Unul dintre picioare calcă trupul unui inamic învins.

– Două sute cincizeci... Trei sute... Patru sute cincizeci... *Samson victorios*, doamnelor și domnilor. Mai licitează cineva? E al dumneavoastră, domnule!

Seara se apropie de sfârșit. Atmosfera e plină de nerăbdare.

Obrajii licitatorului strălucesc în lumina candelabrului.

– Ultimul lot! Numărul șaizeci și șase.

Cei doi băieți apar împingând un șevalet pe rotile, acoperit cu satin negru ca un condamnat dus la spânzurătoare. Cu un gest dramatic, pânza e îndepărtată și comoara de dedesubt iese la iveală.

Sala se umple de murmure, uimire, neîncredere și, mai presus de toate, admirație.

Daria se apleacă înainte. Bătăile inimii îi răsună în urechi. *Leacul* lui Avram Bensheimer e uluitor. O adevărată capodoperă, de o intimitate impresionantă, deși ochii negri reflectă o ostilitate cumplită. Chipul și gâtul pictate în alb și negru ale unui bărbat sunt străbătute de o cicatrice diagonală, dovadă a glonțului care i-a distrus corzile vocale expuse, i-a sfărâmat bărbia și obrazul drept și i-a lăsat o gaură cât degetul mare în craniu. Dar portretul nu e posomorât. Panglica vie de roșu, portocaliu și violet pe care artistul a pictat-o cu mișcări fluide în jurul cicatricii îl transformă

dintr-o descriere a unei răni sinistre într-o elegie a capacităților miraculoase de vindecare ale trupului uman.

Daria înțelege mai bine acum de ce țarina își dorește acest portret. E o operă de artă optimistă, până la urmă, cu o aură vindecătoare, plină de speranță. Țarina, care are dureri de spate și inima slabă, admiră desigur abilitatea lui Bensheimer de a celebra fragilitatea umană și puterea trupului de a se vindeca.

Daria se lasă pe spate în scaun. Răbdarea e esențială acum; trebuie să-și aleagă bine momentul. Nu-și va lăsa șalul să cadă decât după ce alți posibili cumpărători au ajuns la limită.

Doi bărbați din față se ridică, unul cu fața lungă și nasul borcănat, celălalt, bine făcut, cu urechile mari și înroșite de nerăbdare. Amândoi se chinuie să se facă observați. Cel cu fața lungă sare în sus și în jos ca un arc de metal, celălalt flutură din brațe ca din două aripi uriașe de pasăre. Daria va profita de ignoranța acestor novici care au început să liciteze prea devreme, să-și fluture paletele fără pic de grație și să încurajeze o atmosferă frenetică.

– Nouă mii... Nouă mii cinci sute... Unsprezece mii!

Daria simte cum încep să-i transpire palmele și o picătură de sudoare i se scurge în jos pe vertebre. Prețul e în creștere, cu mult mai mare decât s-ar fi așteptat pentru un artist necunoscut. Și totuși, încă mai are timp.

Lângă ea, Rasputin e nemișcat ca o piatră.

Au mai rămas doi în lupta pentru tablou: un bărbat anemic din față, cu părul țepos ca pielea de mistreț, și petitorul cu barbă al Dariei, a cărui privire se plimbă de la tablou la ea, înainte și înapoi, de parcă ar licita pentru amândouă.

Daria își împreunează degetele în poală. Prețul maxim care i-a fost permis pentru achiziție se apropie vertiginos. Va trebui să acționeze curând.

Conducătorul licitației se ridică în picioare, ștergându-și capul chel cu o batistă în carouri.

– Douăzeci de mii! ...Treizeci și cinci de mii!... Domnule, ți-ai ridicat paleta?

Daria ascultă cu atenție, observă tensiunea din gesturile petitorului său, nerăbdarea. Dincolo de orice însă, prințul e neliniștit; degetele îi tremură și pipăie ceasul de buzunar, închizând și deschizând capacul cu pocnituri metalice. A ajuns la limită.

Cea mai mare sumă plătită vreodată pentru o pictură rusească a fost de treizeci și cinci de mii de ruble, de către Alexandru al III-lea, pentru *Răspunsul cazacilor zaporojeni către sultanul Mehmet al IV-lea al Imperiului Otoman*, tablou pe care artistul Ilia Repin l-a terminat după unsprezece ani de muncă.

Daria își lasă șalul să-i cadă de pe umeri.

La acest semnal, unul dintre asistenții de licitație își ridică degetul arătător și îi face semn celui de pe podium:

– Cumpărătorul cu numărul optsprezece. Patruzeci și cinci de mii.

Daria își ridică șalul și îl leagă strâns în jurul umerilor. Portretul e al ei. Țarina va fi mulțumită.

Rasputin își ridică paleta. O ține ca pe o momeală. Sub braț are o pată de sudoare.

– Cincizeci și cinci de mii! anunță conducătorul licitației, cu răsuflarea întretăiată.

Mulțimea izbucnește în aplauze. În sală e cald și umed de atâtea trupuri transpirate. O muscă zboară din celălalt colț al sălii și începe să se învârtă în cercuri în jurul unui abajur, ajunge la becul dinăuntru, pocnește și începe să sfârâie.

– Mai licitează cineva? Unu! Doi! Trei! Licitatorul arată cu un deget încununat de o unghie gălbejită către Rasputin. Lotul numărul o sută și cincizeci. Adjudecat! Felicitări, domnule!

Daria simte că i se învârte capul. Își apucă șalul și îl trage din toate puterile, simțindu-i cusăturile cum pocnesc. Își strânge colierul în pumn; vrea să-l deschidă, trebuie să simtă parfumul, tânjește după imaginea lui Boris, pe care să-l întrebe unde a greșit. Se întoarce ca să-l privească mai bine pe Grigori Rasputin, care transpiră din toți porii, trăgându-se de barbă cu degetul mare și cel arătător. Daria îi întoarce privirea fără să clipească, aruncând flăcări din ochi, până când umerii i se pleoștesc sub șalul rupt. Cum Dumnezeu poate un om ca Rasputin să plătească pentru un portret atât de scump?

Scaunele încep să scrâșnească pe podeaua de piatră. Cumpărătorii părăsesc sala. Cei care și-au adjudecat obiecte se felicită între ei.

Rasputin nu se mișcă din scaun. Nici Daria.

Rasputin îi face cu ochiul. Vocea lui e plină de rezonanță, chiar melodioasă:

– Pentru tine, Daria Borisovna Spiridova. Portretul. Al tău!

– Atunci de ce ai licitat împotriva mea?

– Pentru că doresc ceva în schimb.

Daria îl privește nedumerită.

– Vreau o audiență la țarină.

Daria simte o tentație copleșitoare să-l plesnească peste fața lui uleioasă. Cum îndrăznește? La halul în care arată, cu cizmele pline de noroi și privirea lui sinistră, locul lui e în cartierele rău-famate din Petersburg, nu în palatul imperial.

– Și de ce ar vrea țarina să-ți ofere tocmai ție o audiență?

– Fiindcă micul țarevici are nevoie de ajutorul meu, spune Rasputin, iar privirea lui hipnotizantă o prinde în mreje.

Capitolul 14

Daria se lasă de pe un picior pe altul, simțind cum ochiul de opal îi zvâcnește. Inima îi bate în tâmple cu putere. Țarina e supărată. Țarul e livid. Tiotia Dașa a țareviciului nu are nici un drept să-i ia apărarea unui evreu! Dar, deși amândoi continuă să-i reproșeze că a fost la procesul de la Chișinău, Daria nu regretă că a urmat-o pe Arheea prin cețurile zorilor până la tribunal, nu regretă că a fost martoră la culmea și decăderea omenirii.

Cel judecat a fost un tânăr evreu, un băiat acuzat de uciderea unui creștin, deși se știa fără nici o urmă de îndoială că altcineva era criminalul. Ziarele antisemite *Bessarabeț* și *Svet* insinuau că băiatul creștin fusese ucis pentru ca sângele lui să fie folosit la pregătirea lipiei pe care evreii o mănâncă de Paște. În ziua următoare, un preot condusese o mulțime de oameni până la Chișinău. O sută douăzeci de evrei fuseseră uciși, cinci sute, răniți și șapte sute de case, jefuite și distruse. Timp de trei zile, nici poliția, nici armata nu interveniseră.

În ciuda dovezilor care demonstrau nevinovăția băiatului evreu, nici un creștin cu frică de Dumnezeu nu a spus nimic împotriva nedreptății comise, până când un bărbat elocvent și sfidător s-a ridicat mândru, fără să clipească, și l-a sfidat pe judecător.

– Eu sunt evreu! a spus el, ca și când asta ar fi fost destul. Poporul meu e la fel ca tine, ca și poporul tău. Degetul lui acuzator s-a îndreptat către judecători, avocați și către toți cei prezenți în sala de judecată. Suntem tați, mame, artiști și muncitori. Ne iubim țara. Uită-te la mine! Am coarne? Coadă? De ce aș folosi sânge în pâinea mea, dacă tu nu faci asta? Voi cumpărați tablourile mele. Le expuneți în casele voastre. Apoi îmi ucideți poporul.

În clipa aceea, Arheea s-a întors către Daria, cu unghiile ei vopsite ridicate ca niște mici pumnale; privirea ei înfocată i-a

sfredelit conștiința, cercetând-o până în străfunduri, trezindu-i simțul datoriei și făcând-o să se ridice în acea atmosferă antisemită și să-l apere pe evreul curajos fără să se gândească la consecințe.

Daria și-a îndreptat umerii și și-a închis nasturele de aur de la gulerul mantoului safiriu, brodat cu perle. Cele două rubine din agrafele care îi prindeau buclele negre ardeau amenințător. Arheea era alături de ea, în fața ei, în jurul ei, zâmbindu-i, încurajând-o, îndemnând-o. Vocea Dariei a răsunat clar, făcându-i pe toți ceilalți să tacă:

– Eu sunt Daria Borisovna, domnule judecător, Tiotia Dașa a țareviciului. Vorbesc în numele familiei imperiale, apărătoare a adevărului. Țarul și țarina nu vor primi cu plăcere vestea că un băiat nevinovat e judecat în locul adevăratului criminal, care, după cum știți cu toții, a fost deja prins și e închis chiar acum!

În ziua următoare, ziarele au relatat tot ce se întâmplase până în cel mai mic detaliu, cu surle și trâmbițe. Vestea s-a răspândit prin oraș ca ciuma neagră și într-un final s-a furișat în palat.

Cu tocul rămas în aer, țarina o privește pe Daria, care a înțepenit lângă ușă. Ochii țarinei sunt reci ca două pumnale. Lasă tocul să-i cadă, și acesta se rostogolește într-o adâncitură a biroului plină cu hârtii. Țarinei îi place să scrie scrisori, așa că își poartă hârtiile cu ea și le uită peste tot.

Daria încearcă să vorbească, să-și ceară scuze, dar privirea țarinei o paralizează, iar ea rămâne la ușă, acoperindu-și gura cu o mână, de parcă n-ar vrea să mai spună încă un lucru care nu se cuvine.

– Sunt dezamăgită! spune țarina. Dumneata reprezinți familia imperială, Daria Borisovna, iar un asemenea comportament inacceptabil are un impact negativ asupra noastră. Țarul e furios, și eu nu am de gând să te apăr la nesfârșit. Ai luat partea unui evreu și te-ai făcut de râs într-un tribunal. Nu ai nici o scuză. Lasă-i pe evreii aceștia diabolici să se descurce singuri. N-au nevoie de ajutorul tău.

– Îmi cer scuze, răspunde Daria, iar cuvintele îi ard buzele. Am fost nesăbuită. Nu vă voi mai face de râs a doua oară.

– Nu mă așteptam la așa ceva, draga mea. Ce te-a făcut să mergi la tribunal?

– Curiozitatea, bolborosește Daria, deși acesta e doar jumătate de adevăr.

Țarina crede cu tărie în vise și în influența lor asupra vieții noastre de zi cu zi, dar n-ar putea înțelege puterea pe care Arheea o exercită asupra Dariei, felul cum a atras-o din pat și a condus-o la tribunal.

– Cei tineri și fără griji au dreptul la curiozitate. Tu, Daria, deși ești tânără, porți o responsabilitate grea pe umeri. Data viitoare fii mai rezervată! Și nu mai rosti niciodată numele nostru în legătură cu vreun evreu! Stăpânindu-și furia, țarina merge să-și ia ghergheful de pe scaun. Stai jos! Vreau să discut o chestiune importantă cu tine.

Țarina strânge din buze. Privirea ei coboară asupra broderiei, de parcă lucrul acela important se ascunde acolo.

– A început să se afle de boala lui Alioșa. Oamenii spun că moștenitorul tronului ar putea fi bolnav. Așa ceva e inacceptabil. Trebuie să oprim aceste zvonuri. Altfel, dușmanii noștri vor încerca să profite de situație. S-ar putea ajunge la o luptă îngrozitoare pentru putere, care ar putea pune în pericol însăși monarhia. Domnul doctor Botkin îmi spune că vor fi și alte sângerări, e inevitabil. Alioșa va trebui să se odihnească și să fie supravegheat de medici. Va trebui să-l ținem departe de lume. Am discutat îndelung cu țarul, draga mea, și am încercat să găsim un mod de a distrage atenția de la absența lui Alioșa. În cele din urmă, țarul a lăsat această decizie în seama mea. Nu pot să dorm de nopți întregi, nici pastilele de dormit nu mă mai ajută.

Țarina își ridică pânza brodată, o împăturește, o desface iarăși, își trece palma pe deasupra ei, face sul un colț, apoi o întinde iarăși cu bătăi ușoare.

– După cum știi, în astfel de momente dificile, curtea tinde să neglijeze artiștii și arta. Noi dorim să dovedim că suntem un loc stabil și pașnic, așa că am decis să deschidem un salon al artiștilor la curte. Ce părere ai, draga mea?

Daria se gândește la consecințele pe care le-ar avea un salon recent deschis, acum, că peisajul politic devine tot mai instabil, violențele izbucnesc la tot pasul, muncitorii se plâng că produsele de bază sunt tot mai scumpe și salariile tot mai mici, țăranii sunt nemulțumiți de starea lor mizeră și de pedepsele nedrepte pe care le au de suferit din partea stăpânilor și până și cazacii imperiali, care au fost atât de loiali până acum țarului, devin tot mai neliniștiți. Pentru a potoli neliniștea poporului, țarului i s-a sugerat

să renunțe la o parte din putere și să transforme țara dintr-o autocrație absolutistă într-o monarhie constituțională, care ar duce la reforme politice, la drepturi civile elementare pentru toți cetățenii, dar mai ales pentru țăranii nemulțumiți, și chiar să legalizeze activitățile sindicale, grevele politice și libertatea presei. Țarina consideră asemenea sugestii drept blasfemii. Refuză ideea de a-l vedea pe țar renunțând la locul care i se cuvine, cel de conducător suprem.

Iar acum, în schimb, are de gând să deschidă ușile casei sale unei comunități artistice pline de disidenți.

– Nu știu prea bine, Înălțimea Voastră. Situația politică prezentă e instabilă. Unii membri ai comunității artistice sunt insurgenți vehemenți, care ar putea destabiliza și mai mult o atmosferă deja fragilă.

– Ah, draga mea, nu fi pesimistă! Concentrează-te asupra dragostei de care suntem înconjurați și nu a ceea ce face o minoritate neînsemnată, infimă, ale cărei izbucniri pot fi strivite imediat.

Țarina își schimbă poziția. Simte un junghi de durere în spate; sciatica de care suferă îi face inima și așa slăbită să bată cu putere. Fără să vrea, împunge cu acul ochiul icoanei brodate pe pânză. Tresare, apoi își recuperează acul și îl fixează din nou în dreptul cerului. Împăturește broderia și o așază în poală, atentă să nu șifoneze fața icoanei.

Daria se grăbește să-i potrivească pernele la spinare.

– Înălțimea Voastră, vă doare spatele dacă brodați toată ziua.

– Draga mea, mâinile lenețe sunt opera diavolului. Din același motiv susțin și artiștii care lucrează cu mâinile, nu doar cu mintea. În orice caz, draga mea, ca să deschidem un salon avem nevoie de pregătiri dinainte, de timp și de public, iar eu nu-mi pot permite să-mi asum încă o responsabilitate. Nu-mi vine în minte nimeni mai capabil să se ocupe de toate aceste detalii decât tine. Ai crescut înconjurată de artă. Știi mai multe despre artă decât orice altă persoană în care pot avea încredere. Sunt sigură că, sub tutela ta, vom vedea o mulțime de artiști noi și curajoși despre care va vorbi toată lumea. Din partea mea ai permisiunea de a alege participanții. Trimite-le invitații! Salonul va avea loc de patru ori pe an. Compune invitațiile în așa fel încât să fie vizibile aprecierea noastră pentru artă și importanța pe care o acordăm educației artistice a poporului. Invită prieteni, susținători!

Sunt mulți, te asigur. Fă o listă și adu-mi-o! Cheamă-l și pe artistul care a pictat *Leacul*... cum îl cheamă?

– Avram Bensheimer, Înălțimea Voastră.

– Da, da. Bensheimer. Păcat că e evreu. *Leacul* e o capodoperă. Încă e tabloul meu favorit, să știi. Cine l-a cumpărat până la urmă?

– Călugărul, Alteță. Grigori Rasputin, răspunde Daria, fără să mai ofere vreun detaliu.

– Părintele Grigori! exclamă țarina, făcându-i semn Dariei să-i maseze spatele. Cum Dumnezeu a reușit să liciteze mai mult decât noi?

– E bogat, Înălțimea Voastră. Oamenii vin din toate colțurile țării ca să-i vindece. Îl răsplătesc cu foarte mulți bani.

– Mă îndoiesc, draga mea. Trebuie să fi fost plătit de inamicii noștri. Sunt sigură. Chiar dacă și l-ar putea permite, un călugăr rătăcitor n-ar aprecia niciodată un astfel de portret. În orice caz, ai grijă ca pictorul, evreul acela Bensheimer, să fie invitat la salonul nostru.

Capitolul 15

Cei mai renumiți artiști din țară, patru bărbați și două femei, se ridică în picioare. Au lăsat în urmă pânzele neterminate, vopselele, pensulele, șevaletele, aparatele de fotografiat, lutul și blocurile de piatră care le solicită atenția, au petrecut un timp prețios departe de ele, ca să se pregătească pentru o asemenea ocazie, însă mirosul de vopsea, chimicale și lut îi învăluie chiar și acum, când așteaptă nerăbdători sosirea cuplului imperial.

Sunt răsplătiți pentru așteptare, dar nu de către apariția alteților lor imperiale, ci a Dariei, care se oprește în prag, privindu-i printre genele mătăsoase de parcă ar avea în față o pradă exotică.

Îmbrăcată într-o rochie din crep violet, strânsă pe talie în corset, și cu o manta brodată cu șiraguri de mărgele, Daria trece pe lângă ei cu pași nonșalanți, legănându-și arogant șoldurile.

Poartă în picioarele elegante o pereche de pantofi cu toc de satin. Dariei îi plac la nebunie clinchetul mărgelelor pe spatele ei, efectul privirii sale asupra invitaților, surpriza părului ei neîmblânzit, care îi înconjoară ovalul perfect al feței. Spre deosebire de artiștii prezenți, Daria se află în elementul său, e obișnuită să trăiască la curte, înconjurată de opulență.

Canapelele Jacobs, fotoliile acoperite cu mătase albastră, consolele magnifice, pianele aurite și mesele din lapis și carneol au fost îndepărtate din Galeria Portretelor. Picturile în mărime naturală cu Alexandru I, Nicolae I pe cal, Alexandru al II-lea, copiii săi și Ecaterina a II-a sunt acoperite de pânze groase.

În galerie au fost pregătite șapte spații separate de lucru, astfel încât fiecare artist să poată evolua în propriul mediu. În mijlocul sălii a fost ridicată o schelă uriașă. Le sunt puse la dispoziție toate instrumentele și materialele necesare – mese de lucru, dălți, șevalete, vopsele, pensule și gramofoane.

Un cazac spân din Gardă stă drept, cu un aparat de fotografiat Kodak în mână. Țarina i-a poruncit categoric să înregistreze fiecare detaliu. De când au apărut aparatele de fotografiat cu filme înfășurate în carcasă, în locul celor greoaie, care foloseau role de câte șapte metri de hârtie odată, marile ducese s-au îndrăgostit de fotografie, și prin palat se aude constant zgomotul aparatelor.

Sculptorița Rosa Koristanova poartă o bluză albă, apretată, cu nasturi de sidef. Are o erupție pe piept, dovada aversiunii față de orice amintește cât de puțin de feminitate. E o femeie scundă, dar cu o energie inepuizabilă. Se simte bine pe schelă și sare dintr-o parte în alta cu o agilitate de maimuță, mișcă blocuri masive cu puterea și dexteritatea unui luptător, sculptează bărbați în posturi herculeene și dă operelor sale titluri controversate, precum *Sălbaticii nobili și Apocalipsa*, *Misticul femeie și controversa masculină* sau *Zeii ucigași și victimele lor*. Suferă de astm, ca toți sculptorii. Praful de marmură îi înăbușă plămânii, însă ea refuză să poarte mască. Arta adevărată prinde viață doar prin sinestezia tuturor celor cinci simțuri, asta crede Rosa Koristanova. Mirosul pietrei, al prafului, al sângelui și al istoriei hotărăște forma finală a sculpturilor sale.

Lângă ea stă coregraful Ivan Vasiliev, cu capul adânc plecat. Își ține mâinile lipite de corp. Pantofii lui bat ritmul dansului pe care îl are în minte, un vals care ar putea avea legătură cu relația încurcată dintre țar și vărul său german, kaizerul.

Caricaturile promonarhice ale lui Dmitri Markovici sunt binecunoscute. Imaginile îl înfățișează pe țar conducându-și binevoitor poporul către bogății nemărginite – mine pline de aur, fântâni cu nestemate, oceane din care ies tot felul de decrete benevolente –, dar, în realitate, artistul îl învinuiește pe țar de suferințele poporului. Se străduiește însă din răsputeri să-și ascundă adevărata ideologie. Nu vrea să devină martir în numele artei.

Printre invitați se numără și Feodor Belkin. Daria îi admiră peisajele, care creează privitorului o senzație de familiaritate, ca și cum ar mai fi fost acolo: deșerturi netede, palmieri legănându-se în vântul puternic, dune aprinse de razele soarelui la apus, caravane de cămile șerpuind printre corturile fluturânde.

Fotograful Iosif Petrovici Elțin nu e obișnuit cu bogăția de la palat, cu pretențiile imperiale și premiile onorifice care nu aduc nici un beneficiu tangibil. E amețit din pricina tranchilizantelor

pe care le-a luat și care îi fac genunchii și obrazul stâng să tresară sporadic. Se simte mai bine în aziluri, unde fotografiază pacienții demenți. Fotografiile lui alb-negru surprind sufletul neliniștit al nebunilor, suferința iubiților și solitudinea călugărilor, dovadă că oamenii se nasc deznădăjduiți și tânjesc după atenția altora. Aici, în acest salon, înconjurat de personalități inteligente, fiecare cu un cap de o altă formă, fotograful s-a hotărât să pornească un proiect științific ambițios. Va alcătui o colecție de fotografii prin care să arate că forma capului nu e o dovadă de nebunie, după cum susțin anumiți doctori în viață.

Tamara, creatoarea de miniaturi, cea mai iubită artistă de la curte, a venit aici ca oaspete de onoare. Anii în șir în care a lucrat cocoșată își spun cuvântul. Are douăzeci și doi de ani, dar spinarea îi e ușor cocoșată, iar umerii osoși s-au gârbovit sub bluza simplă. Miniaturile ei sunt sculptate în toate soiurile de lemn prețios, de piatră, piele și rădăcini și sunt la mare căutare în toată țara, însă puținele pe care își face timp să le șlefuiască desăvârșit sfârșesc în colecția familiei imperiale.

Daria trece de la un artist la altul, dă din cap în semn de salut, o felicită pe Rosa Koristanova pentru medalia de aur imperială primită pentru realizări deosebite în sculptură, îi spune lui Ivan că a fost de două ori la spectacolele companiei Ballet des Aristocrats și că ar vrea să-i vadă o a treia oară, îl anunță pe Dmitri că *Țarul nostru la operă*, caricatura sa, atârnă în biroul țarului. Îi scutură mâna lui Belkin și spune:

– Îmi place mult tabloul dumitale din Muzeul Borodin, *Deșertul albastru*. Mi-ar plăcea să am și eu unul la fel.

Apoi îi spune lui Iosif, mai în glumă, mai în serios:

– Cât despre fotografiile dumitale, domnule, sunt prea intelectuale pentru mine, dar țarului îi plac.

Pe miniaturistă o sărută pe obraji:

– Mulțumesc, Tamara. Alioșa nu se mai desparte de câinele din email pe care i l-ai dat. Să vii pe la noi, da?

După ce salută pe fiecare în parte, trece la locul ei, în spatele celor două scaune ca niște tronuri pe care se vor așeza altețele lor imperiale.

Privindu-i pe invitați, i se pare că e ceva în neregulă. Foarte în neregulă. Numără o dată. Șase. Mai numără o dată, cu mai mare

atenție. O lovește un val fierbinte de panică. Inima îi tresare. Mâna i se ridică încet spre colierul Fabergé.

Avram Bensheimer, singurul artist pe care țarina l-a invitat personal, lipsește.

Țarul și țarina vor sosi în curând. Daria a fost însărcinată cu deschiderea salonului. A fost de datoria ei să le spună artiștilor ce se așteaptă de la ei și să asigure respectarea detaliilor minuțioase ale protocolului de la curte. Ea va fi învinuită de insolența inacceptabilă a lui Bensheimer.

Daria își înfige degetele în părul lucios, pe care pomada de ceară de albine și scrobeală n-a reușit să-l îmblânzească. Îi e cald, transpiră. Ia o panglică de mătase care leagă o draperie și își strânge părul într-o coadă. Merge la o masă pe care sunt risipite plăcinte umplute cu carne și cartofi, boluri cu borș și supă cu piper, fazani în sos de smântână, fructe marinate în vin și înghețată. Un chelner toarnă votcă cu parfum de mentă într-o carafă Baccarat. Daria soarbe un păhărel de votcă, așteaptă să fie cuprinsă de valul de căldură, așteaptă ca inima să i se liniștească.

– Doamnelor și domnilor, bine ați venit la salonul imperial! Aici veți găsi în fiecare zi hrană spirituală pe care să o înfrumusețați și să o încorporați în arta dumneavoastră.

Daria face o pauză, le oferă invitaților câteva momente în care să facă schimb de opinii, să pălăvrăgească puțin, timp în care și respirația ei revine la normal.

– Considerați sala aceasta sanctuarul dumneavoastră, un spațiu unde vă puteți exprima liber și puteți crea orice doriți, fără teamă de cenzură. Vă promit solemn acest lucru.

Artiștii schimbă priviri pe furiș. Oare așa gândește cuplul imperial? Sunt îndemnați să-și dea frâu liber imaginației fără să se teamă de persecuții? Sau asta e doar opinia Tiotiei Dașa?

Brusc, Daria se simte cuprinsă de un fior. Își face o mie de reproșuri. Chiar a spus așa ceva? Le-a permis artiștilor să-și afirme opiniile? A făcut greșeala impardonabilă de a le garanta libertatea de exprimare? Și dacă arta lor va pune sub semnul întrebării instituția monarhiei? Sau situația politică? Artiștii stau tăcuți, încordați, gata să absoarbă orice fărâmă de informație. Voyeurismul face parte din natura lor, e o unealtă de mare preț din arsenalul lor, o cale de a săpa în adâncuri și de a scoate la lumină detaliile prețioase care vor ajunge să le modeleze arta.

Palatul Alexandru, locuitorii săi și Daria, cu ochii ei hipnotizanți, sunt surse fascinante de inspirație. Markovici îi schițează în minte conturul feței, cu trăsăturile ei biblice, nasul patrician, gura puternică, funda cu ciucuri care i se zăresc în spatele urechilor. Baletul care prinde contur în mintea lui Ivan își schimbă forma, verișorii rus și german dansează într-un allegro continuu, rapid, brusc, extenuant. Tamara nu se mai gândește decât la următorul dar pentru micul țarevici: o căprioară mică, similară cu cea din parc, sau poate un bour, sau poneiul auriu de care el s-a atașat atât de mult. Rosa vrea să se apropie de Iosif, să-i simtă mirosul, să-i ghicească sentimentele, să și-l tatueze în minte. Vrea să-l recreeze în piatră.

Aroma de lămâie care adie dinspre copacii de afară pătrunde în salon. O pasăre a paradisului aterizează pe pervaz; pieptul ei împănat se ridică și coboară, iar din ciocul galben îi atârnă un vierme.

Daria își alungă din minte grijile și încearcă să zâmbească.

– Doamnelor și domnilor, nu mai e nevoie să vă spun că familia imperială susține arta din toată inima. Sunteți aici fiindcă Altețele Lor vă admiră operele. Să nu cumva să-i dezamăgiți!

Ușile din lemn de mahon se deschid cu zgomot, și maestrul de ceremonii bate cu bastonul său de abanos de trei ori în parchet. Altețele Lor imperiale au sosit.

Țarina poartă o rochie splendidă de mătase, brodată cu dantelă și croită de casa Worth din Paris. Își atinge perlele roz din care e făcut colierul ei strâmt, se întinde și ia brațul soțului ei. Țarul îi zâmbește și-i strânge ușor mâna în semn de încurajare, de parcă n-ar mai fi nimeni în jur.

Țarul poartă cea mai simplă uniformă militară pe care o are, încinsă în talie cu o centură de piele. Astăzi nu și-a agățat pe piept medaliile imperiale. Salonul a fost ideea soției lui, iar el nu vrea s-o eclipseze în vreun fel.

Artiștii se înclină în fața monarhilor. Rămân în picioare cât timp țarul și țarina se îndreaptă spre cele două jilțuri, călcând pe parchetul lucitor; deasupra lor atârnă o tapiserie de mătase cu nefericita Maria Antoaneta și copiii săi, un cadou de prost gust din partea guvernului francez.

Țarina le face semn artiștilor să se așeze. Un zâmbet îi luminează expresia gravă. E mulțumită că s-a gândit să înființeze un salon. Nimeni nu-i va cunoaște durerea vreodată, nici amărăciunea

din suflet, nici cât de mult s-a zbătut încercând să găsească un leac miraculos pentru fiul său. Artiștii vor înfățișa lumii întregi scene vii din viața de la curte, imagini dinamice, variate și pline de culoare, o familie apropiată căreia nu-i pasă decât de bunăstarea poporului pe care îl conduce.

Li se adresează artiștilor într-o rusă cu accent britanic și german:

– Bine ați venit la curte, doamnelor și domnilor! Sper că acest loc vă va inspira să realizați opere desăvârșite pentru țara noastră. Vă voi sprijini personal în viitor, fiindcă noi considerăm că măreața noastră cultură se măsoară prin geniul artiștilor săi. Eu vă voi urmări progresul și, la sfârșitul anului, voi oferi un premiu de onoare artistului a cărui operă înfățișează cel mai bine sufletul țării noastre dragi.

Servitorii aduc un șevalet din email cu o fotografie mărită a moștenitorului la tron, Alexei Romanov, și îl așază între țar și țarină.

Cazacul fără barbă se repede să facă fotografii.

Țarina privește mândră imaginea fiului ei. Se gândește de multă vreme ca Avram Bensheimer să-i picteze portretul, a discutat problema cu țarul, care se opune categoric unei asemenea alegeri, și pentru prima oară în viață nu a ținut cont de sfatul lui, pentru că speră ca Bensheimer să creeze o operă și mai frumoasă decât *Leacul*. Îl studiază pe fiecare artist, îi grupează pe toți în minte, apoi îi separă din nou, încercând să-și dea seama care din ei e artistul evreu. Îl alege pe Iosif, cu ochii lui rotunzi și urechile lacome.

– Avram Bensheimer, declamă țarina, ești însărcinat să-i pictezi portretul țareviciului tău.

Iosif se ofilește sub privirea ei, privește în jur, clatină încet din cap. Se lasă o tăcere apăsătoare. Nimeni nu bate din picior cu nerăbdare, nimeni nu tușește, nimeni nu mai face fotografii, iar lebedele și celelalte păsări de afară au tăcut și ele.

Daria își simte inima zvâcnindu-i în tâmple, iar colierul Fabergé îi atârnă la gât greu ca un streang. Se chinuie să-și stăpânească neliniștea, să pară calmă, netulburată.

– Îmi cer scuze, Alteță, nu știu de ce n-a venit Bensheimer.

Rosa șoptește ceva la urechea lui Ivan, care îl trage de mânecă pe Iosif, iar salonul e cuprins de un murmur slab, ca un pas furișat.

Țarul strânge din dinți. Chipul i se înroșește de furie. Strânge mânerul bastonului, cioplit în forma vulturului cu două capete,

simbolul dinastiei sale. Se ridică în picioare și îi oferă brațul soției sale. Împreună stau în capătul salonului, cuprinși de o indignare regală, și o privesc acuzator pe Daria.

La fereastră se aude o bătaie de aripi. Un câine latră în parc. Contele Trebla înjură cu vocea lui groasă.

Țarul o privește pe Daria, căreia îi vine să intre în pământ de rușine.

– Vom afla de ce! spune el. Iar tu, Daria Borisovna…

Se oprește, stăpânindu-și furia, fiindcă țarina e și ea de față și ține la această fată. Dar nici nu trebuie să mai adauge altceva. Cuvintele lui răsună mult timp după ce țarul se răsucește pe călcâie și pleacă împreună cu țarina.

Capitolul 16

Daria se întinde să bată la ușa a cărei vopsea a început să se cojească, își trage mâna înapoi, o ascunde în buzunarul mantoului cu glugă și își strânge mantoul în jurul umerilor de parcă ar vrea să se piardă în cutele întunecate. Apartamentul lui Avram Bensheimer e la etajul al treilea al unei clădiri înguste, din cărămizi galbene, într-o parte din Țarskoe Selo pe care Daria n-a mai văzut-o până acum. Pe drum, trăsura imperială cu care a venit – și care sare în ochi pe străzile înguste – a trecut pe lângă câteva studiouri de artă, o măcelărie, o sinagogă, o brutărie, o școală primară și magazine înghesuite, case și galerii, de parcă n-ar mai fi rămas nici un alt loc în Rusia pentru oamenii care locuiesc aici.

Trăsura imperială îi stă la dispoziție pentru tot restul zilei, teoretic pentru cumpărăturile pe care le face o dată la două săptămâni, când scotocește prin dughenele mărginașe după materiale noi – tafta, pânză reiată, catifele de toate culorile, mătăsuri cu diferite țesături – pentru a-și înfrumuseța rochiile, după pene și flori de pânză pentru pălării și, din când în când, după câte un dar special pentru țarină, de exemplu o panglică brodată cu perle pe care croitoreasa curții o va transforma într-un brâu pentru o fustă sau o pană cu pietre nestemate pentru pălărie.

Daria nu a venit în acest cartier predominant evreiesc ca să-și cumpere panglici, pene sau dantele, ci ca să stea de vorbă cu Avram Bensheimer. Artistului i-a fost făcută o onoare nemaiîntâlnită și el, în schimb, le-a jignit pe Altețele Lor imperiale. Țarul așteaptă o explicație.

Daria bate la ușă o dată, apoi de două ori, mai tare. La început nu se aude nici un sunet dinăuntru, după aceea lemnul începe să scârțâie. Pași. Daria respiră adânc, își împreunează mâinile la spate, se trage înapoi. Un gândac de bucătărie trece grăbit pe

lângă ea, se oprește, dezorientat, și se ascunde sub un morman de praf.

Ușa se deschide puțin, scârțâind în balamalele ruginite, și un bărbat înalt își face apariția, luminat slab de lampa de deasupra. Părul blond îi ajunge până la umeri și e acoperit de vopsea uscată în toate nuanțele – nisipiu, ruginiu, indigo. Ochii verzi o cercetează, tresar, recunoscând-o.

– Daria Borisovna! spune el cu accent austriac. Tiotia Dașa a Romanovilor!

Daria e surprinsă, rămâne fără cuvinte. Oare a greșit ușa? Nu e de mirare că bărbatul din fața ei o recunoaște. Medalionul din opal, în formă de ochi, e o carte de vizită inconfundabilă. Dar bărbatul care o studiază atent, ca orice artist, e același pe care l-a văzut la tribunal apărându-l pe băiatul evreu.

– Avram Bensheimer? întreabă ea. Pictorul?

– Avram, pictorul, răspunde el, și ochii lui triști sunt aprinși de un zâmbet. Iar tu ești curajoasa Daria Borisovna, care m-a apărat la tribunal. Acum, că am nevoie de tine, ai apărut din nou.

– Bineînțeles că ai nevoie de mine, domnule Bensheimer, dar nu cred că mai pot face mare lucru pentru dumneata. Ai făcut ceva de neiertat. Ai jignit cuplul imperial. Nici n-ai fi fost invitat la salon dacă n-ar fi fost *Leacul*, pe care țarina, din întâmplare, îl admiră.

Daria îl cercetează cu atenție, încercând să-l separe pe artistul evreu de douăzeci și patru de ani care îndrăznește să se lase așteptat de țar și țarină de eroul care s-a ridicat în picioare la tribunal.

– N-ai venit, domnule Bensheimer. Ai fost invitat. Erai așteptat.

Pictorul își dă la o parte părul de pe frunte și dă la iveală o cicatrice proaspătă.

– Am avut nevoie de un doctor. Bensheimer deschide larg ușa și îi face semn să intre. Haide înăuntru, te rog!

Daria îl urmează într-o cameră micuță, ordonată. Pereții sunt acoperiți de studii pentru picturile sale – anatomie umană, brațe, picioare, degete, ochi de diferite forme, unii înlăcrimați, alții curioși sau uimiți, tot felul de răni, sângerând, închegate, vindecate, dar lăsând mereu o cicatrice în urmă. În ciuda imaginilor de pe pereți, Dariei îi place camera. Soarele lucește prin perdelele subțiri, se aude foșnetul slab al frunzelor care flutură în bătaia

vântului, râsetul copiilor care se joacă în stradă. Daria arată către fruntea lui:

– Ce s-a întâmplat?

– Am fost atacat, răspunde el, de parcă ar vorbi de un accident minor.

Sprinten ca o panteră, traversează camera cu pași mari, ia două dintre cele patru scaune de lemn din jurul unei mese rotunde și așază unul în fața ei.

– Stai jos, te rog! E cale lungă de la palat până aici.

– De ce ai fost atacat, domnule Bensheimer?

– Fiindcă sunt evreu.

– Nu înțeleg.

Bensheimer își dă seama că Daria trăiește în siguranță, izolată de groaza a ceea ce se întâmplă în jur. Nu are acces la *Bessarabeț* sau *Svet*, ziarele antisemite, nu știe că Theodore Roosevelt i-a scris lui Nicolae al II-lea să nu-i mai persecute pe evrei cu atâta cruzime, n-a văzut revoltele, mulțimile însetate de sânge, crimele, casele distruse. Nu știe nimic de ultimul și cel mai grav program antisemit.

– A mai avut loc un masacru, mai rău decât celelalte. Am încercat să salvez un vecin, un copil, de un ofițer de poliție. Ne-am bătut, și am fost înjunghiat. E o tăietură adâncă. Îmi cer scuze.

Îi spune că oamenii au ieșit în stradă pentru a protesta împotriva politicilor țarului, din câte se pare. Apoi, brusc, inexplicabil, protestatarii s-au întors împotriva evreilor. Au devenit violenți, au început să spargă ferestre, să jefuiască magazine, să târască femei de păr. Străzile s-au umplut de cioburi de sticlă, părul oamenilor era plin de ele, orbindu-i și pe tineri, și pe bătrâni. Caii însângerați călcau copii în picioare. Au pierit două mii cinci sute de evrei.

Daria se așază, făcând scaunul de lemn să scârțâie. E palidă, simte că se pierde, mai are puțin și izbucnește. Cum se poate să nu fi știut că oamenii din țara ei suferă asemenea barbarii? Cuplul imperial știe oare? Dacă da, de ce tolerează așa ceva?

– Îmi pare rău, îi spune lui Avram Bensheimer; ce altceva ar mai fi de spus?

– Nu intenționam să te pun într-o poziție dificilă. Mai ales după câte ai făcut pentru noi la tribunal. Ești curajoasă. Foarte curajoasă, evreică cu ochi de opal.

Daria nu știe de ce i s-a spus „evreică cu ochi de opal" și dacă titlul se vrea o jignire sau o laudă.

– Nu sunt evreică, îi spune.

– Nu, bineînțeles că nu. Dar evreii nu primesc ajutor decât de la alți evrei, iar tu ne-ai apărat la tribunal. Așa că fă-mă fericit, acceptă-mi titlul. Sau aș putea să-ți spun „Regina cu Ochi de Opal", se potrivește la fel de bine, fiindcă ne-ai apărat la fel ca și regina biblică Esther.

„Acceptă ambele titluri!"

Arheea plutește în spatele perdelelor subțiri, care flutură în bătaia vântului. Astăzi arată altfel, are o formă precisă, solidă, nu încețoșată, ca dățile trecute. E frumoasă, se gândește Daria; ochii înțelepți îi sunt calmi, liniștitori, iar mesajul ei o încurajează: „Sunt titluri care ți se potrivesc", spune ea, „cu care te poți mândri, medalii neprețuite".

Avram se lasă pe spate în celălalt scaun, privind-o așa cum pictorul studiază o pânză goală, o sumă de posibilități nesfârșite care se deschid în fața lui.

– Mi-ar plăcea să-ți pictez portretul, spune el, ca și când ea nu l-ar putea refuza.

Daria îl privește în ochi, dându-și seama încă o dată de gravitatea situației.

– Domnule Bensheimer, nu înțelegi cât de gravă e situația. Ți s-a interzis să mai frecventezi salonul. Țarina așteaptă o explicație. Daria arată către rana lui, cu copcile pătate de sânge. Asta nu va fi destul. Nu e o rană chiar atât de gravă. Ai fi putut veni după ce te-ai îngrijit de ea. Sau cel puțin ai fi putut trimite pe cineva să ne spună că nu vii. Cât despre portret, nu vreau să mă pictezi. Dumneata pictezi cicatrici și chiar și nuduri. Din păcate, eu n-am nici o cicatrice și nici nu am de gând să mă dezbrac în fața dumitale.

– Ești supărată pe mine, Regină cu Ochi de Opal. Mă întristezi.

Mușchii din obrajii Dariei încep să doară. Nu știe dacă să râdă sau să plângă. N-a mai văzut niciodată atâta tristețe, atâta îndârjire, atâta căldură în privirea cuiva. Pictorul radiază o neliniște care o sperie, o tulbură.

– Ce ar trebui să fac, domnule Bensheimer?

– Spune-mi Avram! Te rog! N-au mai rămas prea mulți Bensheimer. Au fost uciși în diferite pogromuri. De către Altețele Lor imperiale, Romanovii!

Daria tresare, de parcă fiecare cuvânt ar lovi-o direct în inimă.

– Nu e adevărat, Avram. Nu acuza cuplul imperial! Alteţele Lor n-ar tolera niciodată asemenea atrocităţi!

Avram îi aude ezitarea din voce, o vede cum trage de colierul pe care îl poartă, cum apoi îşi lasă mâna să cadă şi o ascunde în mâneca de catifea cu tivul din dantelă migălos brodată. Încearcă să uite de durerea lui.

– Nu vreau să ai probleme, spune el. Spune-mi cum te pot ajuta şi o voi face.

– Nu poţi veni la salon şi s-ar putea să nu fii în siguranţă nici acasă. Vreau să te ajut, chiar vreau. Admir felul în care pictezi faţa nevăzută a societăţii, părţile ei vulgare, dar şi frumuseţea.

– Atunci de ce nu vrei să-mi fii model? E cea mai mare dorinţă a mea.

– Nu înţelegi, domnule Bensheimer. Eşti în pericol. Ţarul a dat poruncă Ministerului de Interne să te cerceteze. Asta nu e bine. Nu ştiu unde vei sfârşi mâine. Daria întinde o mână în semn de rămas-bun. Iartă-mă, Avram, dar nu ştiu ce să fac.

Avram îi duce mâna la buze şi o ţine acolo multă vreme.

Afară, soarele a început să pălească. Plouă mărunt. Aerul s-a răcit.

O scânteie misterioasă prinde viaţă în ochiul ei de opal. Dariei i-a venit o idee. Pocneşte din degete, de parcă ar vrea să schimbe cursul evenimentelor.

– Eşti artist, Avram. Du-te şi plimbă-te în parc, dispari, şi nici să nu te gândeşti să te întorci acasă ori la atelierul dumitale. Du-te la muzeu, vizitează-ţi un prieten, fă ceva, orice, care te-ar putea inspira să-i determini pe ţar şi ţarină să te ierte. Dacă reuşeşti, îţi voi fi model. Şi trebuie să ştii că nu poţi ajunge la inima ţarinei decât prin fiul său.

Capitolul 17

1905

Din samovarul instalat în colțul Galeriei Portretelor se ridică aburi. Pe o tavă aurită sunt cupe de Limoges, decorate cu stema Romanovilor. Pe masa acoperită cu petale de trandafir, servitorii au întins pahare cu mied, coniac, lapte bătut, clătite, ciuperci murate și votcă cu gust de ierburi. Din loc în loc se văd boluri cu fructe de pădure din Crimeea, preferatele țarinei. Alteța Sa imperială trebuie să sosească dintr-o clipă în alta.

Un șevalet ridicat pe o platformă la capătul galeriei e acoperit cu o bucată de material din fir de argint. Avram se plimbă înainte și înapoi prin fața lui, ca un leu neliniștit păzindu-și bârlogul.

Daria merge de la un artist la altul, se oprește să verifice fiecare detaliu. Simte o greutate ca de plumb care îi apasă pieptul și se gândește că, dacă supraviețuiește acestei zile, va putea îndura orice soartă o așteaptă de mâine încolo.

Avram își duce mâna stângă la frunte, tresare, apoi își plimbă degetul pe deasupra cicatricii. În ochii lui sclipește o neliniște reînnoită; privirea îi e adâncă, și mai tristă. Știe că țarina nu l-a iertat, știe că, invitându-l aici, Daria riscă mult. Trage de un fir răzleț, îl scoate din țesătură, îl înfășoară în jurul degetelor, apoi îl face rotocol. Nu mai poate da timpul înapoi. De-aici înainte se va întâmpla ce e menit să se întâmple.

Sus, pe schelă, Rosa Koristanova pregătește un bloc masiv de alabastru de culoarea agatei. Țarina a plătit să-i fie adus din Italia. Piatra luminoasă, de culoarea pielii, a fost umezită cu apă, i-au fost localizate faliile și intruziunile, iar apoi conturul unui Ipabog triumfător, zeul slavic al vânătorii, a fost desenat în creion pe suprafața pietrei. Rosa are un ciocan în mână și nu poartă nici

un echipament de protecție: nici ochelari, nici mască, nici mănuși fără degete. Mângâie alabastrul, gândindu-se cum să îndepărteze mai bine bucățile nedorite de piatră, atentă să nu lase urme și să sacrifice astfel inima.

– Cine e modelul tău, Rosa?

Surprinsă, Rosa își ridică privirea și vede că Daria s-a cățărat până în spatele ei pe schelă.

– Vai de mine! N-ar trebui să fii aici, e prea mult praf. Nu e deloc sănătos. Ah! Mă întrebai, nu-i așa, cine e modelul meu. Ei bine, stai să mă gândesc, adevărul e că această sculptură are o importanță specială pentru mine... și... dacă-mi permiți, ei bine, aș prefera să nu risc atrăgând prea multă atenție asupra ei.

– Desigur, desigur, o asigură Daria în grabă, sigură că a recunoscut deja profilul lui Iosif desenat pe piatră. Mulți artiști îți împărtășesc sentimentele. Îți doresc mult noroc, atunci, și vorbim mai târziu.

O bate pe umăr pe Rosa, apoi coboară scara, timp în care aparatul de fotografiat al lui Iosif trage cadru după cadru.

În alt colț al galeriei, Ivan Vasiliev se află în compania a doi dansatori care îi reprezintă pe țar și vărul său german, kaizerul Wilhelm al II-lea. Unul zboară pe deasupra unei scene improvizate, de parcă gravitația nici n-ar exista. Face o serie de piruete îndrăznețe, apoi aterizează într-un *plié* grațios pe spatele celuilalt dansator, care îl reprezintă pe țar și stă în patru labe. Kaizerul îl lovește peste fund cu mișcări obraznice din braț, iar țarul aproape că își duce vărul în spate.

– Care e povestea baletului dumitale? îl întreabă Daria pe Ivan. De ce un dansator îl călărește pe celălalt?

Ivan își mușcă buza de jos și se întoarce spre ea, zâmbindu-i fără pic de răutate.

– E povestea unui negustor bun la inimă care a făcut o înțelegere cu măgarul lui. În spiritul egalității, negustorul îl va călări pe măgar dimineața, iar seara îl va lăsa pe măgar să-l călărească la rândul lui.

Daria zâmbește amuzată o clipă.

– Și funcționează? Se înțeleg bine?

– Ne vom da seama cu timpul, răspunde Ivan. Suntem abia la început.

În aceeași clipă, piciorul unuia dintre dansatori taie aerul, repede ca o săgeată, și îl lovește neintenționat pe caricaturist în gleznă. Caricaturistul se întoarce și îl lovește în față pe dansator. Pumnii încep să zboare și picioarele să se zbată, iar Daria, îngrozită, încearcă să-i despartă, avertizându-i că țarina trebuie să sosească dintr-o clipă în alta.

Schela tremură, și Rosa, ca un adevărat cazac din Garda imperială, sare jos și începe să-și fluture ciocanul prin fața bărbaților.

– Să vă fie rușine! Rușine! N-aveți nimic în cap? Cum îndrăzniți? Afară, bateți-vă în stradă! Nu vă mai comportați ca niște eunuci frustrați!

Apoi, Rosa îi ia pe amândoi de câte un braț și îi duce la locul lor, iar ceilalți artiști abia au timp să se reapuce de lucru, că marele maestru de ceremonii anunță sosirea Alteței Sale imperiale.

Imediat se lasă tăcerea și toate privirile se întorc către țarină.

Alexandra Feodorovna, slabă, alunecă înăuntru ca un înger, îmbrăcată într-o fustă albă cu patru straturi, cu ciorapi din dantelă albă și pantofi de brocart. Are părul prins într-un coc înalt cu agrafe de argint. În urechi îi atârnă două perle în formă de lacrimi, mari cât ouăle de porumbel. Tocmai s-a întors din capela Feodorovski, de la capătul parcului, unde a căzut în genunchi și și-a lipit fața de pietrele reci, mulțumindu-i Domnului că i-a făcut în sfârșit fiul sănătos.

E mulțumită, zâmbește, radiază. Face un semn conspirativ cu degetul arătător spre ușă, invitându-și fiicele să vină lângă ea. Ele intră ca o briză parfumată și se îndreaptă direct spre Daria.

Văzându-le, Daria simte cum greutatea care îi apasă inima se risipește, și reușește să respire. Olga și Tatiana, Perechea cea Mare, apoi Maria și Anastasia, Perechea cea Mică, așa cum le spune ea cu drag, vin și o îmbrățișează. Daria le cuprinde cu brațele, iar trupurile lor mici îi dau putere. Olga, fata cea mai mare, are abia zece ani. Între fiecare soră și următoarea sunt câte doi ani, dar calmul lor elegant e uimitor.

Țarina îi studiază pe artiști, îi fixează cu privirea, observă fiecare față care i-a fost prezentată la prima adunare, acum trei luni. Descoperă un necunoscut.

– Cine e acest bărbat? o întreabă pe Daria.

– Avram Bensheimer, răspunde Daria, strângându-le pe fete în spatele ei de parcă ar vrea să le apere de izbucnirea care urmează.

– Bensheimer! exclamă țarina.

Urmează o pauză mult prea lungă, o liniște atât de adâncă încât Daria aude respirația fetelor din spatele ei și pe cineva tușind încet. Se gândește că se poate ca Anastasia să fi răcit.

– Eu l-am invitat pe Bensheimer să revină, Alteță. Îmi permiteți să vă explic de ce?

Țarina nu mai zâmbește. Chipul ei pare cioplit în piatră. Se îndreaptă fix spre Daria.

– Nu! Nu ai voie să-mi explici. Predă-l pe acest bărbat cazacilor imperiali și apoi vino să stăm de vorbă în salonul de lectură!

Daria așază o mână tremurândă pe vârful șevaletului. Rămâne așa o clipă.

Afară se aud mai mulți cai neliniștiți. O lună palidă, de zi, se ascunde în spatele unui nor. Un stol de fluturi albi intră în salon, îl înconjoară, apoi se aliniază pe umărul stâng al Anastasiei. Daria trage de sfoara care leagă pânza la bază, desface un nod, apoi o desfășoară. Ia un colț al pânzei și, dintr-o singură mișcare, dezvăluie șevaletul.

Țarina rămâne în fața tabloului, nemișcată. O arteră îi pulsează la gât. Își mușcă buza de jos. Buzele îi sunt uscate, iar ochii, umezi.

Pe același șevalet din email pe care acum trei luni era portretul fiului său se vede acum o scenă cu Fecioara Maria și Pruncul. Dar tabloul nu îl înfățișează pe Fiul lui Dumnezeu, ci pe dragul ei Alioșa. Ochii lui albaștri-cenușii strălucesc, iar buclele îi lucesc în lumină. Obrajii cu gropițe sunt însăși imaginea sănătății. E în siguranță în brațele Fecioarei, a cărei privire vindecătoare îl învăluie ca o binecuvântare. Zâmbetul ei binevoitor e ca un balsam, mâinile pline de grijă îl ating ca o binecuvântare.

Țarina lasă să-i scape un oftat. Lacrimile îi izvorăsc din ochi, îi atârnă de gene, apoi îi curg șiroaie pe obraji. Cu un deget nesigur, înconjoară imaginea fiului său pe pânză. Cât talent! Câtă pătrundere! Cum a știut artistul ce-i dorește inima? Ce mesaj vrea Dumnezeu să-i transmită și de ce l-a ales pe acest evreu ca să i-l aducă?

După o veșnicie în care toată lumea se străduiește să vadă tabloul cât mai bine, țarina se așază pe scaunul cele mai apropiat.

Daria arată către Avram, îi explică țarinei că el a pictat tabloul în semn de scuză pentru insolența de care a dat dovadă, spune că pictorul regretă din toată inima și își cere profund iertare și

că nu a ajuns atunci la salon deoarece în comunitatea lui s-a întâmplat o tragedie.

Avram nu spune nimic. E un bărbat care nu știe să se teamă. N-a fost doar o singură tragedie, gândește el, ci tragedii nenumărate care au distrus comunități întregi, pogromuri incitate de autorități, de poliția secretă țaristă, de armată, chiar și de primarul însuși. Înăuntrul său erupe un vulcan de resentimente față de Romanovi. Dar nu vrea să pericliteze poziția Dariei la curtea imperială. Nu vrea s-o piardă, acum, că Daria trebuie să-și păstreze cuvântul dat și să-i fie model.

Țarina se ridică, se apropie de portret și îl cercetează din nou, îndeaproape. Își șterge obrazul cu palma deschisă. Se trage înapoi, de parcă s-ar afla în prezența unei imagini sacre.

– Daria Borisovna, adu tabloul în apartamentele mele! Și răsplătește-l pe Bensheimer pentru eforturile sale!

După ce și-a transmis dorințele, țarina le face semn din cap fiicelor sale s-o urmeze, se răsucește pe călcâie și pleacă fără să se uite măcar la ce au făcut ceilalți artiști.

Daria așteaptă ca ecoul pașilor să se stingă și inima ei să se liniștească.

Nu-și dă seama cât de mult a riscat Avram, care s-a hotărât să prezinte tabloul Alteței Sale imperiale convins că aceasta n-o va recunoaște pe femeia care a pozat în Fecioara Maria.

Și a avut dreptate.

Închisă în palatul Alexandru, țarina n-are cum să recunoască în chipul Fecioarei pe Paulina cea cu coapsele albe, o prostituată necunoscută din popor.

Capitolul 18

Simțindu-și întreg trupul cuprins de un sentiment de rebeliune, Daria le ordonă sfidător gărzilor să părăsească galeria. Țarina a plecat, așa că îi expediază și pe servitorii cu pași neauziți, și aceștia se topesc prin numeroasele uși ale sălii.

Daria își va respecta cuvântul dat lui Avram. Va poza pentru el goală, acum. O va face în semn de sfidare a Arheei, care i s-a înfățișat din nou seara trecută, goală ca Eva, cu o lacrimă de foc luminându-i fața lipsită de expresie în spatele voalului. Înainte să pășească în focul atotcuprinzător, și-a dat jos lacrima și a aruncat-o înspre Daria, dar rochia Dariei, în loc să ia foc, s-a transformat într-un clește de gheață, tare și de neclintit, amenințând s-o sufoce. Îmbrăcămintea pe care o poartă în vis – o bluză, un mantou, o fustă – este întotdeauna cea pe care Arheea o transformă într-un blestem rigid, ca o închisoare.

Astăzi, Daria nu e îmbrăcată în hainele ei fine de zi cu zi, ci poartă un costum simplu din bumbac și dantelă de Mechlin. Își aruncă sandalele din picioare, își dă jos halatul, apoi desface nasturii de sidef ai furoului și îl lasă să-i cadă la picioare. Începe să-și desfacă panglicile și cârligele corsetului, una câte una. Ezită nesigură, se uită la artiștii care, deși încearcă să fie politicoși, au privirile ațintite asupra ei. Se întinde spre Avram, căutând o încurajare.

– Putem aduce un paravan, îi sugerează el, simțindu-se rămas fără cuvinte.

Oare femeia din fața lui e aievea? se întreabă. Sau e o arătare care nu știe ce înseamnă frica?

– Nu am nimic de ascuns, răspunde ea.

Ceea ce nu e adevărat. Visele ei, ochiul ei de opal, persoana ei și acea Daria care o slujește pe Arheea zi și noapte au un milion de secrete.

Îi întinde corsetul lui Avram.

Apoi rămâne goală în mijlocul Galeriei Portretelor. O văd și artiștii, și țareviciul și Fecioara Maria din tabloul care va fi așezat curând la locul de onoare în Budoarul Violet.

Daria coboară pe piedestalul acoperit cu satin și se întinde. Îi zâmbește lui Avram în semn de încurajare, deși ar vrea să-și acopere trupul dezgolit și să se ascundă înăuntrul ei.

Avram are în fața lui sarcina insurmontabilă de a reproduce pe pânză curba perfectă a sânilor ei, linia grațioasă a taliei, luminată pe jumătate de razele care intră pe fereastră, semiluna feselor ei și, mai presus de toate, transparența minunată a ochiului ei de opal care reflectă plăcere, suferință, curaj și vulnerabilitate.

Cățărată pe schela ei, Rosa încearcă să-și alunge demonii din minte, foamea, dorința. O vede pe Daria, goală ca Venus, cu sânii mari și plini, ca de ciocolată, cu burta moale de culoarea bronzului. Avram Bensheimer e un bărbat norocos să o aibă drept model. Rosa, pe de altă parte, n-are ce face cu această piatră spectaculoasă atâta timp cât capul lui Iosif e mereu fie ascuns în spatele aparatului de fotografiat, fie adâncit în fotografiile lui.

Dmitri rupe o foaie cu o caricatură pe jumătate terminată din carnețelul de schițe, o mototolește și o aruncă într-un coș plin cu ciorne distruse. N-a reușit să evidențieze expresia din ochii Dariei: unul e viclean, alunecos, celălalt obsedat și cumva plin de disperare, cu o privire de femeie trădată. Pleacă de la masa sa de lucru și își toarnă ceai dintr-o carafă, adăugându-i un deget de votcă. E un membru al Partidului Revoluționar Socialist și, la fel ca ceilalți tovarăși ai săi, ar vrea să știe clar ce afilieri politice au oamenii din jur. Dar proxenetul evreu e un mister. Pe de o parte, e îndrăgostit de Daria Borisovna, care e o curvă imperială, pe de altă parte, se dă dușmanul oricărei manifestări de imperialism. Dmitri își pune patru cuburi de zahăr în ceai și îl amestecă distrat, studiindu-i pe pictor și pe modelul său.

Au trecut două ore și Daria începe să nu mai aibă stare. Avram nici n-a început să picteze. Daria încearcă să rămână nemișcată, iar pictorul se holbează în continuare la ea, apoi la pânza din fața lui, înainte și înapoi, fără să ridice pensula. Daria nu vrea să-i deranjeze gândurile, dar focul din șemineu îi împunge măduva spinării cu ace înghețate, și vrea cu disperare să-și acopere goliciunea și să bea un ceai fierbinte.

– Avram, ai de gând să mă pictezi sau doar să te holbezi la mine?

Pictorul își șterge mâinile cu o cârpă umedă, de parcă ar fi tresărit brusc din transă. Apoi își înmoaie pensula într-un borcan de terebentină și o învârte. O măsoară din priviri, luându-și coada pensulei drept reper, toarnă tempera în diferite culori pe paletă, aranjându-le ca un curcubeu. Bobițe mici, strălucitoare, de roșu persan și sânge-de-dragon, albastru-verzui și indigo, portocaliu cromat și carneol și tonuri mai deschise la culoare pentru piele, galben-pal și roz sidefiu. Își scufundă pensula în vopsea, apoi șterge vârful pe o cârpă. Începe să picteze cu linii rapide, curajoase; pensula linge pânza ca un amant posedat, transformând-o într-o entitate vie, schițându-i conturul, esența, capturând și distilând acest moment din viața ei în culoare.

Toți artiștii din salon lucrează. Atmosfera e electrică. Rosa, care respectă de obicei până și cele mai grosolane pietre, taie nemilos din alabastrul prețios. Dmitri se comportă suspect, iar tocul lui zgârie coală după coală ca un șobolan traversând niște scânduri uscate de lemn; nici măcar nu se mai obosește să-și arunce ciornele ratate în coșul de hârtii. Daria se întreabă ce schițează caricaturistul. Nu are încredere în el. Încearcă să se gândească la oricine și orice altceva afară de Avram, care se trage înapoi din când în când ca să o studieze cu ochi întredeschiși. Daria se gândește la marile ducese și la bucuria pe care acestea au adus-o în viața ei. Se gândește la țarevici și se întreabă dacă va mai fi la fel de atașat de ea când va crește. Se gândește la părinții ei și la cât de uimiți au fost să descopere că fiica lor poate să vindece răni și mici nefericiri. Se gândește la țara ei, la cât de greu trebuie să-i fie țarului să vadă o națiune întreagă cuprinsă de neliniște, un popor care cere tot mai multe reforme și tot felul de drepturi, o țară care nu acceptă dreptul divin al conducătorului său de a conduce. Se gândește și la părintele Gapon cel plin de ură, preot și polițist autoproclamat, care a atâțat proletariatul să mărșăluiască până la Petersburg pentru a cere țarului să schimbe legile. Consecințele au fost tragice. O procesiune de muncitori pașnici, purtând icoane și cântând *Dumnezeu să-l apere pe țar*, a venit la Palatul de Iarnă să-i înmâneze acestuia o petiție în care cerea salarii mai mari, condiții mai bune de lucru și sfârșitul Războiului Ruso-Japonez. Cuprinși de panică, soldații din pichetele din apropierea palatului au tras direct în mulțimea de trei mii de

oameni. Mulți proletari au fost uciși. Țarul a fost scos vinovat, deși nici nu se afla pe atunci în capitală.

– Avram, vreau să văd ce ai pictat, spune în sfârșit Daria.

– Nu încă. Ai nevoie de ceva? Stai comod?

Atenția lui Avram e îndreptată asupra pânzei. Aburii de terebentină îi ard ochii.

Două păsări ale paradisului aterizează pe pervazul ferestrei și încep să se curteze. Masculul are penajul demn de un țar – pene negre, lucioase, fulgi roz-pal, o coroană din pene arcuite și un colier de puf ca de catifea. Femela îi studiază sceptică aripile care bat, mustățile care flutură și pieptul scos în afară. În cele din urmă, tremurând, scoate un tril gutural, o chemare. Masculul sare pe ea, și se contopesc amândoi într-un vârtej de pene.

Daria apucă cearceaful de satin și se învelește în el, apoi se ridică în capul oaselor și își coboară picioarele de pe podium. Spre groaza lui Avram, care nu mai apucă să protesteze, vine lângă el și privește pânza.

Își uită goliciunea, nu mai aude dalta Rosei de deasupra, sunetul aparatului de fotografiat al lui Iosif la fereastră, muzica lui Wagner pe care o ascultă Ivan, scârțâitul tocului lui Dmitri în spatele ei, trilurile pasionale ale păsărilor paradisului de pe pervazul ferestrei.

Ceea ce are în fața ochilor nu e simplă artă, ci magie.

Avram a dat viață misterului întunecat dintre coapsele ei, liniei grațioase a taliei sale, gâtului îngust aplecat spre umerii voluptuoși. Ochilor ei mistici, cu gene ca de catifea, opalului care scânteiază pe fața ei văpăi de nuanța cojilor de nucă. Daria nu recunoaște foamea din privirea femeii de pe pânză, nici tristețea, nici cicatricea de pe frunte, care o copiază pe a lui.

– De ce ai făcut asta? șoptește Daria, arătând spre cicatricea pictată.

– Te-am însemnat că ești a mea.

În viitorul îndepărtat, când va fi o femeie bătrână cu față de fecioară, rătăcind prin palatul în ruine cu șobolanii lui lacomi, prin grădina cu păsările hulpave care ciugulesc măceșe din tufișuri, când va face baie în timp ce Micul Servitor îi îndeplinește toate voile, Daria își va aminti că aceasta a fost clipa în care s-a îndrăgostit.

Avram e atât de aproape de ea că nu mai contează nimic afară de aleanul care simte că o covârșește. Se întinde spre el. Are de gând să-l ia de mână și să-l conducă afară din Galeria Portretelor, pe podelele de marmură, parchet și lemn aurit, dincolo de holul semicircular de la intrare, cu tavanul lui fals, până în parcul plin de zgomotul păsărilor paradisului, cuprinse și ele de pasiune.

Avram arată încet din cap către parfumul de ambră care emană dinspre colierul ei și, conștient că toate privirile sunt îndreptate asupra lor, șoptește:

– Mai târziu, Daria, mai târziu.

Asta e tot ce spune, dar e destul ca să o readucă pe Daria la realitate.

Nu vrea să mai riște. Nu acum. Nu încă.

Capitolul 19

Luptându-se cu sentimentele sale – teamă, neliniște și, mai ales, dorință –, Daria îl conduce pe Avram pe podul care traversează lacul artificial presărat cu foișoare în stil baroc, plin de lebede cu ciocurile îngropate adânc printre pene.

Au trecut trei luni până să-și facă destul curaj încât să-l abordeze la șevalet, în timp ce restul artiștilor luau masa. Planul lor a fost să se întâlnească seara, când nu mai e nimeni în parc și păsările paradisului au obosit după o zi întreagă de făcut paradă și de dat din aripi și acum dorm pe crengile copacilor.

Îl conduce în inima parcului, pe lângă fântâni și statui moderne, pe pod, către o insulă ascunsă unde vor fi în siguranță. Își strânge șalul pe ea, fiindcă dimineața e răcoroasă, și îi spune cum să desfacă podul ca să fie feriți de ochi străini.

Avram se mișcă rapid și eficient; mușchii i se încordează la fiecare nouă instrucțiune, deschizând piesele de metal, cleștii și broaștele, mișcând, ridicând și coborând încuietorile grele care alunecă la locul lor cu o precizie de ceasornic.

Pătrund amândoi pe insulă. Trec pe lângă o columnă ridicată în cinstea unei victorii navale și apoi printre șiruri de urne masive care îi conduc către două clădiri de lemn galben: baia cu aburi construită de Ecaterina a II-a pentru iubitul său nepot.

Avram se apropie și murmură, cu buzele lipite de părul ei:

– Ești delicioasă, regina mea. Nu pot trăi fără parfumul tău. Unde mă duci?

Vocea Dariei tremură puțin când răspunde:

– La baia rusească.

Avram ridică un deget, vrând s-o avertizeze că pe amândoi îi pasc multe pericole. Palatul are ochi și urechi. E un cuib de informatori. În spatele copacilor, al tufișurilor, s-ar putea ascunde

spioni. Țarul și țarina nu vor privi cu ochi buni faptul că draga lor Daria Borisovna se furișează afară din palat cu un evreu. Dar pictorul renunță la orice avertisment. Și el o dorește, o dorește din tot sufletul.

Nici unul din ei nu știe că, ud și tremurând după ce a trecut lacul înot, contele Trebla, veterinarul curții, îi urmărește din umbră, ascuns după câte un copac, mârâind ca o fiară. A urmărit-o pe Daria în drumurile ei, sigur că o va prinde în cele din urmă asupra faptului. Iar acum a prins-o. Se ține de mână cu însuși Bensheimer, pictorașul acela plin de fumuri artistice, cu maniere atât de pompoase, de parcă ar avea și el sânge imperial în vene. Cum a îndrăznit Daria să-l respingă – pe el, un conte, un aristocrat care se trage dintr-o lungă dinastie de conți? Trebla se ascunde în spatele unui tufiș, se furișează ghemuit pe după arboretul care înconjoară baia rusească, împinge câteva crengi de la locul lor și se așază pe vine ca să-i observe pe cei doi.

Daria și Avram intră în Pavilionul cu Agate, cel construit din jasp și cristale naturale. Deasupra piscinei plutesc aburi cu parfum de eucalipt. Daria își lasă șalul din voal să cadă, plutind sclipitor, diafan, ușor, ca aripile de fluturi. Se eliberează din straturile de mătase brodate cu mărgele, își azvârle din picioare pantofii brodați cu perle și își scutură coama întunecată care îi cade pe umeri. Lumina lunii clipește prin ramurile presărate cu dalii și cârciumărese ale unei pergole, învăluindu-i sânii goi, fesele voluptuoase, talia îngustă. Se aruncă în piscina parfumată, iar râsul ei se aude în întreaga baie. Îl dorește pe Avram cu toată ființa ei, iar stomacul i se strânge văzându-l cum își dezbracă pantalonii pătați cu vopsele. Penisul lui erect e neașteptat de frumos.

Avram se aruncă în piscină, iar aburii îi mângâie linia de bronz din jurul gâtului.

Daria îi acoperă ochii cu palmele, îi linge gâtul, auzindu-i geamătul de plăcere, simțindu-i respirația în părul ei.

Avram înoată în jurul ei, șoldurile lui îi ating fesele, mâinile lui îi mângâie stomacul ca și când ar dori să-l picteze. Îi ia sfârcurile în gură, unul, apoi pe celălalt, le simte gusturile diferite.

– Într-o zi te voi duce la Viena. Vom lua cina la Tomaselli, cafeneaua favorită a lui Mozart. Îți voi arăta Opera Imperială. Vom vedea manuscrisul operei *Don Giovanni* a lui Mozart, cea

mai frumoasă operă muzicală compusă vreodată. Te voi învăța să înoți în Dunăre.

– Eu îți voi arăta statuile aurite din palatul imperial din Peterhof, șoptește Daria drept răspuns, iar răsuflarea lor se împletește cu aburii cu parfum de eucalipt. În august, când e plin de flori albastre, ne vom cățăra pe dragonii cu aripi de azur și vom face baie în apa care le izvorăște din gură. Vom juca șah pe tabla uriașă de afară și ne vom preface că ne privește Petru cel Mare.

– Te voi iubi aici, acolo, oriunde, murmură el, apoi îi suge lobul urechii și îi acoperă pleoapele de sărutări. Te voi ridica în brațe, îți voi ancora picioarele în jurul meu. Voi fi răbdător și blând și îți voi spune cât de mult te doresc. Iar tu vei simți doar plăcere, evreica mea cu ochi de opal, și nici o durere. Nici un pic de durere.

Capitolul 20

Țarina își privește soțul, care se plimbă prin cameră, cu mâinile prinse la spate, cu ochii plini de lacrimi. Alexandra nu are urechi decât pentru gemetele pline de durere ale fiului său de cincisprezece luni, nu înțelege decât că nu-i poate ușura suferința. Ce să știe doctorii de propria ei suferință, de învinuirile pe care și le aduce, de rușinea de neîndurat care o apasă? Acum, că Alexei a început să meargă și riscă să aibă cine știe ce accident, ea și soțul ei au discutat mult dacă e cazul să cheme doi ofițeri din marina imperială care să-l supravegheze. În cele din urmă, au ajuns la concluzia că nu e nevoie ca țareviciul să fie urmărit peste tot, nu încă. Vai, cât de mult s-au înșelat!

În plus, deși s-au ferit cu grijă, ziarele și revistele au început să publice zvonuri cum că moștenitorul la tron ar fi un copil bolnăvicios. Catedralele și bisericile din țară au început să țină slujbe speciale. Când nu e alături de fiul ei sau în capela Feodorovski din capătul parcului, țarina se prosternează în fața portretului pictat de Avram Bensheimer, unde Fecioara Maria ține în brațe un prunc cu chipul lui Alexei care e însăși întruchiparea sănătății.

Țarul se oprește în spatele soției sale care, după ce a fost diagnosticată cu o inimă mărită fiindcă și-a făcut atâtea griji pentru fiul ei, trebuie să stea o vreme în scaunul cu rotile. Pe lângă mirosul feluritelor medicamente, în cameră plutește miasma disperării. Alexei are o sângerare internă și mai puternică de data asta. După luni întregi de revolte civile și o grevă generală, țara a rămas paralizată. Vapoarele stau nemișcate în porturi. Trenurile nu merg. Fabricile, școlile și spitalele s-au închis. Poporul începe să devină antimonarhist. Pe acoperișuri flutură steagurile roșii ale mișcării țăranilor și muncitorilor. O nouă organizație muncitorească, purtând o denumire ridicolă, *sovet*, altfel spus, „consiliu“,

a apărut ca din senin și începe să strângă rândurile. Țăranii jefuiesc proprietăți și dau foc la conace.

Pentru a reinstaura cât de cât pacea, țarul a acceptat sugestia lui Serghei Vitte și, călcându-și pe inimă, a semnat un manifest imperial care a transformat Rusia din autarhie absolută în monarhie semiconstituțională. A oferit poporului Duma, un parlament ales. În ciuda acestor concesii, situația nu s-a îmbunătățit. Ce altceva mai poate face conducătorul? Lucrurile în care crede din copilărie au început să se erodeze, puțin câte puțin la început, apoi din ce în ce mai mult, iar acum țarul nu mai știe ce să creadă.

Daria învelește picioarele țarinei cu o pătură și îi aduce o cană de ceai fierbinte. În sinea ei, Tiotia Dașa urlă, se roagă, imploră, e furioasă pe Arheea, care apare și dispare ca un oaspete nedorit, dar care de data asta nu se vede nicăieri. „Arheea, am nevoie de tine! Alexei al meu sângerează! Suferă! Nu-l pot ajuta. Mi-am pierdut toate puterile!"

Apoi o vede afară, dincolo de fereastră, departe, pe linia orizontului. Într-o mână ține cartea rabinilor, Talmudul, în cealaltă *Manualul de etică*, și calcă prin râuri de sânge, lăsând în urmă indicii subtile despre boala de care suferă țareviciul. „Un blestem de-o vârstă cu omenirea", șoptește ea, „învăluit în mister din vremuri imemoriale. Faraonii le interziceau femeilor să mai nască vreun copil dacă primul născut suferea de boala sângerării. Talmudul interzice circumcizia într-o familie în care doi copii băieți au murit deja de sângerare."

„Arată-mi leacul!" o imploră Daria. „Spune-mi cum să-l salvez!" Dar Arheea se întoarce cu spatele, pleacă, se micșorează, se îneacă în sânge.

Evgheni Botkin, doctorul curții, mai pune o compresă pe genunchiul umflat al țareviciului, care a devenit mai închis la culoare, ca o vânătă arsă. Se retrage într-un colț îndepărtat al camerei, și lanțul gros al ceasului i se bălăngăne deasupra stomacului uriaș. Îi face țarului semn în tăcere, și acesta desface blând degetele țarinei din jurul bastonului său.

– Mă aștept la ce e mai rău, Alteță, spune încet doctorul. Țareviciul sângerează la stomac și la genunchi. Am încercat să-i oprim hemoragia cu medicamente, comprese, bandaje. Totul a dat greș. E timpul să chemați un preot.

Țarul strânge mânerul bastonului.

– Pentru ultima împărtășanie?

– Mă tem că da, murmură doctorul.

Țarul pare să se facă tot mai mic. O expresie rătăcită îi pune stăpânire pe chip. Mâna lui dreaptă se răsucește în aer, de parcă nu s-ar fi așteptat la așa ceva. Vorbește cu o voce tremurândă:

– Publică un buletin medical. Anunță că țareviciul e grav bolnav. Dar sub nici o formă să nu menționezi hemofilia!

Daria îngenunchează înaintea țarinei, a cărei față a îmbătrânit peste noapte. Buzele ei sunt învinețite de efortul de a respira.

– Îmi permiteți să vorbesc, Înălțimea Voastră?

– Ce mai e de spus, Daria? Dacă și tu vrei să-mi ceri să mă odihnesc când fiul meu trage să moară, atunci nu, nu-ți dau voie să vorbești.

– Fiul vostru *nu* va muri, maiestate, dar Înălțimea Voastră da, dacă nu mâncați. Dacă postiți mereu, veți deveni și mai slăbită.

– Ce altceva aș mai putea face, ca mamă?

– Dați-mi voie să-l chem pe părintele Grigori să-l vadă pe țarevici.

Spre furia ei, Daria trebuie să recunoască un lucru: călugărul care a licitat mai mult decât ea pentru *Leacul*, cu privirea lui tăioasă și felul lui straniu de a vorbi, a avut până la urmă dreptate. Țareviciul are nevoie de el. Are mare nevoie. Așa că Daria își va înghiți mândria și și-o va scuipa în față ea singură dacă Rasputin va reuși să-l vindece pe țarevici.

– Prostii! intervine doctorul Botkin, făcând un gest exagerat cu brațul, care trimite în aer vapori puternic mirositori de apă de colonie pariziană. Cei mai buni doctori din țară l-au consultat deja pe țarevici. E inutil să chemi un călugăr care nici măcar nu știe să scrie, darămite să aibă vreo cunoștință medicală.

– Acești așa-ziși doctori, spune furioasă țarina, au dat greș lamentabil.

– Vă implor, Înălțimea Voastră! O nouă consultație inutilă ar putea deplasa cheagul de sânge, i-ar aduce mai multă suferință… ar grăbi inevitabilul.

Țarina apucă mânerele scaunului cu rotile și se ridică în picioare, dominându-l cu statura sa pe doctor, care pare să dispară în prezența ei.

– Vorbești de fiul meu, domnule doctor! El nu are voie să moară. E clar? Daria Borisovna, cheamă-l pe părintele Grigori!

Capitolul 21

O sută cincizeci de gărzi întâmpină procesiunea imperială de automobile care pătrunde pe aleea largă și se oprește în fața palatului Alexandru.

Grigori Efimovici Rasputin coboară din prima mașină. Își scutură fiecare cizmă pe piatra cubică de dedesubt, de parcă ar vrea să scape de praful lungii sale călătorii. Ducând mâna pavăză la ochi, privește în jur, observă cerul de culoarea turcoazului, aude trilul păsărilor paradisului printre frunzele foșnitoare, vede o petală de trandafir dusă de vânt.

Nemișcată în capul scărilor de la intrare, Daria îl vede venind spre ea cu pași sprinteni și cu cizmele răsunând pe pietre. Cu fiecare pas care-l apropie de palat, duhoarea de migdale stricate se simte și mai puternic. E același miros pe care îl avea și în casa de licitații, cu paisprezece luni în urmă.

Păsările paradisului fac zgomot, se ridică în zbor de pe crengile din jur. Soarele se ascunde în spatele unui nor întunecat. Dinspre est începe să bată un vânt tăios, care înlocuiește briza plăcută.

Daria flutură din mână, de parcă ar vrea să alunge miasma, împreună cu toate nefericirile pe care le-ar putea prevesti. Face doi pași în spate fără să vrea, îndepărtându-se, apoi se întoarce grăbită la locul ei ca să-l întâmpine pe cel care a rămas ultima speranță a micului moștenitor. Nu se cuvine să-l alunge pe Rasputin, deși ar vrea, deși simte fiecare pas care îl apropie de ea ca pe o lovitură.

– Doamne, te implor, se roagă ea în șoaptă, fă ca acest călugăr, care își zice preot, să-l vindece pe țareviciul meu!

Rasputin îi ignoră mâna întinsă și o privește cu ochii ca două gloanțe. Mirosul lui îi face greață, barba lui afumată e prea aproape, limba lui obraznică apare dintre buzele ude ca un șarpe.

– Mă bucur să te văd din nou, Daria Borisovna. Straniu! Atât de straniu! O evreică la curte.

– Ce vrei să spui? bolborosește ea. Ți-am spus că nu sunt evreică!

– Ești, chiar dacă te-ai născut creștină. Văd un trecut. Da. Tu vii din altă vreme.

Privirea lui iscă o cohortă de imagini care fulgeră pe pânza vieții ei de până acum și o orbesc. Daria tresare. Își duce o mână la ochi. Ce sunt aceste imagini? Pete de culoarea rodiei peste tot. Sânge menstrual? Evrei târând-o de păr. Îi e frică să intre într-un templu – sau o biserică, poate. Se pregătește pentru un soi de pedeapsă. De ce se roagă în ebraică?

Rasputin îi coboară mâna de la ochiul de opal.

– E plin de mister ochiul tău. Bijuteria ta.

Daria își smulge mâna. Nu vrea decât să-l țină pe acest bărbat cât mai departe de moștenitor, de curte, de ea însăși.

– Părinte Grigori, Alteța Sa nu se simte bine și nu te poate primi. Te va chema din nou de îndată ce sănătatea i-o va permite.

Rasputin se întinde și îi înșfacă părul în pumn. Privirea lui o strânge ca un crește.

– Nu e adevărat, nu-i așa? Gândește-te la Rusia, la poporul nostru! Ajută-mă să-l vindec pe moștenitor!

Sfidătoare, luptându-se să-și stăpânească furia, Daria își eliberează părul. Câteva fire au rămas între degetele slinoase ale lui Rasputin, care acum își freacă nasul.

– Unde e tabloul lui Bensheimer? Ai promis că vei aduce *Leacul* dacă îți aranjez o întâlnire cu țarina.

– Un vânzător de tablouri l-a cumpărat acum treisprezece luni. Dar eu de ce am fost chemat aici? Să salvez un copil sau să vorbim de un tablou neînsemnat?

– Deci ți-ai încălcat promisiunea făcută față de mine, Grigori Rasputin. Ai face bine să-l salvezi pe țarevici sau nu vei mai călca niciodată în acest palat!

– Du-mă la el!

Rasputin o urmează în holul grandios. Ia în mâini un bol antic de porțelan de pe o măsuță, tulbură urnele din jasp și malahit, cizmele lui murdăresc covoarele de mătase, podelele de parchet din abanos și lemn de trandafir, scările de marmură care urcă spre Budoarul Violet. Rasputin zăbovește în spatele ușii, plimbându-și degetele prin barba încurcată. Și-a ațintit privirea

asupra ochiului ei de opal, citindu-i gândurile. Daria se simte pângărită de prezența lui. Cât de tare se înșală!

Când dă cu privirea de Grigori Efimovici Rasputin, chipul țarinei se însenin eză, iar ușurarea o transformă din nou în femeia regală, grațioasă, care era odată. În ultima vreme poartă doar haine albe, din materiale în diferite nuanțe de alb – bumbac, stofă de Damasc, tafta, satin, mohair și cașmir de mătase – și arată pură, inocentă, ca un miel gata de tăiere.

E așezată lângă un pian Becker din lemn deschis la culoare. În dreapta ei sunt o glastră antică, plină cu liliac, și o oglindă cu ramă de lemn. Pe rafturi sunt înghesuite fotografii cu rudele și prietenii țarinei, ornamente de porțelan și ouă Fabergé încrustate cu bijuterii.

Țareviciul a fost înfășurat de mama sa și cele trei surori mai mari într-o cuvertură tivită cu mătase și stă în șezlongul țarinei, rezemat pe câteva perne brodate. E micuț, palid și nemișcat.

Călugărul nu sărută mâna țarinei, după cum ar cere eticheta regală, ci îngenunchează în fața ei, privind-o în ochi de parcă viitorul țareviciului s-ar ascunde în privirea mamei sale. Se ridică, se apleacă, iar țarina îi permite să o sărute de două ori pe frunte.

– Ți-am auzit chemarea din Siberia. Am venit imediat.

– Mulțumesc. Asta trebuie să rămână între noi.

– Desigur, *matușka*. Desigur, măicuță!

Brusc, Rasputin sare în picioare și începe să urle ca o creatură posedată, făcându-le pe ambele femei să tresară:

– Afară! Toată lumea! Afară!

Țarina îi face semn Dariei să plece.

– Ea, nu, *matușka*, spune Rasputin, ridicând un deget plin de bătături. Tu. Fiul tău are nevoie de mine, nu tu. Îl neliniștești. Îl faci să sângereze. Du-te, bea niște ceai! Citește-le fiicelor tale! Și ele au nevoie de tine.

Țarina își ridică poalele și traversează budoarul, bocănind cu tocurile pe parchet. Cu o mână pe clanță, se întoarce spre fiul său și îl privește lung. Își face cruce, apoi iese și închide ușa în urma ei.

Privirea lui Rasputin trece pe lângă Daria, care stă lângă țarevici, ținându-l de mână, pe lângă portretul cu Madona din Țarskoe Selo, și ajunge la tabloul țareviciului în brațele Fcioarei Maria.

Încruntat, călugărul se trage de barbă. Umbra chipului întunecat îi pătează haina, îngroșată de transpirație și plină de pete uleioase. Din pieptul lui ies o serie de gemete joase, ca și când trupul i-ar fi scuturat de cutremur pe dinăuntru. Mâna lui dreaptă se întinde, se alungește, de parcă Dumnezeu însuși e pe cale să rupă pânza din rama ei ornată.

– Paulina, târfa cu coapsele albe! urlă el, cu chipul cuprins de o furie stăpânită.

– Ce? exclamă Daria. Cine e Paulina cea cu coapsele albe?

– Paulina. N-o cunoști? Desigur că nu. Și nici țarina.

Rasputin se apleacă în față ca să descifreze semnătura. Rămâne cu gura căscată. Se îndreaptă de spate.

– Avram Bensheimer! El a pictat *Leacul*, nu-i așa? Portretul pe care îl doreai.

– Da, părinte Grigori. Tot Bensheimer l-a pictat. Are vreo importanță?

– Da, pentru că asta nu e Fecioara Maria. Nici vorbă! E Paulina cea cu coapsele albe. O târfă nenorocită!

Daria își strânge colierul în pumn. Simte perlele și diamantele intrându-i în carne.

E liniște la palat, nu se aude nici un sunet din spatele ușii închise. Daria se îndreaptă către fereastra de la celălalt capăt al camerei spațioase. Lumina e prea puternică, o dor ochii. Vântul începe să bată și mai tare, crengile flutură ca niște brațe disperate.

Ce a făcut Avram? Asta îi va aduce sfârșitul. De ce? Acum nici Dumnezeu, nici sfinții Lui nu-l vor mai putea opri pe Rasputin să-i spună adevărul Alteței Sale imperiale.

Rasputin a venit lângă ea, iar privirea lui o țintuiește de parcă ar vrea s-o strivească.

– Îți place acest Bensheimer.

Daria îi întoarce calmă privirea.

– Da! Îmi place. E un pictor strălucit.

Rasputin o privește în față, ochi în ochi, dominând-o. Ridică un deget în semn de avertisment.

– Da, dar numele lui te face să roșești, să transpiri. Furia de pe chipul lui se transformă într-un zâmbet conspirativ. Hai să fim buni unul cu celălalt! exclamă el, de parcă tocmai au ajuns la o înțelegere. N-am să-i spun țarinei cât de groaznic a jignit-o Avram dacă tu îmi arăți misterele ochiului tău de opal.

Spatele Dariei devine încordat și rigid ca bastonul țarului. De acum înainte se va teme de acest bărbat, va fi vulnerabilă, expusă, cu o treaptă mai jos de el.

Nu-și dă seama că în mintea lui Rasputin va prinde contur un plan. Nici că privirea lui va străpunge suprafața ochiului ei de opal și îi va vedea preț de o clipă secretele cele mai ascunse. Nici că, șase ani mai târziu, ea însăși se va supune în cele din urmă manipulărilor tenace ale acestui bărbat demn de dispreț și i se va dezvălui cu totul.

Țareviciul deschide ochii și scâncește.

Rasputin trage un scaun lângă el, se apleacă în față, dă la o parte cuvertura și ridică mânuța copilului. Privirea lui intensă, mistică, cercetează chipul palid al lui Alexei.

– Dragul meu fiu, ascultă-l pe părintele Grigori! Ascultă-mă bine! Îți voi spune o poveste specială. O bijuterie pe care va trebui să o păstrezi ca pe lucrul cel mai de preț. A fost odată ca niciodată, pe o planetă albă de zăpadă, un mic băiețel pe nume Alexei. Dar nu. Nu! Nu Alexei e numele pe care Dumnezeu a vrut să i-l dăruiască. Nici pe departe! Băiatul era menit să-și aleagă propriul său nume, propriul destin. Nu voia să fie încoronat împărat. Nici să fie prizonier pe planeta aceea de zăpadă. Voia să fie arhanghel al tuturor cerurilor. Într-o bună zi, în zori, optsprezece îngeri cu gene de argint și aripi din filigran au coborât din ceruri, purtați de penele lor dantelate, și s-au strâns în jurul palatului de gheață al micului băiat. Vocile lor dulci ca mierea s-au ridicat până într-al șaptelea cer, lăudându-L pe bunul Dumnezeu. S-au rugat ca soarele să lumineze palatul patruzeci de zile și patruzeci de nopți, pentru a topi coconul de gheață. L-au implorat pe Dumnezeu să aibă milă de micul băiat și să-i încălzească oasele, reci și fragile ca domul de gheață. Zburau în jurul palatului, cântând imnuri, lăudându-i pe Dumnezeu și pe toți sfinții Lui, iar aripile lor diafane îl apărau pe micul băiat de grindină, zăpadă și gheață. În zorii celei de-a optsprezecea zi, trupul băiatului a început să se încălzească, încheieturile i-au devenit mai suple, iar ochii uscați au început să strălucească de bucurie când a simțit pentru prima oară căldura. Zâmbind, râzând, a alergat afară să le mulțumească îngerilor celor buni. Dar îngerii, în carele lor făcute din nori, plecaseră să îndeplinească o altă promisiune.

Văzând ierburile, florile colorate și frunzele ca de smarald care apăruseră ca prin minune în ținutul atât de posac până atunci, băiatul a îngenuncheat plin de bucurie să simtă parfumul dulce al noului anotimp. Și-a ridicat ambele mâini spre cer și a strigat: „Numele meu e Viața". Acesta ești tu, Alexei Nikolaevici Romanov. Tu ești viața.

Obrajii moștenitorului încep să se coloreze și gemetele lui anemice se transformă în respirație regulată. Liliacul din glastra antică vibrează, iar parfumul lui e îmbătător. Prin ferestrele deschise vine miros de rozmarin și mentă. Și, pentru prima oară de la moartea părinților ei, Daria se simte străbătută de un curent cald, care îi topește gheața din oase.

Rasputin se ridică în picioare, se apleacă deasupra țareviciului, iar haina lui lungă ascunde trupul copilului. O clipă se lasă tăcerea, o clipă lungă, după care trupul călugărului începe să tremure, cuprins de spasme slabe la început, apoi din ce în ce mai violente. Unghiile i se afundă în carnea palmelor până la sânge. Respiră puternic, strangulat de flegmă. Din părul lung îi curge sudoare. Scoate un sunet gutural, de parcă ceva i-ar bloca traheea.

Daria scoate un strigăt de alarmă. Îl înconjoară cu brațele pe Rasputin, îl trage înapoi cu toată puterea, luptându-se să-l îndepărteze de copil. Îl ajută să se așeze, răsturnând o vază. Rasputin se prăbușește în scaun, cu ochii dați peste cap, tremurând puternic. Daria ia o carafă cu apă de pe noptieră și i-o varsă în cap. Un geamăt, o respirație ascuțită, și Rasputin se ridică în picioare clătinându-se, dezorientat – dar numai o clipă. Își scoate o batistă murdară din mânecă și-și șterge chipul scăldat de sudoare.

Daria se trage înapoi și se freacă la ochi. Ar vrea să-l ia pe țarevici din șezlong și să fugă departe de acest om nebun și de ciudățeniile sale. Dar copilul nu mai are chipul palid, nu mai suferă.

Fără nici un avertisment, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic neobișnuit, Rasputin îi ridică poalele cu o mână, o prinde între picioare cu cealaltă și strânge.

Dezgustată, înjurând în șoaptă, Daria îl plesnește peste mână.

– Păcat, mare păcat! spune furios Rasputin, mirosindu-și degetele. Nu ești fecioară!

Capitolul 22

Plimbându-se prin parc alături de Avram, Daria găsește o plantă cu un parfum dulce. O studiază distrată în lumina cenușie a zorilor, strivește frunzele în pumn.

Luna subțire se ascunde în spatele unui nor metalic. Frunzele îngreunate de rouă flutură în bătaia vântului. E liniște la palat. Au trecut două luni de când Rasputin l-a vindecat pe țarevici, iar familia imperială a plecat într-o croazieră cu iahtul imperial, *Standart*. Daria a rămas aici. Afară se schimbă garda, dar ea, cu ierburile ei vindecătoare și poțiunile ei miraculoase, le-a devenit dragă tuturor cazacilor, așa că gărzile se fac a nu-i lua în seamă pe cei doi iubiți care se plimbă printre arborii seculari.

Daria îl prinde pe Avram de braț, îl zgârie. E furioasă. Prinsă între țareviciul care își revine după ultima hemoragie și țarina care are mereu nevoie de atenție, n-a mai avut timp să-l întâlnească în ultimele două luni. Furia pe care a strâns-o i se revarsă în voce:

– De ce, Avram? De ce ai pictat o târfă drept Fecioara Maria?

Avram e surprins. Nu poate să-i ascundă nimic acestei femei. Nici măcar identitatea unei prostituate pe care n-ar recunoaște-o nici un aristocrat din această parte a orașului.

– Am ales-o fiindcă fața ei întruchipează perfect seninătatea Fecioarei. Și nu mi-am închipuit că țarina o va recunoaște.

– Rasputin a recunoscut-o și știe că tu ai pictat tabloul. Se va folosi de asta împotriva ta dacă e nevoie.

– Iarăși te-am pus într-o poziție dificilă, nu-i așa?

– Da, dar te-am rugat să găsești o cale pentru ca țarina să te ierte, și tu ai găsit. Va trebui să inventezi și acum ceva.

Daria nu are dreptul să se supere, fiindcă astfel de probleme sunt de așteptat într-o relație atât de neobișnuită. Ei sunt doi oameni veniți din culturi și lumi extrem de diferite, a căror întâlnire

însăși a fost un miracol; iubirea lor va avea nevoie de tot norocul din lume ca să supraviețuiască. În ultimul an, dragostea pe care și-o poartă a evoluat, s-a maturizat, strat după strat, ca o perlă strălucitoare, iar Daria nu va lăsa acest incident s-o mânjească.

Păsările paradisului se agită în jur, iar trilurile lor melodioase coboară neîntrerupte din copaci. Câteva ciugulesc firimiturile pe care Daria le-a lăsat pentru ele. Acesta e momentul ei preferat, într-un peisaj în care visele nopții se sting și zorii zilei aduc noi posibilități. Privește în jur, căutând pasărea cu pene roșii. Ca și când ar răspunde chemării ei, pasărea apare țopăind pe una din crengile joase, cu gușa umflată, cântând. Daria râde, dar Avram nu-i împărtășește veselia. S-a oprit să citească inscripțiile migăloase de pe pietrele de mormânt de la picioarele lui:

Aici odihnește Zemir, și fie ca îngerii, în amărăciunea lor, să-i presare mormântul cu flori. La fel ca Tom, strămoșul ei, și Lady, mama ei, Zemir a fost mereu loială, iute ca vântul... Zeii, martori ai blândeții ei, s-ar fi cuvenit să-i răsplătească fidelitatea cu nemurire, să o lase alături de stăpâna ei pentru totdeauna.

– E un mausoleu pentru câini, spune Daria. Ecaterina cea Mare l-a construit.

– Să le fie rușine Romanovilor! Le pasă de câini mai mult decât de poporul lor.

– Ai spus un lucru îngrozitor, Avram!

Avram îi aruncă o privire neiertătoare.

– Ascultă-mă, regina mea cu ochi de opal, nu ești singura căreia îi e frig. Tuturor ne e frig, dar mai ales evreilor. Luptă pentru noi, Daria! Țarina te ascultă. Fă ceva!

– Nu știu ce să-i spun. Ea crede că toți revoluționarii care luptă împotriva monarhiei sunt evrei. Îmi interzice să-i vorbesc de vreun evreu.

– Dar uite că tu ești aici cu un evreu. Ce ne facem, Daria? De ce îi tolerezi pe Romanovi? Nu vezi că, sub domnia lor, Rusia se îndreaptă spre dezastru?

– Ajunge, Avram! Nu vorbi așa! Sistemul nostru politic este încă cel mai bun din lume.

– Autocrația? Prostii! N-a funcționat nici pe vremea lui Petru cel Mare, nu funcționează nici acum. Uită-te în ce s-a transformat un protest relativ pașnic în Petersburg. Într-o Duminică

Însângerată! Țara noastră nu va mai fi niciodată la fel. Toată lumea are resentimente.

– Țarul a fost copleșit, Avram. A fost o zi tristă pentru noi toți. Cei care au dat ordin să se tragă asupra civililor au fost militarii care s-au panicat, nu țarul. Daria se ridică pe vârfuri și își apropie fața de a lui Avram. Hai să nu mai vorbim de politică, nu astăzi! Apoi, știind prea bine că nu acesta e adevărul, Daria adaugă: Relația noastră nu are nimic de-a face cu Romanovii.

Pășește printre morminte. Avram o călăuzește, ținând-o de braț.

– Avram, simți cumva miros de carne putrezită?

El își apropie fața de piatra de mormânt și se preface că adulmecă, la fel ca un câine. Își afundă mâinile în părul ei, îi zâmbește nevinovat, strâmb.

– Da. Simt duhoarea corupției. Miasmele lui Rasputin. Trădarea. Durnovo, Gherasimov[1]... Avram urmărește cu degetul inscripția de pe piatră. Lasă-i, Daria, și vino cu mine! Pleacă, până nu-ți pierzi inocența!

– Să-l părăsesc pe țarevici?

Daria îl apucă de încheietură ca să-i numere bătăile pulsului. Își freacă obrazul de materialul aspru al hainei lui. Îl iubește, îl dorește cu fiecare părticică a trupului, dar vede că îi face rău, deși nu vrea asta.

– Soarta mea a fost pecetluită aici, Avram. Am primit o însărcinare pe care nu o înțeleg întru totul. De parcă monarhia are nevoie de mine ca să supraviețuiască.

Avram îi ridică bărbia cu un deget.

– Supraviețuire. Soartă. Pecetluită. Ești prea tânără ca să gândești așa.

Daria nu știe de unde vin toate aceste gânduri, de ce simțul ei olfactiv detectează mirosuri pe care alții nu le observă, de ce focul care îi încălzește pe alții îi dă fiori reci. Grigori Rasputin a insinuat că poate să-i provoace o transă hipnotică și s-o ajute să afle răspunsul la toate aceste întrebări. Dar ideea de a se lăsa în voia lui Rasputin cel cu ochi palizi, chiar și pentru o vreme, e inacceptabilă pentru ea. Și totuși, Rasputin nu s-a transformat doar într-un oaspete binevenit la curte, ci chiar într-un membru esențial al familiei imperiale. Daria însăși îi încurajează vizitele

[1] Politicieni ruși ai momentului (n.red.)

la palat, îi trimite daruri când îl vindecă pe Alexei, îi admiră talentul de a-l liniști pe băiat – totul de dragul țareviciului.

Daria se sprijină de Avram. Astăzi e tristă și nu-și dă seama de ce.

– Știi că numele meu înseamnă „mare"?

– Știu. E un nume frumos. Persan la origine.

– Dar apa e rece și sărată și îngheață tot timpul. Poate de-asta mi-e frig mereu. Așa că nu mai vreau numele ăsta. Spune-mi cum vrei, numele pe care ai să mi-l dai tu mă va încălzi.

– Evreica mea cu Ochi de Opal, îi șoptește Avram păsării paradisului care a venit aici din Noua Guinee acum o sută de ani. Ochi de opal, le spune lebedelor care înoată pe lac. Regina mea cu Ochi de Opal, îi murmură grădinii de trandafiri din spatele său. Iubesc toate numele tale. Nu știam că nu-ți place Daria.

– Nu mai vreau să-mi fie frig lângă foc. Nu mai vreau să fiu altfel.

– Dar asta te face să fii cine ești. Iar mie îmi place să fii altfel.

Brusc, Avram face un semn spre stânga, dându-i de înțeles să facă liniște.

O umbră se furișează dintr-un tufiș într-altul, chicotind în șoaptă, ca un măscărici depravat, un obsedat care nu mai e în stare nici să doarmă, nici să mănânce, ci doar să se gândească la Daria. Tremură, excitat, așteaptă momentele care îi vor aduce ușurarea.

– Rămâi aici! șoptește Avram. Vin repede.

– Nu te duce singur! spune Daria, luându-l de mână.

Dar Avram merge deja înainte, rapid, ca o felină, fără pic de teamă. Se ascunde în spatele unui tufiș ornamental, apoi al altuia, tăcut, înaintând încet, cu pași siguri, fără să se lase descoperit. Trăiește într-un cartier în care abilitatea de a dispărea, de a trece neobservat de către cei care-i persecută pe evrei e o chestiune de viață și de moarte. Daria îl prinde din urmă. E sigură că Rasputin e cel care îi urmărește, ca să-l pedepsească pe Avram.

Înconjoară amândoi tufișul încet, în liniște. Inima lui Avram bate cu putere.

Trebla stă pe vine în spatele tufei. Chipul scăldat în sudoare îi e contorsionat, ca și când ar fi în suferință. Se masturbează.

În clipa următoare, contele sare în picioare. Își ridică pantalonii. Își șterge mâna murdară de haină.

Avram îl prinde de guler, îl privește cu furie, gata să-l scuture până își vine în simțiri.

Daria îl atinge pe braț, îl oprește trăgându-l încet de mânecă.

Avram dă drumul contelui, îl împinge mai departe.

– Du-te înapoi la cuștile imperiale, acolo unde ți-e locul! Du-te!

– Cine ești tu să-mi dai mie ordine? latră Trebla, atacându-l pe Avram cu o respirație amară. Știu ce faceți aici. Vă spun!

Daria pășește în față și îi ține fruntea, între ochi, cu două degete, ca și când ar ține în mână un pistol. Asta l-a speriat pe conte și în alte ocazii; poate că îl va speria și acum.

– Șezi! spune ea, de parcă i-ar comanda dobermanului care a mușcat-o în ziua aceea. Acum!

Bărbatul acesta care e la un pas de nebunie, care nu-și mai îngrijește câinii, uită să-i hrănească și îi plesnește când vor să-l lingă, pe care nu-l mai interesează propria soție și nici jurnalul unde își nota frenetic observațiile noapte de noapte, cade în genunchi la picioarele Dariei. Murmură ceva, promite să fie cuminte, să o servească, să-i îndeplinească toate dorințele.

– Du-te acum! spune ea. Du-te, ai grijă de câini! Au nevoie de tine.

Contele se ridică în picioare. Se scutură ca un câine ud, face o plecăciune în fața ei, îi mulțumește din inimă și jură să-i rămână sclav pe vecie.

Pleacă apoi, mulțumit, chicotind încet.

– Sunt impresionat, îi spune Avram Dariei. Tu, regina mea, poți ieși cu bine din orice situație. Păcat că ești de partea Romanovilor!

– Sunt și de partea ta, Avram. Acum am face bine să plecăm. Contele e periculos.

– Și nebun.

– Poate, dar asta nu-l face mai puțin periculos.

Dincolo de porți, orașul începe să se trezească, soarele răsare, luminează mai puternic. În aer plutește parfum de irișI.

Avram își sărută degetul arătător și îi atinge Dariei ochiul de opal.

– Orice s-ar întâmpla, regina mea, nu-l uita pe evreul de mine!

Daria se întoarce și trece pe lângă glastrele din cutiile lor mari aurite, pe podul de marmură, se îndreaptă înapoi către palat. Nu se întoarce să-i facă semn cu mâna de la revedere. Nu vrea ca el să-i vadă lacrimile, durerea, lupta lăuntrică.

Nu vrea ca Avram să afle că-i poartă copilul în pântec; nu încă.

Capitolul 23

Cazacii din garda imperială însoțesc o femeie cu fața acoperită de voaluri în parcul Alexandru. Părul ei brunet, împletit cu șiraguri de perle false, îi saltă pe umeri la fiecare pas grațios, ca de căprioară. Șoldurile goale i se întrevăd printre voalurile violacee, gesturile ei teatrale vrăjesc bărbații care patrulează la intrarea în parc. Urmată de zgomotul copitelor, femeia urcă scările către cele două gărzi nubiene postate de o parte și de alta a intrării palatului. Gărzile deschid ușa, și Iasmina, dansatoarea persană, e primită înăuntru.

Servitori în livrea de ceremonie, cu cravate și mănuși albe, în pantaloni strâmți, șosete lungi și pantofi cu tălpi care nu alunecă aleargă dintr-o parte în alta pe coridoarele palatului. În aer plutesc arome de mirodenii – mărar, pătrunjel, frunze de dafin – care se ridică de pe platourile cu carne de pui și capră sălbatică. Servitorii o salută pe Iasmina dând din cap, iar dansatoarea traversează holul, trece printre coloanele de malahit și se îndreaptă spre sala în care se servește masa.

Deasupra meselor atârnă candelabre acoperite cu flori parfumate. Au fost scoase cristalele de la Țarskoe Selo, cu stema Romanovilor în email, și suporturile de aur pentru meniuri, păstrate de obicei pentru ocazii speciale. Pe masă sunt vase din argint și porțelan pline cu salate germane, caviar, stridii și ciuperci aromate. Paharele din cristal de Baccarat sunt pline vârf cu votcă, iar în aer se simte miros de mentă, pere și portocale amare.

Prânzul e servit în onoarea lui Grigori Rasputin.

Ospătarii îi servesc pe oaspeți discret, în tăcere. Cei câțiva desemnați să-l servească doar pe țar sunt înalți, puternici și chipeși. Îl urmează pe țar dintr-un palat în altul, îmbătrânesc

alături de el și au urechile ciulite la orice bârfă intimă. Miniștrii plătesc bine pentru asemenea informații.

Îmbrăcat cu o tunică simplă, militară, cu epoleții moșteniți de la tatăl său, de care nu se desparte niciodată, țarul nu trece azi de la o masă la alta ca să guste din toate felurile de mâncare sau să poarte conversații cu oaspeții, onorându-i cu prezența lui, după cum se obișnuiește. Nici obiceiul de a servi *zakuski*[1] în holul de afară n-a mai fost respectat. Țarul rămâne așezat la masa oaspetelui de onoare, Rasputin. Țarina și marile ducese sunt la dreapta lui. La stânga, într-un scaun de mahon, sculptat în stil georgian, cu picioare cu gheare, stă țareviciul, care are acum optsprezece luni. Fața îi e mânjită de ciocolată și sos de zmeură.

Grigori Rasputin se întinde să-l ciupească de obraz, schițează un sărut prin aer către marea ducesă Tatiana și îi face cu ochiul Anastasiei, care îi spune o glumă Mariei. Își afundă degetele în vasul de caviar, prinde icrele între degetul mare și arătător și i le dă țareviciului, care le scuipă afară. Scormonește prin supa-cremă pe care o are în față, scoate o plăcintă cu carne și o bagă în gură. Olga ridică o sprânceană, surprinsă. Maria și Tatiana se uită una la alta. Țarina își întoarce privirea.

Daria e la altă masă, alături de marele duce Mihail Alexandrovici, fratele mai mic al țarului. El ciocnește paharul și bea în cinstea ei.

Daria încuviințează. Soarbe o înghițitură de vin.

Marele duce încearcă să facă puțină conversație, să-i povestească despre zilele interesante petrecute în compania fratelui său, să-i spună că a luat cina cu gărzile călare și le-a scos la raport a doua zi dimineață, că a luat micul dejun cu ofițerii și soțiile lor, iar cina cu ofițerii ieșiți la pensie, la club, unde el și fratele său au băut pe săturate. Îi povestește că era de față când regimentul Semionovski s-a întors de la Moscova și l-a informat pe fratele său că revolta fusese înăbușită. Dar în țară se întâmplă atâtea tragedii – greve peste tot, impozite neplătite, retrageri bancare neonorate. Țăranii iau cu forța pământurile moșierilor, pe care îi ucid, garnizoanele se răscoală, trenurile sunt deraiate de muncitorii ieșiți în grevă. Pentru a evita un masacru, țarul a fost de acord să semneze Manifestul din Octombrie, acordând drepturi

[1] Gustări (în limba rusă în original) (n.red.)

civile elementare supușilor săi și permițând înființarea de partide politice.

– Și totuși, îi spune marele duce Dariei, fratele meu a fost peste măsură de rușinat văzându-se nevoit să trădeze astfel dinastia noastră.

Daria nu-l ascultă. Îl privește pe Rasputin, care a fost așezat ca de obicei lângă Alexei, în timp ce ea a fost alungată la o altă masă. Ochiul de opal începe să-i ardă, iar valul de căldură i se răspândește în obraji.

Marele duce Mihail îi spune ceva de Alexandra Kossikovskaia, doamna de onoare a surorii sale. Daria încearcă să-și stăpânească sentimentele. Încuviințează în semn că a înțeles. Dacă n-ar fi un efort atât de mare, i-ar spune cât de bine îl înțelege. Ducele e îndrăgostit de Alexandra Kossikovskaia, o femeie din popor, și i-a rugat pe țar și pe împărăteasa-mamă, Maria, să-i dea voie să se însoare cu iubita sa. Dar mama și fratele lui nici n-au vrut să audă. Au amenințat să-l dezmoștenească dacă se căsătorește cu o femeie care nu e de viță regală.

Mihail își pune mâna pe brațul ei.

– Te simți bine, Daria Borisovna? Ești foarte palidă.

Nu, Daria nu se simte bine. Se teme că va leșina dintr-o clipă în alta. Se întinde după solniță și își pune câteva cristale de sare sub limbă ca să-și revină.

– Mulțumesc, mă simt bine, îl asigură apoi pe marele duce.

Nu vrea să meargă la infirmerie, nu vrea ca doctorul Botkin să descopere ce s-a întâmplat în camera ei noaptea trecută, după ce s-a trezit dintr-un coșmar groaznic, în care s-a văzut dând foc tuturor lucrurilor și oamenilor pe care îi iubea: palatului, țarului, țarinei și țareviciului, arzând toate lucrurile ei dragi, provocând distrugeri greu de imaginat.

S-a trezit brusc apoi, auzind un sunet metalic. Și-a dus repede mâna la oul Fabergé de la gât, pe care l-a găsit larg deschis. L-a ridicat la nas ca să-i simtă parfumul dulce, dar nu era nimic de mirosit. Ambra dispăruse. A căutat-o peste tot, sub perne, sub cuverturi și saltea, până și sub pat și sub covor, dar n-a găsit-o. În acel moment, Arheea a apărut pe pervazul ferestrei, tremurând de parcă nu știa dacă să intre în cameră sau să plece. Poalele rochiei fluturau din spatele ferestrei, ademenind-o.

– Dă-mi ambra înapoi! i-a poruncit Daria, sigură că Arheea i-o luase.

Din direcția spectrului s-a auzit un oftat încet, o răsuflare dezamăgită, apoi Arheea și-a fluturat brațele cu mâneci largi și s-a îndepărtat plutind, până a dispărut în zorii argintii.

Întrebându-se cum de reușise să-i deschidă medalionul și de ce-i furase ambra, Daria și-a amintit că e însărcinată și și-a mângâiat burta rotunjită, încet, cu drag.

Gândindu-se la Avram, n-a reușit să mai adoarmă. Oare când era mai bine să-i spună că e însărcinată? se întreba. Avram își va dori să se însoare cu ea, s-o ducă undeva departe, dar Daria nu vrea asta. Sarcina începe să se vadă însă. Cum va reacționa curtea imperială? Poate că Tiotia Dașa se va bucura de oarecare clemență, fiindcă, la fel ca multe alte doamne de onoare, și ea are sânge regesc în vine. Spre deosebire de situația celorlalte femei însă, tatăl copilului nu e nici rege, nici prinț sau duce al cărui bastard să fie acceptat de curtea imperială și să ia chiar numele tatălui după o perioadă. Avram al ei, om din popor și evreu disprețuit, n-ar găsi milă nici la curtea imperială, nici la vreun tribunal.

În aceeași clipă, fără nici un avertisment, de parcă s-ar fi revoltat împotriva gândurilor ei, uterul Dariei a început să se vaiete, să se contracte și să se răsucească pentru a scăpa fără nici o durere de embrionul pe care l-a purtat cu succes timp de patru luni și zece zile.

Copilul a ieșit pur și simplu din ea, în zorii zilei.

De parcă micul spațiu din uterul ei i-ar fi fost rezervat țareviciului, și copilul lui Avram era un intrus. Abia în acea clipă, Daria a înțeles de ce i-a luat Arheea ambra. A fost pedepsită fiindcă și-a dorit un alt copil decât Alexei. Acum, slabă și sângerândă, se întreabă dacă va mai naște vreodată.

Se întinde după vin.

Marele duce îi dă pocalul. Își îndreaptă medalia Crucii Sfântul Gheorghe pe care o poartă cu atâta mândrie, cea mai înaltă distincție militară rusească, pe care a primit-o după ce a comandat Divizia de cavalerie caucaziană. Pune o serie de întrebări inutile pentru a sparge tăcerea.

Daria răspunde cu voce abia auzită. Da, a văzut baletul lui Diaghilev. Nu, n-a mai cumpărat nimic la licitație în ultima vreme. Salonul nu se ține lunar, ci o dată la trei luni. Da, s-a dus

să vadă *Trei surori* la Teatrul Mihailovsk, dar nu i-a plăcut compania de actori amatori din Moscova. Nu a asistat la spectacolul caritabil organizat de Sonia Orbeliani la Teatrul de Arte al lui Stanislavski, dar plănuiește să viziteze expoziția de costume de la palatul Taurida.

Servitorul personal al țarului, un bătrân care nu mai vede bine, pe care țarul l-a moștenit de la tatăl său, încearcă să mai toarne vin la masă. Țarul îi sprijină brațul tremurând ca să prevină orice accident. Onoarea de a-i turna vin lui Rasputin e rezervată celui mai bătrân servitor, care detestă această sarcină, la fel cum detestă grosolănia călugărului, ca și faptul că Rasputin s-a pus la loc de cinste și l-a detronat pe țar. Servitorul îl ignoră pe Rasputin și le copleșește cu afecțiune pe cele patru mari ducese, dar mai ales pe Olga și Tatiana, care îi sunt extraordinar de dragi.

Iasmina, dansatoarea persană, își strânge voalurile și urcă cele trei scări până la piedestal, unde i-a fost pregătită o țiteră. Face o plecăciune, în timpul căreia șoldurile i se întrevăd prin voalurile transparente. Îi privește pe țar și țarină și toarce cu o voce fină ca un abur care înflorește într-o mângâiere:

– Dedic compoziția mea, *Viziuni și intimitate*, cuplului vostru regal.

Țarul Nicolae își stăpânește un zâmbet. Prea puțini curteni ar îndrăzni să i se adreseze atât de familiar ca această dansatoare persană care a emigrat din Azerbaidjan în Rusia. N-a îmbătrânit deloc de pe vremea când Nicolae, pe atunci un țarevici fără griji, a invitat-o la prânz într-un restaurant retras, iar orele au trecut fără să știe în timp ce ea îi povestea cum țitera cu șaptezeci și două de corzi este strămoașa pianului, dar are un suflet mult mai tandru.

Notele țiterei plutesc în aer, învăluindu-l și mângâindu-l pe fiecare oaspete, răpindu-i o clipă grijile de zi cu zi. Înainte ca ecourile melodiei să se stingă și invitații să-și revină din vrajă, dansatoarea își desface părul și coboară de pe piedestal. Se rotește ca un călugăr derviș, cu muzica în vârful degetelor. Voalurile îi mângâie picioarele, părul i se învârtejește în jurul șoldurilor. Își rotește frenetic coapsele, purtându-și publicul undeva departe de universul cinic și de formalitatea scorțoasă a palatului.

Țarul o privește cu nostalgie, dar și cu afecțiune.

Logodna sa cu Alix de Hessa, o fată crescută în Darmstadt și în Anglia, a devastat-o pe Iasmina, care sperase prostește să-i fie nevastă.

A fost o zi tristă. Tatăl său de patruzeci și nouă de ani, țarul Alexandru al III-lea, trăgea să moară. Abia pe patul de moarte a binecuvântat căsătoria lui Nicolae cu Alix.

Alix a fost botezată în grabă în religia ortodoxă. A devenit marea ducesă Alexandra Feodorovna, împărtășindu-se din adevărata credință. Iar el, un țarevici de douăzeci și șase de ani care nu știa mai nimic despre cum să domnească și nu era pregătit pentru o asemenea responsabilitate, a devenit țar.

O săptămână mai târziu, curtenii săi au adus-o pe dansatoarea persană la palat, cu ordin strict de a fi cât mai discreți și de a nu discuta despre asta cu nimeni. După standardele curții, a fost un eveniment intim, alături de câțiva prieteni, în cinstea miresei țarului, pentru a-i ura bun venit la curte. Muzica minunată a Iasminei a cântat prohodul unui conducător măreț, iar dansul ei a celebrat apoi ascensiunea tânărului țar. Preț de câteva ore trecătoare, Iasmina a reușit să-i ofere lui Nicolae liniște, chiar dacă doar temporar, în timp ce trupul tatălui său era expus în capitală și milioane de cetățeni îndoliați se perindau prin fața lui în timp ce preoții cântau slujbe.

Acum, țarul o urmărește pe Iasmina legănându-se și făcând piruete în voalurile ei diafane. Sânii i se revarsă din corsetul mult prea strâns. În noaptea aceea dansatoarea a făcut un miracol, a reușit să o înveselească pe frumoasa lui soție, femeia care a fost adusă în Rusia în spatele unui coșciug. Așa – i s-a spus – vorbește poporul despre Sunny.

Țarul își mângâie barba, mulțumit că soția sa a fost de acord să-i permită dansatoarei să se întoarcă. Oare evenimentul acela nefericit s-a întâmplat anul trecut sau poate acum doi ani? A venit momentul ca soția lui s-o ierte pe dansatoare pentru acel moment nocturn de rătăcire din pădurea Belaveja. Mâna lui se odihnește în poala țarinei, care zâmbește, iar chipul ei înflorește într-un ecou al pasiunii de care poate da dovadă în intimitate.

Energică, veselă și zgomotoasă, Iasmina își lasă voalurile colorate să cadă, scoțând la iveală picioare musculoase, de călăreață, își îndoaie brațele la spate ca două aripi frânte, încercând să ajungă la capsele corsetului.

Daria își ține respirația. Nu din nou! Dansatoarea nu va îndrăzni să-și încheie numărul ca data trecută, pe proprietatea de la Belaveja, când și-a dat jos corsetul și l-a fluturat deasupra capului ca pe un lasou. Noaptea celei de-a șaptesprezecea zile de naștere a Dariei o va bântui pentru toată viața, noaptea în care Sabrina și Boris au pierit în fălcile bourilor, schimbându-i viața pentru totdeauna.

Acum, uterul Dariei se zvârcolește, plânge, nu reușește să se împace cu pierderea suferită. Inima îi bate în piept ca un pumn acuzator. Nu are nici un drept, nici un drept să nu-i spună lui Avram ce au pierdut. Dar va păstra adevărul numai pentru ea. Din bunătate, îl va scuti de amărăciune. Nimic nu le va mai aduce înapoi copilul. Ea singură va suporta această durere.

Iasmina, care nu și-a dat jos corsetul, face o plecăciune, în timp ce în salon răsună strigăte de „Bravo!". Dansatoarea privește în jur, încet, la fețele atât de cunoscute: mari duci, miniștri și prinți cu care s-a culcat. Își trage de o șuviță brunetă, o răsucește și le face cu ochiul tuturor, delectându-se cu atenția inevitabilă pe care o stârnește cu fiecare mișcare. Privește mâinile sensibile ale țarului și simte cum tânjește după el, iar dorința pe care a strâns-o ca pe un boboc și a pus-o deoparte înflorește dintr-odată.

Dansatoarea plutește către cuplul imperial și se aruncă la picioarele Alexandrei Feodorovna.

– Țarina mea, ți-a plăcut spectacolul?

Țarina strânge între degete o copeică de argint, de parcă nu se poate hotărî dacă să i-o dea dansatoarei sau s-o pună înapoi în buzunar. Gâtul îi e foarte palid, are o privire rece și calculată, iar buzele i s-au lipit strâns. Privește copeica multă vreme, o aruncă în aer. Studiază chipul soțului ei de pe monedă, de parcă ar vrea să și-l întipărească și mai adânc în inimă. Aerul din jurul lor e umed. Oaspeții încep să murmure surprinși, cu un zumzet slab. Toate privirile sunt ațintite asupra țarinei. Aceasta își privește la rândul său oaspeții, în semn că se cuvine ca ei să-și vadă de treabă.

– Ai fost amuzantă ca întotdeauna, draga mea, spune ea, iar vocea îi e mai rece ca privirea. Așază-te lângă ceilalți dansatori!

Urmează un alt fel de mâncare, steluța de Dvina, pește în sos de șampanie. Rasputin scoate un os din carnea moale și îl așază deasupra monogramei imperiale brodată pe bumbacul scrobit.

Își șterge barba și aruncă șervetul pe farfurie, se ridică în picioare, și înalță pocalul de madera.

– Alteţele Voastre imperiale, doamnelor și domnilor, vreau să fac un toast.

Ţarina se sprijină de brațele jilțului și se ridică în picioare. Ţarul o lovește ușor peste mână, iar ţarina se așază la loc. Oaspeții se foiesc în scaune, uimiți de o asemenea încălcare de protocol. Când a devenit Rasputin atât de important încât rolul de a toasta îi revine lui, și nu ţarului?

Rasputin rotește madera în pocal, și-l trece pe sub nas, soarbe din el. Ține paharul cu ambele mâini, se întoarce spre dreapta și i-l întinde Dariei. Vocea lui răsună în tot salonul:

– Să bem pentru vrăjitoare!

Uterul Dariei se contractă, lasă să-i scape un firicel de sânge cald între picioare. Ea simte surpriza palpabilă din aer, nemulțumirea cuplului imperial, bucuria cu care Maria și Anastasia urmăresc spectacolul și atingerea marelui duce Mihail Alexandrovici, care o privește îngrijorat. Nimeni nu știe că Daria s-a apărat până acum de atacurile insistente ale lui Rasputin, care caută să-i dezlege secretele ochiului de opal, să înțeleagă de unde își trage puterile ei vindecătoare, să știe de ce ea simte miasme pe care alţii nu le simt.

– Și pentru legăturile strânse! continuă Rasputin.

– Pentru moartea ta! murmură încet Daria.

– În seara asta, strigă Rasputin, să bem pentru viață!

Daria se liniștește și se ridică încet. Înalță și ea paharul de vin.

– Nu merit un asemenea toast, părinte Grigori. Ar trebui să-l onorezi pe ţareviciul nostru.

În salon e liniște. Ţarul o privește pe Daria. Preferă să ignore momentul dificil.

– Bine spus, Daria Borisovna! Ai cuvântul!

Simțind cum inima îi bate cu putere, Daria își strânge paharul la piept.

– Fie ca moștenitorul la tron, ţareviciul, marele duce Alexei Nikolaevici Romanov, viitorul nostru ţar, să aibă parte de sănătate și de o viață lungă!

Mulţimea se ridică în picioare și salonul se umple de strigăte de: „Sănătate și viață lungă!“

Țarul îi oferă brațul soției sale și o conduce în salonul alăturat, unde au fost pregătite mese cu compot, cireșe înghețate, jeleuri, înghețată, ciocolată și prăjituri din cofetăria imperială. Sunt servite mai multe băuturi, iar țarul gustă coniacul lui favorit, Montleau și Hessa din 1875.

Rasputin nu se îndepărtează niciodată prea mult de țarevici. Își ține mereu un pumn la piept, de parcă ar avea acolo inima copilului. Țarina e mulțumită. Călugărul e lângă ei. Totul e bine.

Țarul face semn din cap că prânzul s-a terminat. De obicei, el pleacă înaintea oaspeților, dar, după cum s-a stabilit mai devreme, țarul rămâne de data asta așezat, în timp ce oaspeții, cu obrajii înroșiți de zahăr și alcool, sunt conduși afară.

Servitorii duc mâncarea rămasă înapoi la bucătărie, unde o mulțime de oameni s-a strâns să cumpere rămășițele. Printre ei se numără și aristocrați. Banii le vor reveni bucătarilor și bucătăreselor.

Chelnerilor li se cere să plece. Nu se mai aude clinchetul vaselor. Marile ducese se strâng în jurul lui Rasputin, magicianul bucuriei, singurul în stare să o facă pe mama lor să zâmbească, bărbatul ale cărui povești le umplu viețile de plăcere și entuziasm.

Țareviciul se cațără în poala Dariei, care îl înconjoară posesiv cu brațele, de parcă ar vrea să-și uite de durerea pierderii suferite.

– Spune-ne o poveste! îl imploră Tatiana pe Rasputin. O poveste despre tine.

– Da, părinte Grigori, spune și Daria. Spune-ne cine ești!

– Eu? Ah! Nu e mult de spus. Doar... Rasputin o privește și își duce mâna la inimă. Plin de secrete nespuse.

Acum, că a lăsat de înțeles ce voia să spună și i-a amintit Dariei că o are în continuare la mână, Rasputin se adresează familiei imperiale:

– Am să vă spun o poveste despre cineva mult mai interesant ca mine. Veniți mai aproape! Ascultați! Într-un regat de departe, trăia la un moment dat o regină.

Preț de o clipă, Daria e asaltată de o imagine vie: o epocă de mult apusă, o altă viață în care *ea* e regină. E acoperită de bijuterii din opal și se plimbă printre palmieri, îndreptându-se către un loc de rugăciune. Se străduiește să-și păstreze imaginile acestea în minte, să nu le lase să fugă. Dar ele îi scapă, dispar în cețurile minții. Daria își ridică privirea și vede că Rasputin o ține prizonieră

cu ochii lui hipnotici. O cuprinde o dorință năvalnică de a-i spune secretele ei cele mai ascunse acestui bărbat care duhnește a votcă și a excremente de măgar.

Bărbatul acesta care pare să-i țină viitorul în mâini o sperie. Oare știe și de sarcina ei, de faptul că a pierdut copilul? Rasputin îi face cu ochiul, și vraja se rupe.

– Această regină trăia într-un ținut în care bobocii de floare înghețau înainte să înflorească. Nu puteau ține piept gerului, ci pocneau și se spărgeau ca niște baloane de săpun. Dar regina era altfel decât toată lumea. Sângele ei era cald. Îi fierbea în vine. Când se lăsa înghețul, ea nu suferea de frig, de arsura rece a gheții, de acea durere groaznică din plămâni. Era singura ființă din întreg ținutul care putea face orice dorea, își putea îndeplini orice vis, orice dorință. Nimic nu era imposibil pentru ea!

Într-o bună zi, cu pielea ei de culoarea diamantelor, cu degetele de la mâini și de la picioare radiind de căldură, regina s-a urcat dezbrăcată pe cel mai înalt munte de gheață și L-a strigat pe Dumnezeu.

Iar Dumnezeu, văzându-i curajul, văzând că această femeie îndrăznește să-L cheme, a coborât de pe tronul Lui ca s-o asculte.

Femeia și-a întors privirea către ceruri și a strigat:

– Am acceptat să domnesc peste acest ținut groaznic. Am trăit aici atâția ani, am reușit să rămân tânără și frumoasă. Ți-am trimis milioane de suflete în ținutul Tău. Îmi ești dator cu o mare favoare, Doamne. Îmi ești dator.

Dumnezeu și-a scos jobenul și s-a aplecat puțin, iar vocea lui groasă s-a auzit în tot ținutul:

– Spune-mi ce dorești, regină!

– Să nasc un fiu, Doamne. Dar nu orice fiu. Nu vreau să fie ca alți oameni care îngheață în lumea Ta crudă. Nu. Vreau un băiat frumos, cu păr de aur și ochi vii. Și vreau să aibă sângele meu în vine.

Dumnezeu s-a mișcat puțin pe tronul Său, s-a așezat picior peste picior și și-a pus jobenul la loc pe capul chel.

– Ești sigură, regină? Asta îți dorești, într-adevăr? Gândește-te bine înainte să-mi răspunzi. După ce îți îndeplinesc dorința, nu vei mai putea s-o schimbi.

– Da, Doamne. Îmi doresc asta mai mult decât orice pe lume, a răspuns regina cu sângele fierbinte.

Astfel, pactul a fost încheiat.

– Și Dumnezeu i-a dăruit un fiu cu sânge fierbinte? întreabă marea ducesă Tatiana.

– Un băiat cu pielea albă și ochi albaștri, care călărea ponei de culoarea mierii prin zăpadă și scotea cuburi de gheață din peșteri întunecate. Cu sânge fierbinte, ca mama sa.

Daria îl strânge pe țarevici la piept. Nu-și poate alunga imaginile din minte: o femeie cu sânge fierbinte, poate o regină, un fiu sau un prinț – imagini care se evaporă imediat ca un abur. Singurul lucru real care rămâne e sângele curgându-i printre picioare. Se întreabă dacă a pierdut un fiu sau o fetiță cu ochi ca ai ei.

– Dar acest băiat era altfel, continuă Rasputin, ridicându-și degetul arătător. Sângele mamei sale avea aceeași temperatură în tot corpul, dar al fiului fierbea și clocotea sub genunchi, la coate și la încheieturi, provocându-i dureri groaznice, făcându-l să plângă.

Daria privește spre cuplul imperial. Cearcănele de sub ochii țarului au căpătat o nuanță albăstrie, iar sprâncenele i s-au încruntat dezaprobator. Țarina își pune o mână pe brațul lui. Țarul o mângâie absent pe mână.

– Bietul băiat! exclamă marea ducesă Maria. Ce s-a întâmplat cu el?

– Toate ghețurile din Siberia și toate rugăciunile poporului n-au fost îndeajuns ca să-l vindece pe fiul reginei. Apoi, într-o zi, un om al lui Dumnezeu a sosit dintr-un oraș din apropiere. A adus o punguță plină cu pietre prețioase, pure și netede ca fildeșul, parfumate ca mirul sfânt. Nu erau pietre prețioase obișnuite. Nu, nici pe departe. În inima fiecăreia se ascundea o binecuvântare, și el le-a aruncat într-un lac mare, înghețat. Binecuvântările s-au înmulțit, s-au transformat în globuri colorate, transparente, de toate mărimile, care continuau să crească. În cele din urmă, lacul s-a golit de apă cu totul și s-a umplut de sfere binecuvântate, iar băiatului i s-a spus să facă baie acolo. Iar din acea clipă, zi după zi, sângele băiatului a început să se răcească, până când a ajuns la o temperatură normală pentru un mic prinț.

– Bravo! exclamă țarina, bătând din palme. Îmi plac finalurile fericite.

Capitolul 24

1907

Lumina albă a nopții scaldă palatele de culoarea piersicii, cupolele turcoaz, străzile verzui, bisericile aurite și colonadele migălos sculptate într-o mare de pasteluri de vis. Bulevardele, străzile și aleile au fost măturate, spălate și decorate cu vulturul imperial și stema orașului. Sute de steaguri flutură în vântul slab care a alungat iarna posomorâtă, pe canalele orașului unduie valuri micuțe, iar în aer plutește un miros vag de transpirație și nerăbdare. Festivitățile se reflectă în apele calme ale Nevei. E luna iulie, a treia zi de naștere a țareviciului Alexei Nikolaevici Romanov. În Petrograd, orașul nașterii sale, nu se va lăsa întunericul.

Piața Teatrului vibrează de nerăbdare. Spectatorii se înghesuie pe platformele presărate cu flori, la balcoane și ferestre, pe acoperișuri și pe trotuarele care duc spre Teatrul Mariinski, iluminat festiv. Coloanele și arcadele de piatră de pe fațada teatrului sunt luminate din spate. Ferestrele sunt acoperite cu draperii din catifea albastră și luminate de candelabre strălucitoare.

Familia imperială și însoțitorii ei trebuie să sosească dintr-o clipă în alta.

În această seară va debuta baletul *Bourul roșu* al lui Ivan Vasiliev.

În doar doi ani, salonul imperial de artă a rafinat gustul artistic al rușilor și i-a făcut mai educați, așa spun oamenii. Nu mai cred că familia imperială susține doar baletul, și asta numai fiindcă multe dansatoare sunt amante de duci. Țarul a cerut ca baletul să se deschidă cu o lună mai devreme pentru a sărbători ziua de naștere a fiului său. Se zvonește că artiștii înșiși vor veni să vadă spectacolul.

Sunt atât de talentați acești artiști! Rosa Koristanova e o vrăjitoare a pietrei, iar sculptura ei din Muzeul Rus e un adevărat miracol! Dar nudurile lui Avram Bensheimer? Magice! Încântătoare! Atât de originale! Oare modelul său e Tiotia Dașa? Nu! Cuplul imperial n-ar permite așa ceva. Dar seamănă foarte mult, nu-i așa? Cât despre *Bourul roșu* al lui Ivan Vasiliev, e ciudat că titlul conține cuvântul „roșu", nu e deloc înțelept în vremurile noastre. Dar cu siguranță că autorul n-a avut intenții rele.

Treizeci și unu de focuri de artilerie din fortăreața Petru și Pavel bubuie în tot orașul.

Trăsura imperială străbate străzile aglomerate.

Oamenii își fac cruce, plini de evlavie. Salută sosirea familiei imperiale cu clinchet de clopoței și aplauze furtunoase. Un pluton de ofițeri decorați stă drepți lângă intrarea Teatrului Mariinski, pe care cuplul imperial îl sponsorizează anual cu o donație de două milioane de ruble de aur.

Trăsura imperială, plină de cristale, filigrane aurite și basoreliefuri, cu roțile bătute cu plăci de aur, e precedată de opt cai albi, magnifici, conduși de grăjdari în uniforme de catifea albastră și cu pene albe la cască. Caii puternici, musculoși și mândri, bat la unison cu copitele în strada pavată, de parcă ar căuta o comoară îngropată ca s-o ofere celor care îi privesc.

Marele duce Mihail Alexandrovici e în capul procesiunii, însoțit de cazacii din Garda Supremă și de un ofițer al Regimentului de cuirase al Gărzii, urmat de pajii Maiestății Sale. Aplauzele se intensifică. Chipeșul mare duce e al doilea în succesiunea la tron, mâna dreaptă a țarului, mereu de față, mereu gata să-și sprijine fratele. Oamenii îl îndrăgesc și îi urmăresc escapadele romantice cu mare interes, îmboldindu-l să continue, deși familia sa face tot posibilul să pună capăt relațiilor sale ilicite.

Țarul și țarina sunt îmbrăcați splendid. Chipul țarinei e umbrit de o pălărie cu boruri largi, iar în urechi și în jurul gâtului îi strălucesc șiraguri de perle. Țarul poartă uniforma lui preferată, o haină albastru-închis cu două rânduri de nasturi de aur, cu gulerul brodat cu fir auriu și toate medaliile de onoare pe piept.

Cerul prinde viață în onoarea familiei imperiale: aurora boreală desfășoară o simfonie de culori, de la nuanțe de ambră arzândă la verde-pal, făcând orașul să strălucească și mai tare.

Țarul și țarina fac cu mâna, zâmbesc, își unesc mâinile libere pe bancheta de catifea albastră. Fiul lor se simte bine. Salonul și-a atins scopul. Artele înfloresc. Țăranii nu mai au nici o putere. Alianța dintre țărani și proletariat a fost distrusă. Revoltele locale au fost strivite de armata loială. Consilierii lor spun că principalele facțiuni revoluționare – bolșevicii, menșevicii, Partidul Revoluționar Socialist și maximaliștii violenți care au răsărit de-a lungul și de-a latul țării ca niște buruieni – sunt în haos.

Țarul privește seara de culoarea cafelei. Zâmbește mulțumit. Abia așteaptă să savureze câteva ore de muzică și balet.

– Ce seară frumoasă! îi spune soției sale.

– Minunată, răspunde ea, strângându-l de mână.

Daria e în cea de-a doua trăsură, ținându-l pe țarevici în poală. Poartă o rochie de tafta, vișiniu-închis, brodată cu stele de diamante. Părul îi cade liber pe umeri. O singură șuviță cârlionțată e prinsă în spatele urechii drepte cu o agrafă cu diamante roz din minele bunicilor ei de la Corinin. Își lipește obrazul de al lui Alexei, îi șoptește la ureche să țină minte această noapte care marchează a treia sa aniversare, acest moment magic în care toți locuitorii orașului au ieșit în stradă ca să-i facă urări de bine. Și ea își va aminti această noapte drept noaptea în care a mers pentru prima oară la balet cu Avram, care i-a devenit mult mai drag decât și-ar fi închipuit vreodată. El e deja în sala de teatru de la Mariinski, a ajuns mai devreme alături de ceilalți artiști, miniștri, generali și oaspeți regali.

Olga, Tatiana, Maria și Anastasia sunt în cea de-a treia trăsură, făcând vesele cu mâna mulțimii care le aruncă în cale petale de trandafiri.

Se aud strigăte de „Otma! Otma!" – inițialele numelor marilor ducese –, care cresc în intensitate până se contopesc într-un singur răcnet de adorație. Dacă țareviciul Alexei Nikolaevici e viitorul Rusiei, marile ducese sunt inima și sufletul ei.

Familia imperială, Daria și marele duce Mihail Alexandrovici sunt conduși printr-o intrare separată, apoi pe o scară privată, până la loja țarului din stânga scenei, mare cât un apartament. Deasupra lojei imperiale, doi heruvimi sculptați se odihnesc pe arcade poleite, ca niște apărători ai familiei imperiale, pe lângă toate gărzile în uniformă și în civil.

Țarul și fratele său se așază de o parte și de alta a țarinei. Daria îi pune pe Anastasia și pe țarevici în dreapta, pe Olga, Tatiana și Maria în stânga.

– Stați bine, îngerașii mei? le întreabă pe fiecare, apoi o sărută pe Anastasia pe nas. Încearcă să nu adormi, draga mea!

– N-o las eu, răspunde Maria, ciupindu-și surioara de braț.

– Te spun lui tati, plânge Anastasia.

Daria scoate păpușa favorită a Anastasiei din poșeta plină cu tot felul de jucării pentru copii.

– Poftim, Anastasia! Micuța Lariska vrea să vadă și ea baletul.

Dirijorul își ridică bagheta. Orchestra începe să cânte o simfonie încântătoare, gravă, introspectivă. Sala se umple de muzică.

Cortina albastră, de mătase și catifea, se ridică.

Publicul oftează la unison.

Toată scena Teatrului Mariinski e scăldată în roșu.

Lumina reflectoarelor cade pe un singur bour în cușcă.

Balerinul e deghizat din cap până în picioare într-un costum vișiniu-închis.

Patru balerine, albe și diafane, pure ca norii verii la Petrograd, înconjoară bourul, îl mângâie, îl împung, îl ating, flirtează cu mișcări grațioase din brațe, balansându-se pe vârfuri, apropiindu-se de prada lor tot mai mult, făcând piruete în adagio, încet, copleșitor, ispititor, apoi rotindu-se în allegro, ușor, blând, rotund, la fel de aeriene și de grațioase ca lebedele de pe lacul artificial din parcul Alexandru.

Marea ducesă Tatiana îi șoptește Dariei la ureche că bourul pare să înoate într-o baltă de sânge. Daria încuviințează în semn că e de acord. E o scenă sinistră. Dar deocamdată ea savurează atenția lui Avram, care, de la locul lui de la mezanin, imediat sub loja regală, privește în sus la fiecare câteva clipe și vede binoclul Dariei îndreptat asupra lui, nu asupra scenei. În seara asta arată chiar mai chipeș ca de obicei, îmbrăcat într-un frac, cu părul lung dat pe spate și fără nelipsitele pete de vopsea.

Daria își coboară binoclul, își odihnește coatele pe balustradă și se apleacă ușor în față. Privirile li se întâlnesc. Ochii lui spun: „Te vreau." Ai ei răspund: „Și eu." „Mai târziu, diseară," spun ochii lui. „Da," răspund ai ei. Nici unul nu rostește vreun cuvânt.

Notele magice de flaut și clarinet se ridică, tremură ca niște îmbrățișări, melancolice preț de o clipă, apoi pline de ritm și de viață. Publicul se ridică în picioare:

– Bravo! Bravo!

Alexei s-a dat jos de pe scaun și s-a ridicat pe vârfuri, cu trupul său mic atârnând pe jumătate deasupra balustradei. Daria îl prinde de spatele fracului, îl ridică și îl ia în poală.

– Alioșa! șoptește ea, cu inima bătându-i cu putere. Era să cazi!

Anastasia, care vede că scaunul fratelui său e liber, se trage mai aproape de Daria, își odihnește capul plin de bucle șatene, cârlionțate, pe umărul ei și ațipește. Olga își privește părinții. Văzând că amândoi urmăresc baletul cu atenție, o ia de mână pe Daria. Maria și Tatiana, care nu mai sunt interesate de balet, încep să vorbească în șoaptă, întrebându-se dacă părinții lor o vor invita pe prima balerină la cină. Bunica lor e cea mai generoasă susținătoare a teatrului, iar bustul său e expus în holul principal.

Avram se simte jucăuș în seara asta. Aici bate ritmul pe încheietura mâinii, unde Daria adoră să-i numere bătăile pulsului, aici își desface larg brațele, de parcă ar chema-o să-i cadă în ele.

Marele duce Mihail se întinde s-o bată pe Daria pe umăr.

– Bensheimer pare mai interesat de tine decât de balet.

Daria își simte obrajii arzând. Ridică din sprâncene, de parcă nu înțelege exact ce vrea să spună marele duce. Se foiește pe scaun, strângându-l la piept pe Alexei.

Mihail îi face cu ochiul și spune, pe un ton vesel:

– Vrei să-l invităm pe Bensheimer în loja imperială?

– Dacă Alteța Sa dorește, răspunde Daria, făcându-i jucăușă cu ochiul.

Dirijorul își flutură bagheta, iar orchestra de o sută cincizeci de instrumente izbucnește într-un fortissimo atât de puternic, încât țareviciul o prinde pe Daria de braț cu mâna sa micuță. Aerul se umple de note furioase de trombon, tubă și corn. Trompetele și cimbalele izbucnesc în forță. Tobele și tamburinele bubuie. Un vuiet agresiv de război transformă sala într-un adevărat instrument acustic.

Bourul s-a trezit la viață! Piciorul lui drept se îndreaptă către una din dansatoare, ca o armă. Sare, sprinten, plin de viață, dansând prin aer de parcă ar vrea să taie totul în bucăți. Urmează un arabesc, apoi altul și altul, sărituri, piruete și lovituri furioase, totul într-o baie de lumină roșie.

Balerinele albe par să se unească într-un arabesc, atât de aproape una de alta că se contopesc cu totul. Dar apoi, brusc,

violent, se despart, dau sălbatic din picioare și pornesc într-un *en arrière*, se trag înapoi pe vârfuri, mai departe, tot mai departe de public, până se topesc în întuneric ca niște spectre albe.

Corzile gem liniștitor. Viorile, violele și violoncelele se roagă, imploră, încearcă să le cheme înapoi pe dansatoare.

Dar, când cortina cade și publicul se ridică aplaudând în picioare, bourul roșu e singurul care a rămas în mijlocul scenei.

Nouă ani mai târziu, Daria își va aminti că în această clipă a simțit pentru prima oară fiorii unei bănuieli, ca o sămânță care va înflori în cele din urmă într-o plantă urât mirositoare, imposibil de ignorat.

Capitolul 25

1911

Țarul își conduce fiul de șapte ani în Galeria Portretelor, care miroase a vopsea, a cerneală și a praf de piatră, care s-a așezat peste toate. De când a debutat, cu șase ani în urmă, salonul a devenit celebru în întreaga țară. Despre el se vorbește la Petrograd, Ekaterinburg și Moscova, artiștii sunt renumiți, iar țarina e admirată că sprijină artele. Astăzi, țarina suferă de sciatică și a rămas la pat, așa că țarul îndeplinește și responsabilitățile ei.

Daria îi urmează, la un pas în spate. Se crispează, apăsându-și stomacul cu mâna. A fost o zi dureroasă, una din acele zile care apar din senin. De când a pierdut copilul lui Avram în urmă cu cinci ani, uterul ei se răsucește și doare din când în când, refuză să se liniștească, amintindu-i iar și iar ce a pierdut. Iubirea lor, a ei și a lui Avram, a ajuns departe în ultimii șase ani, s-a adâncit și a crescut, a devenit mai înțeleaptă. Nu se mai întâlnesc în parc, din cauza contelui Trebla. Într-o seară, înnebunit de sifilis, contele a ieșit în parc, oprind pe oricine îi ieșea în cale, ținându-l în loc, povestind iar și iar cum Daria și Avram se întâlnesc în baia imperială, fac sex acolo, o murdăresc.

Trebla a fost trimis la infirmerie, legat de mâini și de picioare și injectat cu virusul malariei, ca să facă febră și să fie astfel vindecat de sifilis. Tratamentul i-a afectat și nervii și l-a lăsat paralizat de la talie în jos. Ofițerul responsabil de cuștile câinilor l-a concediat pe Trebla din postul de veterinar imperial, însă contelui i s-a permis să rămână la curte. Miniaturile soției sale sunt prea valoroase, în special pentru micul țarevici, care abia așteaptă să deschidă cutiile din lemn lăcuit pe care le primește de două ori pe an și să descopere încă un miracol pe care să-l adauge la colecție.

De când soțul ei a rămas la pat, Tamara a devenit din ce în ce mai retrasă, micșorându-se parcă. Și miniaturile ei se micșorează, atât de tare, că unele detalii au devenit invizibile pentru oricine afară de ea.

Acum, Tamara se ridică împreună cu ceilalți artiști, își abandonează micile instrumente – lupa, ciocănașul, pila, pensetele, foarfeca ascuțită –, își aranjează chipul și face o plecăciune adâncă.

Țarul trece de la un artist la altul, cu mâinile prinse la spate, oprindu-se să cerceteze îndeaproape progresul fiecăruia, încuviințând în semn de aprobare, surpriză sau indiferență. Părul de la tâmple i-a încărunțit parcă peste noapte. Cearcănele întunecate de sub ochi i s-au înmuiat în semn de resemnare. Pieptul său lat e dovada tuturor zilelor în care a fost nevoit să-și ducă fiul de șase ani în brațe.

Daria e atentă, cercetează cu privirea fiecare spațiu de lucru înainte ca țarul să ajungă acolo. În ton cu tendințele către extrema stângă din ultimii ani, și atmosfera politică din salon a început să se schimbe. Unii artiști, încurajați de tulburările din întreaga țară, nu-și mai ascund mesajele antimonarhiste din caricaturi și balete la fel de subtil ca înainte. Și-au dat jos măștile, iar acum încep să-și permită mai multe libertăți. Trebuie făcut ceva, înainte să devină prea radicali.

Dar țarina nici nu vrea să audă de așa ceva. Nu vrea să recunoască schimbarea. Alege să-i spună țarului că în Galeria Portretelor se produc lucrări de artă extraordinare: picturi, sculpturi, miniaturi, balete, caricaturi.

În Germania, Ivan a fost ridicat la rangul de cavaler și a primit titlul onorific de Ritter[1] pentru baletul său despre țar și kaizer. Nobilimea, uimită de picturile morbide ale lui Belkin, e dispusă să plătească sume exorbitante pentru operele sale. Caricaturile lui Dmitri Markovici expun incompetența primei și celei de-a doua Dume și se vând scump pe piața neagră. Cea mai populară caricatură a sa, *Duma furiei publice*, după numele sub care a rămas cunoscută prima ședință a instituției, îi înfățișează pe socialiștii moderați, social-democrați și revoluționarii sociali spânzurându-se unii pe alții cu propriile cravate, în timp ce țarul și țarina fac plajă pe iahtul imperial. Caricatura a fost cumpărată de nimeni altul decât ministrul de Finanțe, într-un gest evident, sfidător.

[1] Cavaler, rang nobiliar suprem (n.red.)

Daria i-a atras atenția țarului, dar acesta și-a ridicat bastonul și l-a îndreptat spre ea, de parcă ar fi vrut să-i dea de înțeles că e mult prea naivă să înțeleagă.

– Admir caricatura lui Markovici, a declarat apoi țarul. Îi arată pe membrii Dumei exact așa cum sunt. O adunătură de idioți!

Acum, deși Daria i-a avertizat din timp pe artiști că țarul îi va vizita personal, nu e încă sigură cum va decurge după-amiaza. Rosa coboară în grabă de pe schelă, ca să-i poată răspunde țarului la întrebări. Deschide gura ca să-l salute, dar praful de marmură din plămâni i-a afectat sănătatea atât de mult, că izbucnește într-o criză de tuse. Țarul își îndrumă repede fiul departe de pericol, către Ivan.

Ivan își încheie nasturii de la cămașă și se trage înapoi, cu capul plecat.

Daria îi aruncă o privire furioasă. Schițele sale, care înfățișează dansatori în diferite poziții, sunt atât de evidente, încât orice observator atent va recunoaște despre ce e vorba: războiul ruso-japonez din 1904, care s-a sfârșit cu o înfrângere usturătoare pentru Rusia.

– Impresionant, spune monarhul. Așa se face? Întâi schițezi mișcările baletului pe hârtie? Ritmul, sentimentele, felul în care vor prinde viață pe scenă?

– Fiecare artist își are stilul său propriu, Înălțimea Voastră, răspunde Ivan. Eu prefer să schițez întregul dans pe hârtie, apoi să-l transpun pe scenă. Cât despre cea de-a doua întrebare a Înălțimii Voastre, ritmul și sentimentele sunt adăugate în timpul repetițiilor.

Adevărul e că aceste schițe au fost create doar pentru țarină, iar Ivan le scoate din servietă și le expune doar când ea vine în vizită. Altfel, coregrafiile lui Ivan – concept, spațiu, vizualizare și așa mai departe – iau naștere strict în mintea sa. Astăzi a fost avertizat din timp de venirea țarului, așa că l-a îndepărtat pe balerinul care îl interpretează pe împăratul Meiji al Japoniei, apoi a expus schițele, cu câteva modificări, drept dovadă a progresului făcut.

Țarul încuviințează, bate ușor într-una din schițe cu vârful degetelor.

– Bravo! Așteptăm cu interes succesele dumitale.

Cu ochii plecați, Ivan Vasiliev stă drepți, iar postura lui respectuoasă e în contradicție flagrantă cu disprețul pe care îl poartă familiei Romanov. Datorită salonului, publicul nu mai crede că familiei imperiale nu-i pasă de arte. Și totuși, spre iritarea lui

Ivan, aceasta e abia a treia vizită a țarului în ultimii șase ani, iar expresia lui plictisită e o jignire.

Acum, că țarul a venit aici în persoană, Iosif, fotograful, nu vrea decât să-și ia aparatul și să-i surprindă firele albe din barbă, bărbia puternică, dinții neregulați, pe care țarul îi neglijează, urechile puțin prea mari, dovada inteligenței sale, ochii visători, gri-albăstrui, și, mai mult decât orice, forma capului, care îi e necesară pentru proiectul la care lucrează acum. Deși întreprinde cercetări migăloase de ani de zile, fotograful încă nu a reușit să dovedească faptul că nebunia nu se poate prezice după forma capului, așa cum susțin anumiți doctori care nu au nici ei pic de minte. Țarul se uită perplex la fotografiile răspândite pe masă, iar Iosif încearcă să-i explice proiectul său, să-i spună câte aziluri a vizitat, câți nebuni și câte nebune a fotografiat, câte comparații a întreprins între forma capului lor și a capului celor așa-zis normali. Dar țarul și-a pierdut interesul și se îndreaptă acum către Belkin.

Aici dă cu ochii de un tablou morbid – un sicriu închis cu o mulțime de cuie din bronz și șuruburi grele, ca și când ar ține înăuntru o bestie vie, periculoasă, și nu un cadavru cu barbă și păr lung.

În apropiere, fulgerul luminează un mormânt imens din care iese o mână scheletică, ținând în mână un decret.

– Alteța-Voastră, poate e mai bine să treceți mai departe, sugerează Daria, apropiindu-se. Țareviciul e prea tânăr ca să vadă un tablou atât de morbid.

Daria a recunoscut deja cadavrul din tablou – e Rasputin. Când numele lui a apărut în presă pentru prima oară acum câteva luni, criticându-i influența asupra Romanovilor, prima reacție a țarului a fost să-i pedepsească pe cei care se atingeau de familia imperială pentru că admiră un țăran simplu despre care se știe că aduce tot felul de femei în dormitorul său, căruia îi spune „Sfânta Sfintelor". Țarul și țarina îi dăruiesc în continuare haine elegante și daruri scumpe, îl primesc la palat, îi permit să-și petreacă vremea alături de marile ducese chiar și târziu în noapte, după ce ele s-au schimbat de culcare. Guvernanta celor patru surori a sugerat ca Rasputin să nu mai aibă voie să intre în camerele lor, dar, furioasă, țarina a concediat-o. În ultima vreme însă, din cauza presiunilor tot mai mari, țarul s-a văzut nevoit

să-l alunge pe Rasputin de la curte, pentru o vreme. Iar decretul din tablou e cel semnat de țar sub influența lui Rasputin, prin care controversatul Vladimir Karlovici Sabler a fost numit ministru al Bisericii.

Țarul se lovește cu bastonul pe cizma de piele.

– Da, haide să mergem, fiule! Tabloul domnului Bensheimer pare mai vesel.

Țarul se oprește în fața portretului lui Avram, care o înfățișează pe Daria. Chipul ei acoperă întreaga pânză.

E o adevărată minune a creației, se gândește țarul. E uimitor cum artistul a reușit să surprindă fiecare excentricitate a modelului său, privirea plină de emoție, curiozitatea care se ascunde în spatele genelor ei lungi. Deși are talent și pictează portrete superbe, care ar putea fi adăugiri de valoare la colecția imperială, Bensheimer e, din păcate, evreu, iar prezența lui e o pată pe onoarea curții. Dar soția sa nici nu vrea să audă dacă i se spune că Bensheimer ar trebui alungat. Asta ar aduce ghinion, crede ea. A devenit dependentă de portretul țareviciului în brațele Fecioarei. Îi e peste măsură de drag, ca un talisman de care depinde sănătatea fiului lor.

Avram rămâne lângă șevalet în tăcere. Portretul său vorbește de la sine. Chipul desenat e de o senzualitate debordantă, cu buzele mari, obrajii purpurii și privirea visătoare. Pictorul o privește pe Daria, cercetându-i chipul cu o privire plină de iubire. Expresia ei e vag îngrijorată.

Țarul se întoarce cu spatele la Bensheimer:

– Haide, fiule, hai să o vizităm pe artista noastră preferată! Să vedem ce daruri are pentru noi de data asta. Ce mici secrete. Ce mai faci, Tamara Șeremetieva? o întreabă țarul pe miniaturistă. La ce lucrezi astăzi?

Tamara zâmbește și acoperă ceva cu mâna. Deși se află la curte de ani de zile, nu s-a obișnuit niciodată cu admirația imperială. Răspunde pe un ton blând:

– Dați-mi palma, vă rog, Alteță!

Țarul își ridică ambele palme, iar miniaturista îi pune într-una o lupă, iar în cealaltă un sâmbure de piersică. Țarul ridică lupa la ochi și o apropie de sâmbure. Suspinul lui puternic se aude în toată galeria.

Tamara a sculptat întregul palat Alexandru în sâmburele de piersică, toate cele două sute de camere. Saloanele muzicale, sălile de clasă, camerele de joacă, tunelul care duce de la palat la bucătărie, Budoarul Violet al țarinei, biroul țarului, Galeria Portretelor, sala de audiențe și cinematograful privat al țareviciului. De parcă toate acestea n-ar fi fost de ajuns pentru un biet sâmbure de piersică, a adăugat și parcul cu toate plantele și păsările sale, și insula al cărei pod poate fi ridicat. Toate au fost sculptate cu cea mai mare precizie. Țarul e captivat. Ce instrumente precise, ce mâini dibace, ce privire ascuțită, ce răbdare nesfârșită! Va avea nevoie de zile întregi pentru a distinge toate colțurile palatului său, reprezentat aici cu atâta măiestrie.

– Puteți ține întreaga curte în palme, Înălțimea Voastră, murmură miniaturista.

– Câtă măiestrie! exclamă țarul. Impresionant!

– Iar pentru dumneavoastră, Alteță, o mașină la fel cu a tatălui dumneavoastră.

Tamara lasă în palmele făcute căuș ale țareviciului o miniatură a mașinii țarului, un Delaunay-Belleville Landau. Copilul scoate un strigăt de bucurie. Se ridică pe vârfuri și o sărută pe obraz. Ridică jucăria în miniatură, cioplită dintr-o bucată de rubin prețios, într-un milion de nuanțe de roșu, care strălucește sub lumina candelabrului. Răsucește volanul cu un deget, vede că toate patru roți se învârt pe bețigașe de aur, studiază mecanismele infime, dă la o parte acoperișul rabatabil și își vede părinții așezați în spate. Șoferul stă la locul lui, și toate detaliile au fost sculptate cu cea mai mare precizie, inclusiv barba tunsă atent a țarului și cerceii cu perle ai țarinei. Toate au nuanțe diferite de roșu, au fost sculptate din inima pietrei. Țareviciul râde, o sărută încă o dată pe Tamara:

– Mulțumesc, Tamara, mulțumesc foarte mult.

Țarul îl ia de mână pe fiul său, și se îndreaptă împreună spre ieșire.

Duce în mână un cadou pe care soția sa îl va aprecia mai mult decât oul Fabergé din ceramică neagră și sidef în nuanța opalului pe care el i l-a dăruit de ziua ei.

În palmele sale împreunate, țareviciul duce o jucărie prețioasă de care se va bucura ani întregi, până când valurile istoriei îl vor obliga să se despartă de ea.

Capitolul 26

1911

Daria ia o pietricică și o aruncă în adâncurile Mării Negre, care nu e neagră, ci albastră ca raiul. Iubește Crimeea, cu pinii și arborii ei de sequoia, cu viile care dau cel mai dulce muscat și cea mai puternică șampanie, cu arbuștii cățărători de trandafir și lavandă, cu livezile de piersici, cireși și migdali și dealurile care opresc vânturile reci din nord și apără populația chipeșilor tătari.

Familia imperială a venit aici cu alaiul său pentru inaugurarea noului palat Livadia. Spre nespusa ei mulțumire, Daria a reușit să convingă cuplul imperial să-l aducă pe țarevici, și, în grija ei, Alexei arată mai sănătos ca niciodată. Și țarina pare mai puternică și mai fericită. Iar Avram, care a fost invitat alături de ceilalți artiști, se bucură de succesul colecției sale de portrete, o serie de nuduri primitive ale unui singur model. Daria!

Singurul nor de pe cerul senin din sufletul ei e Grigori Rasputin, a cărui umbră se apropie de ea atunci când se plimbă pe malul mării, târându-se pe pământ plată și sinistră. Rasputin a fost rechemat la curte de țarină și e în toane bune.

Într-una din călătoriile recente alături de părinții săi, țareviciul s-a lovit de cadă și și-a făcut o vânătaie. Sângerarea a fost groaznică. Țarina nu s-a mișcat de lângă fiul său timp de zece zile. Doctorii s-au recunoscut învinși. A fost pregătit chiar un anunț care să spună că moștenitorul la tron a murit. Disperată, țarina i-a trimis o telegramă lui Rasputin.

„Dumnezeu ți-a văzut lacrimile," i-a răspuns Rasputin, tot printr-o telegramă. „Micuțul nu va muri." În câteva ore, sângerarea s-a oprit. Încă o dată, Rasputin i-a salvat viața micului țarevici. Nici un ministru, oricât de influent, nici o guvernantă a marilor

ducese, nici un membru al familiei imperiale nu mai îndrăznește să-l critice.

Brusc, Daria vede ceva plutind pe valuri în sus și în jos, ca un dop gigantic. Își pune mâna pavăză la ochi, apărându-se de razele soarelui, și-i mijește ca să vadă mai bine. E un animal, își spune ea, mergând înainte. Nisipul cald i se scurge printre degetele de la picioare, dar privirea îi e fixată asupra creaturii din apele mării, care șuieră înspumată ca bluzele din dantelă de Chantilly ale țarinei.

Daria încetinește, se apropie de marginea apei. Trupul cocoșat al lui Rasputin e atât de aproape, că fusta ei va mirosi a măgar de-acum înainte. Marea a adus pe plajă un obiect argintiu, oval, de mărimea valizei de călătorie a țarului. Obiectul strălucește în lumina soarelui de parcă ar avea o viață proprie. În pielea fosilizată sunt înfipte scoici și ciocuri întărite de caracatiță. Materialul seamănă cu o piatră ponce sau cu un soi de burete, iar parfumul pe care îl emană are un iz de mare, tutun și piele, o mireasmă seducătoare care se ridică și o îmbrățișează ca o matcă.

„Ai mare grijă de ea!" spune Arheea. „A făcut o călătorie lungă și grea. A trecut prin mări și oceane, a îndurat decenii întregi în adâncul apelor și sub lumina fierbinte a soarelui ca să ajungă la tine. E o ambră cenușie valoroasă, Daria Borisovna. Și e a ta!"

Daria uită de valurile cadențate și de nisipul cald și cade în genunchi. Își lipește fruntea de suprafața untoasă într-un gest impulsiv, ca un călător prin deșert care cere apă.

E purtată într-un alt loc – o regină care își învață discipolii cum să ardă ambra cenușie ca să purifice aerul și să vindece gândurile malefice, cum să fiarbă vinul pentru a se bucura de viață lungă, cum să frece rănile ca să oprească sângerarea, cum să folosească hașișul pentru a stăvili durerea, cum să facă ceaiuri pentru vigoare sexuală sau să ia parte la ritualuri de fertilitate pentru a ajuta femeile sterpe să devină rodnice.

– Ambra cenușie e un excelent conducător, se aude vocea lui Rasputin de deasupra.

De data asta, Daria e ușurată că Rasputin e atât de aproape, de parcă ar fi pe cale să pornească într-o călătorie împreună.

– Am fost într-un loc ciudat, spune ea, frecându-și tâmplele.

Rasputin o privește cald, de parcă ar vrea să o încurajeze, să-i spună că e în siguranță alături de el.

– Nu știu unde. Eram altcineva, cred.

– Vino cu mine. Vrei? Vom merge împreună.

– Ambra cenușie e a mea, repetă Daria cuvintele Arheei. N-o las aici.

Încet, cu grijă, Daria întinde o mână tremurândă și rupe o mică bucată.

La șase ani de la noaptea în care și-a pierdut copilul, Daria își deschide colierul și umple din nou oul-bijuterie.

Rasputin studiază cu grijă bucata de ambră cenușie, o ridică puțin din toate părțile. E grea, dar și el e un bărbat puternic. Își strecoară brațele sub ea și o saltă de parcă ar purta în brațe o femeie. O urmează pe Daria către palatul Livadia, cu turnurile sale în stil florentin și cele 116 camere, pe lângă poarta aurită din marmură strălucitoare de Cararra, veranda italiană cu coloanele de calcar și balcoanele închise în care țarina își bea ceaiul de după-amiază, pe lângă camerele interioare decorate cu stuf și sculpturi din lemn, până în apartamentele Dariei, în dormitorul ei, unde îi lasă ambra cenușie pe pat.

Apoi, fără să-i treacă prin cap că face un lucru straniu, Daria respiră adânc și se întinde lângă ambra cenușie, îi inspiră parfumul de mosc, pământ dulce și mușchi de pădure. E în siguranță, mai în siguranță decât s-a simțit de multă vreme, uterul ei s-a liniștit de parcă s-a iertat, în sfârșit, ea pe sine însăși, de parcă Avram și fiul ei au iertat-o, de parcă până și bourii au iertat-o.

De afară se aud zumzet de albine, clinchet de foarfecă, voci de grădinari care se ceartă. Arborii sunt încărcați de fructe, cireșe și piersici coapte care umplu aerul de mirosuri dulci.

Vocea lui Rasputin pătrunde în mintea Dariei, îi îngreunează pleoapele și o adâncește într-un somn inconștient care o duce departe, într-un ținut cu nisip de culoarea caramelului și ceruri limpezi, unde soarele și stelele strălucesc în armonie. Aerul e încărcat de parfumuri de melasă și curmale, iar frunzele late ale palmierilor flutură în bătaia vântului.

Rasputin o privește pe Daria cu o intensitate pe care ea nu i-ar permite-o dacă ar fi trează. Îi cercetează conturile delicate ale chipului, vena care îi pulsează la tâmple, buzele întredeschise, de parcă i-ar accepta sărutul. Bărbatul acesta care nu știe ce e frica e îngrozit văzând-o pe femeia în stare să-l vlăguiască de dorință. Se apropie de pat și întinde o mână rece ca să-i mângâie sânii.

Își trage mâna înapoi, o privește plin de curiozitate pe Daria, apoi coboară ca s-o sărute, s-o frământe cu buzele.

Daria oftează lung.

Rasputin se trage înapoi de parcă Daria s-a transformat brusc într-o zeiță care îl poate ucide pe loc. Își trage un scaun. Se dă îndărăt, departe de patul pe care e întinsă Daria. Femeia aceasta misterioasă va trăi să vadă lumea schimbându-se cu totul, va auzi clopotele bătând la înmormântările a milioane de suflete, va vedea cum fratele se întoarce împotriva fratelui și oceanele se umplu de lacrimi.

Rasputin își șterge sudoarea de pe frunte cu dosul palmei.

– Daria Borisovna Spiridova, cine ești?

– Eu sunt Atalia, trădătoarea, răspunde ea, cu o voce pe care Rasputin nu i-o mai recunoaște.

Capitolul 27

842-830 î.e.n.

Eu sunt Atalia Omrida, fiica lui Omri, regina din Iudeea. Sunt îmbrăcată în haine de mătase și brocart, port o cunună de argint și o diademă de opal pe frunte. Conduc o procesiune pe coridoarele palatului meu. Sclavii mei îmi flutură evantaie din pene de păun deasupra capului, bărbați și femei îmi fac plecăciuni la fiecare colț.

„O gură de apă de trandafiri, regina mea."

„Puțină ambră cenușie, poate."

Sunt cea mai iubită dintre cele patruzeci de soții ale regelui Ioram și mi se mai spune și Regina de Opal. Negustorii scotocesc toate cele patru continente ca să-mi aducă pietre transparente de opal, cel mai rar soi de opal. Atât de pur că îmi arată viitorul în adâncurile lui. Cei care nu știu despre ce vorbesc spun că opalul aduce ghinion. Prostii! Opalul simbolizează și binele, și răul, e la fel ca viața, la fel ca nașterea și moartea.

Măscăriciul meu cu păr roșcat țopăie ici și colo, în jurul picioarelor mele încălțate în sandale, printre coloanele de piatră. Ochii lui ca de broască i se rotesc pe chipul osos, flutură din brațele lui scurte ca niște aripi și picioarele lui ca niște copite se cațără pe șoldurile grase ale lui Sari propulsate parcă de o forță magică, apoi pe pieptul lui fără păr, pe umeri, și, în sfârșit, măscăriciul ajunge pe capul bietului eunuc.

Râd din toată inima. Și ceilalți râd cu mine. Servitorii mei încearcă să-mi aline tristețea. Soțul meu, Ioram din Iudeea, ginerele casei Omri, a plecat la război. Au trecut mai multe anotimpuri, iar acum a venit primăvara. Vasele de pe acoperișuri sunt pline de apă de ploaie. Drumurile și șanțurile sunt uscate,

nu mai poartă boli mortale. Văile și crevasele sunt încărcate de flori sălbatice, palmierii de deșert au rodit curmale, dar eu încă nu știu nimic de dragul meu rege, *melekh Israel*[1].

– Regina mea, te rog, odihnește-te, e prea cald astăzi! Povestește-ne de ambra cenușie! E timpul să ne spui secretele ei.

Sari, eunucul și confidentul meu, gâfâie din greu, nu e în stare să țină pasul cu mine.

Îi privesc capul pistruiat și chel și mi-e milă de el. La un moment dat a visat, probabil, că va avea o soție, copii.

– O să ne odihnim, Sari. Poftim, mestecă niște ambră cenușie ca să-ți întărești inima!

Au trecut mulți ani, dar eu mi-am păstrat cuvântul dat negustorului de mirodenii că voi păstra secretul ambrei cenușii doar pentru mine. Însă nu mai pot suporta singurătatea, așa că deschid gura și spun ce n-ar trebui:

– Un negustor bătrân de mirodenii cu patru degete la o mână și un sac în spate a străbătut mări și țări pe jos, pe cal, cu barca și pe cămilă ca să mă găsească pe mine, Atalia Omrida, stăpâna alchimiei. Era înalt. Avea o față chipeșă, bronzată, cu riduri pline de înțelepciune. Părul lui argintiu era împletit cu multe panglici. M-a întrebat dacă știu cum să extrag secretul tinereții din ambra cenușie, apoi și-a deschis sacul și mi-a arătat o felie de rai inflamabilă și moale ca ceara. Mirosea a iubire și a viață. A moarte și reînnoire. Trebuia să o am.

Am negociat. „Uită-te la colierul meu de opal", i-am spus negustorului de mirodenii. „E din soiul cel mai rar. Are o culoare vie, aurie, dar e limpede și pur ca aerul și apa. Ți-l voi dărui pentru jumătate din ambra ta cenușie. Și te voi învăța cum să-ți păstrezi tinerețea. Nu cu ajutorul ambrei cenușii. Nu știu să o folosesc încă. Dar te voi învăța să cauți în inima acestui opal pur și să cunoști misterele universului."

Negustorul și-a pus mâna cu cele patru degete pe umărul meu. „Accept. Iar în schimb, tu trebuie să-mi promiți că-ți va fi dragă ambra cenușie. Nu-i vei împărtăși secretele. Puterea ei trece dincolo de orice ți-ai putea închipui. Folosește-o inteligent! Dar să n-o folosești niciodată, niciodată, pentru a..."

[1] Titlu purtat de regii din Antichitate ai regatului Israel (n.red.)

De afară izbucnesc vâjâiala unei furtuni stârnite din senin, apoi plânsete groaznice.

Un fulger dă la iveală două siluete pe fundalul portalului în formă de dom. Luminați slab de două torțe, mesagerii regelui ies încet din umbră, cu arcurile și săgețile ostenite, cu ochii înroșiți de nesomn, cu picioarele pline de vânătăi după o călătorie lungă.

– Regele nostru e mort, regina mea! A fost ucis de Iehu, generalul său.

– O revoltă!

– O răscoală sângeroasă împotriva casei lui David.

– Regele Ioram din Iudeea e mort!

Fac un semn cu palma deschisă și poruncesc alaiului meu să rămână deoparte. Cu cealaltă mână îmi apăs pieptul ca să-mi închid tristețea în el.

– Unde e fiul meu? îi întreb pe mesageri. S-a întors de la război?

Ascult, ținându-mi pieptul, ținându-mi bucățile inimii la un loc. Fiul meu, Ohozia, a murit și el. Generalul Iehu a provocat o revoltă. Mi-a ucis soțul. Mi-a ucis fiul. Patruzeci și doi de prinți omrizi au fost uciși, de asemenea. Doar cinci au fost cruțați. Și eu sunt în pericol, mi se spune, Iehu vrea să-i distrugă pe toți omrizii.

– Unde sunt nepotul meu și cumnata mea? întreb. Ei sunt bine?

– Da, ei au fost cruțați. Dar trebuie să faci ceva, regina mea. Prinții care au rămas în viață nu merită tronul. Nepotul tău e doar un copil. Supraviețuirea monarhiei depinde de tine.

Sari îmi duce un vas cu ambră cenușie la nas. Îl împing deoparte.

– Vreau să fiu singură cu Dumnezeul meu, îi spun. Nu mă urma!

Sari îmi bagă vasul în buzunar.

Merg singură pe coridoarele de piatră și marmură, unde camerele se deschid în alte camere, în lumi interioare de ambiție și dezamăgire. Ies din palat, cobor treptele de piatră. Rafalele de vânt îmi suflă nisip în ochi. Simt în plămâni duhoarea acră de trupuri și urină. Deasupra mea se aprind stelele în doliu. Tarantulele ies din pământ, iar vulturii țipă în vânt. Trec printre măslini și palmieri, intru în deșert, mă îndrept spre muntele Efraim, spre templul dintre Rama și Betel. Mă adăpostesc sub Eț Rimon,

pomul milei de lângă intrarea în templu. Îmi ascund fața în mâini și plâng: „De ce, Adonai? Ce-ai făcut?“

Vântul poartă mirosul acru de curmale putrede și sunetul conversațiilor din sanctuar. Înaltul Preot, Iehoiada, a venit probabil cu soția sa ca să pregătească templul pentru o zi de doliu. Mă ridic în picioare, îmi îndrept spatele, răsucesc clanța și deschid ușa dindărăt. În aer plutește parfum de ofrande și de Ner Tamid, torța luminii eterne. Traversez coridorul îngust, despărțit de sanctuarul principal printr-o pânză brodată, și trag pânza la o parte. În lumina difuză care se strecoară prin domul de deasupra văd mai mulți bărbați așezați în cerc. Poartă robe de culoarea deșertului și le văd chipurile hâde – o bărbie pătrățoasă, un zâmbet de imbecil, un nas rupt, o gură schimonosită, debitând obscenități.

De ce au venit aici ultimii cinci prinți din casa lui David, fiii regelui Ioram cu alte soții, frați vitregi ai fiului meu ucis?

S-au strâns în jurul altarului *bimah*, unde sunt răspândite obiecte sacre – cutii cu mirodenii *havdalah*, vase cu miere Roș Hașana, brâul Înaltului Preot, sfeșnicele poleite. Capetele li se apropie, pe degete au inele din aur și de argint, iar murmurele lor obraznice se aud în tot sanctuarul.

Se apropie și desfac cufărul sfânt. Scot un exemplar din Tora, care a fost apărat de vitregiile naturii preț de decenii, aici, unde nimeni din afară nu are voie să intre.

Cum îndrăznesc să scoată Tora? Aceasta e datoria sacră a Înaltului Preot!

De ce sărută pânza brodată care acoperă cartea sfântă, de ce sărută armura încrustată cu bijuterii care atârnă deasupra ei, de ce descuie copertele ca să ajungă la pergamentul sfânt dinăuntru? De ce scot panglica cu care e legat pergamentul, apoi se roagă cu ochii închiși și cu fruntile lipite de pergament? Aud un cuvânt aici, unul dincolo, o propoziție frântă, și, în cele din urmă, în mintea mea se cristalizează o serie de replici. „Primește-ne, Adonai… Gloria lui Israel… în mâinile noastre… Regele Ioram al Iudeii e mort. Celălalt fiu al său… Suntem servitorii Tăi… dă-ne voie să slujim ținutul Tău.“

Gura mea se umple de un gust amar de cenușă. Trădare! Prinții plănuiesc să-i fure nepotului meu titlul de rege al Iudeii care i se cuvine de drept.

Mă îndepărtez de pânză și pornesc pe coridorul îngust, înapoi spre treptele care conduc la o terasă deschisă din spatele luminii eterne. Pășesc pe terasă și mă întind spre torța eternă.

O iau în mâini și o arunc spre trădători. O arunc cu toată puterea furiei mele.

Ei privesc în jur. Li se pare că a fost un accident, calcă flacăra anemică în picioare, încearcă s-o stingă.

Scot vasul cu ambră cenușie din buzunar și îl privesc neliniștită. Are textura untului, e uleios și plin de posibilități. Îmi amintesc de negustorul de mirodenii, de promisiunea pe care m-a pus să i-o fac. Închid ochii și-l arunc înspre ei. Vasul se sparge. Bucățile de sticlă se înfig în carnea oamenilor. Ambra cenușie înflorește ca un trandafir uimitor, se deschide în sute de petale arzătoare care prind viață în explozii capricioase, ce se înalță să lingă tavanul, pereții, ușile și ferestrele.

Uimiți, bărbații caută frenetic o cale de ieșire, dar flăcările se răspândesc și îi înconjoară ca lava topită, arzând păr și pânză, topind piele, carne și oase.

Traversez coridorul și ies pe drumul prăfuit. Nu-mi pasă de insectele otrăvitoare de pe jos, de zvâcnetul pe care îl simt în tâmple, de țipetele vulturilor de deasupra. Focul izbucnește în spatele meu, îmi luminează calea. În față e o insulă de palmieri. Mai jos se deschide drumul cailor către grajduri. Mă opresc o clipă, mă uit în urmă: scândurile de lemn se prăbușesc. Deasupra mea plutesc pânze aprinse și pergamente fumegânde.

Acoperișul templului se prăbușește cu un zgomot infernal.

Inima mea e cuprinsă de remușcări. Luna mi-a întors spatele. Mi-e frig. Cad în genunchi, îmi iau capul în mâini și Îl chem pe Dumnezeu: „Adonai! Ce-am făcut? Ți-am ars cartea sfântă, cuvintele Tale sfinte. Iartă-mi păcatele!"

Privesc înainte, privesc și nu-mi vine să cred. Mă străduiesc să înțeleg de ce peisajul dinaintea mea s-a schimbat.

Crengile copacului milei sunt goale de frunze. Sunt cuprinse de flăcări. Nu! Nu e un foc care să ardă, ci o strălucire frumoasă care nu pare să-l mistuie. Apoi… ce văd? Litere sfinte care se desprind din fragmentele de pergament. Litere care flutură deasupra mea ca niște fluturi luminoși, ca niște mici binecuvântări. Coboară. Aterizează pe frunze și pe crengi, pe rădăcini și vlăstare, se mișcă încontinuu, îmbracă întregul copac în litere sfinte.

Deasupra mea, pe pânza cerului nopții, apare un curcubeu din care curg lacrimi mari, stingând focul. Iar în mijlocul ruinelor fumegânde, pline de cenușă și de regret, copacul milei, paznicul Torei, strălucește ca o bijuterie.

Îmi iau colierul în mâini și privesc în inima transparentă a opalului, căutând imaginea miracolului care tocmai s-a petrecut. Îmi văd în schimb propriul chip. Chipul unei trădătoare. Am ars casa Domnului. I-am ucis pe fiii regelui. Am stârnit evenimente care vor păta Iudeea pentru totdeauna. Îmi ridic chipul spre ceruri și jur că voi face tot posibilul ca linia lui David să nu se stingă. Vocea mea răgușită frânge inimile îngerilor, cheamă un torent de stele.

Mă întorc înapoi la palat. E timpul să fac o baie. Să mă schimb în hainele regale. Să anunț moartea regelui nostru. Să-mi anunț domnia. Să mă arăt în fața poporului meu.

Sari mă ajută să intru în cada de pe acoperiș. O lună palidă, ca un spectru, plutește în spatele fumului care o învăluie ca un giulgiu. Duhoarea de lemn ars, pergamente și trădare dăinuie deasupra regatului. El îmi scoate hainele pătate cu suc de rodie, găurite de scânteile aprinse, din care emană mirosul acru al păcatului.

Ținem *shiva* șapte zile și șapte nopți în casa lui Ioram. Nepotul meu de un an, Ioaș, și cumnata mea Țibia sunt alături de mine. Poporul meu se bate cu pumnul în piept și se clatină pe călcâie, recitând *kadish*-ul de doliu.

În cea de-a opta zi, Țibia și Ioaș își iau rămas-bun de la mine, cu ochii în lacrimi. Îi ciufulesc nepotului părul cârlionțat.

– Vei deveni rege într-o bună zi, Ioaș al meu. Și va fi datoria ta sfântă să păzești sămânța regală.

În săptămâna următoare trimit un mesager care să-i invite pe nepotul și cumnata mea să vină la palat și să locuiască împreună cu mine. Îl vom crește pe Ioaș așa cum i se cuvine unui rege al Israelului. Îl vom crește cu o mână fermă și o inimă blândă.

Casa lor e liniștită, toate lucrurile sunt la locul lor, îmi spune mesagerul când se întoarce. Nu se vede nici un semn de luptă.

Dar cei doi au dispărut.

Așa se face că, grație ajutorului unui rodiu al milei, al eunucului meu loial și al unei armate credincioase regelui ucis, domnesc șase ani peste un ținut care și-a pierdut moștenitorul.

Prima iarnă vine cu ploi torențiale, iar primăvara care îi urmează e cenușie. Soarele se ivește din spatele norilor de culoarea fumului, străduindu-se să curețe pământul de duhoarea focurilor, să ofere vieților noastre un fel de normalitate. Chem pietrari din toate colțurile Israelului ca să reconstruiască templul pe ruinele celui ars.

Cu crengile plecate sub greutatea celor 304 805 de litere din cartea sfântă, arborele milei urmărește construcția acestui edificiu magnific.

În cea de a treia primăvară, două vlăstare răsar de o parte și de alta a copacului, împodobind intrarea principală a templului reconstruit cu trei *rimonim* ai milei în loc de unul singur.

În ajunul sărbătorii Roș Hașana, cu torțe parfumate aprinse peste tot și aerul încărcat de miros de ambră și mir, o suită mă urmează la templu pentru a sărbători începutul celui de-al șaptelea an al domniei mele.

Un mesager suflă în cornul de berbec sub rodii. Sunetul lui se aude peste întreg deșertul, în toate casele din regatul meu, vestind un nou an de pace și prosperitate.

Cornurile călăreților îmi anunță sosirea. Soldații mei, miniștrii și sfetnicii mă urmează în sanctuar. Aerul e întunecos, tăcut, nu se vede nici un semn de ceremonie. Flăcările lumânărilor ard fără să tremure. Sub picioarele noastre sunt ghemotoace de praf, iar crengile uscate lovesc pereții. Lumina eternă e singura care descrie o potecă solitară prin beznă. Se stârnește o pală de vânt care pătrunde printr-o fereastră deschisă, suflându-mi nisip în ochi.

De ce? De ce templul e atât de dezolant într-o zi de sărbătoare? De ce e amenințat? De ce Sari tremură ca o coroană de palmier și aleargă din loc în loc ca un cocoș sacrificat?

Brusc, în sanctuar prind viață sute de umbre mișcătoare. O procesiune de chipuri fără trupuri – bărbați, femei și copii – își face apariția la fiecare ușă.

Dintr-un colț întunecat iese marele preot, Iehoiada, urmat de locțiitori și de călăreții din armată. Revoltă! Soldații mei, comandați de preot, iau poziție de luptă în jurul meu, regina lor.

Văd în sfârșit scheletul conspirației care mi-a scăpat timp de șase ani de zile. Mi-am pus oamenii să caute peste tot în speranța că-l vor captura pe generalul Iehu, dar în tot acest timp marele preot uneltea împotriva mea împreună cu propria-mi armată.

Ochii lor se îndreaptă către portalul de vest, unde se produce agitație. Mă întorc și eu. Dragostea vieții mele, nepotul meu de șapte ani, Ioaș, cu pielea de culoarea migdalelor, cu buclele lucioase și ochii căprui și inocenți, stă în prag.

Îmi deschid larg brațele și strig:

– Nepotul meu!

Vocea marelui preot răsună din pereți de piatră:

– Atalia, ai păcătuit! Ai ars Casa lui Dumnezeu. I-ai ucis pe prinții noștri israeliți. Istoria te va cunoaște ca fiică a Izabelei. Te va numi „Cealaltă". Dar încercarea ta de a distruge casa regală a dat greș. L-am salvat pe Ioaș din ghearele tale și l-am crescut în secret.

Soția marelui preot cea cu nasul turtit apare din umbră și înconjoară cu brațul umerii nepotului meu. Ușurarea din ochii lui mă condamnă mai mult decât cuvintele marelui preot.

Locțiitorii și infanteriștii se apropie grăbiți, ridică armele. Un batalion de soldați înconjoară sanctuarul. Nepotul meu urcă treptele până la altar cu o precizie exersată, care prevestește că regele drept va fi încoronat în sfârșit. Se așază pe un tron cioplit dintr-o singură bucată de cedru galben, cu spătarul înalt decorat cu o menoră și cu o cunună și stemă.

Marele preot deschide ușile dulăpiorului de lângă portalul de est și scoate două obiecte.

– Fiți martori la acest miracol. Sulița și săgețile regelui David nu au ars!

Dar nu îi oferă sulița și săgețile nepotului meu și nici nu așază coroana pe creștetul copilului, ci își ridică vocea în templu și se autointitulează regent.

– Duceți-o pe această femeie malefică afară, la coloane! comandă el. Nu are voie să moară în templul lui Iahve. Dacă cineva încearcă s-o salveze, ucideți-l cu sabia!

Sunt târâtă prin intrarea pentru cai. Ornamentele de opal îmi sunt scoase cu forța. Sunt apoi legată de un stâlp care poartă mirosul de fum și cenușă vechi de atâția ani.

La fel ca în noaptea incendiului de acum șase ani, picături mari de ploaie îmi cad pe creștet, și pe cerul înstelat al nopții apare un curcubeu.

Închid ochii și recit *Shema Israel*, mă rog cu ultima mea suflare să fiu iertată.

Vârful unei săgeți îmi străpunge ochiul stâng.

Sufletul meu se ridică pe aripile strălucitoare ale focului, pornește într-o călătorie spre un alt loc.

Grigori Rasputin dă târcoale patului pe care Daria și ambra cenușie sunt întinse ca doi iubiți. Se mișcă în tăcere, o pândește ca o bestie în călduri. A venit timpul s-o trezească din transa ei. Dinspre bucătărie se simte miros de mentă și castraveți cruzi, de miel fript și gâscă, de fazan în smântână proaspătă și ciuperci prăjite în unt. În bucătăriile imperiale se prepară cina.

Rasputin scoate o batistă murdară din buzunarul hainei și-și șterge fața. Până la urmă tot a avut dreptate. Această femeie ascunde mai multe secrete decât și-ar fi închipuit. Când a văzut-o pentru prima oară în casa de licitații acum șase ani, pornită să cumpere *Leacul*, ținuta ei regală, ochiul de opal și chipul biblic i-au spus imediat că are de-a face cu o femeie exotică. Dar nu s-a așteptat să călătorească atât de departe în timp, cu mai mult de opt sute de ani înaintea anului Domnului, înapoi în Iudeea, ca să descopere magia ambrei și a opalelor.

Se apropie, se oprește deasupra Dariei, își liniștește respirația, și pieptul nu i se mai zbate. Adormită, mirosind a frunze proaspete, Daria pare accesibilă. Rasputin își scoate un briceag cu lamă extensibilă din buzunarul hainei. Îl deschide, îl trece printre degetul mare și arătător, și-l freacă de buze, îl studiază în lumina candelabrului, unde metalul strălucește ademenitor. Se apleacă, se întinde și împunge ambra cenușie cu lama. În mod neașteptat, nu întâlnește aproape nici o rezistență. Răsucește cuțitul în toate direcțiile, scrâșnește din dinți, iar bicepsul i se încordează încercând să taie o bucată. Însă lama a fost prinsă în fălcile invizibile dinăuntru, iar mânerul de os iese în afară ca o insultă. Rasputin se apleacă asupra mânerului, îl manevrează cu toată puterea, răsucind și trăgând. Sudoarea îi picură de pe față. Se aude un clic ascuțit, metalic, și Rasputin cade pe spate, cu mânerul rupt în mână.

Daria deschide ochii. Văzându-l pe Rasputin lângă ea, sare imediat în capul oaselor.

– Ah! Ce am făcut? Am ucis prinții! Am dat foc templului! Am ars cartea sfântă!

Rasputin lasă mânerul cuțitului să-i cadă în buzunar, își pocnește încheieturile umflate, își dă la o parte părul transpirat de pe frunte. Tușește ca să-i revină vocea.

– Daria Borisovna! Fii vigilentă! Trebuie să îndrepți greșelile din viața ta anterioară. Să știi că nu-ți va fi ușor de-acum înainte. Vei trece prin mulți ani de haos, așa cum n-ai mai cunoscut niciodată. Vei suferi tragedii care te vor face să-ți dorești să mori. Vei trăi peste o sută de ani. Abia atunci ți se vor deschide drumuri. Ai grijă! Ține ochii deschiși! Alege-l pe cel care se cuvine! Altfel vei fi condamnată să te reîncarnezi iar și iar, până când…

Daria sare din pat, îl prinde pe Rasputin de rever și îl scutură violent.

– Ascultă-mă, Grigori, ascultă-mă bine! Aceasta va fi ultima mea viață. Sunt o altă femeie acum. Îmi cunosc păcatele. Voi îndrepta greșelile pe care le-am comis în cealaltă viață. Voi rămâne alături de Alexei Nicolaevici Romanov, îl voi apăra ca pe propriul meu fiu. Mă voi lupta până la ultima suflare să-l văd așezat pe tron. Voi lupta pentru supraviețuirea monarhiei. Jur pe mormântul dragilor mei părinți!

Capitolul 28

1911

Procesiunea traversează precaut păduricea țepoasă de pini care duce la biserica Înălțarea Sfintei Cruci, construită în stil bizantin. Aici va avea loc ceremonia religioasă dinaintea galei formale de inaugurare a palatului Livadia. În cadrul ei, Nikolai Krasnov, arhitectul, va primi titlul de academician.

Cazacii imperiali din garda călare patrulează prin tot parcul. Poartă tunici vișinii, cizme și săbii care strălucesc în lumina lunii. Își saltă căciulile de blană ca să-i salute pe Daria și pe țareviciul de șase ani.

Grădinarii aranjează nuferi în lacurile luminate de lună, scot frunzele rătăcite și bobocii aduși de vânt, precum și alte obiecte care nu-și au locul aici – un evantai de mătase, un pocal de vin pe jumătate gol, o agrafă de păr cu nestemate, un șal care flutură în bătaia vântului.

Alexei se oprește în fața garajului imperial, le face semn din cap șoferilor și își ia aparatul de fotografiat Kodak. Fotografiază mașinile tatălui său, care au fost spălate până lucesc – un Delaunay-Belleville Triplu Phaeton, trei Delaunay-Belleville, o limuzină, două mașini mai mici și un Mercedes Landau. În celelalte palate sunt și mai multe mașini, iar ministrul care administrează bugetul imperial se plânge de cheltuielile lor. Dar, când vine vorba de colecția lui de mașini, mândria și bucuria lui, țarul nici nu vrea să audă de economii.

Imitându-l pe tatăl său, țareviciul își prinde mâinile la spate și trece prin fața fiecărui șofer imperial, se întinde să îndrepte o haină kaki care nu are nevoie să fie îndreptată, scutură stema cusută pe o uniformă și atinge o cască cu pene care a fost scoasă

în prezența sa. Îi instruiește pe șoferi să pozeze alături de mașini. Mulțumit de coregrafia obținută, mai face câteva fotografii.

– Mulțumesc, spune el apoi, schițând un salut milităresc cu mâna. La revedere!

O briză caldă îi ciufulește părul, care arată ca o lână de aur în lumina lunii. Deasupra lor zboară pescărușii. Dinspre est vine miros puternic de fructe coapte, iar dinspre palat se aud notele muzicale ale orchestrei care își acordează instrumentele. Prin ferestre se zăresc candelabre strălucitoare și umbrele servitorilor care se ocupă de ultimele detalii.

Poate că mai târziu, se gândește Daria, după festivități, îl va invita pe Avram în apartamentele ei. Relația lor a avut parte de destule meandre până să-și găsească un curs firesc în viața ei. Însă ea știe că Avram a făcut compromisuri mult mai mari. Ce bărbat i-ar rămâne loial unei femei care ține mai mult decât orice la un băiețel bolnav? Daria a înțeles abia acum de ce îi e atât de devotată lui Alexei. Oare Avram va înțelege? Da, își spune ea, va înțelege. Îi va povesti ce s-a întâmplat ieri, îi va povesti despre Atalia, despre pierderea pe care a suferit-o, despre păcatele ei și despre încercarea de a se mântui. Asta îi va confirma lui ideea pe care a avut-o de la început: că în Daria trăiesc de fapt două femei, tânăra aprigă de care s-a îndrăgostit și un suflet antic pe care îl admiră.

Țareviciul o strânge de mână pe Daria și spune:

– Mâine plec cu tata. Mergem de la Ialta la Sevastopol.

– Șoseaua din Crimeea e foarte frumoasă, dragul meu.

– O să-ți aduc multe, multe fotografii.

– Adu-mi fotografii cu Ciufut Kale, e un oraș într-o peșteră de pe unul din platourile din Crimeea. I-am studiat istoria antică, până în secolul al VIII-lea, când kaganatul hazar a trecut la iudaism. E numită „Fortăreața evreilor".

– Ce sunt evreii, Daria?

– Nu ce, dragul meu, cine. Evreii sunt oameni la fel ca noi, doar că ei cred în Moise și nu în Iisus Hristos, Mântuitorul nostru.

– Atunci sunt altfel.

– Nu știu, poate, dar nu chiar, și ei par să fie oameni cu frica lui Dumnezeu la fel ca tine și ca mine, doar că noi suntem creștini.

Ceea ce nu e întru totul adevărat pentru o fanatică israelită care a comis cea mai mare atrocitate în viața ei anterioară. Daria

oftează, gândindu-se că e mai bine ca unele lucruri să rămână neștiute. Îi e dor de inocența ei din trecut.

– De ce Ciufut Kale se numește „Fortăreața evreilor", Daria?

– Fiindcă acolo trăiau mulți evrei.

– Și unde sunt acum?

Daria îl ia pe după umeri cu un braț.

– O să-ți spun când crești mai mare și lumea se mai liniștește. Ai timp, dragul meu, ai destul timp să înveți ce înseamnă ura.

Privirea Dariei cade asupra amuletei pe care țareviciul o poartă la reverul hainei. Îl trage înapoi, îi prinde cotul cu mâna.

– Haide, lasă-mă să-ți îndrept amuleta! spune ea. Uite, așa e mai bine.

– Vino, Daria! Nu vreau să pierd distracția.

Daria lovește amuleta cu un deget.

– N-o vei pierde atâta timp cât ai la tine talismanul tău aducător de noroc. Nimeni nu va începe fără Alexei Nicolaevici, moștenitorul la tron și țarevici, marele duce al Rusiei.

Alexei își trage mâna dintr-a ei și își continuă drumul spre biserica de la palat.

Daria îl urmează îndeaproape, încearcă să nu-l atingă, să-i dea măcar o impresie cât de vagă a independenței de care are atâta nevoie.

Un sunet puternic, o bubuitură asurzitoare, izbucnește din mare.

Țareviciul sare înapoi, o ia pe Daria de mână. Daria îl strânge la piept, simțindu-și inima cum i se zbate în lăcașul ei. O așteaptă să se liniștească. Privește orizontul până departe, unde marea și cerul se contopesc și noaptea din Crimeea se reflectă în apele Mării Negre.

– Uită-te acolo, dragul meu, dincolo de nava aceea care arată ca un pom de Crăciun. Vezi dealul acela cenușiu, micuț? Bine. Promite-mi să nu râzi și o să-ți spun ceva.

– Promit, șoptește el, iar obrajii îi tremură încercând să-și rețină lacrimile.

– Acolo, dragul meu, e cocoașa unei balene. Iar sunetul pe care l-ai auzit e scos de stomacul lui. Balenele suferă de dureri groaznice de stomac. Deci ai auzit râgâitul bietului animal.

Țareviciul o privește cu neîncredere. Daria îl sărută pe fiecare ochi.

– Am învățat asta de la tatăl meu, în drum spre palatul de aici, pe vremea când mama ta era însărcinată cu tine.

Țareviciul face câțiva pași înainte, ezită, apoi se împiedică, de parcă nu e sigur în care parte s-o ia. O pietricică i se rostogolește sub călcâiul pantofului. El alunecă, se zbate, dă din brațe de parcă ar vrea să zboare. Deschide gura, dar nu scoate nici un sunet. Aparatul de fotografiat îi cade de pe umăr.

Daria țipă, întinde brațele ca să-l ajute, să-l prindă, se aruncă înainte ca să-i oprească prăbușirea.

Alexei cade pe spate.

Daria se lasă în genunchi lângă el.

– Te-ai lovit, dragul meu? Vorbește-mi! Alioșa!

Țareviciul a rămas nemișcat, cu ochi mari, privind cerul. Un zmeu alb trece pe deasupra. O șopârlă se ascunde sub o piatră. Undeva în parc, un grădinar fluieră. Un stol gălăgios de ciori aterizează pe crucea grecească de pe acoperișul capelei.

Daria simte un fior pe șira spinării, ca un spectru rău prevestitor. Ia capul lui Alexei în poală și spune:

– Dumnezeule! Te-ai lovit, dragul meu. Vorbește-mi! Te rog!

Alexei respiră, își linge buzele uscate, înghite. Are ochii mari, plini de spaimă.

– Nu-i spune mamei, Daria! Te rog!

– Vai, dragul meu! Nu-ți face griji pentru asta.

Alexei încearcă să se ridice în coate, apoi în capul oaselor.

– Așteaptă! Nu te mișca! Dă-mi voie să te examinez!

Copilul o împinge deoparte. Își curăță praful de pe haină, pantaloni și mâneci.

– Te rog, Daria, nu vreau să fiu bolnav. Hai să mergem! Mama și tata ne așteaptă.

– Știu, dragul meu, răspunde Daria, nereușind să rămână calmă. Spune-mi unde te doare!

Apoi îi desface nasturii de la haină și de la cămașă, îl cercetează din toate părțile, îi desface cureaua de la pantaloni și îi pipăie picioarele.

– Mă doare aici, Daria, spune Alexei, arătându-i cotul. Dar nu tare. N-am nimic.

Însă Daria știe că nu e adevărat. Nimic nu va mai putea opri acum sângerarea. N-are cum ști cât de grav va fi de data asta.

Încearcă să-i încheie nasturii de la haină, dar degetele ei reci tremură prea rău.

– Vino, dragul meu, avem treabă!

– Dar nu vreau să pierd ceremonia, protestează Alexei.

– Ori vii cu mine, ori ai să stai în pat o lună, poate chiar mai mult. Da, știu că nu-i corect. Daria îngenunchează, îi șterge o lacrimă de pe obraz cu degetul mare. Hai, cațără-te în spatele meu! Te duc eu. N-ai voie să mergi. Sus acum, sus!

Daria coboară dealul. Alexei o cuprinde cu mâinile pe după gât și cu coapsele pe după talie. Se uită cu atenție la fiecare pietricică pe care ar putea să alunece, la fiecare rădăcină. E scăldată în sudoare din cauza greutății pe care o poartă în spate, a durerii din piept.

Gemetele dureroase ale balenei se aud de departe, iar deasupra lor țipă pescărușii. Dedesubt, valurile se sparg unul câte unul. Inima îi bate Dariei sălbatic în piept.

„Va fi bine", își repetă iar și iar. Ajunge în apartamentele ei și îl așază pe Alexei pe canapeaua din sufragerie.

– Nu te mișca! Sunt aici, în bucătărie. Uită-te pe cartea asta cu poze!

Alege ingredientele necesare din borcanele de toate mărimile înghesuite în dulăpioarele bucătăriei. Un borcan cu untdelemn extras din migdale dulci, zdrobite, lăsate în apă călduță și cernute picătură cu picătură. Toarnă puțin din el într-o cupă gradată, adaugă o lingură de nectar de miere neagră, o alifie foarte eficientă recoltată în luna iulie din stupii albinelor negre care se hrănesc cu polenul unui soi rar de trandafiri violacei din Siberia. Apoi desface o sticlă de vin roșu din struguri de Livadia, fermentat de vechii imigranții greci în butoaie de stejar, pe care Daria a cumpărat-o de la un fierar înțelept, moștenitor al acestei ultime sticle de la stră-străbunicul său. Adaugă o gură de vin, câteva picături de șofran topit și o mână de pastă de năut, cunoscut pentru proprietățile sale coagulante. A mai făcut asta și înainte, cu alte ierburi, rădăcini și scoarțe, pentru alte boli. Pentru a vindeca insomnia țarinei, pentru a liniști nervii lui Avram când se îndură să se despartă de vreun tablou.

Însă Daria speră să poată crea un alt elixir de data asta, ceva mai puternic, ceva care să vindece boala incurabilă a lui Alexei.

„Arheea", strigă în sufletul ei, „ajută-mă! Ajută-mă să iau decizia corectă!"

Arheea apare, iar la gâtul ei alb, tremurător, poartă o picătură strălucitoare de opal. Nu s-a mai apropiat niciodată atât de mult de Daria până acum, n-a mai fost niciodată atât de clară și de compactă. Răsuflarea ei parfumează întreaga bucătărie. „Daria Borisovna! Am venit să-mi iau la revedere de la tine. Mi-am îndeplinit misiunea. Ești o femeie mai bună astăzi. Ai înțelepciunea a două femei, o înțelegere mai profundă. Profită de darul care ți-a fost oferit de curând! Îți va fi de mare folos." Arheea se întoarce să plece, iar trena ei diafană strălucește în nuanțe opalescente pe podea.

– Nu pleca încă! strigă Daria. Un dar? Spune-mi ce e!

Însă Arheea a dispărut, iar parfumul ei a devenit și mai intens. Trece o clipă, apoi Daria recunoaște aroma care i-a rămas în urmă; e un parfum pe care l-a cunoscut recent.

Aleargă în dormitor, unde ambra cenușie a rămas ca un iubit pe care nu se îndură să-l alunge din pat. Respiră încet, nu vrea să se lase influențată de mirosul animalic care a invadat totul. Rupe o bucată minusculă din ambra untoasă, deja mai fragilă decât ieri, când Daria și-a umplut din nou colierul.

Se întoarce în bucătărie, strivește ambra cenușie, măsoară o linguriță, apoi puțin mai mult. Nu știe care ar fi doza potrivită și nici dacă ambra cenușie din poțiunea pe care o face va reuși să oprească sângerarea țareviciului. Însă speră.

În timp ce Daria e ocupată la bucătărie, țareviciul se dă jos de pe canapea și începe să exploreze apartamentul.

Și în palatul Livadia, și în celelalte palate imperiale, apartamentele Dariei îl fascinează. Fiecare dulăpior și bufet e un ținut de poveste, cu mici obiecte stranii pe care îi place să le fotografieze: o cutie de aur, brățări de opal, lanțuri de aur și cercei lungi, șaluri atât de diafane că flutură în aer ca niște baloane colorate, cărți cu poze din locuri străine, bărbați care au capul acoperit și poartă robe lungi, femei cu sandale și ochii dați cu kohl. În seara aceasta însă, aparatul lui de fotografiat s-a spart și a rămas undeva pe vârful dealului din parc. Alexei scoate dopurile sticluțelor de parfum care miros a Daria, scoate câteva șuvițe de păr brunet dintre dinții unui pieptene de lemn. Se furișează înapoi în hol și intră în dormitor.

Când dă cu privirea de ceva întins pe pat, sare înapoi și se ascunde în spatele ușii. Deschide ochii, se uită înăuntru. Lumina slabă care vine dinspre fereastră face carapacea uleioasă să semene cu o broască țestoasă uriașă. Tăcută, nemișcată, ca o piatră. Alexei așteaptă cu gura căscată, ținându-se de tocul ușii, să vadă vreo mișcare, să audă vreun sunet. Dar fie că a adormit, fie că e moartă, creatura rămâne nemișcată. Alexei face câțiva pași înainte, ezită, se apropie de pat și se cațără pe el ca să se uite mai de aproape. Orice ar fi, carapacea miroase ca tutunul din pipa tatălui său și mănușile de piele pe care mama sa le comandă din Paris. Alexei privește în jur, caută un obiect ascuțit. Își scoate amuleta de la reverul hainei și împunge carapacea cu acul din spate.

Alexei răsucește acul într-o parte și în alta, devine mai îndrăzneț cu fiecare mișcare, afundă vârful mai adânc din loc în loc și rupe bucățele dintr-o secțiune mai fragilă. Îi plac zonele mai moi, cele pe care le poate apăsa cu degetul. Chicotește slab. Aici! Uite o secțiune care îi place, moale ca un burete. Înfige amuleta și mai adânc. Geme, își acoperă gura cu mâna. Amuleta îi alunecă dintre degete ca prinsă de niște fălci invizibile. Alexei se zbate să n-o scape, s-o tragă înapoi, își afundă degetele și mai adânc, încearcă s-o țină. Nu vrea să-și piardă talismanul, nu-i poate da drumul. Daria va fi foarte, foarte supărată. Dar amuleta a dispărut. A fost înghițită cu totul de monstrul care până la urmă nu e mort cu totul.

Alexei sare jos din pat. Își șterge lacrimile cu mâna și aleargă înapoi în cealaltă cameră, apoi sare pe canapea.

– Ți-am făcut o băutură delicioasă, spune Daria, întinzându-i elixirul.

Îi verifică brațul. Încă nu se vede vreun început de vânătaie. Poate că de data asta lucrurile vor evolua altfel, îndrăznește ea să spere. Poate că sângele nu i se va aduna undeva la încheietură, sub piele, în organe.

– Bea, băiatul meu curajos! Haide! Nu e prea fierbinte, nu-i așa?

Alexei își afundă limba în băutura caldă și se strâmbă.

– Ah! Nu-mi place. Nu! Nu vreau să beau.

– Trebuie, dragul meu! O singură înghițitură și gata. Ține-te de nas și bea!

Alexei își ridică fața către ea, iar Daria îi strânge nasul între degetul mare și arătător, îi duce paharul la buze și îl ține acolo până când Alexei îl golește.

– Gata. Bravo, dragul meu! Acum relaxează-te, încearcă să te odihnești!

Vocea Dariei umple întreaga cameră, promite sănătate și o seară cu înghețată dulce și bomboane de ciocolată amară, cuvinte liniștitoare din care țese un hamac, legănându-l ușor pe țarevici.

– Îmi place, spune el. Mai dă-mi, te rog!

– Poate mai târziu, dragul meu.

Daria îl urmărește îndeaproape, caută semnele obișnuite de neliniște, anxietate, frică. I se pare că fiecare nou accident îl face pe țarevici să pară mai bătrân, mai înțelept, mai liniștit. Îi acoperă fața cu mici sărutări.

– Crești, dragul meu, așa de repede că nici nu pot ține pasul cu tine.

– Mai vreau, murmură Alexei, cu pleoapele grele.

– Nu dormi, dragul meu! Ține ochii deschiși! Nu pot să-mi dau seama cum te simți dacă adormi. Ridică-te, Alioșa, încearcă! Daria îl ridică în picioare și îl ține strâns de subsuori până când Alexei se ține bine pe picioare. Haide, băiatul meu, apleacă-ți fruntea, roagă-te cu mine!

Își lipește mâinile de tâmplele lui, se concentrează asupra puterii ei interioare, își dorește arzător ca vasele lui de sânge să se îngusteze, ca sângele să i se îngroașe și să se coaguleze.

– Vei crește mare și vei duce o viață lungă și sănătoasă. Într-o bună zi vei deveni țarul nostru și vei domni până la o sută de ani.

– O să fiu cel mai bun țar din lume. O să împart mulți bani. Și n-am să mă îmbolnăvesc niciodată.

– Haide să te sărut, ca să fii apărat de două ori mai bine.

Daria îi mângâie fruntea, îi sărută vârful nasului cu buzele, îl ia de subsuori și îl ridică în picioare, îi îndreaptă haina, îi potrivește cravata și îi piaptănă părul.

– Hai, dragul meu, ridică-te! Trebuie să mergi la cină. Vrei să te duc eu?

Alexei își trece ambele mâini prin păr și se trage de guler, obiceiuri pe care le-a moștenit de la tatăl său. Apoi își asumă rolul de țarevici al întregii Rusii, pocnește din degete și îi face semne Dariei, care zâmbește, să-l urmeze afară.

Capitolul 29

Alexei păşeşte către părinţii săi pe covorul roşu, apoi pe podeaua de marmură şi sidef. Trece pe lângă sobe imense de porţelan şi glastre cu orhidee şi liliac.

Înaintea lui merg servitori care flutură candele aromate.

Salonul se umple de aplauze furtunoase şi strigăte de „Dumnezeu să-l apere pe ţarevici!"

Ţarina e îmbrăcată într-o rochie argintie cu dantele vechi brodate cu diamante, iar pe cap poartă o diademă de perle şi safire. Se ridică în picioare. Ţarul, care arată maiestuos în uniforma sa de curte, încărcată de medalii şi trese de aur, se scoală şi el, şi împreună îşi întâmpină fiul. Orchestra de o sută de instrumente începe furtunos imnul naţional.

Ţarul îşi mângâie fiul pe cap.

– N-ai venit la ceremonia de după-amiază, Alexei Nikolaevici, moştenitorul meu. Mi-am trimis pajul să te caute.

– Am adormit în apartamentele Dariei, papa.

Orchestra începe să cânte un vals. Ţarul îşi ia soţia şi fiul de mână şi îi conduce pe ringul de dans, unde îi ia în braţe.

Marele salon e ticsit de miniştri, diplomaţi şi demnitari străini care au venit din toate colţurile lumii pentru a sărbători inaugurarea palatului de vară. Pentru prima oară în istorie, artiştii salonului, bărbaţi şi femei fără titluri nobiliare, dar care şi-au căpătat renumele prin propriile forţe, vor lua cina cu Alteţele Lor imperiale.

Râsetul marilor ducese se aude peste tot. S-au strâns în jurul miniaturistei, care le arată ultima ei operă: palatul Livadia sculptat într-un dinte de morsă.

Contele Frederiks, ministrul curţii imperiale, căruia îi revine sarcina delicată de a rezolva disputele dintre ţar şi membrii

apropiați ai familiei, se alătură grupului de fete pentru a vedea ce le încântă atât. Olga, minunându-se la vederea detaliilor minuscule, examinează miniatura. Tatiana se întinde după dintele de morsă și îl lipește de lanțul de aur pe care îl poartă la gât.

– Colier? chicotește Anastasia. Poate te mușcă de deget.

Maria scoate un oftat plictisit și pornește în căutarea părinților săi.

– Fascinant! exclamă contele Frederiks, trăgându-se de mustața mare. Excelent! Se caută în buzunare și scoate un teanc gros de ruble. Oare o pot convinge pe artistă să se despartă de neprețuita sa comoară?

Tamara se înroșește. Întinde o mână tremurândă ca să-și recupereze comoara și o strânge în pumn, apoi o bagă în buzunar, spunând:

– Îmi cer scuze, Excelența Voastră, dar e pentru țareviciul nostru.

– Eu sunt cel care trebuie să-și ceară scuze, madame, răspunde contele Frederiks. Fie ca țareviciul să se bucure sănătos de ea!

Contele lovește călcâiele, se întoarce spre Olga, care are șaisprezece ani, și o invită la dans.

Daria se plimbă prin jur, urmărindu-i pe artiști. E mândră de reușitele lor, însă temperamentul lor volatil o îngrijorează.

– Nu mai pălăvrăgiți ca niște coțofene! le reproșează ea lui Belkin și Dmitri, care se contrazic cu înverșunare. Vorbiți și cu ceilalți!

Daria îi simte lipsa Rosei Koristanova, care a devenit un membru important al salonului. Ea îi liniștea pe artiști, le cerea să facă liniște, cioplea din piatră lucrări cumpărate apoi de cele mai renumite muzee. Dar nimic n-a putut s-o salveze pe sculptoriță de propriile-i sentimente furtunoase, care au aruncat-o în ghearele nebuniei.

Rosa s-a îndrăgostit de fiecare bloc de piatră pe care l-a lucrat, de fiecare sculptură creată, însă mai mult decât orice s-a îndrăgostit de Iosif și de fotografiile sale.

Într-o după-amiază, după ce Iosif i-a spus să-și vadă de treabă, Rosa a fugit din Galeria Portretelor, a ajuns în bucătărie și a fost cât pe ce să-și bage capul într-o oală cu ulei încins. Bucătarul a prins-o de la spate. A fost nevoie de doi bărbați ca s-o imobilizeze și s-o ducă la infirmerie. După ce i-a făcut tot soiul de analize

medicale, doctorul Botkin i-a pus diagnosticul de nebunie ciclică, o boală cronică, gravă și debilitantă a minții, deosebit de periculoasă. Rosa a trebuit internată într-un sanatoriu.

Acum, Iosif îi povestește lui Avram de vizita sa în azilul din Livadia, unde a fotografiat-o pe Rosa. În sfârșit, a adunat suficiente dovezi că forma capului n-are nimic de-a face cu nebunia.

– Femeia e nebună. Nebună ca un câine turbat! Dar forma capului ei e la fel cu a mea sau a dumitale. Mă asculți, Bensheimer?

Avram o zărește pe Daria și spune:

– Da, prietene, îți înțeleg ideea prea bine. În regulă atunci, eu trebuie să plec. Ne vedem mai târziu.

Se îndreaptă apoi spre Daria, o trage deoparte și îi spune:

– Arăți nespus de frumoasă în seara asta, evreica mea cu ochi de opal. De ce n-ai venit la ceremonie?

– Alexei a avut un mic accident. Sunt groaznic de îngrijorată.

– Ah, nu din nou! Ce s-a mai întâmplat de data asta?

– A căzut. Am multe lucruri să-ți spun, Avram. Roagă-te Domnului ca Alexei să fie sănătos!

– O fac mereu, evreica mea cu ochi de opal.

Daria îl atinge ușor pe braț, apoi își ascunde repede mâna sub șalul cu mărgele. Numele pe care i l-a dat Avram are un alt sens în seara asta. În seara asta, silabele se rostogolesc în gura lui ca bomboanele dulci, se topesc ca siropul pe limba lui. „Primește acest nume!" a sfătuit-o Arheea acum șase ani. Iar Daria l-a acceptat în sfârșit.

– Te aștept în zori în spatele capelei, spune Avram, întrebându-se dacă va veni vreodată o zi în care să nu mai fie nevoiți să se întâlnească sub pavăza cenușie a crepusculului, ca hoții.

– Îmi doresc asta, Avram, din toată inima.

– Ne vom plimba pe plajă. Vom face dragoste pe nisip. Ne vom scălda în mare.

– Am să vin, oftează Daria, uitându-se la Alexei.

Nobilii ruși, îmbrăcați în haine din fir de aur, cu brâuri vișinii și medalii bătute cu nestemate pe piept, urmează familia imperială afară din salon, până pe verandă, în mijlocul căreia au fost instalate mesele încărcate cu cina. O legiune de servitori cu mănuși albe mișună prin jur în pantofi cu tălpi moi.

Din vazele chinezești de lângă balustrade se revarsă crini și violete. Discul perfect al lunii proiectează un halo de lumină pe

fațada de marmură a Palatului Alb. Conturul spectaculos al munților se ridică deasupra Mării Negre la orizont.

Țarul își conduce soția și fiul la masa de onoare, apoi trece de la o masă la alta ca să converseze cu oaspeții săi. Se întoarce apoi la soția sa, care radiază, și la fiul său vesel.

– Alexei Nikolaevici, te simți bine? Ai obrajii roșii, fiule.

– E cald, papa. Pot să-mi dau jos haina?

Țarul își ajută fiul să-și scoată haina și o atârnă pe spătarul scaunului.

– Ce seară frumoasă! spune el, strângându-și fiul de braț.

Țareviciul se crispează și își retrage brațul.

Țarul scoate discret butonul care îi ține manșeta și îi ridică mâneca, apoi îi cercetează brațul. Vede cotul umflat, pielea întinsă, neagră.

– Ce s-a întâmplat? întreabă el, iar țarina se întoarce spre ei, atrasă de teroarea din vocea lui.

Țareviciul își ridică brațul în sus și în jos, își rotește încheietura.

– Uite, papa, nu mă doare. Te rog, nu mă trimite în pat!

Văzând cotul umflat al fiului său, țarina își duce o mână la piept. Buzele ei îngheață într-un zâmbet, chipul i se transformă într-o mască a groazei. Își privește soțul. Unde e Daria? Cum de a lăsat să se întâmple așa ceva? Cum de nu i-a anunțat?

Daria stă singură, aproape de masa imperială, atentă, urmărind fiecare mișcare a lui Alexei. Țarina îi face semn cu arătătorul, o cheamă, și ea se apropie atunci de masa imperială.

Țarina arată spre cotul fiului său.

Daria nu mai aude nici orchestra, nici flautele de cristal, nici laudele pe care și le aduce singur Rasputin de la o altă masă, nici râsul ascuțit, ca de hienă, al ministrului Agriculturii.

– Dați-mi voie să vă explic, Înălțimea Voastră! Veneam spre capelă, și Alexei a căzut. Ar fi trebuit să vă anunț, dar n-am vrut să vă neliniștesc. Speram că am găsit leacul într-o bucată de ambră cenușie pe care am găsit-o ieri. L-am încercat pe mine mai întâi. Mi-a vindecat stomacul, care mă durea de o săptămână. L-am folosit pe unul din grădinari ca antidot la venin. Studiez… cercetez proprietățile ambrei cenușii și cred, sper că ar putea modifica structura chimică a sângelui țareviciului. Vă rog, Maiestățile Voastre, aveți răbdare!

– Mi-e foame, mamă, declară țareviciul.

– Cum folosești ambra cenușie? întreabă țarul.

– Am adăugat-o într-o poțiune pe care i-am dat-o țareviciului s-o bea.

Țarina suspină, strânge mânerele scaunului, încearcă să-și controleze expresia feței.

Chipul țarului se face cărămiziu.

– Ce-ai făcut?

– Ambra e comestibilă, Înălțimea Voastră. În Antichitate se folosea ca medicament.

– În Antichitate! Ai înnebunit? Când a băut poțiunea?

– Acum două ore.

– Cheamă-l pe părintele Grigori la masa noastră! spune țarina cu voce joasă, imperativă.

Râsul beat al lui Rasputin se aude din cealaltă parte a verandei, unde călugărul stă alături de artiști. Și-a înlocuit bluza pătată de bumbac, haina grosolană, țărănească, și cizmele murdare, de proletar, cu o cămașă din mătase roșie cu flori brodate de țarină, o pereche de pantaloni din catifea fină și cizme din piele de ied. În jurul gâtului poartă o cruce grea de aur, cadou de la țarină.

Petrecerea e în plină desfășurare. Orchestra cântă *Petruška* lui Stravinski, pe ringul de dans se învârtejesc rochii sclipitoare și picioare împleticite de alcool.

Privirea Dariei cade pe reverul hainei țareviciului.

– Alexei Nikolaevici, ce s-a întâmplat cu amuleta ta norocoasă? Ți-am prins-o de haină azi-dimineață. Încă o aveai în drum spre capelă.

– Nu știu, Daria. Sincer.

Mâinile Dariei se răcesc mai rău ca două pietre. Oare amuleta a căzut pe deal? Dar a verificat-o înainte. Închizătoarea era solidă. Nu, nu se poate să fi căzut. Trebuie să fie un complot la mijloc. Planul vreunui ministru de a-l jefui pe țarevici de puținul noroc pe care îl are. Mihail Rodzianko, președintele Dumei, trebuie să i-o fi furat, ca s-o supere pe țarină. Îl disprețuiește pe Rasputin și influența pe care o are asupra țarinei. Sau poate e mâna lui Alexandr Feodorovici Trepov la mijloc, trădătorul din Dumă care face tot posibilul să limiteze suveranitatea incontestabilă a țarului.

Țareviciul afundă o lingură într-un vas plin cu caviar și ia o înghițitură. Apoi trece la borș, gustă din supa cu piper și cere fazan în sos de smântână. Țarul își ridică furculița și cuțitul, privește

ciupercile, gâsca prăjită și chiftelele în smântână. Se preface că ia o înghițitură, apoi lasă jos cuțitul.

Servitorii aduc un scaun pentru Rasputin și îl așază lângă țarevici. Privirea lui tulbure trece pe lângă Daria și se oprește asupra copilului și a cuplului imperial. Spune îngălat:

– Sunt la dispoziția voastră. Pe cine trebuie să ajut? Pe micuț?

Țarul arată către cotul fiului său.

– Uită-te, prietene, e rău!

– Am venit, îi spune Rasputin lui Alexei. Relaxează-te! E bine. Voi fi blând.

Țareviciul își ridică brațul ca pe un trofeu. Îl mișcă în toate părțile, îl atinge ca să demonstreze că nu simte nici o durere.

Rasputin ridică brațul, se holbează la el, își trece palma pe deasupra vânătăii. Soarta dinastiei Romanov, veche de trei sute de ani, se află în mâinile sale. Așa se schimbă istoria. Așa se schimbă lumea. Cu o poveste, o privire hipnotică, o rugăciune. Ochii albaștri care îl studiază pe țarevici sunt mari, mai mari ca de obicei. Buzele i se mișcă încet.

Își trece degetul mare peste broderiile fine de pe bluză. Aude clipocitul vinului în minte. Simte mirosul de caviar. Simte greutatea aurului la gât. Viața e frumoasă.

La orizont, amurgul violaceu a înlocuit spectrul soarelui care apune, iar Marea Neagră, violacee și ea, pare că a luat foc. Mirosul puternic de șampanie și vin plutește în aer, se aud râsete, mătăsurile foșnesc pe ringul de dans.

Țarul ridică brațul fiului său, i-l arată țarinei, schimbă o privire discretă. Pun brațul lui Alexei în fața lor, se țin de mână sub masă, așteaptă.

Nu le vine să creadă, însă vânătaia de pe cotul fiului lor se micșorează sub ochii lor. Pielea purpurie își schimbă culoarea, inflamația dispare, cotul revine la normal.

Daria își șterge obrazul stâng, își privește degetele ude.

Ochiul ei de opal a lăsat să-i cadă o singură lacrimă, ca o perlă. Un dar al ochiului acestuia încăpățânat, care n-a mai plâns de opt ani de zile, de când au murit părinții ei.

Cerul se aprinde într-o explozie de culoare și artificii. Mii de stele arzând luminează cerul și marea. Orchestra cântă *Zborul cărăbușului* de Nikolai Rimski-Korsakov.

Țarul ia o sticlă de șampanie de la un ospătar și umple paharul Dariei.

Capitolul 30

1916
După cinci ani de revolte

Daria stă lângă Avram, inspiră mirosul de vopsea și pânză ce face parte din însăși esența acestui bărbat, pe care îl admiră și îl iubește cu o pasiune neschimbată de unsprezece ani, de când l-a cunoscut.

Artiștii și-au strâns lucrurile, și-au curățat spațiile de lucru și au plecat acasă. Într-o jumătate de oră, servitorii vor veni să spele, să șteargă praful și să lustruiască totul, îndepărtând toate urmele muncii desfășurate peste zi în Galeria Portretelor.

– De ce ești tristă, evreica mea cu ochi de opal?

– Din cauza salonului, Avram. Sunt foarte dezamăgită.

– Dezamăgită? Ar trebui să fii mândră. A avut un succes absolut, până și verii țarului au deschis saloane ca al nostru. I-au invitat pe cei mai buni artiști din țara noastră în Anglia și Germania.

Auzind de verii țarului, regele Angliei și kaizerul german, Daria simte gust de cenușă în gură. Nu-i plac nici unul, nici celălalt, îi crede nehotărâți și slabi. Ceea ce nu știe e că, în mai puțin de un an, loialitatea celor doi față de vărul lor va fi pusă la încercare, și amândoi vor da greș lamentabil.

Daria se șterge la gură cu dosul palmei.

– Vreau să-ți spun ceva, Avram, și nu vreau să te superi pe mine.

Avram îi ridică bărbia, o privește în ochi.

– Când m-am supărat eu pe tine?

– Când discutăm politică.

– Dar supărarea mea nu ține mult. Ce planuri mai ai de data asta?

– Nici un plan. Am vești proaste. Sunt distrusă.

– Nimic nu poate fi chiar așa de rău! spune Avram, mângâind-o pe obraz și privind-o încurajator.

Daria își coboară privirea, se întinde să-l atingă, își trage mâna înapoi. Arde pe dinăuntru, o dor toți mușchii corpului, până și creierul o doare.

E o după-amiază întunecată, iar umbra norilor joși, cenușii, intră pe furiș în cameră. Lumina care se strecoară prin draperiile diafane e de culoarea alamei ruginite.

– Asta a fost ultima sesiune a salonului, Avram.

– Nu se poate! Dar de ce? Te-ai zbătut atât de mult să aibă succes! Nu-mi vine să cred.

– Lucrurile s-au schimbat, Avram. Salonul s-a schimbat.

Avram îi aruncă o privire scrutătoare, care o pătrunde până în inimă.

– Și de ce, brusc, schimbarea e un lucru rău? Salonul e singurul sanctuar care ne-a rămas. Nu-l închide, Daria! Nu face un gest așa nesăbuit!

– Avram, te rog, nu ține doar de mine. Dar așa trebuie să fie. Nu putem avea pretenția ca familia imperială să tolereze un forum de dezbateri politice în propria casă. Salonul a devenit un cuib de sentimente antimonarhiste. Dmitri, căruia caricaturile promonarhiste îi câștigaseră un loc în salonul nostru, a înnebunit. I-ai văzut-o pe ultima? Țarul și țarina în poala lui Rasputin! Nu mai are pic de rușine, Avram, deloc. Și mi se spune că ultimul balet al lui Vasiliev a fost cumpărat de bolșevici, ceva cu un spion german care devine țarina Rusiei și se îndrăgostește de un nebun cu barbă.

De ce Dumnezeu nu și-a dat seama de mesajul subliminal al baletului lui Ivan, *Bourul roșu*? Mesajul era acolo, chiar în fața ochilor, culoarea roșie a bolșevicilor, violența, războiul dintre fațiunile albă și roșie. Chiar a avut nevoie de nouă ani de zile ca să recunoască sămânța de bănuială din acea noapte de la Teatrul de balet Mariinski?

Avram îi îndreaptă cutele de la guler și spune:

– Ai ales artiști renumiți și i-ai încurajat să se exprime liber. Acum vrei să-i faci să tacă.

– Am fost naivă, n-am crezut că se vor întoarce împotriva monarhiei. Oare nu înțelegi, Avram? Am trecut prin cinci ani groaznici.

Daria se gândește că n-au mai rămas decât doisprezece membri în proaspăt formatul guvern provizoriu, care conduce practic țara. Parlamentul continuă să adopte noi legi, îngrădind tot mai mult puterea și libertatea țarului. Revoltele interne sfâșie Rusia. Armata a fost nevoită să recruteze cincisprezece milioane de țărani pe front. Războiul a început cu douăzeci de mii de locomotive. Au rămas mai puțin de zece mii. E una din cele mai crunte ierni pe care Rusia le-a suferit vreodată. Douăsprezece milioane de bărbați au fost mobilizați. Au pierit un milion, poate două. Răniții sunt așa de mulți, că nici nu li se mai știe numărul.

– Ultimul lucru care ne mai trebuie, Avram, e încă un grup de insurgenți la palat.

– E tragic, Daria, tragic! Dar, dacă nici arta nu ne va mai aminti de umanitatea noastră, ce ne mai rămâne? Scapă de Dmitri și Ivan, dacă trebuie! Ei sunt radicali, incită la isterie. Nu pedepsi pe toată lumea! Alexandra voia să creăm artă în slujba țării. Noi ne-am ținut de cuvânt. Ține-ți și tu promisiunea!

– Sunt de partea ta, Avram. Te rog, te rog nu fi supărat pe mine!

– Atunci fii demnă! Luptă pentru adevăr, nu pentru țar și acoliții lui!

– Dar și eu fac parte din societatea țarului. Nu-l pot abandona. Îmi pare rău, Avram.

Avram se apropie, silueta sa de felină e amenințătoare.

– Lasă-i, Daria! Haide să fugim împreună! Nu vreau să mă ascund la nesfârșit, să te întâlnesc pe ascuns, ca un hoț în noapte.

– Îmi frângi inima, Avram. Știi că nu pot face asta.

Un mușchi se zbate spasmodic pe obrazul lui stâng. Privirea îi e ca o palmă rece. Pare să se retragă departe de ea, în întuneric, iar Daria nu poate face nimic.

Avram scoate o cutie din buzunar, rupe hârtia în care e învelită și deschide capacul cu un gest brutal. I-o aruncă la picioare. O apucă pe Daria de după umeri, și-o întipărește în minte, apoi se răsucește pe călcâie și iese cu pași furioși.

La picioarele ei, ascuns în cutie, e un inel magnific de aur cu douăzeci și patru de opale transparente. Promisiunea unei vieți alături de Avram Bensheimer. Daria și-l pune pe degetul inelar de la mâna stângă. Întinde mâna ca să arate că inelul se potrivește perfect, de parcă Avram ar fi acolo, așteptând-o să spună: „Da, bineînțeles că da".

Ușa se deschide în balamalele grele de alamă și țareviciul intră în fugă, cu obrajii tremurând, străduindu-se din răsputeri să nu plângă.

– Ce s-a întâmplat, dragul meu? strigă Daria, alergând spre el.

– Unde-ai fost, Daria? Te-am căutat peste tot. Mama e supărată. Foarte supărată. Trebuie să-i spui lui papa să vină înapoi.

– Cu toții suntem supărați, dragul meu, foarte supărați.

Cum ar putea Daria să-i explice unui băiat de doar doisprezece ani că războiul de trei ani împotriva Germaniei și Austriei a secătuit rezervele de mâncare, combustibil, muniție și a blocat căile ferate, care nu mai au cum să transporte toate proviziile de care e nevoie? Cum să-i explice băiatului că tatăl său, vrând să ridice moralul soldaților, și-a abandonat capitala și s-a dus pe front, lăsându-și oamenii să se descurce singuri? Cum să-i explice că țarul e învinuit acum de fiecare nou dezastru?

De când a fost creată Duma, acum șase ani, ca parlament ales – lucru pe care țarul l-a acceptat călcându-și pe inimă –, Rusia n-a mai avut parte de pace. Dreapta nu vede cu ochi buni slăbirea autocrației, stânga se teme că revoluția își va pierde avântul, liberalii nu au încredere în Dumă, poporul e înfometat și debusolat, iar poliția, care nu mai are nici o putere, incită la violență.

În absența țarului, frâiele politice ale țării sunt în mâinile țarinei și ale mujicului ei rătăcitor, Grigori Efimovici Rasputin, care-i evaluează pe miniștri și oferă sfaturi politice și militare inutile și fără nici o bază.

Iar țara, care nu știe că țareviciul suferă de hemofilie și țarina îl consideră pe Rasputin salvatorul fiului său, nu vede în el decât un impostor beat și curvar care se destrăbălează la palat.

– Promite-mi că o să ai mare grijă de tine, dragul meu! spune Daria, strângându-l pe țarevici în brațe. Într-o bună zi, tu vei conduce această țară. Îmi promiți? Bine! Vino, am nevoie de ajutorul tău. Mama ta te va asculta. Trebuie să o convingi să-l alunge pe Rasputin. Provoacă prea multe necazuri. După ce a făcut asta, trebuie să-i trimită o telegramă tatălui tău și să-l roage să vină acasă. Poți face asta?

Țareviciul își aranjează haina, își încheie nasturii de la haină.

– Sunt gata, Daria. Să mergem!

În Budoarul Violet e întuneric. Draperiile sunt trase. Duhoarea de flori putrede și lemn ars e copleșitoare. O singură lampă de pe podea învăluie în umbră mobila, canapeaua și biroul țarinei, neobișnuit de curat. Nu se văd nici o singură scrisoare pe jumătate compusă, nici un toc, nici o călimară.

Daria și țareviciul ies în fugă pe ușă și coboară scara, urmând mirosul acru până în Sufrageria Roșie. Și această cameră e cufundată în penumbră, tăcută, iar candelabrul stins se clatină ca o fantomă bătută cu nestemate. Focul din șemineu arde viu, linge pereții înnegriți ai grătarului enorm. Umbre morbide se întind pe tavan și dansează în jurul candelabrului.

Țarina stă ghemuită într-un jilț lângă șemineu, poartă un halat de casă albastru și un șal greu în jurul umerilor.

Daria se apropie în fugă.

– Înălțimea Voastră, ce arde?

Alexandra Feodorovna se lasă pe spate în scaun. Se freacă la ochii roșii cu o batistă brodată, arată către un teanc de scrisori pe care soțul ei i le-a trimis de-a lungul anilor.

– Dau foc amintirilor, spune ea. Le-am citit și le-am recitit de o mie de ori, apoi... Țarina aruncă încă o scrisoare în flăcări, o vede înnegrindu-se, vede colțurile izbucnind în mici focuri de artificii, făcându-se scrum. Uite! Încă o amintire. S-a dus!

– Amintirile sunt în mintea și inima voastră, Maiestate. Dar de ce ardeți scrisorile?

– Am primit vești de la prietenul nostru. Nu e bine.

Daria se simte cuprinsă de un fior înghețat. Se trage înapoi, își încrucișează brațele. Acum cinci ani i s-a spus cine a fost într-o viață anterioară. Dar nici asta nu i-a adus ușurare și nici nu a pus-o la adăpost de focul justiției. Oare n-a fost îndeajuns că a fost orbită pentru păcatul de care se făcuse vinovată, că a fost arsă pe rug? Trebuie să sufere din nou de fiecare dată când vede focul, să se simtă cuprinsă de acest fior al durerii? Iar acum, parcă pentru a-i spori chinul, însăși supraviețuirea monarhiei e amenințată.

– Păstrați câteva scrisori, Înălțimea Voastră, în caz că...

– Voi fi judecată? Da. E trist, nu-i așa, că suntem nevoiți să ne demonstrăm patriotismul cu așa ceva.

Țarina așază cu grijă mai multe scrisori de la bunica sa și de la țar una peste alta, apoi le închide într-un dosar cu coperte de piele.

Alexei îi pune o mână pe umăr.

– Mama, spune-i lui papa să vină acasă! Avem nevoie de el aici. El va rezolva toate problemele.

– E un sfat bun, Înălțimea Voastră, o încurajează Daria. Capitala are nevoie de țar.

Țarina îi zâmbește fiului său, îi mângâie părul.

– Tot încerc să iau legătura cu papa. Voi mai trimite o telegramă și sper că ne va răspunde. Țarina întinde o mână tremurândă după un plic de pe o măsuță și i-l întinde Dariei. Citește-o, draga mea, e o scrisoare care tocmai a sosit. Lumea noastră piere.

Daria scoate o foaie îngălbenită din plic. Recunoaște titlul lăudăros, literele înghesuite:

Spiritul lui Grigori Efimovici Rasputin-Novîh
din satul Pokrovskoe

Scriu și las această scrisoare la Sankt-Petersburg. Mă tem că voi muri înainte de 1 ianuarie. Vreau ca poporul rus, papa, matușka *și copiii lor, și întreaga Rusie să știe cele ce urmează. Dacă sunt ucis de asasini de rând, și mai ales de frații mei, țăranii ruși, tu, țarul Rusiei, nu vei avea nimic de care să te temi, vei rămâne pe tron și vei domni mai departe, și tu, țarul Rusiei, nu vei avea de ce să te temi pentru copiii tăi, care vor domni în Rusia timp de sute de ani. Dar, dacă sunt ucis de boieri, de nobili, și dacă ei sunt cei care îmi varsă sângele, mâinile lor vor rămâne pătate, și în douăzeci și cinci de ani nu vor mai exista nobili în această țară. Țar al Rusiei, dacă auzi clopotul care vestește că Grigori a fost ucis, iată ce trebuie să știi: dacă apropiații tăi au fost cei care m-au ucis, atunci nimeni din familia ta, adică nici unul din copiii tăi, nici una din rudele tale, nu va supraviețui mai mult de doi ani. Vor fi uciși de poporul rus... Eu voi fi ucis. Nu mai fac parte dintre cei vii. Roagă-te, roagă-te, fii puternic, gândește-te la familia ta binecuvântată!*

Grigori

Țarina împăturește scrisoarea și o așază la loc în plic.

– Sunt peste măsură de îngrijorată. Am trimis-o pe draga mea Anna să-i ducă o icoană prietenului nostru. Anna mi-a spus că Rasputin a fost invitat la cină de prințul Iusupov, ca s-o cunoască

pe soția acestuia. Dar trebuie să fie o greșeală la mijloc. Soția lui e în Crimeea, sunt sigură. Poftim, Daria, asta e pentru tine! Trimisă de părintele Grigori.

Țarina arată către un pachețel legat cu sfoară de pe masă.

Daria se gândește să-l lase nedeschis, să-l arunce când nimeni nu e de față, dar țarina o privește și țareviciul se uită și el din spatele ei. Așa că desface nodul și rupe hârtia maronie; dă de un săculeț cusut grosolan, prins cu un ac de siguranță. Daria desface acul, lărgește gura săculețului.

Înăuntru sunt un fel de semințe.

„Ce mai plănuiește Rasputin?" se întreabă Daria. „La ce-i folosesc semințele?"

– Sunt semințe de flori, sugerează țareviciul.

– Crini, spune și țarina.

Daria vâră un deget înăuntru, scormonește. La fundul săculețului găsește un bilețel mic, împăturit strâns.

– Citește-l cu voce tare! insistă țareviciul.

Daria Borisovna Spiridova!

Vreau să ai aceste semințe magice pentru grădina ta. Pentru mintea ta. Și pentru sufletul tău. Nu le da nimănui! Păstrează-le până când vei avea nevoie de ele! Vei ști tu când.

Grigori

– Haide să le plantăm! spune țareviciul.

– Alioșa, nu! îl mustră țarina. N-ai înțeles mesajul? Trebuie să fie plantate la momentul potrivit.

Daria scoate câteva semințe din săculeț, le pipăie între două degete, le duce la nas, inhalează mirosul puternic, de mirodenie, după care le pune înapoi în săculeț și bagă săculețul în buzunar.

Nu știe că, peste doi ani, îi va mulțumi nespus lui Rasputin că a fost prevăzător și i-a trimis aceste semințe.

Capitolul 31

31 decembrie 1916

Rasputin se lasă pe spate în mașina cu șofer a prințului Iusupov, care străbate străzile înzăpezite din Petrograd.

Poartă bluza brodată pe care i-a dăruit-o țarina. Are cizme lustruite și pantaloni noi de catifea neagră.

Oftează mulțumit, bagă mâna în buzunarul hainei și mângâie icoana pe care țarina i-a trimis-o chiar în după-amiaza aceasta. E prea târziu ca să se salveze, se gândește el. Moartea îl așteaptă curând, dar ucigașul nu va fi prietenul său, prințul Felix Iusupov. Și cu siguranță nu va muri în această seară, când Irina, frumoasa soție a prințului, s-a întors în oraș special ca să-l întâlnească pe el, Grigori Rasputin. Și de ce nu? Acest prinț homosexual, care cutreieră străzile noaptea în rochiile soției tale, nu e deloc un iubit potrivit pentru superba Irina.

Rasputin privește afară, prin geamul cenușiu al mașinii, și vede luna reflectându-se pe cupolele acoperite cu zăpadă ale bisericilor și pe suprafața înghețată a râului Moika.

Prietenii săi l-au avertizat că nu e bine să iasă așa de târziu pe străzi. Nu e în siguranță. Duma l-a condamnat, l-a acuzat că influențează deciziile politice ale țarinei în lipsa soțului ei. Poate că așa a și fost. Rasputin crede că autocrația trebuie să continue, crede în monarhie. Membrilor Dumei nu le plac profețiile sale precise, nici relația sa apropiată cu familia imperială, relație pe care o consideră o amenințare directă la adresa autorității lor. I s-au plâns țarului. Ei bine! Drept răspuns, țarina, sub îndrumarea călugărului, desigur, i-a concediat pe miniștrii aceia ignoranți și a introdus o nouă lege care a slăbit și mai mult influența celor rămași în Dumă.

Acum, el, Grigori Rasputin, ține audiențe, dă sfaturi în chestiuni de stat și trimite problemele mai departe către miniștrii responsabili de ele. Verifică planurile campaniilor militare, sugerează timpul potrivit pentru anumite mișcări și se roagă pentru reușita țarului. Acum își face semnul crucii. Războiul e monstruos. Se varsă prea mult sânge. Cadavrele sunt fără număr.

Rasputin coboară geamul mașinii. Gerul de care se plânge toată lumea îi alungă temerile.

Pe cer se conturează silueta galbenă a palatului Iusupov, ca o navă-fantomă ancorată pe malurile Moikăi.

Rasputin chicotește, plin de bucurie și-și trosnește degetele cu încheieturi umflate. E impresionat. Porțile, portiera mașinii, ușile mari și grele ale palatului, toate se vor deschide ca să-l lase să treacă, atinse parcă de o mână invizibilă, care îi urează bun venit.

Rasputin urmează un servitor cu chip angelic prin holurile decorate cu sculpturi și antichități slab luminate, coboară o scară, traversează încă un hol de piatră și ajunge într-un subsol cu tavane joase și pereți de piatră cenușie. Pe podeaua de granit e întinsă o blană lată de urs. Pe masa acoperită cu broderii se află un samovar de argint, prăjituri pe farfurii ornamentate și vin de Madera. Un dulăpior din abanos, cu ușile acoperite de oglinzi, îi multiplică imaginea jovială. Văzând un cristal de piatră și un crucifix de argint deasupra oglinzilor, Rasputin se îndreaptă de spate și își face semnul crucii.

Un gramofon cântă *Yankee Doodle* undeva la etaj.

Călugărul rămâne în picioare, ezită, cu pupilele îngustate și nările mărite, încercând să-și dea seama de unde vine mirosul necunoscut.

Prințul Iusupov iese din umbră. E slab și frumos, ușor feminin, cu gene lungi date cu rimel. Își îmbrățișează oaspetele, îl sărută pe amândoi obrajii.

– Bine ai venit, prietene! Simte-te ca acasă! Haide, așază-te, te rog! Bucătarul meu a pregătit prăjiturile tale preferate.

– Unde e frumoasa ta soție? chicotește Rasputin, care nu-și mai încape în piele de bucurie.

– E sus, la o petrecere. Va coborî curând, îl asigură prințul, făcându-i exagerat cu ochiul ca să-și scoată în evidență genele lungi.

– Și servitorii tăi? întreabă Rasputin. Nu ne servește nimeni?

– Irina i-a trimis acasă. Nu știu de ce tocmai în seara asta.

Bineînțeles, se gândește Rasputin, nu se poate ca Irina să nu-și fi luat toate măsurile de precauție ca să se asigure că întâlnirea lor va fi intimă, confidențială. E nepoata țarului, până la urmă, și nimeni nu trebuie să afle de întrevederea lor. Se așază într-un scaun de lemn cioplit, în fața dulăpiorului, apoi se lasă pe spate și își freacă palmele, plin de nerăbdare.

– Ia, te rog, niște prăjituri! îi sugerează prințul.

Rasputin se întinde după tava cu prăjituri, ezită, apoi lasă mâna să-i cadă înapoi în poală.

– Nu, nu trebuie să-mi stric pofta de mâncare. Bine... poate una sau două.

Devorează două prăjituri și bea două pahare de Madera. Apoi mai cere unul. De sus se aude și mai tare *Yankee Doodle*. Călugărul tușește și ochii îi devin palizi, fantomatici. Respiră greu.

– Ar trebui să nu mai vii în beci, Felix. Umezeala asta nu e sănătoasă. Poți să-mi dai puțin ceai ca să-mi limpezesc mintea? Mulțumesc. Nu vrei să cânți ceva pentru mine?

Prințul își ia chitara sprijinită de un perete. De obicei îi place să se laude cu vocea sa frumoasă, dar în seara asta vrea ca totul să se termine cât mai repede. Ia chitara în brațe, degetele i se mișcă frenetic, vocea sa feminină umple subsolul. Cântă cântec după cântec, melodie după melodie.

Rasputin simte că ochii stau să-i cadă din orbite, iar capul îi e greu ca plumbul. Respiră greu. Poate a băut prea mult vin, se gândește el. Își mai toarnă o ceașcă de ceai, bea lichidul fierbinte de parcă ar fi imun la căldură. Și încă una. Se simte mai bine. Zâmbește, pocnește din degete, bate din picioare, se clatină în ritmul muzicii lui Iusupov.

Vocea prințului a obosit, degetele îl dor deja. Îl privește pe călugăr.

– Încă un pahar de vin?

– Ceai, poate. Nu te opri, Felix! Îmi plac cântecele tale.

Felix își lasă jos chitara și spune:

– Scuză-mă o clipă, vin imediat.

Apoi iese din subsol, urcă scările câte două odată și își găsește complicii, care nu se mai prefac că țin o petrecere, ci s-au strâns pe veranda de sus.

– Ce Dumnezeu se întâmplă? De ce cânți?

– N-a murit încă, șoptește grăbit prințul. Ce ne facem?

Lazovert, care a leșinat deja de două ori de frică, se prăbușește din nou.

– Mai bine lăsăm naibii planul și mergem acasă.

Marele duce Dmitri Purișkevici, cel mai în vârstă și mai calm din tot grupul, le reamintește că nu-și pot permite să-l lase aici pe Rasputin, mai mult mort decât viu.

– Nu înțelegeți? Nu e nici pe jumătate mort, spune Iusupov, frângându-și mâinile cu disperare.

– A mâncat prăjiturile… a băut vinul?

– Da, da, multe, răspunde grăbit Felix.

– Dar n-are nici o noimă. Am pus în ele cianură cât pentru un grajd de cai!

– E imun la otravă. Trebuie să facem altceva. Repede, gândiți-vă, gândiți-vă…

Complicii schimbă priviri, înjură încet.

Prințul își îndreaptă cravata și umerii.

– În regulă, atunci. Termin eu ce am început.

– Unde ai fost, Felix? se plânge Rasputin când Iusupov se întoarce în subsol. Mai toarnă-mi niște vin! Călugărul nu se mai gândește la Irina, ci are alte planuri pentru restul nopții. Ce zici, mergem la țigani?

Felix se așază în fața lui Rasputin. Cu mâinile la spate, îi observă chipul, încearcă să-i citească emoțiile. Teamă? Confuzie cumva? Dar nu vede decât un om beat. Ba nu! Nici măcar atât. Rasputin nu e decât nițeluș amețit. Dă din cap că mai vrea vin.

– Uită-te la crucifixul de pe dulăpior, Grigori!

Rasputin se apleacă înainte, își odihnește bărbia pe încheieturile păroase.

– Îmi place mai mult dulăpiorul, anunță el.

Se privește în oglindă, își aranjează o șuviță de păr cărunt, o dă pe spate, ridică o sprânceană de parcă s-ar mira de propria reflecție. Ceva se sparge sus. Se aude zgomot de picioare pe piatră. Liniște!

– Grigori Efimovici, ai face bine să privești crucifixul și să spui o rugăciune.

Rasputin se uită o clipă la crucifix, apoi la Iusupov.

Prințul îl țintește cu un revolver Browning.

În subsol răsună două focuri de armă.

Rasputin scoate un țipăt sălbatic. Se ridică de pe scaun ca un arc care se destinde. Ezită o clipă, de parcă nu știe încotro s-o apuce, unde să meargă. Se prăbușește pe spate pe blana albă de urs.

Iusupov se holbează la revolverul fumegând pe care îl ține în mână și se oprește deasupra trupului chircit la picioarele sale. Rasputin are ochii deschiși, privirea sa arzătoare îl țintuiește pe ucigaș. Ce fel de om, se întreabă prințul, ar fi imun la atâta alcool și atâta otravă? Preț de un moment îngrozitor, Iusupov se gândește dacă Rasputin nu e cumva imun și la gloanțe. În clipa următoare însă, complicii săi dau buzna în subsol.

– A murit! strigă Iusupov. E mort, în sfârșit!

Aruncă revolverul pe masă. Revolverul lovește sticla de vin de Madera și o sparge. Cioburile se împrăștie. A reușit, a reușit în sfârșit să scape de călugărul nebun care voia să distrugă Rusia și monarhia ei veche de trei sute de ani!

Prințul îngenunchează, privește trupul lui Rasputin, care pare făcut din fier și oțel. Cum altfel să fi putut îndura atâta cianură? Se apropie și mai mult de cadavru. Scoate un ciob de cristal din obrazul lui drept. O picătură de sânge țâșnește din cicatrice. Iusupov zâmbește, mulțumit de sine. Se întoarce spre ceilalți conspiratori:

– Uitați-vă, călugărul nebun e făcut tot din carne și sânge până la urmă. Bun, acum gândiți-vă, ce facem? Trebuie să scăpăm de el înainte să vină poliția. Mergeți sus și găsiți ceva în care să-l învelim.

Prințul ia un șervețel de pe masă și înfășoară în el bucata de cristal, o pune într-unul din sertarele dulăpiorului ca pe un memento al curajului de care a dat dovadă în fața răului. Duma îl va aplauda. Miniștrii îl vor răsplăti. Iar țara îl va slăvi pentru curajul său.

Rămâne în fața dulăpiorului, își admiră reflecția în cioburile de oglinzi, își aranjează părul dat cu pomadă, își udă două degete cu salivă și își înmoaie cu ea genele. Se trage înapoi și șoptește felicitări imaginii din oglindă:

– Bravo, Felix! Felicitări, băiete!

Două mâini îl prind de la spate. Îl iau de gât și încep să-l strângă.

– Ai fost un băiat rău, îi șoptește Rasputin la ureche, iar ochii lui otrăviți îl privesc acuzator din oglinzi.

Prințul se trage înapoi. Se zbate din toate puterile. Nu e un bărbat puternic. Nu poate respira. Plămânii stau să-i plesnească. Va muri. Va fi ucis de acest nebun!

Îndoaie un genunchi și-l lovește pe Rasputin între picioare. Se eliberează, tușește, fuge afară din subsol, urcă scările.

– Călugărul trăiește! Ne scapă!

Rasputin urcă scările în patru labe, îl fugărește pe Iusupov care, îngrozit, se refugiază în apartamentele părinților săi. Rasputin se târăște înainte către ușa de la intrare, în curtea înzăpezită, până la poartă. Se ridică în picioare, se prinde de încuietoarea porții și urlă:

– Felix! Felix! Îi spun țarinei!

O împușcătură sparge liniștea nopții. Apoi încă una.

Purișkevici stă în celălalt capăt al curții, cu un revolver în mâna dreaptă. Își bagă pumnul stâng în gură.

A ratat.

Își mușcă apăsat mâna ca să-și oprească tremuratul. Încă trei pași, și Rasputin va scăpa. Iar asta va însemna cu siguranță sfârșitul tuturor.

Al treilea glonț îl lovește pe călugăr în umăr. Al patrulea îl nimerește în cap.

Rasputin se învârte ca un câine care vrea să-și muște coada. Sângele-i țâșnește peste tot, pătează cărămizile, poarta, curtea înzăpezită. Cade pe spate în zăpadă, iar în jurul trupului său prosternat se întinde un giulgiu însângerat.

Purișkevici se apropie de trupul care încă se mai zbate. Îl lovește din toate puterile cu piciorul în tâmplă. Îi strivește fața cu talpa cizmei. Îl lovește din nou între picioare, cât poate de tare, iar și iar.

Prințul Iusupov, isteric, aleargă în curte. Are fața mânjită de rimel. Începe să izbească trupul inert, îl lovește în cap, în stomac, între picioare, până când din bărbatul care aproape că a domnit asupra Rusiei în ultimii ani atât de tumultuoși nu mai rămâne aproape nimic.

Nobilii înfășoară trupul într-o draperie albastră, apoi îl leagă cu frânghii. Verifică pe rând nodurile, trag, le strâng, înfășoară și mai multe frânghii. Se dau înapoi ca să-și observe opera. E suficient, cred ei. Călugărul nu se va mai ridica niciodată.

Ducând torțe în mâini, se furișează pe aleile întunecate. Deasupra lor, cerul se întinde ca o folie de metal, iar zăpada le alunecă sub picioare. În depărtare se aud sunete neliniștitoare de sănii și roți de trăsură. Se opresc din când în când ca să-și tragă răsuflarea

și să blesteme încărcătura grea pe care o duc pe umeri ca pe un covor făcut sul.

În cele din urmă ajung la o porțiune izolată a Nevei. Lasă trupul să cadă în zăpada de pe malul râului, se trag înapoi, se privesc.

În jurul lor, lămpi înalte luminează posac totul. În acest anotimp, râul e acoperit de o pătură groasă de gheață, oamenii patinează pe suprafața lui, troicile îl traversează în toate părțile. Cum vor reuși să spargă gheața? Disperat, Iusupov își înfige torța în zăpadă și cade în genunchi, epuizat, iar gemetele sale disperate scot vălătuci de aburi. În depărtare se aud clopote de biserică. N-a mai rămas prea mult timp până la crăpatul zorilor. Unul din ceilalți bărbați își scutură cizmele de zăpadă, își freacă mâinile și suflă o gură de aer rece.

– Hai să spargem gheața! spune el.

– Cu mâinile goale?

Prințul își întoarce torța cu capul în jos. Flacăra se stinge în clipa în care atinge gheața.

Purișkevici reaprinde torța lui Iusupov cu a lui, le adună pe celelalte și le strânge într-un mănunchi, ca un foc de tabără. Păstrează una pentru orice eventualitate. Îngenunchează și apropie cu grijă flăcările de gheață, le trage înapoi înainte să se stingă, face același lucru iar și iar și le reaprinde atunci când e nevoie. La picioarele sale apare o baltă de apă rece ca gheața. Ceilalți îl înconjoară, formând cu trupurile lor o pavăză împotriva vântului. Purișkevici lovește gheața cu picioarele, fiindcă se poate ca flăcările s-o fi topit puțin. Ceilalți se strâng mai aproape, lovind cu cizmele, cu pantofii din piele moale de ied, cu botinele italiene. Gheața le geme sub picioare și se crapă. O atacă toți cu forțe sporite. Soarele se ridică la orizont. Lumina zilei aduce cu sine pericolul.

Purișkevici își strecoară mâinile în deschizătura îngustă dintre două bucăți de gheață, zgâriindu-și pielea. Gheața se înroșește de sânge. Coboară toți să-l ajute, își rănesc mâinile de marginile gheții și împing din toate puterile, lărgind gaura. Refuză să dea drumul gheții, cu toate că știu prea bine că sunt în pericol să rămână fără degete.

Privesc fisura pe care au spart-o în gheața groasă.

Trag cadavrul până la marginea ei și îl împing în apă.

Va fi descoperit după trei zile.

O autopsie va da la iveală faptul că plămânii sunt plini de apă.

Până la urmă, Grigori Efimovici Rasputin n-a murit nici de otravă, nici de gloanțe.

S-a înecat.

Capitolul 32

Martie 1917

În Petrograd sunt revolte. Pe acoperișuri și în balcoane flutură steaguri roșii. Bubuitul motoarelor de camion și al focurilor de artilerie se aude constant. Orașul e plin până la refuz de mulțimi cuprinse de frenezie, cărora nu le pasă de afișele gigantice în care li se cere să stea în case. Cu pumnii ridicați și cârpe roșii la încheieturi, strigă:

– Jos cu nemțoaica! Jos războiul!

Țarul se grăbește să trimită întăriri în capitală. Însă armata sa, care a suferit pierderi însemnate în război, e demoralizată, inutilă. Nici garnizoana din Petrograd nu e suficientă ca să se lupte cu marea de protestatari. Șaizeci de mii din cei mai loiali soldați ai țarului s-au alăturat revoluției. Regimentul de elită Volsk și legendarul Regiment al Gărzii, înființat de Petru cel Mare, refuză să se supună ordinelor. Întreaga țară pare să fi fost cuprinsă de flăcări: Ministerul Afacerilor Interne, sediul poliției, clădirile militare, până și fortăreața Sfinții Petru și Pavel, cu arsenalul său de artilerie grea.

Întâmplările din Duminica Însângerată de acum doisprezece ani au dat naștere unei serii de revoluții care au explodat într-o singură forță de nestăvilit, asemenea fluxului mării. Întreaga țară fierbe. Duma și reprezentanții Partidului Sovietic din Petrograd al Muncitorilor și Soldaților au înființat un guvern temporar, i-au cerut țarului să abdice voluntar în favoarea fiului său și să-l proclame pe marele duce Mihail Alexandrovici regent.

Guvernul provizoriu a hotărât să-l sacrifice pe Nicolae al II-lea pentru a salva dinastia Romanov.

Țarul a semnat documentele prin care tronul îi revine fiului său de doisprezece ani.

După ce și-a luat rămas-bun de la trupele sale la Moghiliov, țarul a urcat într-un tren care l-a adus la Țarskoe Selo, unde soția și copiii săi sunt la mila guvernului provizoriu, arestați la domiciliu în palatul Alexandru.

Acum, țarul își îngroapă fața în poala soției sale. Suspinele sale răsună în lungul coridoarelor palatului, se aud în camerele valeților, în cocioabele servitorilor, în parc, unde gărzile revoluționare stau de strajă sub ferestre.

– Ai auzit, draga mea? Ai auzit ce s-a întâmplat?

Țarina îi strânge mâna înghețată, i-o lipește de obraz.

– Ai făcut ceea ce a trebuit să faci, Nicky. Ai făcut un lucru bun. Bietul meu soț, rămas de unul singur cine știe pe unde! Ai fost atât de curajos! Într-o bună zi vei fi tatăl mândru al unui țar.

Nicolae își ridică fruntea din poala Alexandrei și o privește cu ochi înroșiți.

– Draga mea, nu cred că ai aflat totul.

Țarina îi șterge lacrimile cu poalele rochiei.

– Sunt atâtea zvonuri, Nicky! Nu știu ce să cred.

Cu chipul palid, țarul se chinuie să-și amintească ce s-a întâmplat, să se justifice în fața soției sale.

– Ascultă-mă, draga mea, asta nu e tot. După ce am semnat documentele și am abdicat în favoarea lui Alexei, am avut șase ore lungi în care am reflectat. L-am chemat pe doctorul Feodorov. Am purtat o discuție. El mi-a amintit că nu există leac pentru hemofilie. Că Alexei va purta întotdeauna riscul unei sângerări interne. Nu va putea călări, nu va putea călători prea departe și nu va putea face nimic care să-i solicite încheieturile. Nu va fi niciodată un conducător puternic, sănătos.

– Vai, Nicky! Ce să știe doctorii? Cineva va găsi un leac. Fiul nostru va deveni puternic. Va conduce țara.

– Așa credeam și eu, draga mea. Însă doctorul Feodorov m-a convins că suntem în pericol să fim exilați, și nu în Crimeea.

– Nu, Nicky! Nu se va ajunge niciodată la asta. Poporul ne iubește. Va lupta pentru noi. Revoltele sunt temporare. Îți promit. Nu ne vom părăsi țara!

– Dar, dacă asta se întâmplă, Alioșa, așa bolnav cum e, va fi crescut de străini. Nu va supraviețui. Am fost nevoit să gândesc

ca un tată. Eram sigur că vei fi de acord. Așa că, la câteva ore după ce mi-am semnat abdicarea, am scris un alt manifest. L-am numit pe Mihail Alexandrovici țarul nostru. E în floarea vârstei și a fost pregătit pentru o posibilă succesiune.

Alexandra se ridică în picioare, merge la fereastră. Stă cu spatele drept, nu se uită la soțul său, se străduiește să-și stăpânească sentimentele. În cele din urmă se întoarce spre el, cu chipul îndurerat, și spune încet:

– Dar trebuie să fie temporar, Nicky. Mihail va abdica atunci când Alexei ajunge la majorat.

Nicolae își ia capul în mâini.

– Asta nu e tot, draga mea. I-am trimis o telegramă lui Mihail în Gatcina. I-am explicat de ce am făcut asta. L-am felicitat. Mihail a plecat imediat spre capitală. Dar, în loc să fie primit cu brațele deschise, toată lumea i s-a opus. I-am sugerat să se vadă cu miniștrii guvernului provincial pentru a găsi o soluție. Dar i s-a spus că viața îi e în pericol. Poporul nu ne vrea, draga mea. Nu-i vor pe Romanovi. Vor o republică. Și Mihail a abdicat.

– Nu! exclamă Alexandra, cu gâtul frânt ca un semn de întrebare. Mișa n-ar face așa ceva!

– A făcut-o deja, draga mea.

Țarina dă la o parte hârtiile și instrumentele de scris de pe birou, ia în mână coșul imperial cu bijuterii. Aur! Diamante! Perle! Gunoaie fără nici o valoare! Îl lasă să cadă pe masă. O perlă se dezlipește de coș și se rostogolește pe covor. Să-i ia și bijuteriile atunci acești netrebnici fără inimă, care i-au răpit tot ce are mai drag pe lume!

Nicolae își strânge tâmplele în mâini.

– Îmi pare rău, draga mea. N-am vrut să ne despărțim de fiul nostru.

– Sigur că nu, Nicky! Și vreau să știi că, orice s-ar întâmpla, orice ne rezervă viitorul, îmi ești mult mai drag ca soț și ca tată al copiilor mei decât ca țar.

Ușile se deschid cu zgomot și în încăpere intră o gardă revoluționară, ale cărei cizme lasă urme de noroi pe covorul de mătase.

Marele duce Mihail Alexandrovici apare în prag. Haina militară îi e deschisă la guler. Medalia Crucea Sfântului Gheorghe, pe care a purtat-o mereu cu mândrie, lipsește. Ducele se apropie

de fratele său, îl îmbrățișează. Cei doi se privesc în ochi, toate sentimentele li se citesc din priviri.

Soldatul de la ușă are o țigară aprinsă în colțul gurii. Îi privește pe cei doi frați.

Alexandra se preface că se uită pe fereastră. Inima îi e plină de teamă și deznădejde. Cel mai mult o sperie lipsa certitudinilor. Unde vor fi mâine? Dar poimâine? Cum e posibil ca lumea lor să se fi prăbușit atât de repede?

Câteva picături mari de ploaie aterizează pe pervaz. O pasăre a paradisului se ghemuiește printre frunzele de afară. De undeva de lângă poartă se aud râsete grosolane.

Nicolae își împinge fratele mai mic de lângă el, nu-i mai poate îndura privirea deznădăjduită, durerea înscrisă pe chipul tânăr, tăcerea care spune mai mult decât orice cuvinte.

Mihail îl atinge pe braț de parcă ar vrea să-l mai țină puțin, doar puțin. Trage de un nasture de pe haina fratelui său.

– Tu unde te vei duce?

– Soarta noastră se află în mâinile Domnului.

Țarina îl strânge pe Mihail la piept, își odihnește obrazul umed pe umărul lui. Numără secundele după bătăile frenetice ale inimii cumnatului său.

Mihail îi șterge lacrimile cu batista. Zâmbetul lui forțat e plin de tristețe.

– Acum vei avea timp să călătorești, să te bucuri de copii. Poate Nicky se va ocupa chiar de dinții lui.

Alexei intră în fugă, iar câinele lui îi latră la picioare.

Daria îl urmează îndeaproape.

– Îmi cer scuze, Altețele Voastre, spune ea. Alioșa a vrut să-l salute pe marele duce Mihail Alexandrovici.

– Vino și sărută-ți unchiul, băiete! spune ducele și îl îmbrățișează pe băiat, îl sărută pe frunte.

– De ce plângi, unchiule? Pentru că papa a abdicat și eu voi fi țar?

– Nu, deloc, dragul meu. Sunt sigur că vei fi un țar pe cinste, răspunde Mihail. Nu știu ce să spun. Totul s-a întâmplat prea repede.

În decursul unei singure zile îngrozitoare, fratele său i-a cedat tronul fiului, după cum dictează legea, și, preț de câteva ore, Alexei cel de doisprezece ani a devenit autocratul întregii Rusii.

Apoi și el i-a cedat tronul lui Mihail Alexandrovici, care a fost țar timp de o oră, iar pe urmă a fost silit să renunțe la tronul deja atât de nesigur. Întreaga țară a rămas la mila unui guvern provizoriu care e și el peste măsură de dezorganizat.

– Suntem cu toții consternați, dragul meu. Va trece mult timp până să devii țar. Vom vedea ce se întâmplă. Ce ne va aduce viitorul.

În cameră se lasă o tăcere grea, încărcată de gustul amar al cuvintelor nerostite. Dinspre ferestre vine un miros greu de praf de pușcă. Marele duce Mihail ia mâinile lui Alexei într-ale lui și îi sărută dosul palmelor.

– Rămâi sănătos, Înălțimea Ta, ai grijă de tine!

Apoi se răsucește pe călcâie și iese aproape în fugă.

Capitolul 33

Palatul Alexandru e plin de miros medicinal de camfor și alcool. Camerele copiilor sunt îmbibate de parfumul dulce, copleșitor al cataplasmei pe care Daria a pregătit-o din lămâi uscate, trifoi pisat, miere, pastă de curcumă, esență de mușețel și portocale.

Olga, Tatiana și Alexei s-au îmbolnăvit de pojar. Maria delirează. Pe lângă pojar, ea a făcut și pneumonie, iar Daria îi freacă pieptul cu amestecul de ierburi și ingrediente.

Afară, în locul cazacilor imperiali, santinelele se plimbă înainte și înapoi la porțile palatului, iar strigătele lor antimonarhice au înlocuit țipetele lebedelor și trilurile păsărilor paradisului.

Pe coridoarele palatului se aud râsete de oameni beți și focuri de armă; revoluționarii bântuie cu cizmele lor roșii, murdare de noroi, intră neanunțați în dormitoare și-i înjură pe cei câțiva servitori rămași la palat.

Toate liniile telefonice au fost tăiate, în afară de cea care face legătura cu camera de gardă. Comandantul permite rareori familiei imperiale să-l folosească, și atunci au voie să comunice în rusă, nu în franceză sau în engleză, și întotdeauna trebuie să fie de față și garda. Scrisorile care vin și pleacă de la palat nu pot fi sigilate. Mâncarea adusă e inspectată de oameni cu mâinile murdare, gustată, iar ce e mai bun e confiscat pentru revoluționari.

În palat au mai rămas doar câțiva susținători ai familiei imperiale – doi dintre prietenii țarinei, contele Benkendorf și soția sa, două doamne de onoare, cei doi tutori ai copiilor și doctorul Botkin –, care au refuzat oferta de imunitate și au preferat să rămână alături de fostul țar.

Daria vine cu o cană de ceai de floarea pasiunii și cu tinctură de păducel. Închide ușa în urma ei și se îndreaptă spre camera lui Alexei.

– Unde ai fost, Daria? o întreabă el. De ce nu putem ieși pe ponei? Când pleacă gărzile? În ce trag cei de afară?

Daria se așază pe marginea patului și-i ia mâna într-a ei.

– Nu știu cât timp vor fi aici, dragul meu. Sper că nu prea mult. Lucrurile se vor aranja din nou, o să vezi.

Cum să-i spună acestui băiat de treisprezece ani că membrii Noului Consiliu Revoluționar al satului Țarskoe Selo vânează familia de căprioare pe care marile ducese le-au îmblânzit și le-au hrănit ani de zile? Sau că Derevenko, marinarul care l-a însoțit pe băiat de zece ani încoace ca să se asigure că nu suferă nici un accident, a fugit la primul semn de primejdie?

Îi dă lui Alexei cana plină cu elixir.

– Poftim, dragul meu! Asta te va ajuta să adormi.

Merge la fereastră și privește afară. Pierdută în gânduri, își răsucește inelul în jurul degetului, și-l scoate, pipăie pietrele de opal, înconjurând fiecare sferă netedă cu degetul arătător. S-a obișnuit să se uite mereu la uși și ferestre, așteptându-se să-l vadă pe Avram cum intră pe poartă cu pasul lui de felină și zâmbetul strâmb, să apară la fel de neașteptat cum a dispărut acum opt luni. Oare plecarea lui a fost într-adevăr atât de neașteptată? Poate că nu. A iubit-o mult mai mult decât ar fi răbdat s-o iubească vreun alt bărbat. Iar ea îi simte încă pulsul pe care l-a simțit atunci când i-a luat încheietura, ascultându-i ritmul vieții.

– Te aștept, murmură ea, dar cuvintele abia se aud.

Daria suspină, se prinde de pervaz, se apleacă să se uite mai bine.

O gașcă de rebeli în uniforme improvizate se cațără pe turnurile de oțel care înconjoară curtea.

– Opriți-i! le strigă ea gărzilor palatului. N-au ce să caute aici!

Revoluționarii, murdari și dezorganizați, își ridică privirea și-i zâmbesc indiferent.

„De ce s-au întors cazacii imperiali împotriva țarului?“ vrea să strige Daria. „Unde le-a fost devotamentul? Jurămintele de a-și servi monarhul?“

Rebelii sar în parc, se apropie pe aleea circulară. Țopăie de colo colo ca niște maimuțe posedate, ridică pumnii, țipă slogane antimonarhiste.

– Să vă fie rușine! le strigă Daria. Plecați de-aici!

– Dă-te jos de pe tron, femeie! strigă ei. Hai jos să te distrezi cu noi!

Bărbații se prind de ce au între picioare, râd până se îndoaie de mijloc.

Tânărul conducător al intruşilor îşi dă mereu la o parte părul cârlionțat care îi cade pe față. Ochii lui mari și căprui o caută pe Daria, o privesc cu un amestec de curiozitate și reverență. Cu mâinile căuș la gură strigă:

– Avem ordin să-i ducem pe Romanovi în fortăreața Sfinții Petru și Pavel!

Daria se trage înapoi și închide ferestrele.

Alexei a adormit; pe pat e împrăștiată colecția lui de miniaturi.

Daria aleargă afară și coboară până la apartamentele contelui Benkendorf, însărcinat cu securitatea țarului.

– Domnule, în curte sunt cel puțin cincizeci de oameni care spun că au venit să-l ia pe țar. Fă ceva, te rog!

– Încerc, draga mea. Încerc din răsputeri, răspunde contele, și ochiul din spatele monoclului e înlăcrimat. Mă tem că avem de înfruntat anarhia. Du-te la copii! Nu le spune nimic țarului și țarinei!

Contele Benkendorf își îndreaptă reverele hainei, se trage de mustață și-și trece o palmă peste capul chel. În fiecare zi, un nou grup de revoluționari autoproclamați ia cu asalt palatul Alexandru. Bărbați care nu răspund nici unei autorități și sunt liberi să facă abuz de noua căpătata lor putere, bărbați care refuză să plece dacă cererile lor nerezonabile nu sunt îndeplinite.

Contele iese din palat și se îndreaptă către tânărul lider.

– Domnilor, e inacceptabil și inutil să deranjați familia imperială. Vă rog să plecați imediat!

– Bună ziua! Liderul ridică mâna într-un soi de salut. Unde e țarul… adică… Romanov?

– În palat. Guvernul provizoriu a dispus arestarea sa la domiciliu. Vă dau cuvântul meu de onoare că nu pleacă nicăieri. Zona îngrădită de acolo e singurul loc deschis unde are voie să se plimbe. Nu reprezintă nici o amenințare. Vă rog să plecați!

Liderul își șterge sudoarea de pe frunte cu dosul palmei.

– S-a luat hotărârea de a face o inspecție. Chiar acum!

– O inspecție? întreabă contele, și un mușchi i se zbate în obrazul stâng. Ce inspecție?

– O inspecție a Romanovilor.

– De ce?

– Asta e treaba noastră.

În ciuda frigului tăios, chipul lui Benkendorf începe să transpire. Se întoarce pe călcâie și intră în palat, unde până nu demult se simțea parfum de liliac, însă acum nu mai miroase decât a cenușa scrisorilor și jurnalelor legate în piele pe care țarina le-a distrus.

Contele intră în birou. Nicolae stă pe scaun, cu capul cărunt în mâini. Masa e acoperită de o peliculă subțire de praf. Benkendorf respiră dureros și închide încet ușa în urma sa. Își lipește călcâiele și salută formal.

Țarul își ridică privirea. E răvășit. Sub ochi are cearcăne întunecate.

– Nu e nevoie de asemenea formalități, spune el, zâmbind trist.

Contele își păstrează postura respectuoasă.

– Înălțimea Voastră, un nou grup de rebeli a intrat în palat. Nu vor să plece până nu fac inspecție. Aștept ordinele voastre.

– O inspecție? Nicolae privește în jur. De ce?

– Vor să vă inspecteze pe Înălțimea Voastră. Din pură curiozitate, bănuiesc. Îmi cer scuze.

– Un țar detronat, expus ca o curiozitate la circ. E întrucâtva amuzant, nu crezi? Dar nu e vina ta, omule. Eu am decis să abdic. Am să mă supun. Spune-le că vin într-un sfert de oră.

Cu ochii arzând, Benkendorf părăsește biroul și le comandă celor câțiva ofițeri care au mai rămas în jurul țarului să se posteze de-a lungul coridorului, pentru a-l apăra de alte insulte.

Trec cincisprezece minute, apoi Nicolae Alexandrovici Romanov apare în capul scărilor.

Cu mâinile prinse la spate, coboară scările cu precizia calculată a unui general de armată. Holul tăcut e luminat strălucitor, miroase a teamă și a transpirație. Țarul defilează prin fața tânărului revoluționar și a oamenilor săi, înainte și înapoi, înainte și înapoi, încetinindu-și pașii cu grijă. Gândul că suferă pentru a-și proteja familia îi dă putere.

Se oprește brusc în fața liderului, își ridică privirea și-l privește în ochi.

– De ce, prietene? Ce am făcut?

Tânărul lider tușește de două ori, își drege glasul. E un om din popor fără nici un fel de aspirații politice, supus doar stomacului său gol. Acum însă, față în față cu Nicolae cel demn, nu vrea decât să se roage pentru sănătatea țarului, să cadă în genunchi și să-i ceară iertare conducătorului cândva atotputernic, a cărui autoritate venea direct de la Dumnezeu.

Se trage înapoi și își lipește călcâiele. E gata să-l salute pe țar, dar se răzgândește. Se întoarce către oamenii săi și spune cu o voce puternică, dar care se frânge:

– Cetățeanul Romanov nu merge nicăieri!

Capitolul 34

Comandantul Vasiliev, un alt revoluționar însărcinat de guvernul provizoriu să păzească palatul, nu poate să doarmă. Vrea să urineze, dar nu-i vine să se ridice de sub pătura groasă, unde e atât de cald. Își vede plutonul de cinci oameni dormind sub alte pături în jurul său. Sunt voluntari – ceceni, tătari și daghestanezi – greu de disciplinat, dar luptători puternici, eficienți, obișnuiți cu frigul brutal.

Comandantul privește cerul de culoarea cenușii, conturul sinistru al palatului Alexandru din apropiere, lacul artificial – o pată înghețată, întunecată, vizibilă în depărtare.

O mișcare venită din spatele tufișurilor din apropiere îi atrage atenția. Aruncă pătura deoparte, se ridică în picioare și ține cu pușca spre tufișurile acoperite cu zăpadă. Trage o rafală de gloanțe.

O familie de iepuri iese de sub tufiș și dispare în noapte.

Soldații săi, treziți de zgomot, izbucnesc în râsete care răsună în tot parcul și ajung până în piața cea mare, unde Ecaterina a II-a obișnuia să privească regimentele scoase la paradă.

– Alinierea! strigă Vasiliev. După mine! Luați-vă rucsacurile! Ce mai stați? Haideți să luăm înapoi ce ne-au furat ticăloșii de Romanovi!

Vasiliev e un bărbat scund, osos, cu un trup scheletic. Își răsucește mustața, o înnoadă neliniștit, imaginându-și ce comori ar putea ascunde vastele grădini imperiale – o mulțime de obiecte uitate care se vor vinde bine pe piață ca suvenire țariste.

Plutonul mărșăluiește prin parc. Zăpada scârțâie sub picioare. Trec pe lângă lagune și canale înghețate. Din când în când, Vasiliev caută în rucsac, scoate o sticlă de votcă și dă pe gât o dușcă.

Își conduce oamenii pe Podul de Marmură, cu balustradele sale albastre și albe. Își atinge vârful nasului ascuțit, și-l apleacă

spre bărbie. Pe unde s-o ia? Dă cu banul și se hotărăște pentru poteca îngustă din stânga, care duce la un umbrar cu o mică piramidă de granit cu patru laturi. Ridică o mână. Le face semn oamenilor săi să se oprească în spatele piramidei, pe malul unui pârâu înghețat.

Se apleacă să dea la o parte zăpada de pe o placă de marmură și citește o inscripție. Cade în patru labe și începe să dea cu pumnii în marmură:

– Câini! Morminte de câini! Ce mai stați? Haideți! Distrugeți-le! Nenorociții de câini ai Romanovilor!

Bărbații atacă mormintele cu bricege, paturi de pușcă și blesteme. Leagă frânghii în jurul colțurilor sparte și încep să tragă și să se opintească până când plăcile se desprind din fundație. Pământul de dedesubt e ud și plin de viermi. Vasiliev dă la o parte un strat de murdărie cu vârful cizmei, convins că va găsi ceva valoros, o bijuterie sau o monedă de aur lăsată drept obol luntrașului din lumea de dincolo. Lovește cu cizma ceva tare. Mișcă vârful piciorului până când agață obiectul, apoi ridică piciorul cu grijă. Vârful cizmei i s-a agățat în orbita unui craniu de câine. Lovește cu piciorul în pământ, și craniul se sparge. Fragmentele de os se împrăștie. Un ciob ascuțit se înfige în dosul palmei păroase a lui Vasiliev, care îl trage afară și și-l prinde la rever, ca pe o medalie de onoare.

Revoluționarii ajung la insula secretă, cu podul ei retractabil, atacă balamalele de fier, cablurile și ancora și zdrobesc motorul, astfel încât podul să nu se mai poată mișca. Își continuă căutările, se afundă mai adânc în parc, lăsând în urmă mormane de metal strivit, marmură, noroi și oase albe de câine.

Ochii întunecați ai lui Vasiliev se îngustează, plini de lăcomie. A văzut ceva roșu și strălucitor ieșind din zăpadă. Iute și tăcut, ca o pisică furișându-se, își afundă mâna în zăpadă.

În palma sa deschisă se odihnește o mașină în miniatură, cu volan, roți, osii și un mic șofer. Nicolae și Alexandra sunt pe bancheta din spate. Totul e intact, mai puțin unul din cerceii cu perlă ai Alexandrei, care s-a desprins de pe firul său de aur și e undeva în zăpadă, sub cizma lui Vasiliev.

– O jucărie din rubin, la naiba! murmură el încet, ascunzând-o în buzunarul de la haină.

Revoluționarii își continuă căutarea, rătăcesc prin parc, intră și ies din galerii, ocolesc arborii și tufișurile fără frunze, caută prin

fiecare colțișor și cotlon, răstoarnă sculpturile mici, fac un morman de leșuri de căprioare vânate și fură liliac din serele țarinei ca să-l ducă acasă soțiilor.

Odată ajunși în mijlocul parcului, Vasiliev le face semn celorlalți să se oprească din nou.

Au ajuns la o capelă micuță.

Comandantul țintește înainte, studiază îndelung împrejurimile. Nu-i place atmosfera sinistră care plutește asupra acestui loc, aburii care ies pe ferestrele capelei, insistența cu care tot felul de insecte chitinoase, cu picioare țepoase, se lovesc de cele câteva ferestre intacte.

– Ce mai așteptați? strigă el către oamenii săi. Intrăm!

Înăuntrul capelei umede, revoluționarii sunt întâmpinați de priviri triste, pline de reproș. Icoane pe rafturi, pe pereți, pictate pe tavan. Ochi triști peste tot. O rază fantomatică de lună își croiește drum prin sticla spartă a unei ferestre și cade pe un bloc de marmură, la picioarele lor, așezat direct în pământ, în centrul capelei.

Revoluționarii rămân tăcuți, paralizați, temându-se să respire. Își ridică gulerele de la haină să-și apere urechile de vântul care pătrunde înăuntru. Nu se tem nici de Dumnezeu, nici de sfinții Săi, a căror prezență se face simțită în această capelă. Sunt îngroziți însă de bărbatul misterios a cărui privire acuzatoare trece prin straturile de pământ și piatră, le sfredelește piepturile.

Mormântul din fața lor e al lui Grigori Rasputin.

Vasiliev se trage de mustață.

– Ce mai stați? La treabă!

Nemulțumiți, revoluționarii se foiesc în loc. Care e ordinul? Ce vrea liderul de la ei?

Cu toții au auzit de moartea lui Rasputin. Știu că vărul țarului l-a ucis pe călugăr, au auzit de scrisoarea profetică a acestuia din urmă. I-au văzut și ei, ca întreaga Rusie, profețiile adeverindu-se. Le e frică să-i profaneze mormântul, se tem de răzbunarea lui.

Vasiliev țintește cu pușca marmura întunecată de la picioarele sale și trage salvă după salvă.

Bărbații se trag la o parte din calea gloanțelor care ricoșează de pe piatra de mormânt. Se lipesc de perete și continuă să tragă. Gloanțele lovesc marmura unul după altul.

Încet, lejer, ca un fenomen geologic care are nevoie de secole întregi ca să transforme o formă a naturii, pe suprafața marmurei

apar fisuri ca niște vene, care se lărgesc, devin artere. Un geamăt colosal cutremură capela, și arterele se deschid, dând la iveală un sicriu de stejar îngropat în pământ.

– Scoateți-i cadavrul, la naiba! strigă Vasiliev. Ce mai staţi?

Revoluționarii sar în mormânt. Se chinuie să ridice sicriul, care e neașteptat de greu. Înjură după fiecare încercare nereușită.

– E un cadavru putrezit, ce dracu', nu plumb! țipă Vasiliev.

În groapă coboară mai mulți oameni, ca să-i ajute pe primii. Dar sicriul refuză să se miște.

Vasiliev sare și el înăuntru.

De parcă Rasputin l-ar fi așteptat pe comandantul însuși, vântul de afară se liniștește deodată, sicriul tremură și oftează și se lasă convins, în sfârșit, să fie scos și rostogolit afară din mormânt.

Plin de sudoare și de murdărie, epuizat, comandantul se așază pe coșciug ca să-și revină. Scoate o unghieră din buzunar și își taie unghiile. E în toane rele, dar nu știe prea bine de ce. Poate din cauza frigului. Poate din cauză că Romanovii există, pur și simplu. Își linge buzele crăpate și își taie unghiile în continuare. Bagă unghiera înapoi în buzunar, ia osul de câine și își scoate resturile de mâncare dintre dinți. Scândurile de lemn de sub el se mișcă, scot o serie de pocnituri uscate. Sicriul se sfărâmă. Vasiliev cade pe rămășițele putrezite ale lui Grigori Rasputin.

Revoluționarii se trag înapoi simțind duhoarea oaselor, dintre care unele mai poartă încă urme de carne. Văd părul lung, încâlcit, dinții dezveliți din craniu. Din sicriu se scurge un lichid de o culoare indescriptibilă.

Vasiliev se chircește și vomită pe el, are toată haina îmbibată de vomă. Duhoarea e groaznică.

Apoi se îndreaptă, respiră adânc și se șterge la gură cu mâneca. Se întinde și scoate o icoană și un bilet dintre coapsele cadavrului. Studiază icoana, o întoarce. E semnată de țarină, un ultim dar pentru călugăr:

Dragul meu martir, dă-mi binecuvântarea ta să mă însoțească pe drumul trist și greu care mă așteaptă de-acum înainte. Și amintește-ți de noi de acolo din rai în rugăciunile tale sfinte. Alexandra

Vasiliev mototolește biletul și îl aruncă înapoi în mormânt, împreună cu icoana.

– Ieșiți afară! Acum! Găsiți-mi bușteni să facem un foc!

Revoluționarii ies grăbiți din capelă. Frigul e binevenit după aerul putred dinăuntru. Se grăbesc să improvizeze un soi de targă din crengi, strâng câteva din rămășițele dezintegrate din capelă și le așază pe o bucată intactă de marmură de lângă Rasputin. Duc targa cu încărcătura ei afară și o aruncă peste bușteni de pin pe care i-au strâns din numeroasele grămezi din parc, de unde se alimentează și sobele imperiale. Vasiliev își varsă votca peste crengi. Aruncă un chibrit în focul slab, apoi încă unul. Revoluționarii așteaptă. Fac vânt flăcărilor cu hainele. Focul ar trebui să se întețească.

Dar văpaia se stinge în clipa în care atinge lemnul sicriului.

Vasiliev își dă jos pantalonii și urinează cu jet puternic peste el.

– Ce mai așteptați? strigă el către camarazii săi. Hrăniți-l pe Rasputin! Dați-i benzină crudă!

Bărbații ezită, se privesc unii pe ceilalți, privesc în jur. N-au de ales, trebuie să se supună ordinelor. Își îndreaptă penisurile către foc, încearcă să încurajeze flăcările cu jeturi de urină pe care vântul le abate spre ei.

De undeva de sub pământ izbucnește un șuierat furios. Limbile de flăcări explodează. Vârfurile de un albastru palid izbucnesc în milioane de săgeți furioase care se transformă în focuri mărețe de artificii.

Brusc, trupul lui Rasputin se frânge din talie. Rămâne așezat în flăcări. Picioarele i se îndreaptă, și ce a mai rămas din brațul lui coboară, de parcă ar vrea să-i împingă trupul în sus.

Îngroziți, revoluționarii o iau la fugă, se ascund după copaci.

– Veniți înapoi! ordonă Vasiliev. Rasputin e mort! Sunt doar tendoanele lui care se chircesc în flăcări, îi fac trupul să se miște.

Unul câte unul, bărbații apar din spatele copacilor, holbându-se la trupul călugărului, care pare să se micșoreze și să se topească. Ușurați, își ridică pantalonii, se iau de mâini și dansează în jurul focului care devorează ce a mai rămas din cadavru – păr, carne și oase –, până nu mai rămâne nimic.

Comandantul scuipă în flăcări și-și șterge chipul pătat de cenușă. E mulțumit. În sfârșit, călugărul nebun a fost redus la tăcere.

– Bravo! își încurajează el oamenii. Luați furtunurile și stingeți focul!

Revoluționarii aleargă prin parc, strâng furtunurile lăsate de grădinari și le leagă de robinete. Atacă flăcările cu jeturi puternice de apă.

Dar, în loc să stingă focul, apa îl hrănește parcă. Oamenii încearcă să-l înăbușe cu zăpadă și noroi, apoi cu hainele lor. Dar flăcările devin și mai puternice, se ridică dincolo de vârfurile copacilor, îi orbesc cu fum și cenușă.

După o oră, preotul dintr-o capelă din apropiere se trezește cu vuiet de flăcări și duhoare. De teamă că Romanovii au suferit cine știe ce accident nefericit, se dă jos din pat.

Nepieptănat, cu hainele de noapte mirosind a naftalină, ducând într-o mână o cană cu apă sfințită și în cealaltă Biblia, preotul ajunge în parc.

– Cum pot să vă ajut? întreabă el, bâlbâindu-se de parcă ar ciripi. Familia imperială e în siguranță?

Comandantul îl caută prin buzunare ca să se asigure că nu are nici o armă la el.

– Nu vor fi, spune el, dacă nu te rogi să oprești cumva pălălaia asta. Fă ceva!

Preotul scoate cana din punga de hârtie în care e învelită, își afundă mâna în apa sfințită și stropește flăcările, recitând prohodul o dată, apoi din nou și din nou, cu gesturi repetitive de om disperat.

– Nu vezi că nu merge? strigă Vasiliev. Fă altceva!

– Iar dacă mâna ta te face să cazi în păcat, taie-o; e mai bine să intri ciung în viață, decât să ai două mâini și să mergi în gheenă, în focul care nu se stinge, spune preotul, apoi aruncă întreaga cană cu apă sfințită în flăcări, se întoarce și fuge către palat.

De sub vipie începe să iasă un lichid uleios, care curge printre tufișuri și printre copacii încărcați de zăpadă, pe sub crengile joase și straturile adormite cu flori, spre palatul Alexandru.

Vasiliev se simte brusc cuprins de groază, o emoție care îi era până nu demult străină. Se grăbește să-și strângă oamenii și să-i ducă de-acolo într-un loc sigur.

Daria e asaltată de duhoarea de carne arzândă. De la toate ferestrele se vede o coloană de fum înecăcios, care pare să fi șters orice linie dintre pământ și cer.

Coboară scările în fugă, apoi aleargă până la dormitorul contelui Benkendorf și bate la ușă:

– Trezește-te, domnule! Trebuie să chemi ajutoare!

La miezul nopții, un contingent de pompieri sosește la fața locului. Se chinuie ore în șir să stingă focul cu apă, sare, pământ

și tot felul de chimicale. Încearcă să-l separe în incendii mai mici, mai ușor de stins, folosindu-se de prăjini lungi de patru metri. Dar flăcările se reunesc ca niște perdele magnetice. În zori, învinși și scăldați în sudoare și cenușă, pompierii își strâng furtunurile și uneltele.

– Palatul e în pericol, spune încet unul dintre ei. Evacuați familia!

În spatele pădurii se materializează o siluetă fantomatică, transparentă, într-o cămașă de noapte de aceeași culoare cu fața palidă. Ochii îi strălucesc în întuneric. Se îndreaptă către un pompier care a rămas înlemnit de spaimă, îi ia furtunul cu o mână și cu cealaltă îi face semn să plece. Are părul mai negru ca noaptea. Se sprijină cu spatele de trunchiul unui copac, iar conturul fluid al șoldurilor i se vede prin cămașa diafană. Strânge furtunul între picioare și trimite un jet puternic de apă înspre flăcări. Furtunul se răsucește ca o ființă torturată, iar forța lui o face să se clatine dintr-o parte într-alta. Cămașa udă se învârtejește în jurul trupului slab, iar părul îi flutură în jurul umerilor ca niște aripi de corb.

Flăcările se răsucesc, dansează, se îmbrățișează ca amanții prinși în focul pasiunii, își schimbă culoarea de la albastru la rubiniu și aur topit. Brusc, fără nici un avertisment și fără să dea vreun semn că și-ar pierde din tărie, focul scoate un zgomot puternic.

Speriați, soldații fug în parc, își abandonează rucsacurile, cuțitele, votca și relicvele pe care le-au furat.

Iepurii și veverițele ies din vizuinile și tufișurile lor cu blana zbârlită, fug, lăsând urme în zăpadă.

Pasărea paradisului cea roșie țâșnește pe deasupra, tentată să zboare la adăpostul fumului sinistru, dar, după ce descrie un cerc, se așază pe o creangă înghețată.

Profeția lui Rasputin că trupul său va fi deshumat și torturat după moarte s-a adeverit.

Capitolul 35

La puțin timp după Marele Incendiu, cum i se spune acum deshumării lui Rasputin, speranța sosește sub forma lui Alexandr Feodorovici Kerenski, ministrul Justiției din guvernul provizoriu.

Acest bărbat simplu, proaspăt bărbierit, care a jurat că familia Romanov va fi în siguranță, coboară dintr-unul din automobilele țarului, ales la întâmplare din garajul imperial. Șoferul țarului, care conduce mașina, se grăbește să-i deschidă ușa. Îl salută ca pe țarul însuși, apoi îl conduce înăuntru pe ușa de la bucătărie.

Kerenski poartă o cămașă albastră, cu toți nasturii încheiați și fără butoni. Mâna dreaptă și-o ține în buzunarul hainei. Arată stânjenit ca un țăran în haine de duminică. E încordat, grosolan, iar scârțâitul cizmelor la fiecare pas îi anunță sosirea.

Se oprește să privească în jur, bătând neliniștit din picioare. Vorbește tare, enervant, adresându-se contelui Benkendorf:

– Adună soldații Gărzii, servitorii și pe toți cei care lucrează aici!

Contele își scoate monoclul și îl studiază, de parcă suprafața lentilei ar putea să-i ofere soluția la aceste umilințe care par să nu se mai termine. Nu are de ales, așa că se grăbește să adune pe toată lumea în hol. Dar nu le cheamă pe țarină, pe Alexei și pe marile ducese. Le va scuti de această umilință. Doctorul Botkin, bucătarul, câțiva servitori, până și Vasiliev și oamenii săi, cu toții se strâng în jurul noului ministru al Justiției.

Vocea lui Kerenski răsună în întreg palatul, în saloane, în Galeria Portretelor, în Salonul Roșu și în sufragerie, unde familia imperială ia prânzul.

– Nu mai sunteți în serviciul vechilor voștri stăpâni. Sunteți servitori ai poporului. Poporul vă plătește salariul, și tot poporul vă cere să fiți atenți și să raportați orice vi se pare suspect.

De acum încolo vă aflați în subordinea comandantului și a ofițerilor Gărzii.

După ce și-a încheiat discursul revoluționar, Kerenski i se adresează lui Benkendorf:

– Am venit să văd cum locuiți, să inspectez palatul și să vorbesc cu Nicolae Alexandrovici.

– Îi voi transmite Maiestății Sale, răspunde scurt contele, care n-are de gând să deranjeze prânzul familiei.

– Vom face turul palatului întâi, spune Kerenski, alergând înainte ca o veveriță cu coada arzând.

Deschide uși la întâmplare, intră în camere, apoi iese în fugă, de parcă nu se poate hotărî de ce a intrat acolo și ce caută. Intră în apartamentele private ale țarului, se oprește în mijlocul camerelor ca să se uite în jur. Deschide fiecare sertar, inspectează fiecare colț, plin de curiozitate, caută sub mobilă, sub birou, cercetează biblioteca, mișcă tomurile cu coperte de piele ca să se uite în spatele lor.

Apoi, fără nici un avertisment, se întoarce spre Benkendorf și i se adresează pe un ton neobișnuit de jos:

– Femeia cu ochiul de opal.

– Tiotia Dașa?

– Da, da. Vreau s-o văd!

– Permiteți-mi s-o informez, răspunde Benkendorf.

Dar Kerenski a pornit deja către hol, așa că Benkendorf e nevoit să alerge înaintea lui și să-l conducă la apartamentele Dariei.

– Scuză-ne! spune Benkendorf, arătând spre Kerenski care intră în cameră în urma lui. Ministrul Justiției, Alexandr Feodorovici Kerenski.

Kerenski duce o mână la borul unei pălării invizibile.

Daria îi ignoră salutul. Se uită la el cu privirea ei de neclintit, ca de opal.

Țareviciul e în celălalt capăt al camerei, urmărind un film pe care compania Pathé i l-a dăruit în vremuri mai bune. Daria a instalat aici un proiector pe care l-a adus în secret din cinematograf, iar ecranul e de fapt un perete. Pe el se proiectează acum o scenă în care curtenii au ieșit la vânătoare de bouri.

Kerenski tușește, bagă mâna în haină, bate nervos din picioare și se întoarce către țarevici de parcă ar vrea să-l liniștească, apoi spune:

– Totul merge bine.

– Țareviciul poate fi scuzat, domnule? întreabă Daria.

– *Fostul* țarevici, o corectează Kerenski, încruntându-se. Poate să plece. Am nevoie de răspunsuri la câteva întrebări ale partidului.

– Ce-aș putea eu să adaug, domnule? Partidul știe deja totul, răspunde Daria după ce închide ușa în urma lui Alexei.

– Poți să adaugi foarte multe lucruri, desigur. Ai trăit alături de familia imperială mai mult de doisprezece ani. Le ești foarte apropiată. Dar familia e o altă chestiune. Acum vreau să discutăm despre salonul artiștilor. De ce a fost desființat? Care erau preferințele politice ale participanților?

Daria își înfige unghiile în palmă și se străduiește să rămână calmă.

– Artiștii sunt cercetați și ei, domnule?

– Da, da.

– Dar de ce, domnule?

– Din varii motive, printre care contacte suspecte cu Romanovii și apropiații lor. Mai e și chestiunea unui tablou cu țareviciul în brațele Fecioarei Maria. Autoritățile îl caută. Unde e?

– Nu știu nimic de un asemenea tablou, domnule, spune Daria, care nu are nici o intenție să-l conducă în Budoarul Violet. De ce, domnule, e suspect să ai o relație cu familia imperială?

– Te rog să te abții să mai pui întrebări! Din câte am înțeles, salonul a fost un pretext pentru a vă folosi de artiști ca să induceți poporul în eroare cu opere de artă burgheză și religioasă. Ministrul aproape că scuipă cele două cuvinte, de parcă și-ar fi descoperit un gândac în gură. Și mi s-a spus că pictura cu Fecioara Maria ascunde mesaje politice.

Daria zâmbește amar.

– Ați primit informații greșite, domnule. Libertatea și încurajările de care s-au bucurat artiștii salonului nostru au fost de neprețuit. Știți că *Zeii ucigași și victimele lor* e cea mai prețuită achiziție a Muzeului Rusesc de Stat? Acea sculptură e opera Rosei Koristanova și a fost creată chiar aici, în Galeria Portretelor. Iar *Bourul roșu* din Teatrul Mariinski a fost baletul cu cel mai mare număr de reprezentații din istorie. Și acest balet a fost creat de Ivan Vasiliev în salonul nostru. Nu mai trebuie să vă spun, domnule, că portretele lui Avram Bensheimer se bucură de faimă peste hotare. Deci, dacă e un păcat să dai naștere unor opere de

artă contemporană atât de importante, atunci vina e a mea, nu a cuplului imperial. În ceea ce privește preferințele lor politice, artiștii de aici s-au dovedit niște avangardiști care au găsit un mod de a-și exprima ideile revoluționare. Presupun că asta ar trebui să vă fie pe plac.

Kerenski îi aruncă o privire bănuitoare.

– Îți sunt simpatici acești artiști, chiar mai mult decât Romanovilor, se pare…

– Desigur că nu, domnule, îl întrerupe Daria. Dar îmi place arta și ce a făcut ea pentru țara noastră.

Kerenski se uită la ceas.

– Înainte să continui, îți cer ca ceea ce vom spune de-acum înainte să rămână secret. Ai înțeles?

În cameră se lasă tăcerea. De afară se aude o mașină blindată care trece prin fața porților palatului. Cineva încearcă să coboare podul către insula secretă, iar scrâșnetul metalic al încuietorilor e semn că mecanismul a suferit avarii. Daria își duce o mână la inimă. Vechile ei cicatrici refuză să se vindece; zvâcnesc și dor de fiecare dată când ceva îi aduce aminte de Avram. Avram era în stare să coboare podul cu atâta repeziciune, fără nici un sunet, atât de încet, că nu se trezeau nici oamenii, nici lebedele, nici căprioarele și păsările paradisului. Oare podul va mai funcționa vreodată? E prea obosită ca să mai spună ceva, așa că îl asigură pe Kerenski că îi înțelege îngrijorarea.

– Consiliul miniștrilor a adoptat o hotărâre importantă. Nimeni în afara familiei nu trebuie să mai știe de ea. Familia trebuie să părăsească Țarskoe Selo.

– De ce, domnule? De ce? Le place aici.

– Da, înțeleg, dar nu se mai poate face nimic. Va trebui să plece.

– Atunci poate că li se va permite să se stabilească în palatul Livadia.

– Nu! Crimeea e prea aproape de capitală. Va fi primejdios. Eu răspund de siguranța lor și voi face tot posibilul să-i trimit cât mai departe de pericol. Nu vreau să devin un Marat al Rusiei, spune el, referindu-se la Jean-Paul Marat, revoluționarul francez radical din cauza căruia s-a vărsat atât de mult sânge. Autocrația trebuie eliminată, fără îndoială, dar fără vărsare de sânge.

Daria încearcă să înghită un nod.

– Atunci trimiteți-i în Anglia, la vărul țarului, dacă nu există altă soluție. Anglia e suficient de departe.

Kerenski își trece o mână prin păr.

– Vom vedea. Și asta e o posibilitate, cu siguranță. Spune-le să înceapă să-și strângă bagajele, dar să nu facă nimic care ar putea trezi bănuieli.

Capitolul 36

13 august 1917

– Ia-ți la revedere de la palatul tău, *gospodin polkovnik*! îi strigă Vasiliev, cu fața uleioasă și nebărbierită, țarului.

Nicolae al II-lea nu se uită la banderola roșie pe care Vasiliev o poartă la braț. În ultimele luni a auzit insulte mai grave decât *gospodin polkovnik* – „domnule colonel" – și nu are de gând să se lase provocat acum, în fața familiei sale adunate în hol, în timp ce așteaptă un tren care, după cum spune Kerenski, îi va duce într-un loc sigur, oriunde ar fi acela.

Între familia imperială și Kerenski s-a înfiripat o prietenie stranie; ministrul a făcut tot posibilul să-i asigure pe membrii guvernului provizoriu că Alexandra e loială Rusiei și a cerut ziarelor – *Russkoe slovo, Russkaia volia, Reci, Novoe vremia* și *Petrogradski listok* – să înceteze campania dusă împotriva ei.

„Kerenski nu e om rău", se gândește Nicolae, „chiar deloc". Vasiliev își ridică pușca și îl lovește cu patul ei în coaste.

Surprins, țarul geme și se trage înapoi câțiva pași, folosindu-se de baston ca să nu cadă.

Daria își duce o mână la ochiul stâng. Pe suprafața ochiului ei de opal a apărut o crăpătură, o mică fisură în centrul sferei. În următoarele decenii, de fiecare dată când își va vedea ochiul de opal crăpat în oglindă, Daria își va aminti de acest moment rușinos: momentul în care Rusia și-a pierdut sufletul.

Vasiliev mârâie, dându-și la iveală dinții stricați.

– Tu, cetățean Daria Spiridova, spre deosebire de domnul colonel, ești liberă să pleci.

– Unde îmi duceți familia? întreabă Daria.

– Nu-i treaba ta! Zi bogdaproste că ai noroc și șterge-o!

– Cărui fapt îi datorez această onoare?

Vasiliev ridică trei degete.

– Unu, fiindcă ai stins Marele Incendiu. Doi, fiindcă îi sperii pe tovarășii mei și vrem s-o ștergi naibii de-aici. Și trei, pentru că umblă vorba că ești o vrăjitoare. Deci pleacă! Du-te naibii de-aici!

Daria își îndreaptă umerii și își încrucișează brațele pe piept.

– Îi voi însoți pe Altețele Lor până la capătul lumii.

Vasiliev râde așa de tare că se îndoaie de șale. Apoi, se îndreaptă de spate și își trage răsuflarea. În loc de râsete, începe să sughițe puternic.

– Bine, bine, tovarășa Spiridova! Să nu te miri dacă într-adevăr ajungi la capătul lumii.

– Nimic nu mă mai miră în zilele noastre. Nici chiar viitorul îngrozitor care îți stă scris în frunte, răspunde calmă Daria.

Vasiliev nu mai sughiță.

– Ce viitor?

– Văd spectrul lui Rasputin pândind deasupra ta, bântuindu-te pentru tot restul vieții. Te văd pe tine și pe familia ta arzând pe veșnicie în flăcări de mii de ori mai puternice decât Marele Incendiu din noaptea aceea. Îți văd întreaga familie…

– Bine! Încetează cu prostiile astea! Rămâi, dacă ești așa proastă! strigă Vasiliev. Mișcă-te! Strânge-ți lucrurile! Cu tine vorbesc, Spiridova! Ce mai stai?

Daria se întoarce grăbită în apartamentele sale, iar principala ei preocupare e legată de cum să transporte ambra cenușie fără să atragă atenția. Kerenski a promis că familia va avea voie să-și ia lucrurile valoroase. Dar cum să-i explice oare importanța ambrei cenușii fără să se expună hoților? Se hotărăște s-o rupă în două și să coasă strâns jumătățile în fețe de pernă. Le pune pe fundul a două valize mari și înghesuie haine deasupra. Târăște un cufăr și îl așază lângă valize. Cu o hotărâre încăpățânată, copilărească, înghesuie haine colorate de toate formele în cufăr, catifea și hermină, rochii brodate cu pietre prețioase și trene din voaluri, fuste din damasc cu broderii fine și mănuși din piele de ied comandate de țarină la Paris. Chiar dacă va fi exilată în inima Siberiei, își jură Daria, într-un loc atât de rece că saliva îi va îngheța în gură și gerul îi va crăpa în două ochiul de opal, va face tot posibilul să le facă în ciudă revoluționarilor cu opulența ei imperială.

Trenul care va duce familia imperială și însoțitorii săi către destinația necunoscută întârzie să apară. Noaptea albă se întinde până în zori. Lângă intrarea principală a palatului s-au strâns cutii, cufere și valize, puse unele pe altele.

Alexandra e așezată pe un scaun în hol, cu ochii uscați și părul strâns la spate. În poală ține capul țareviciului, care are abia doisprezece ani. Îi apucă o șuviță de păr de pe frunte, o trage și și-o înfășoară în jurul degetului. Din când în când, încearcă să le zâmbească trist fiicelor sale, care ațipesc în jurul ei. Sunt domnișoare atât de frumoase! Le așteaptă o lume plină de oportunități. Olga are douăzeci și doi de ani; Tatiana, douăzeci; Maria, optsprezece; iar Anastasia are deja șaisprezece ani. Cu voia lui Dumnezeu li se va permite să se refugieze în Anglia, cu verii lor englezi, să ducă o viață liniștită, să se mărite și să-și crească propriii copii.

Daria stă pe cufărul ei, lângă cele două valize. Suferă în tăcere luându-și la revedere de la Țarskoe Selo, de la cei doisprezece ani minunați pe care i-a petrecut aici, de la pasărea paradisului cea roșie care a refuzat să fugă în noaptea Marelui Incendiu. Dar încă nu e pregătită să-și ia la revedere de la Avram. Nodul care îi leagă se strânge cu fiecare zi mai tare. Ce se va întâmpla cu el acum? Ce se va întâmpla cu ei, cu toții?

Kerenski e prins într-una din certurile lui interminabile la telefon, care a fost reconectat în hol pentru ca ministrul să-l poată folosi.

– Domnule, unde ne trimite guvernul provizoriu? îl întreabă Daria după ce apelul se încheie.

– La Tobolsk, răspunde absent ministrul, cu ochii roșii de nesomn. Cetățenii din Tobolsk sunt de acord ca familia să se mute acolo. Îi sunt încă loiali lui Nicolae Alexandrovici.

– Dar pentru cât timp, domnule?

– Până când Adunarea Constituțională se va reuni în noiembrie. Apoi vă puteți întoarce aici cu toții. Sau puteți merge oriunde vreți.

– Când vine trenul?

Kerenski își freacă mâinile de parcă și le vede pentru prima oară. Bagă una în buzunarul de la pantaloni, pe cealaltă în buzunarul hainei.

– Nu ne trimit trenul, domnule, nu-i așa? întreabă Daria.

– Personalul de la căile ferate ne e ostil, răspunde ministrul, răsucindu-se pe călcâie și pornind în căutarea țarului cu pași zgomotoși.

Țarul se plimbă prin fața ușii de la intrare, cu mâinile prinse la spate.

– Îmi cer scuze pentru întârziere, îi spune Kerenski, dar vă asigur că guvernul provizoriu vă garantează siguranța.

– Îți mulțumesc, prietene, spune Nicolae, ieșind afară, în gerul aprig. Vreau să știi că ai făcut tot posibilul pentru noi. Orice se va întâmpla mai departe va fi din voia lui Dumnezeu.

În depărtare se aude șuieratul unui tren care se apropie.

Nicolae îi întinde mâna lui Kerenski.

– În ultima vreme m-am simțit obosit, bătrân. Abia aștept să-mi petrec restul zilelor anonim și pașnic, alături de familia mea. Mă voi ruga pentru reușita dumitale.

– Trenul a ajuns în gară! anunță Kerenski grupul din palat.

Servitorilor li se ordonă să transporte cuferele și valizele la gară.

Soarele de dimineață se luptă să pătrundă prin pătura de fum care continuă să arunce o umbră dezolantă asupra satului. Copacii fără frunze stau drepți ca niște santinele fără medalii și ornamente. În depărtare zboară șoimi cu ochi de rubin.

Înăuntru, Olga și Maria le trezesc pe Tatiana și Anastasia, le aranjează părul și le spun că a venit timpul să plece. Olga strânge la piept o batistă umedă, se întoarce cu spatele la surorile ei mai mici și încearcă să-și înăbușe lacrimile.

Alexei a adormit în poala mamei sale, iar câinele lui sforăie lângă el.

Daria, nerăbdătoare ca lunga lor așteptare să ia sfârșit, îl scutură blând, îl trezește.

– Plecăm, țareviciul meu. Ia-ți la revedere de la casa ta! Ai timp. Nu te speria de gărzi!

– Vii și tu, Daria?

– Bineînțeles că vin. Voi rămâne alături de tine oriunde vei merge.

Familia și însoțitorii săi urcă în automobilele care îi vor duce la gară. Kerenski se așază în mașina imperială din frunte. Cazacii călare își iau locurile pe marginea alaiului, iar motoarele se trezesc la viață. Automobilele pornesc în viteză, aruncând norișori

de zăpadă în spate, către palatul Alexandru, casa familiei imperiale preț de douăzeci și trei de ani.

Contele Benkendorf stă la ușa palatului, cu o mână ridicată într-un salut formal, iar cu cealaltă ținând o medalie a Sfântului Nicolae din Bari, pe care țarina i-a oferit-o în semn de recunoștință.

El va rămâne aici să se ocupe de treburile personale ale țarului până la întoarcerea familiei: va păstra ordinea la palat, îi va plăti pe cei câțiva servitori care au rămas în urmă și se va asigura că obiectele de valoare și tablourile rămase nu vor fi jefuite.

Capitolul 37

1918

E miezul nopții. Plouă încontinuu; ude până la piele, Olga, Tatiana, Anastasia și Alexei se îngrămădesc în jurul Dariei, căutând să-și încălzească trupurile laolaltă. Nici nu-și mai pot ține ochii deschiși de nesomn, mai ales după lunga și obositoarea călătorie de la Tobolsk la Ekaterinburg. Fetele sunt speriate, picioarele le dor și tremură. O scrisoare de la mama lor le-a instruit să „arunce medicamentele după cum li s-a spus," un cod hotărât dinainte, care înseamnă să aducă la Tobolsk bijuteriile pe care le-au luat din Țarskoe Selo. Cuplul imperial a primit dispoziții să plece într-o oră, așa încât au fost nevoiți să-și lase bijuteriile în urmă. Fetele au avut nevoie de câteva zile ca să-și îndeplinească sarcina. Acum, cu hainele îngreunate de diamante, safire, perle și rubine cusute în tivuri, abia sunt în stare să se țină pe picioare.

Vântul le suflă picături de ploaie în ochi. Daria îi îmbrățișează pe toți. Se gândește că se poate ca nenorocitul de Vasiliev să fi avut dreptate, până la urmă. După treisprezece luni de detenție – cinci în palatul Alexandru din Țarskoe Selo și opt în Tobolsk –, se pare că au ajuns la capătul lumii.

Nicolae, Alexandra și Maria au fost duși la Ekaterinburg acum o lună. Alexei, prea bolnav ca să călătorească, a rămas cu Daria și cu celelalte trei surori ale sale. Nagornîi, marinarul însărcinat să-l ducă pe Alexei, doctorul Botkin, Haritonov bucătarul, Trup servitorul și Leonid Sedniov, băiatul de la bucătărie, formează acum un zid tăcut în jurul Dariei și al copiilor.

Casa în fața căreia au ajuns emană o duhoare putredă. Pietrele albe ale fațadei, roase de violențele care au izbucnit și mâncate de trecerea timpului, arată sinistru în întuneric.

– Bine ați venit în Casa cu destinație specială! latră un comandant revoluționar – unul dintre nenumărații pe care i-au întâlnit în ultimele luni.

Cu toții sunt uimiți. Ce vrea să spună? Ce e Casa cu destinație specială?

Daria face un pas înainte.

– Știam că aici e casa lui Ipatiev. Ce e Casa cu destinație specială?

Comandantul își bagă un deget în urechea păroasă și se scarpină.

– Ipatiev e kaput! S-a dus! A fost dat afară de Biroul Sovietic din Ural! Omul schițează un salut în bătaie de joc. Aici stau acum lipitoarea de Nicolae și nemțoaica lui.

Casa arată altfel, se gândește Daria. Are gratii la ferestre, panouri pictate și un gard înalt de jur împrejur. Seamănă cu o închisoare, nu cu locuința drăguță care era pe vremuri. Ferestrele de la primul etaj dau spre bulevardul Voznesenski. Al doilea etaj se deschide către un deal uriaș în depărtare, pe care a fost clădit Palatul Plăcerilor.

Daria nu știe că soarta o va lua de gât în curând și o va târî înapoi la Palatul Plăcerilor, unde, an după an, sute de fluturi îi vor vesti venirea fiecărei zile și aroma cafelei pregătite de Micul Servitor o va face să se dea jos din pat. Nu știe că e mult mai puternică decât și-ar putea închipui, iar amintirile de-o viață și încăpățânarea de a merge înainte o vor duce până la adânci bătrânețe.

Revoluționarul zâmbește, dând la iveală un șir de dinți de argint.

– Băiete! Vino aici la inspecție!

Daria le simte pe fete apropiindu-se și mai mult de ea, aude sângele lor pulsând în vene, bătăile inimii lui Alexei, îl aude pe Joy, câinele băiatului, sărind și schelălăind.

Pe tot parcursul călătoriei, Daria nu s-a dezlipit o clipă de Alexei: nici când au coborât pe râu în vaporul *Rus*, nici la gara din Tiumen, când comisarul a încercat s-o despartă de el, nici când Nagornîi era prezent lângă el, dornic și gata să-l ajute. L-a purtat în brațe pe băiatul de doisprezece ani în cabina vaporului, în vagonul de la clasa a patra, până în capătul trenului. N-are de gând să se despartă de el nici acum. Se încruntă la comandant. Comandantul se încruntă și el. Vocea ei e ascuțită ca un cuțit:

– Percheziționează-mă, dacă îndrăznești! Sau dă-te la o parte și lasă-ne să intrăm!

Comandantul scoate o pietricică moale din buzunar și o răsucește în mâini de parcă decizia lui ar fi săpată în piatră. O aruncă dintr-o mână în alta, apoi o bagă înapoi în buzunar; o va folosi mai târziu.

– Cred că ești obosit, îi spune lui Alexei. A fost o noapte lungă. Bine, intră! Mă ocup de surorile tale întâi. Își freacă mâinile reci. Faceți un pas înainte, fetelor!

Olga și Tatiana par să se facă tot mai mici, de parcă bijuteriile grele le strâng și le apasă din toate părțile. Plouă și mai tare, hainele le sunt ude, amenință să dea la iveală conturul pietrelor prețioase.

Daria pășește în fața marilor ducese. Își ridică brațele spre cerul ud, țintește cu ochiul ei de opal crăpat către comandant, își suge obrajii, își deschide gura și scuipă un jet de scântei spre fața bărbatului.

– Foc! Foc! țipă comandantul, trăgându-se înapoi, plesnindu-se pe față, pe cap, pe urechi.

Apoi aleargă spre o baltă noroioasă și își afundă capul adânc în apa murdară de parcă părul i-a luat foc.

– Oprește-te, Daria! o imploră Alexei, speriat. Nu ne va lăsa să ne întâlnim cu papa și maman.

– Nu-ți fă griji! spune Daria. Trebuia să-i dau o lecție, altfel ne-ar fi făcut zilele amare aici. Daria se apropie și culege niște semințe roșii de pe pământ. Semințe de rodie, pe care le țin în buzunar pentru asemenea ocazii. Le-am băgat în gură pe furiș. Un bărbat nevinovat s-ar fi comportat altfel.

Îi ia pe copii de mână și îi conduce în Casa cu destinație specială.

Lunile de vară devin tot mai greu de suportat. Scrisorile sosite din când în când de la rudele și prietenii plecați în exil nu mai ajung la familie. Ziarele locale, pe care Nicolae le aștepta cu nerăbdare de fiecare dată, deși veneau rar, nu le mai sunt permise.

Singura lor sursă de știri sunt ziarele vechi înfășurate în jurul pâinii și ouălor trimise de călugărițele din apropiere, foile de reviste din toaletă, un bilet de la vreun prieten ascuns în câte un vas cu fructe, dar majoritatea informațiilor sunt fie vechi, fie zvonuri pe care gărzile le discută între ei.

Află că vărul lui Nicolae, kaizerul german, i-a facilitat lui Vladimir Lenin întoarcerea din exil în Rusia și că Lenin provoacă haos, incită revolte, cheamă toți muncitorii la arme. Țara

e sfâșiată de un război civil, Armata Roșie împotriva Armatei Albe. Nimeni nu știe cine ucide pe cine și cine va câștiga războiul.

În depărtare, bubuituri de artilerie se aud zi și noapte.

Revoluționarii se tem că vreun membru al familiei ar putea să ceară ajutor soldaților albi sau monarhiștilor care circulă pe bulevardul Voznesenski, așa că nu le permit să deschidă vreo ușă sau fereastră și au acoperit geamurile, transformând camerele în cuptoare infernale.

Alexei a slăbit și își petrece cea mai mare parte a timpului în pat, cu câinele ghemuit la picioare. Miniaturile i-au fost confiscate de Vasiliev la Țarskoe Selo, așa că se joacă acum cu bucăți de sârmă, rămășițe de metal și o machetă stricată a unei nave.

Elixirul de ambră cenușie cu care Daria îi freacă picioarele atrofiate nu mai e la fel de eficient în absența vinului livonian, a uleiului dulce de migdale, a celui de vetiver, a hașișului și rădăcinilor de ghimbir. Căutând cu disperare un leac, Daria petrece ore întregi amestecând ingredientele învechite pe care le găsește în bucătărie – frunze uscate de eucalipt, scorțișoară, coajă de lămâie, chiar și sare – și le adaugă la ambra cenușie topită până când oalele și tigăile se înnegresc și mirosul îi atrage atenția vreunui revoluționar, care intră și o dă afară din bucătărie.

Alexandra și Nicolae țin lecții pentru copiii lor. Studiază operele clasice, exersează limba franceză, discută politică. Fetele tricotează, croșetează, brodează sau cos haine.

Se roagă împreună – familia, servitorii, doctorul, bucătarul și Daria.

Se roagă pentru alte feluri de mâncare, nu doar pâine neagră și ceai. Se roagă pentru o pereche nouă de cizme pentru Alexei. Se roagă pentru privilegiul de a folosi toaleta fără să fie hărțuiți și asaltați de obscenități, fără să fie atacați de caricaturi crude pe pereți cu Rasputin și țarina în poziții indecente. Dar, mai mult decât orice, se roagă pentru salvare, pentru succesul Armatei Albe care luptă împotriva comuniștilor, se roagă ca, dacă le-au mai rămas rude și prieteni în viață, ei să le audă rugăciunile și să-i salveze de la o soartă atât de crudă.

Țin doliu împreună. Îl plâng pe Nagornîi, paznicul credincios al lui Alexei, care a fost arestat fiindcă nu l-a lăsat pe unul din revoluționari să fure lanțul de aur al țareviciului, iar mai târziu executat.

Țin doliu când revoluționarii sărbătoresc prăbușirea guvernului provizoriu format de liberalii din ultima Dumă. Plâng căderea lui Kerenski și ascensiunea lui Lenin, care le distruge sistematic ultima speranță la libertate.

Sărbătoresc tot împreună. Nu zilele de naștere, care trec fără prea mare ceremonie. Țarina împlinește patruzeci și șase de ani, țarul cincizeci. Alexei are treisprezece ani. Sărbătoresc micile libertăți de zi cu zi. Plimbările de după-amiază prin grădină, deși sunt supravegheați mereu de gărzi. Chiar dacă Alexei, care a rămas aproape olog, stă în scaun cu câinele dormindu-i la picioare. Sărbătoresc mersul care le mai destinde încheieturile amorțite. Nicolae își poartă haina de ofițer, dar epoleții i-au fost luați. Alexandra folosește un baston, iar părul strâns la spate aproape i-a încărunțit. În jurul gurii are riduri adânci.

Sărbătoresc binecuvântarea de a fi împreună.

Capitolul 38

16 iulie 1918

Iakov Iurovski urcă scările către al doilea etaj al Casei cu destinație specială. Are mâinile afundate în buzunarele hainei militare, închisă până sub bărbie, și buzele strâns lipite. Părul brunet și cârlionțat din creștetul capului, sprâncenele groase și mustața și barba tunse atent îi umbresc fața slabă.

Se oprește în fața camerei lui Nicolae și Alexandra, dormitorul pe care cei doi îl împart cu fiul lor de când au sosit aici acum cinci luni. Se holbează la ușă. E nemulțumit. E membru al poliției secrete bolșevice, respectă ordinea, se așteaptă să fie ascultat, însă, deși a dat ordine stricte ca toate ușile să rămână deschise, aceasta e închisă. Deși a preluat comanda acum douăsprezece zile, după ce l-a concediat pe comandantul dinainte împreună cu subalternii lui dezorganizați, încă n-a reușit să stabilească ordinea.

Își scoate mâna stângă din buzunar și bate în ușă cu pumnul. Se trage înapoi, își vâră mâna la loc și mângâie revolverul Colt, a cărui prezență rece și dură îi dă curaj. Așteaptă. Se trage de mânecile hainei. Fluieră în falset un marș de război.

Ușa se deschide pe jumătate. Nicolae îl privește cu ochi speriați. Nu vrea să-și trezească soția și fiul, așa că întreabă în șoaptă:

– Da? Ce s-a întâmplat?

– Îmi cer scuze pentru deranj, răspunde Iurovski cu un respect exagerat. Din cauza revoltelor din oraș, trebuie să vă ducem pe toți la parter. E periculos să stați la etaj, fiindcă se trage pe străzi. Vă rog să vă îmbrăcați cât mai repede.

– S-a întâmplat ceva? întreabă Nicolae.

– Armata Albă a intrat în Siberia. Au cucerit noi teritorii de la Roșii.

– Siberia e foarte mare, prietene. Le va lua mult timp Albilor să ajungă aici.

– Sunt deja în oraș, răspunde Iurovski încet, discret, plin de regret.

Nicolae face tot posibilul să-și ascundă bucuria. Se pare că focurile de artilerie care i-au ținut treji noapte de noapte sunt ale Armatei Albe.

În urmă cu două zile, un bilețel primit într-un coș cu ouă de la călugărițe le-a spus că Armata Albă avansează. Dar Albii erau atunci într-o poziție dificilă din cauza faptului că Ekaterinburg e situat departe de granița europeană, iar orașul e plin de Roșii bolșevici. Țarul nu se aștepta la victorie.

Și totuși, politețea exagerată a comandantului din seara asta îl face să spere. Se răsucește pe călcâie, intră înapoi în cameră, se așază pe marginea patului, își mângâie soția adormită și o strânge de umeri.

– Draga mea! Draga mea! Am vești bune.

Alexandra se trezește dintr-un coșmar, tresărind. Se freacă la ochi și se ridică într-un cot.

– Repede, trebuie să ne pregătim! Albii au invadat orașul. Vezi, nu ți-am spus? N-am spus eu că generalii noștri ne vor salva? Sunt pe drum. Grăbește-te! Îmbracă-te!

– Oare e posibil? întreabă Alexandra, lăsându-l s-o sprijine. Prietenul nostru ne veghează din ceruri. Fie-i sufletul binecuvântat!

Iurovski bate la toate cele cinci uși ale dormitoarelor, toate întredeschise, trezind restul familiei și pe servitori, ordonându-le să se îmbrace și să se adune în hol.

După ce și-a făcut treaba, tușește de două ori, își linge buzele slabe, se sprijină de balustrada de pe hol și așteaptă. Din când în când se trage de mustață și bate în balustradă cu unghiile lungi de la degete, o darabană nerăbdătoare care se aude în dormitorul marilor ducese, speriindu-le și mai rău.

Daria își alege o rochie din damasc fin, de parcă s-ar pregăti să ia parte la o serată, un șal brodat din ghipură și o pălărie cu bor larg și pene. Încet, leneș, își trage rochia pe cap, simte damascul bogat alunecându-i pe piele, șalul mângâindu-i umerii goi, pălăria îmbrățișând-o ca un vechi amant. Avram al ei! Una câte una, își scoate pălăria, șalul, rochia. Ce a purtat acum cincisprezece ani, când s-au scăldat pentru prima oară în baia rusească?

Scotocește prin cuferele cu materiale bogate, colorate, printre rochiile cu mărgele, pelerinele brodate, șalurile din crepdeșin, pantofii moi de piele, până când găsește ce căuta. Își îngroapă fața într-un șal din voal, simte parfumul de eucalipt și dorință, își încheie toți nasturii rochiei de mătase care o îmbrățișează la fel de blând precum Avram, încalță pantofii brodați cu perle, își trece degetele prin păr și își eliberează buclele în care Avram și-a îngropat chipul. Evită să se privească în oglindă. Nu vrea să vadă cât de mult au schimbat-o ultimele luni, deși nu are decât treizeci și unu de ani.

Strânge în brațe una din fețele de pernă cu ambră cenușie pe care le-a purtat din loc în loc, ca pe un scut, apoi iese din cameră. Nu are încredere în Iakov Iurovski, nu crede nici un cuvânt din ceea ce le spune comandantul, nu știe unde vor fi duși. După șaisprezece luni de exil, știe cât de important e să rămână precaută, gata de acțiune.

Nicolae și fiul său, îmbrăcați în haine militare simple, în pantaloni, cizme și pelerine, așteaptă în hol. Alexei e în brațele tatălui și strânge la piept perna pe care mama i-a spus să o aibă mereu cu el.

– Unde e Joy? o întreabă el pe Daria. O cauți tu?

– Nu acum, dragul meu. Mai târziu.

– Dar nu-i place să doarmă afară.

– Doar câteva ore, dragul meu, îți promit.

Doctorul Botkin, Demidova, Karitonov bucătarul și Trup servitorul se alătură și ei grupului.

Doctorul stă lângă Nicolae și-i șoptește:

– Înălțimea Voastră, ce se întâmplă?

Nicolae îl bate pe braț, calm, încurajator.

– Nimic grav, spune el.

– Vă rog să mă urmați, îi îndeamnă Iurovski pe un ton măsurat, politicos. Vom coborî.

Exuberanța plină de speranță a procesiunii o face pe Daria să se înfioare. Privirea țarului și-a recăpătat ceva din aerul ei tineresc. Zâmbește văzându-și fiul cum încearcă să scape de ultimele pânze de păianjen ale somnului. Țarina, înaltă și slabă, are un aer distins, regal, și, deși trebuie să se sprijine în baston, nu și-a pierdut din grație. Marile ducese – Olga, de douăzeci și trei de ani, Tatiana, de douăzeci și unu, Maria, de nouăsprezece, și Anastasia, de șaptesprezece – poartă rochii albe, șifonate, și seamănă cu un stol de îngeri adormiți.

Cu toții sunt tăcuți. Nimeni nu se plânge. Nimeni nu pune întrebări. Își trag puterea din calmul lui Nicolae și al Alexandrei, care le aduce aminte de zilele de la curte.

Daria merge în spatele lui Iurovski cel rigid, îi studiază pașii detașați, spatele drept, mâinile din buzunare. Numără cele douăzeci și trei de scări care coboară spre subsol, le numără cu fanatismul unui iubit, al unui zelot, al unei femei nebune care se agață de ultimele urme de sănătate. Sunt conduși la o altă scară, coboară în măruntaiele casei.

Daria încetinește, se apropie de Nicolae.

– Maiestate, am un presentiment. Nu e bine ce se întâmplă. Suntem unsprezece. Îl putem ataca, putem fugi în stradă.

– Urmează ordinele! răspunde sever Nicolae. Ajutoarele sunt pe drum.

– Vă implor, Maiestate, dați-ne voie să încercăm! Nu e bine deloc! Simt gust de cenușă în gură. Acest bărbat e periculos. Vă rog, Înălțimea Voastră, vă rog să mă ascultați!

– Aveți nevoie de ceva? întreabă Iurovski, întorcându-se spre ei.

Daria îl privește în ochi și-i răspunde:

– M-am oferit să-l duc eu pe țarevici. Nu se simte bine.

– Pot să vă ajut?

– Mulțumesc, mă descurc, îl asigură Nicolae pe comandant.

Grupul traversează un coridor lung care duce către o cameră din subsol.

Iurovski se oprește în spatele ușii. Ochii săi fără fund studiază procesiunea, îi numără pe un ton măsurat. Deschide ușa, se trage înapoi, le face semn să intre.

– Toată lumea, vă rog! Mulțumesc, da, foarte bine! Și tu, tovarășa Spiridova. Grăbiți-vă, vă rog! Nu-i faceți pe ceilalți să aștepte!

Cu toții intră în șir într-o cameră goală, cu pereții acoperiți de tapet. Pe un perete sunt scrijelite caricaturi indecente: țarina și Rasputin, marile ducese în brațele străinilor. Printr-o singură fereastră cu zăbrele se vede un cer fără lună. Un stol de țânțari se izbește de sticla pătată de ploaie. Printre crăpături se aude șuieratul unui vânt de vară.

– Ce? Nu avem scaune? întreabă țarina, dând primele semne de neliniște. Nu avem voie să stăm jos?

Iurovski scoate capul pe ușă și cere două scaune. Ia scaunele prin ușa pe jumătate deschisă și le pune în mijlocul camerei. Țarina stă pe un scaun, iar țarul își așază blând fiul în celălalt.

– Cetățenii din Moscova se tem că ați evadat, spune Iurovski. Să facem o fotografie ca să le demonstrăm că nu e cazul. Tovarășa Spiridova, dă-ți, te rog, părul la o parte de pe față! Mulțumesc. Așa e mai bine. Tu stai acolo, tu acolo, aici, lipite de peretele din spate, mulțumesc. Puțin mai la dreapta, vă rog!

Daria e trimisă în spatele scaunului lui Alexei.

Încruntându-se la Iurovski, ea se așază ferm în fața băiatului.

– Înălțimii Sale nu-i place să fie fotografiat, mărâie ea. Ce rost are să-i faceți o fotografie? Nu va evada fără părinții săi.

– Daria! îi poruncește țarul. Treci în spatele lui Alexei! Acum!

Daria trage de medalionul pe care îl poartă la gât. Îl mai are încă, în ciuda hoților și a pungașilor cu care s-au întâlnit pe drumul până aici, și trage tare de el, simțind cum lanțul îi pătrunde în carne și ceafa începe să-i sângereze. Merge încet în spatele lui Alexei. Nicolae stă lângă ea, îndărătul scaunului pe care s-a așezat țarina.

Grupul de unsprezece persoane e aranjat în două șiruri ordonate, distanța dintre ei e măsurată cu grijă, cele două scaune sunt trase mai aproape și puțin spre mijloc.

Iurovski se trage înapoi, își înclină capul într-o parte, studiază aranjamentul.

– Va fi o fotografie foarte bună. Foarte bună, într-adevăr. Poporul va vedea că sunteți în siguranță. Nimeni n-a evadat. Da, sunteți pregătiți.

Își scoate capul pe ușă și strigă după fotograf.

Daria își așază mâinile pe umerii slabi ai lui Alexei.

– Ascultă-mă, Alexei Nikolaevici Romanov! Să nu-ți fie teamă nici o clipă! Sunt aici, sunt chiar în spatele tău. Când vom pleca de-aici te voi duce la Petrograd ca să vezi Teatrul Ermitaj. Vom lua cina la *Podval brodiachei sobaki*. Vei întâlni artiști renumiți, poeți, vom…

Ușa se deschide. Unsprezece bărbați înarmați dau buzna înăuntru.

Daria scoate un mic geamăt de durere. Se ia cu mâinile de cap de parcă cineva o trage de păr, de parcă ochiul ei a luat foc și carnea i se topește de pe oase. Arheea s-a întors, după șapte ani,

nu ca un spectru înfășurat în voaluri, ci ca un basorelief pe perete. „De ce m-ai abandonat?“ țipă Daria în minte. „Cum ai putut să-mi spui la revedere și să mă părăsești pur și simplu după ce mi-ai arătat faptele Ataliei? Mi-ai promis că mă vei îndruma, că vei avea grijă de mine. Mi-ai promis că mă vei avertiza ce tragedii mă așteaptă. N-ai văzut nenorocirea asta?“

Arheea o privește trist. O singură lacrimă îi strălucește în colțul ochiului stâng, ca un bob de cristal. Buzele ei palide abia se mișcă, însă Daria o aude clar și tare, o vede arătând spre fața de pernă cu ambră cenușie pe care Tiotia Dașa o ține în brațe.

Daria ia perna din spatele lui Alexei și i-o pune în loc pe a ei.

– Ține-o ca pe un scut, dragul meu, ține-o apăsată pe piept! Ambra cenușie te va proteja.

Iurovski pășește în centrul camerei aglomerate, care duhnește a sudoare, teamă și ură. Ține un bilet în mâna stângă și mâna dreaptă în buzunar. Se oprește în fața lui Nicolae al II-lea.

– Având în vedere că rudele voastre continuă să atace Rusia sovietică, Comitetul Executiv din Ural a dispus să fiți executați.

– Doamne Dumnezeule! Dumnezeule mare! Ce se întâmplă? Nu înțeleg! strigă Nicolae, întorcându-se spre familia sa, apoi înapoi spre comandant.

Venele de la gât i se umflă și fața îi e albă ca fața de pernă pe care fiul său o ține în brațe.

Iurovski își scoate mâna dreaptă din buzunar și ține cu revolverul Colt asupra țarului.

Un singur glonț tras de aproape îi smucește capul în spate și-i zdrobește craniul. Trupul se clatină, apoi cade lateral, peste Daria. Daria îl strânge în brațe, îl reazemă, refuză să-i dea drumul, țipă alături de ceilalți.

Întreg plutonul începe să tragă. Camera se umple de miros de fum și praf de pușcă. Alexandra și Olga încearcă să-și facă semnul crucii. Daria e orbită de un șuvoi violent de sânge. Dă drumul cadavrului lui Nicolae.

Baionetele strivesc cranii și oase. Cadavrele se prăbușesc unele pe altele. Intestinele se revarsă, craniile crapă, creierii se risipesc peste tot. Gâturile și încheieturile se îndoaie, se răsucesc în unghiuri nefirești. Gloanțele ricoșează din perna pe care Daria o strânge la piept și o aruncă pe spate. Ea cade pe o parte. E îngropată.

Îngropată sub un morman de cadavre, cu fața lipită de podeaua de lemn, cu gust de sânge și de cenușă în gură și fum în ochi.

Se aud pași în toate părțile. Ușa se trântește cu zgomot. Tăcere. Daria se zbate să-și dea la o parte o mână moartă de pe față. Vede unghiile îngrijite ale Alexandrei. Lasă mâna să cadă, țipând în tăcere. Se chinuie să respire, să se miște sub cadavre, să caute un pistol, o baionetă, ceva cu care să-și pună capăt suferințelor. Bucăți de oase o înțeapă în obraz. Un picior o apasă la subsuoară. Timpul trece. Ține perna lipită de față. Safire, rubine și diamante strălucesc prin găurile lăsate de gloanțe. Dumnezeule! Ce-a făcut? Ce-a făcut! N-ar fi trebuit să-și schimbe perna cu a țareviciului.

Bijuteriile din perna ei au apărat-o de gloanțe.

Dacă ambra cenușie nu l-a salvat pe Alioșa?

Aude cum ușa se crapă, aude scârțâitul de cizme care se apropie. Cineva mișcă trupurile. Deschide gura ca să ceară să i se curme suferințele cu un glonț, dar nu reușește să scoată decât un bolborosit inuman.

Simte o duhoare de aer stătut. Cineva o prinde de umeri. Îi ia perna de pe față. Un șirag de perle atârnă dintr-o gaură.

Daria ia perna și își ascunde iarăși fața, nu e în stare să privească fumul, să îndure mirosul, să suporte lumea blestemată în care a ajuns.

Cineva o ridică dintr-o baltă lipicioasă de sânge, o lipește de o haină aspră, o strânge la piept. Nasturii lui îi apasă sânii, o barbă aspră îi zgârie obrazul, urechea, o mână i se rătăcește prin păr.

– Pune-mă jos! îi strigă Daria bărbatului cu barba blondă, părul răvășit și ochii sălbatici. Alexei! Răspunde-mi! Dragul meu! Unde ești, Alioșa?

Daria se întoarce spre bărbat cu toată furia, îl plesnește, îl lovește cu picioarele.

Se eliberează și se repede către o baionetă rezemată de perete.

Bărbatul o apucă de talie și o trage înapoi. O strivește de trupul lui, mâinile lui puternice o țin prizonieră, îi simte respirația pe gât. Daria se răsucește și îl lovește în piept cu pumnii, în cap, îl mușcă de gât.

– Iubirea mea, iubirea mea! strigă bărbatul în părul ei, cu lacrimile șiroindu-i pe gât. Sunt eu, Avram. Ce ți-au făcut? Am venit să te salvez. Haide! Am să te iau de-aici.

Capitolul 39

Noaptea e întunecată, fără lună. Focurile de artilerie răsună undeva în apropiere. Din când în când, cerul negru de deasupra e luminat de focuri de tun. Zgomotele cizmelor care mărșăluiesc, ale vehiculelor și focurilor de armă, vocile de soldați, toate se apropie. Mirosul putred de gunoaie devine mai puternic.

Avram Bensheimer o poartă pe Daria pe un umăr, pe aleile întunecate ale orașului, evitând barierele, vehiculele și intersecțiile periculoase. Calcă pe ceva alunecos și își pierde echilibrul, se lovește de o clădire din apropiere.

Daria scoate un strigăt de durere.

Avram își recapătă echilibrul și merge înainte cu pas sprinten, respiră greu, simte bufnetul fiecărui pas în piept.

Daria geme, încearcă să se agațe de aer, de ea însăși, de lumea întreagă.

– Unde e Alexei, Avram? Unde e?

– Nu știu, Daria. Chiar nu știu, murmură el în întuneric. Te duc într-un loc sigur. Știam că vei fi în Ekaterinburg, cu Romanovii. Așa că m-am înrolat în regimentul din Armata Albă care a venit aici.

– Alexei! strigă Daria, cu vocea plină de durere. Alioșa!

– Sst! o avertizează Avram, auzind cizme care se apropie. Ține bijuteriile în pernă!

Se furișează după un colț, ajunge într-o alee, se adăpostește în umbra unei porți.

Un batalion de soldați mărșăluiește pe lângă ei, condus de un bărbat bine făcut care flutură un steag roșu ce atârnă greu în căldura stătută. O explozie de artilerie venită de undeva din apropiere luminează straniu fețele bărbaților, ochii lor înroșiți, buzele

crăpate și părul transpirat. Un câine însângerat șchiopătează în urma lor, încearcă să țină pasul cu un cal fără călăreț.

Dealurile din jur sunt luminate de zori cenușii când Avram o lasă în sfârșit pe Daria din brațe, ca să-și tragă răsuflarea.

Daria recunoaște copacii – mesteceni, tei și cedri – din jurul locului acestuia de o frumusețe nepământeană, care arată însă sinistru în lumina zorilor, ca o corabie-fantomă pe apele mării.

– Aici vei fi în siguranță, spune el. Cel puțin o vreme. Haide, nu sta! E periculos.

Daria e slăbită, nu poate să meargă, așa că Avram o sprijină și o îndrumă către Palatul Plăcerilor, deschide ușa grea cu piciorul și o ajută să intre.

Un miros de mucegai îi întâmpină în prag. E un coridor lung, aproape gol acum. Ouăle Fabergé din vitrina de sticlă au dispărut, la fel și covoarele persane de pe podea. Câteva picturi, o tapiserie și portretele familiei imperiale au rămas deocamdată la locul lor. La fel și întreaga colecție de cărți a fostului țar: biografia lui Petru cel Mare, volumele din Cehov, *Fabulele* lui La Fontaine, un volum din *Povestirile după Shakespeare* și povestea preferată a copiilor, *Pasărea de foc*. Nu va trece mult și până și aceste relicve vor fi jefuite sub ochii Dariei, care e încă tânără și neexperimentată și nu știe să se folosească de ochiul ei de opal și de blestem pentru a-și speria inamicii.

Avram arată spre perna pe care Daria o ține la piept.

– Lasă bijuteriile! îi spune.

Aprinde lumina. Se apropie, o ia de după umeri. Suspină văzându-i ochiul crăpat.

– Cine ți-a făcut asta? Cine? Spune-mi!

Daria își acoperă ochiul cu o mână și răspunde:

– Nu contează, Avram. Nu acum!

– Bolșevicii, nu-i așa? Îi omor! Îi împușc pe toți, nemernicii!

– Nu te obosi, Avram! Ți-am spus că nu mai contează acum.

Avram își sărută vârful degetului și-i apasă ochiul.

– Mă duc, Daria. Nu vreau să te las singură, însă aici vei fi în siguranță. Toată lumea crede că ești o vrăjitoare. Te vor lăsa în pace. Ascultă-mă! Mă întorc în Casa cu destinație specială. O să-l caut pe Alexei.

Daria nu se întoarce când Avram o ia în brațe. Se simte fragilă, ca și când și cea mai mică apăsare ar putea s-o spargă în bucăți.

– Vin și eu cu tine, spune ea.

– Nu! E prea periculos. Va trebui să merg singur.

Daria rămâne cu privirea la ușa care se închide în urma lui. Nu se gândește s-o încuie, a rămas singură într-un palat pe care îl știe bine. Cunoaște fiecare colț, fiecare cameră, grădina enormă unde ea și Alexei obișnuiau să se joace, descoperind miracole la fiecare colț, ierburile frumos mirositoare pe care le striveau în palme, veverița lacomă pe care au îmblânzit-o cu pumni întregi de alune, baia cu aburi pe care au transformat-o într-o piscină străbătută de nave de jucărie, migdalul dulce unde s-au cățărat urmărind-o pe pisica răutăcioasă care avea obiceiul să sară și să-l sperie pe Alexei.

Daria vrea cu disperare să se spele de sânge, de amintiri, de duhoarea de praf de pușcă. Își silește picioarele să pornească la drum cu pași mici, șovăitori. Gleznele i se încurcă în poalele rochiei. Își pierde echilibrul, se împiedică precum o bețivă. Intră în baia pentru oaspeți care dă spre grădină, o scurtătură către baia rusească. Chiuveta de alabastru e pătată cu rămășițele unei lumânări topite, cremă de bărbierit, păr. Sfeșnicul de deasupra chiuvetei nu mai are cristale, iar becurile goale se reflectă trist în oglinda de dedesubt.

Daria își privește imaginea din oglindă, pe care a evitat-o de când au plecat în exil de la Țarskoe Selo. Își vede ochiul înnebunit, plin de teroare. Privește lung la opalul crăpat, frânt ca și inima ei, înconjurat de o pată de sânge uscat.

Sângele lor.

Capitolul 40

Trec două zile, apoi Avram reapare la ușă, ducând doi saci pe care îi așază la picioarele Dariei. Dintr-unul scoate amulete, icoane zdrobite, o cruce spartă din smarald, bucăți dintr-o încuietoare, obiecte de îmbrăcăminte, monede de alamă, cuie, folii și o Biblie.

– Le-am găsit în Casa Ipatiev și m-am gândit că poate le vrei.

– Alexei? întreabă Daria, iar gustul de cenușă îi dispare, înlocuit de durerea provocată de absența lui.

– Nu l-am găsit, minte Avram, care vrea s-o protejeze, știind prea bine că Daria nu se va odihni până când nu-l va vedea cu ochii ei. Dar nu renunț. Îți promit. În oraș se zvonește că Nicolae a fost ucis din ordinul sovietelor din provincie, iar restul familiei a fost ascunsă într-un alt loc.

Daria se prăbușește ca un evantai frânt.

– I-au împușcat pe țar și pe țarină în fața mea. Și pe Olga. N-ai văzut?

– Nu. Cred că au ascuns cadavrele înainte să ajung eu acolo. Avram încearcă să îmbrățișeze ce a mai rămas din Daria. Sst, draga mea! Haide, mănâncă ceva! Ai slăbit prea mult.

Ea își simte stomacul zvâcnind doar la gândul mâncării. Cade în genunchi și începe să răsfoiască Biblia țarinei. Unele pagini sunt rupte, altele sunt însemnate, între ele sunt frunze și flori uscate.

– Am găsit și asta, spune el, apoi scoate un săculeț din buzunar.

Daria recunoaște pachetul de semințe pe care i le-a trimis Rasputin. Degeaba, se gândește ea o clipă, copleșită de amărăciune și de un sentiment de vinovăție. De ce le-a plimbat după ea peste tot? N-are de gând să mai planteze ceva, să mai nască ceva, nici acum, nici în viitor, niciodată.

– Și asta, spune el, apoi scoate perna lui Alexei din sac.

Daria i-o smulge din mână, o întoarce pe toate părțile, o cercetează multă vreme. Fața de pernă e plină de găuri de gloanțe. Ce-a făcut? De ce? De ce a ascultat-o pe Arheea? N-ar fi trebuit să-și schimbe perna cu a lui Alexei.

Își acoperă ochii cu mâinile. Îi vine un gând. Ia perna, își bagă degetul prin fiecare gaură, trage de pânză și o rupe ca să ajungă la ambra cenușie dinăuntru.

Ridică ambra în lumină, o întoarce, o cercetează pe toate părțile.

– Dumnezeule mare! țipă ea. Uite, Avram, vino să vezi! Alexei Nicolaevici trăiește! E un miracol! Nu e nici o gaură în ambra cenușie. L-a salvat! Ține minte această zi, Avram! Jur pe spiritele părinților mei că nu mă voi opri până când nu-l voi găsi pe Alexei Nicolaevici și îl voi vedea așezat pe tronul care i se cuvine, ca domnitor peste întreaga Rusie!

Brusc, Daria se trage înapoi țipând. Unul din saci, uitat pe podea, începe să se târască spre ea.

Avram ia sacul și desface frânghia cu o mișcare rapidă.

Câinele țareviciului sare afară.

– Ah, Joy, draga, draga mea! exclamă Daria. De ce ești așa tăcută? De ce nu latri, de ce nu dai din coadă? Ai văzut totul, nu-i așa? Ai mutit, Joy, da, ai mutit?

Daria se întoarce spre Avram, care a rămas în brațe cu cei doi saci goi ca două cadavre.

– Mulțumesc, spune ea.

Apoi face un semn cu mâna stângă de parcă ar vrea să-l gonească. Inelul de opal pe care Avram i l-a dăruit îi strălucește pe deget.

– Acum du-te și găsește-l pe Alexei!

Ochii lui Avram strălucesc.

– Încă mai porți inelul meu?

– Nu vreau să aud de inele, răspunde Daria, ascunzându-și mâna în buzunar.

Avram arată cu bărbia spre obiectele împrăștiate în jurul lor.

– Atunci lasă-mă să scap de obiectele astea.

– Nu! Lasă-mă pe mine!

– Te ajut și eu, răspunde Avram.

O urmează până în dormitorul lui Alexei, unde Daria s-a ascuns în ultimele două zile, evitând tot restul palatului, în care fiecare ungher îi aduce aminte de pierderea suferită.

Dormitorul e spațios, cu ferestre înalte care se deschid spre grădină. Soarele strălucește prin sticlă, poleind totul într-o lumină aurie. Pamfletele și ziarele aduse de revoluționari flutură în bătaia vântului. O pagină ruptă nimerește pe o creangă joasă. Un corb se așază pe ziar și începe să croncăne până când o pisică vagaboandă apare din senin și îl alungă.

Pe șinele în miniatură a rămas un trenuleț de jucărie, cu un motoraș roșu lângă el. Bastonul țarului atârnă de vulturul cu două capete, într-un cârlig. Pe o masă rotundă sunt fotografii ale familiei imperiale: Nicolae al II-lea cu ofițerii săi; Alexandra la pian, în Budoarul Violet; întreaga familie într-o excursie pe coasta Finlandei cu iahtul imperial; Nicolae și George al V-lea, care în cele din urmă a refuzat să-i adăpostească pe verișorii săi Romanovi.

Daria își lasă încărcătura pe pat. Unul câte unul, ridică pantalonii lui Alexei – pe cei albaștri de marinar, cu pipa brodată, pe cei din flanelă cenușie –, și-i lipește de obraji, îi miroase, îi împăturește cu cea mai mare grijă. Sărută uniforma de ceremonie, cele două găurele din mâneca dreaptă, fracul de la care lipsesc pantalonii și al cărui guler și-a pierdut din luciu, inspiră mirosul inocent de copil, privește cele două perechi de șosete pe care țarina a fost nevoită să le peticească de câteva ori. Le face ghem, le mângâie cu vârful degetelor.

– Nu te-am părăsit, spune Avram, în timp ce Daria poartă hainele lui Alexei în brațe, ca pe un copil, ducându-le spre dulap. Bolșevicii m-au arestat. A fost o greșeală să pun la îndoială monarhia. Nu știam că avea să urmeze ceva și mai îngrozitor. Am căzut pradă artiștilor, am crezut că ei ne vor reforma obiceiurile stătute. N-am știut că vântul va bate din altă parte și că aceiași artiști vor începe să spună prostii, cum că suprarealismul lui Dali cultivă nebunia și încurajează decadența, impresionismul e antisocial și distrage atenția cetățenilor cu fantezii... tot felul de lucruri, până când și eu am început să văd lucrurile altfel. Avram se plesnește pe frunte de parcă ar vrea să se trezească la realitate. Ce-am avut în minte? Căpătasem impresia că baleturile lui Ivan, tablourile lui Belkin, până și caricaturile lui Dmitri arătau realitatea noastră politică așa cum era.

Daria așază hainele lui Alexei una câte una la locul lor pe rafturi, în ordine. În dulap a rămas o garderobă întreagă de rochii

de bal care au fost odată ale Alexandrei – una din catifea crem, brodată cu perle, alta din mătase de culoarea piersicii cu tot felul de broderii, mantouri din brocart cu pietre semiprețioase, tot felul de taftale, mătăsuri și catifele reiate.

– N-a trecut nici un an, poate nici măcar câteva luni, și tablourile mele au început să fie atacate fiindcă trădau poporul. Mi s-a cerut să pictez tablouri antimonarhiste. N-am știut dacă să râd sau să-i scuip în față. Am făcut și una, și alta. Dmitri Markovici m-a denunțat autorităților. Am fost închis nouă luni de zile la un loc cu mii de prizonieri de război. Apoi, într-o noapte, am fost eliberați. Era nevoie de noi într-unul din numeroasele regimente ale Armatei Albe antibolșevice. Se zvonea că familia Romanov a fost adusă la Casa Ipatiev. Știam că te-aș fi găsit acolo. Așa că m-am înscris în regimentul care a intrat în Ekaterinburg.

Daria îl privește. E zdrențăros, reticent, diferit mult de omul de care s-a îndrăgostit cu atâția ani în urmă. Și ea s-a schimbat, e incapabilă să ierte, e o femeie muribundă, care supraviețuiește doar mulțumită resentimentelor. Își dă la o parte buclele de pe față, se apropie de el, se ridică pe vârfuri și îl ia cu brațele de după gât. Își lipește buzele de ale lui cu o forță sălbatică, ce-i ia prin surprindere pe amândoi.

Capitolul 41

Castelul geme și scârțâie timp de două luni și zece zile, apoi începe să se așeze în jurul Dariei. Șobolanii mișună prin toate cotloanele, dorm în vizuinile lor, rod tot ce apucă. La fel ca ea, supraviețuiesc cu mâncarea stricată pe care Armata Albă a lăsat-o în bucătărie. După ce ling până și ultima firimitură, încep să o urmărească peste tot, privind-o cu ochi lacomi.

Daria va trebui să se aventureze pe străzile ostile, altfel riscă să fie mâncată de vie.

Își ia ambra cenușie, coboară scările și se îndreaptă spre salon. Privește capul de bour prins deasupra ușii, își vede toate nefericirile reflectate în privirea lui de sticlă. Dă la o parte cioburile sticlei de votcă pe care a găsit-o ieri în salon – sau poate alaltăieri –, a destupat-o, a băut-o și a spart-o de șemineu. Se întoarce cu spatele la oglinda cu ramă de aur de pe polița șemineului, unde se reflectă chipul unei femei de treizeci și unu de ani care și-a pierdut voința de a trăi.

Daria îngenunchează să privească în sus, pe horn. În ciuda șobolanilor, în ciuda faptului că nu a fost curățat de ani de zile, șemineul e încă solid. Daria înfășoară totuși o cârpă în jurul unei mături și șterge rămășițele de cenușă rămase de când focul a fost aprins ultima oară pentru a sărbători aniversarea cuplului imperial, acum trei ani.

Ce seară minunată a fost atunci! Țarul, țarina și cei 150 de invitați erau îmbrăcați cu toții în haine de pe timpul Ecaterinei cea Mare – cu peruci ușor pudrate, femeile în rochii tivite cu hermină, brodate cu pietre semiprețioase, sau în rochii din pânză argintie pictate cu vulturi și copii ale ordinului Sfântul Andrei sclipindu-le pe sânii mari; bărbații purtând caschete cu pene bogate, uniforme cu fireturi de aur, cu piepturile pline de medalii, cu epoleți

de rang înalt. Ekaterinburg a fost cutremurat atunci de treizeci și una de bubuituri de tun din fortăreața Vladivostok. Mulțimile în extaz s-au adunat în jurul palatului, sperând să-i vadă pe oaspeții care soseau în trăsuri deschise, trase de cai, purtând și ei costume din aceeași epocă. A avut loc un concert, apoi un spectacol de balet sub îndrumarea lui Iosif Kșesinski, conducătorul Baletului Imperial.

Acum n-au mai rămas decât un candelabru singuratic deasupra scenei, mașina care scoate sunete de vânt, tunet și ploaie și mecanismul care ridică platforma orchestrei pentru ca salonul să poată fi folosit și ca sală de bal. Canapelele în stil Ludovic al XVI-lea, căptușite cu tapițerii lucrate cu acul în Aubusson, au rămas și ele, plus goblenurile franțuzești și covorul de mătase, un dar din partea sultanului Abdul Hamid al II-lea al Imperiului Otoman.

Daria învelește cele două blocuri de ambră cenușie în straturi de pânză, se ghemuiește în șemineu și le ascunde într-o nișă dinăuntru. Privește în jur de parcă s-ar aștepta să vadă vreun intrus, vreun spirit din umbră, poate, apoi încuie ușa în urma ei.

Coboară scările înapoi înspre bucătăria de jos, stârnind stratul de praf de pe balustradă. Deschide un dulăpior, apoi altul, mută un pachet de fasole uscată, borcane goale de marmeladă, un altul cu ciuperci murate care au putrezit, trece cu palma pe deasupra rafturilor. Ce caută? De ce a venit în bucătărie? Da! Acum și-a adus aminte. Deschide un sertar și scotocește prin colecția de cuțite de toate mărimile. Îl alege pe cel mai mare, un cuțit de vânătoare pe care l-a văzut în mâinile bucătarului, pentru jupuit vânatul.

În beciul unde se țineau înainte proviziile de orez, cartofi, ceapă, ciuperci uscate și conserve de import ale familiei n-au mai rămas decât cutii goale. Daria scormonește printre ele, căutând ceva ascuns de ea cu zile sau chiar luni înainte, nu mai știe când, fiindcă timpul nu mai are nici un sens, nici zilele, nici nopțile nu mai trec, nu mai contează, în timp ce ea rătăcește prin camere. Uite-o! Perna plină de bijuterii pe care o căuta. O scoate din spatele unui cufăr. Un gândac de bucătărie se îndepărtează grăbit. Daria îl strivește cu talpa pantofului.

Se așază cu picioarele încrucișate, forțează vârful cuțitului sub scândurile din podea, le scoate una câte una. Pământul umed de dedesubt duhnește a viermi, mucegai și putreziciune. Aruncă

deoparte cuțitul, care aterizează pe un cufăr. Sapă cu mâinile goale, scoate cocoloașe de pământ care îi rămân sub unghii.

Rupe capătul feței de pernă, scoate o bijuterie după alta, le îngroapă de parcă ar oficia o slujbă religioasă, nu o înmormântare, nu, fiindcă e sigură că într-o bună zi i le va înapoia proprietarului lor de drept.

Îngroapă colierul de perle pe care țarina l-a avut la gât în ziua nunții, o brățară de aur pe care a purtat-o când țarul s-a întors de pe frontul de est, inelul cu rubin purtător de noroc, o centură bătută cu perle din mările Sudului, colierul cu diamante roz pe care Olga l-a purtat când au călătorit pe vasul *Standart*, când familia a mers de la Peterhof de-a lungul Coastei Baltice, brățara de opale pe care i-a dăruit-o marii ducese Maria când a împlinit doisprezece ani și o cruce de smarald care îi era deosebit de dragă țarinei și pe care o purta la slujbe. Își îngroapă amintirile una câte una, știe că vor fi în siguranță în micuțele lor morminte, apasă pământul cu palma și rămâne așa, de parcă ar face o promisiune, apoi pune scândurile de lemn la locul lor și trage cuferele deasupra.

Scotocește prin dulapul din camera de deasupra, mângâie rochiile solemne pe care țarina le păstra aici pentru ocazii speciale. Alege o rochie brodată din voal, cu mâneci în cute, cureaua cu mărgele pe care i-a cumpărat-o țarinei dintr-un anticariat și o pălărie cu pene violete.

Înarmată cu bastonul țarului, cu pălăria trasă pe ochi, iese pe străzile acoperite cu cenușă ale orașului Ekaterinburg.

Când vede clădirile cu zidurile ciuruite de gloanțe, Daria se trage înapoi. Pe strada Malîșeva sunt parcate camioane ale armatei. Peste tot flutură steaguri roșii. Lumea poartă banderole roșii. Postere cu pumni ridicați, ca niște blesteme. Postere cu Sfântul Gheorghe cel Roșu, Leon Trotki, decimând dragonul alb al contrarevoluționarilor. Saluturi care îi rănesc auzul: „Salut, tovarășa!“ „Bună dimineața, comandante!“ Oare doar ea a mai rămas să țină doliu la moartea imperiului? Și ceilalți ruși se vor trezi în cele din urmă, prea târziu, orfani, fără să știe ce i-a distrus și de ce.

Daria strânge buzele văzând Casa Ipatiev în vârful unui deal, împrejmuită încă de un gard înalt, ca o fortăreață.

– Nenorociri și blesteme! strigă ea, fără să se adreseze cuiva anume, lăsând să-i scape un nor de fum din gură, care se ridică în spirale și plutește deasupra ei ca un halo, apoi coboară și i se așterne pe pălărie, pe umeri, pe buze.

Daria intră în aprozarul din cartier.

– Dă-mi o bucată de pâine, băiete! Unt de oaie și o cană de iaurt acru, comandă ea, de parcă ar fi încă Tiotia Dașa a țareviciului, iar vânzătorul, un tânăr cu buze groase și bărbia acoperită de o umbră de păr, ar fi servitorul ei.

– Imediat, eminență, se bâlbâie el, grăbindu-se să învelească lucrurile cerute, fără să-și poată lua ochii de la ea.

N-a mai văzut niciodată o femeie atât de frumoasă, cu un ochi auriu atât de straniu și de transparent. Buzele ei voluptuoase sunt pătate de cenușă argintie, dar e atât de slabă, că pare să se topească sub privirea lui uimită. Simte un impuls inexplicabil de a se arunca în genunchi, de a-și lipi fața de cutele bogate ale rochiei ei. În schimb, întinde mâna după bani, călcându-și pe inimă.

Daria lasă să-i cadă în palmă un ciob de smarald din crucea țarinei.

– Ține asta în contul meu! spune ea. E smarald, nu sticlă, folosește-l înțelept, altfel îți va purta ghinion.

Daria e sigură că, odată ce va ieși din aprozar, vânzătorul își va deschide gura cea mare și va povesti cuiva despre o vrăjitoare tânără cu ochi de opal care se plimbă prin oraș, îi va exagera puterile supranaturale, ceea ce se va dovedi o binecuvântare, fiindcă oamenii se vor teme de ea și nu se vor apropia de Palatul Plăcerilor, unde până nu demult mulțimile obișnuiau să se adune ca să asculte muzica venind dinspre ferestrele deschise.

Daria iese din aprozar, uitându-se fix înainte, nerăbdătoare să scape de străzile și aleile pătate cu sânge, de steagurile și banderolele care îi amintesc de alte și alte pete de sânge, de clădirile care au devenit spectre rușinoase a ceea ce erau odată.

– Incantații, madam, poțiuni de dragoste, semințe magice, îi strigă la ureche un vânzător zdrențuit, cu părul lung, urmând-o mult prea aproape.

Daria își ridică bastonul și îl plesnește pe adolescent pe umăr:

– Lasă-mă-n pace, băiete! Du-te altundeva!

Își vede de drum, dar nu poate scăpa de un gând. Unde a mai auzit cuvintele „semințe magice“ sau ceva asemănător? Gândul

îi sapă în creier ca un vierme persistent, în timp ce ea înaintează pe străzile posomorâte până la palat, unde se duce direct în bucătărie.

Răstoarnă mâncarea cumpărată pe bufet. Se duce la chiuvetă, rupe un colț de pâine și îl mestecă, fără să-i simtă gustul. Umple un pahar cu apă și ia o înghițitură.

– Semințe magice, repetă ea cu glas tare. Semințe magice.

Apoi își aduce aminte de săculețul de semințe pe care Rasputin i l-a dăruit cu un bilețel: *Vreau să ai aceste semințe magice pentru grădina ta. Pentru mintea ta. Și pentru sufletul tău. Nu le da nimănui! Păstrează-le până când vei avea nevoie de ele! Vei ști tu când.*

Unde a lăsat Avram pachetul acela? Daria caută prin palat, cameră după cameră, se întoarce la bucătărie, scotocește prin sertare, pe rafturi, în cuptoare, în spatele jaluzelelor și al draperiilor, pe pervazul ferestrelor. Avram n-a adus cumva semințele împreună cu celelalte obiecte ale familiei pe care le-a găsit în Casa cu destinație specială? Daria intră în camera lui Alexei. Pachețelul de semințe a rămas pe masă, alături de fotografiile cu familia imperială. Îl ia și iese afară, în grădină.

Soarele luminează brutal, strălucitor, topind ultimele petice de zăpadă. Sunetele orașului se aud din depărtare. O pasăre cântă, bate din aripi, lasă un găinaț pe scoarța unui copac. „Ce se va întâmpla cu păsările paradisului?“ se întreabă Daria.

Se așază pe vine pe pământul umed, sapă găuri care nu trebuie să fie adânci, nu se grăbește, aduce găleți de apă din altă parte, deși are un furtun lângă ea. Atâta timp cât continuă să se miște, disperarea îi e înlocuită de furie.

Plantează darul lui Rasputin, câte o sămânță odată, toată ziua, gândindu-se cu groază că noaptea se va lăsa până la urmă, întunecată și adâncă, la fel ca tristețea din inima ei.

Când soarele apune și zgomotele orașului sunt înlocuite de bâzâitul insectelor, Daria se întinde în pat. Are chipul umflat de înțepăturile insectelor, înroșit de soare, pielea feței a început chiar să i se cojească. Se îneacă într-un somn agitat, care repetă sunetele și imaginile, pocnetul gloanțelor, trosnetul oaselor, craniile sparte, oftaturile plămânilor care se predau.

Se trezește îngrozită și se ridică cu gesturile agitate ale unei femei care a avut un coșmar. Își apără ochii de lumina soarelui care se strecoară prin fereastră. O pisică grasă, cu ochi răutăcioși,

s-a postat pe pervazul ferestrei și miaună. Coada i-e ridicată în sus ca o antenă. Blana i s-a acoperit de fluturi mici.

„Ce creatură stranie!" se gândește ea, fără să știe că acest oaspete neinvitat a speriat-o pe Joy așa de tare că a făcut-o să fugă afară, în stradă. Daria își aruncă un cearceaf pe umeri și merge la fereastră. Scoate un sunet de surpriză.

Grădina în care a plantat semințele cu o zi înainte a fost invadată de un roi de fluturi. Aripile lor ca de opal flutură deasupra unui covor de fructe de pădure; fluturii sar veseli, se feresc, se înalță, descriu zigzaguri, se întorc cu burta în sus, picioarele lor ca niște firicele se agită într-un balet îmbătător.

Semințele lui Rasputin au rodit peste noapte fructe de pădure mari și suculente, care ies din pământ ca niște baloane mici și albe.

Daria iese afară și își croiește drum prin norul sclipitor de fluturi, stârnind un miros slab de putreziciune. Îi place această invazie care a dat peste cap echilibrul fals al naturii. Rupe un fruct, aruncă vrejul deoparte și îl strivește între degetul mare și arătător. O sevă lăptoasă îi pătează degetele. Linge lichidul lipicios și mirositor, îl gustă, simte cum cerul gurii i se strânge.

Rasputin i-a prezis că într-o bună zi ea va căpăta un dar capabil să pună capăt coșmarurilor, disperării. Daria n-ar fi putut cere un cadou mai potrivit decât aceste fructe de pădure otrăvitoare.

Se lasă pe vine printre ele, înconjurată de sute de fluturi care îi fac vânt cu aripile lor tandre, i se așază pe gene, i se afundă în bucle, îi oftează la urechi. Cu o nepăsare veselă, bucuroasă chiar, ia fruct după fruct și le înghite.

Oftează, închide ochii și se întinde, cu gura plină de gustul dulce de pământ și uitare. Nu mai aude pocnetul gloanțelor, nu mai vede craniul țarului explodând, mâna țarinei ridicată în semnul crucii, pe Alexei ascunzându-și chipul în fața de pernă.

Cu ochii înălțați spre cer, strigă:

– Mulțumesc, părinte Grigori!

Soarele se înalță pe cer. În aer miroase a putreziciune și benzină. Spatele ei e alunecos din cauza rămășițelor strivite de fructe. Totul o doare, fața, oasele, dar mai ales pieptul, de parcă l-ar fi uitat deschis și expus intemperiilor o noapte întreagă. E întinsă pe covorul de fructe de pădure care îi liniștesc durerea pentru o vreme, iar pisica stranie cu ochii verzi și răutăcioși sforăie lângă ea.

Daria se ridică în picioare, își curăță hainele umede și intră în palat.

Totul e atât de schimbat! Abajururile cu ciucuri de mătase, polița șemineului, scaunul Berger, toate sunt acoperite de fluturi. Daria încearcă fără tragere de inimă să-i gonească, să-i îndrume către o fereastră deschisă, fluturând un prosop. Își aruncă brațele în sus.

– Ah, ce mai contează? Rămâneți și voi! Invitați toate insectele și tot regnul animal dacă vreți!

La ușă se aud trei bătăi. Inima Dariei începe să bată cu putere. A auzit oare pași grei, de cizme, pocnet de pistoale? Ticăloșii au găsit-o în sfârșit! Au venit. Daria merge la ușă și o deschide larg, ca de bun venit.

Avram stă în cadrul ușii, îi zâmbește în semn de scuze. Uniforma lui militară e de culoarea nămolului, gulerul zdrențuit e ridicat ca să-i ascundă chipul, iar șapca îi umbrește ochii. Daria se gândește că, în ciuda a tot ce-a îndurat, ochii lui verzi și-au păstrat totuși ceva din vechea lor strălucire.

– Vreau să fiu cu tine, spune el. Să mă ascund cu tine în palat.

– Bineînțeles, spune Daria, dar nu vei mai putea lupta pentru lucrurile în care crezi.

– Mi-ar fi mult prea dor de tine altfel, răspunde el.

Daria ridică din umeri și se trage înapoi, lăsându-l să intre.

Avram își lasă cutia cu unelte și instrumentele de pictat lângă ușă. O deschide și scoate din ea tot felul de încuietori, lanțuri și zăvoare. Le fixează de-a lungul ușii, o încearcă pe fiecare cu grijă, chiar dacă știe că va fi nevoie de mult mai mult decât niște încuietori și șuruburi ca să-i apere de nebunia de pe străzi.

După ce a terminat, o urmează în tăcere în sus, pe scări, până în holul de la etaj, ai cărui pereți sunt acoperiți cu stuc. Până nu de mult, aici atârnau cele mai valoroase tablouri ale epocii. Daria îl conduce în teatrul oval, cu tavanul susținut de coloane în stil corintic, unde familia imperială a asistat odată la piese rafinate de teatru. Pereții încă mai poartă ecoul muzicii, al râsetelor și aplauzelor.

Daria se așază într-un scaun și își strânge genunchii la piept.

– Pictează-mă, Avram! Pictează-mi tristețea!

– Pozează pentru mine ca înainte, evreica mea cu ochi de opal! îi spune Avram, de parcă sunt încă amanți în Țarskoe Selo și el e cel mai renumit artist din salon.

– Lucrurile sunt altfel acum, murmură Daria. Nimic nu mai e la fel.

Avram se grăbește să-și pregătească șevaletul, să-și amestece culorile, să măsoare o pânză. O privește cu o intensitate chinuitoare. Își ia pensula și începe să-i picteze portretul, cu pasiunea unui muribund ale cărui zile sunt numărate.

Zi după zi, iese din dormitor și își petrece ore în șir în fața șevaletului; alte ore și le petrece studiindu-și tablourile în care ea stă între ruinele unei sinagogi, printre cadavre cu cranii însângerate și copii scheletici, cu gurile înfometate, larg deschise. Rupe pânză după pânză, o ia de la capăt de parcă ar căuta să-și pună în ordine haosul din gânduri. A devenit o umbră a celui care a fost odată; nu poate crea decât făcând un efort suprem și cu ajutorul fructelor de pădure halucinogene pe care i le aduce Daria.

Când ea pare pierdută în trecut și nu mai e în stare să mănânce sau să bea, Avram îi desface buzele și îi dă un fruct, o hrănește cu o linguriță de iaurt îndulcit cu miere, cu orez fiert moale, cu ciuperci marinate sau cu o felie de somon afumat cumpărată de la tânărul vânzător al cărui aprozar e deschis până noaptea târziu. Zi după zi, o hrănește ca pe un copil, până când stomacul ei începe să se așeze și în ochi îi reapare o scânteie de viață.

El își curăță pensulele, își îndreaptă pânza și așteaptă, așa cum face de câteva săptămâni, speră că Daria îl va privi în ochi ca înainte, se va lăsa pe spate, pe canapea, sau poate se va ghemui pe covor, sau își va aduce genunchii la piept și își va odihni bărbia pe ei. Ceva, orice care să-i arate că e prezentă, lângă el, chiar dacă nu-i mai pasă.

– E imposibil să lucrez așa, se plânge el în sfârșit, după ce rupe încă un portret de care e nemulțumit. Într-o bună zi vei avea din nou încredere în mine, mă vei iubi, poate. Deocamdată încearcă să mă privești, dacă ești în stare. Încă mai porți inelul de la mine.

Daria se gândește să-i spună că încă mai poartă greutatea inelului în semn de căință pentru copilul pe care l-a pierdut, pe care l-a extirpat ca pe o tumoare de care nu avea nevoie. Însă ar fi nevoie de un efort mult prea mare ca să-i explice, așa că ridică din umeri, se ascunde și mai adânc înăuntrul ei și, cu ochii uscați, nemișcată, își întoarce fața de la el.

Trece încă o săptămână, apoi o lună, un deceniu, poate, iar viața de afară continuă de parcă lumea ar fi aceeași și chiar ar conta

cine proclamă legile. Ceea ce contează, pentru ea, e speranța că, într-o bună zi, cineva îi va aduce vești despre soarta țareviciului.

E duminică după-amiază, și cerul e acoperit de nori întunecați în depărtare. Picăturile grele de ploaie se lovesc ca niște mărgele de sticlă de geamurile salonului de la etaj. Aerul dinăuntru miroase greu a ambră cenușie arsă, cu care Daria i-a masat lui Avram dinții dureroși, căci în ultima vreme are obiceiul să și-i scrâșnească.

Adam e absorbit de culorile de pe paleta lui – nuanțe deschise: vanilie perlată, lămâie și puțin roșu transparent. Alege o pensulă mică din cana cu pensule de toate mărimile, îi schițează portretul din câteva mișcări, îl centrează pe șevalet, apoi se trage înapoi și mijește ochii ca să-l cerceteze pentru ultima oară. Starea de calm de după ce a terminat o operă e acum de domeniul trecutului, al zilelor pe care și le ordona în jurul încuviințărilor ei, al buzelor ei întredeschise, al zâmbetului din ochii ei ademenitori. Acum nu i-au mai rămas decât tristețe și o nevoie inexplicabilă de a se lăsa inspirat sau de a o inspira pe ea, nevoia de a face un lucru care să conteze.

Îi scoate portretul de pe șevalet și îl sprijină de oglinda cu ramă de aur, pe polița de deasupra șemineului. Ochii ei din pictură observă lumea din fiecare unghi, uneori uimiți, alteori triști, dar admirându-l mereu pe cel care i-a pictat. N-a zugrăvit-o așa cum arată astăzi, ghemuită pe canapea sub o pătură, ci așa cum și-o amintește din vremurile bune, nudă, glorioasă, îndrăgostită și fără nici o inhibiție.

– Îți place? o întreabă el.

– Foarte mult, răspunde ea.

Avram îi ia fața în mâinile lui mari și o privește mai lung decât poate ea să suporte.

– Iartă-mă, iubirea mea! Trebuie să plec. Trebuie să mă lupt cu bolșevicii, altfel nu voi fi în stare să mă mai suport. Îmi ucid poporul, îi ucid pe toți.

Daria nu-l întreabă dacă-i mai e credincios. Nu-i spune că geniul lui compromis îi umple orele goale. Nu-i spune că ea crede că Avram vrea să plece fiindcă nu mai are stare și, la fel ca și ea, știe că iubirea nu poate să crească în ruinele care îi înconjoară.

Avram îi dă o șuviță după ureche.

– Orice s-ar întâmpla, regina mea, să nu-l uiți niciodată pe evreul tău!

Îi ridică mâna și își lipește degetele de artera care-i pulsează la încheietură, se trage înapoi și salută ca un cazac din garda imperială.

– Încuie ușa după mine! spune el, apoi dispare în ceața groasă.

Capitolul 42

1991

– Asta e povestea mea, îi spune Daria marii ducese Sofia Șeremetieva.

Marea ducesă stinge țigara în scrumieră și suflă un inel perfect de fum.

Prin ferestrele înalte se vede un apus cenușiu, care a luat locul soarelui strălucitor de Crimeea. Sfârșitul zilei aduce cu sine o răcoare neașteptată ce se strecoară în oasele bătrânei Daria. Își încrucișează brațele și așteaptă. Simte gustul greu al trecutului pe limbă, iar amintirile plutesc în jurul ei ca fumul de țigară al marii ducese. Acum, că și-a ținut cuvântul dat, se așteaptă să fie dusă imediat la țarevici. Altfel își va deschide pur și simplu gura și va da glas nerăbdării.

– Îți mulțumesc, Daria Borisovna. Știu că ți-e greu să-ți amintești de toate aceste tragedii, dar acum, că știu ce proprietăți magice are ambra cenușie, înțeleg de ce crezi că țareviciul se poate să fi supraviețuit.

Daria își ia poșeta la subsuoară și se ridică.

– Nu doar cred că se poate să fi supraviețuit, *știu* asta. Și vreau să-l văd chiar acum!

Daria așteaptă ca ochii să i se deprindă cu lumina slabă din librăria cu lambriuri de mahon din Șeremetievo. Inima îi bate cu putere în piept, ca un ciocan. Se teme că, după 104 ani, inima îi va ceda în acest moment cu totul nepotrivit. Privirea ei cercetează întreaga cameră – volumele de enciclopedii de pe rafturi, care arată ca niște tomuri antice, cu cotoarele aurite, un samovar care clipocește într-un colț, un set de ceasuri poleite cu aur pe

o pereche de dulăpioare. Așteaptă un moment ca să se liniștească, inspiră parfumul cărților cu coperte de piele care o fac să se simtă ca și când s-a întors în timp și se află în cabinetul țarului, unde țareviciul se ascundea sub biroul tatălui său, jucându-se cu miniaturile Tamarei Șeremetieva.

Un scaun se freacă de parchet și cineva se ridică de la birou. Daria clipește; nu-și crede ochilor, nu vrea să accepte această farsă crudă a sorții. Era sigură că îl va întâlni pe țarevici însuși, dar acest bărbat înalt și slab, într-un costum șifonat de bumbac, purtând o cravată albastră larg înnodată în jurul gulerului, e mult prea tânăr ca să fie bărbatul în jurul căruia s-a desfășurat întreaga ei viață.

Bărbatul întinde o mână și i se prezintă pe un ton ferm:

– Pavel Nikolaevici Romanov, madam.

Daria îi împinge la o parte mâna cu vârful bastonului.

– Nu e bine să te prezinți ca un Romanov, tinere, spune ea.

– Dar sunt un Romanov. Iar dumneata, madam, deși nu ești o Romanovă din naștere, ți-ai câștigat acest titlu cu prisosință. Știu totul despre dumneata, despre trecutul dumitale. Ai fost o apropiată a familiei, ai făcut parte din viața lor, iar asta mă interesează.

– Nu ai nimic mai bun de făcut decât să urmărești o femeie bătrână? Daria se stăpânește, nu-i suflă cenușă în față acestui tânăr obraznic, deși ar vrea. Dacă ești într-adevăr un Romanov, atunci de ce nu ai venit la mine mai devreme, din moment ce se știe prea bine că îl caut pe țarevici? Spune-mi adevărul, căci altfel te blestem, și fața ta va lua culoarea rușinii.

– A trebuit să fiu discret, spune el, trăgându-se înapoi. Fiindcă mi-a fost imposibil să-mi identific strămoșii din partea tatălui. Dar acum, că rămășițele țarului au fost descoperite și ADN-ul meu se potrivește cu al lui, rezultatele nu lasă nici o urmă de îndoială asupra strămoșilor mei. Așa că am venit.

– Și de ce a fost păstrată în secret o știre atât de importantă?

– Știi mai bine decât oricine, madam, că guvernul nu are nici un interes să facă publică existența unui moștenitor al dinastiei Romanov.

O vrabie zboară în bibliotecă, rătăcită și dezorientată. Dă târcoale camerei, trece pe lângă ei, se lovește speriată de geam. Pavel o gonește afară pe fereastră.

– Vino înapoi, tinere! îi ordonă Daria. Ai niște explicații de dat!

Pavel se întoarce, rămâne sub candelabru. La picioarele sale strălucește o lumină de chihlimbar. Bagă mâna dreaptă în buzunarul de la piept, rămâne așa o clipă, apoi scoate un portofel din piele maronie cu stema Romanovilor pe el. Mângâie cu vârful degetelor un mic lacăt de argint, îl întoarce, se uită dacă are vreo stricăciune. După ce s-a asigurat că încuietoarea e întreagă, se caută în buzunare și se trage de mâneci de parcă e pe cale să facă cine știe ce număr de magie. În cele din urmă, scoate dintr-un buzunar o punguță cu fermoar, și din ea o cheiță cu care desface lacătul. În portofel se află o hârtie albastru-deschis, împăturită într-un pătrat perfect. O despăturește cu mare grijă și i-o înmânează.

– Poftim, madam. Rezultatele testului ADN!

Daria cercetează scurt hârtia, titlul, semnătura de la sfârșit care confirmă autenticitatea documentului. Se gândește o clipă la ceea ce a aflat, apoi își concentrează atenția în altă parte. Calculatorul său mental începe să lucreze, adăugând și scăzând anii din viața lui Alexei, calculând date posibile de căsătorie, nașteri de fii, fiice și nepoți. Brusc, își desface brațele și-l îmbrățișează strâns pe Pavel. A avut dreptate, în toți acești ani. Ambra cenușie l-a apărat pe Alexei Nikolaevici de gloanțe! Alexei a supraviețuit, și-a găsit o soție și împreună au avut un fiu, care, la rândul său, e tatăl acestui tânăr.

– Dragul meu băiat, trebuie să fii nepotul lui Alexei și strănepotul lui Nicolae al II-lea. E o mare onoare, într-adevăr. Acum, că mă uit mai bine, văd că le semeni, da, da, într-adevăr. Ai ochii străbunicului și zâmbetul bunicului tău. Să știi că nu i-am fost doar Tiotia Dașa; i-am fost prietenă și profesoară. Am avut grijă de el ca de propriul meu fiu. Aveam șaptesprezece ani când s-a născut. Acum ar avea optzeci și șapte. Deci încă tânăr – dacă știi cum să ai grijă de tine, iar eu l-am învățat multe lucruri, da, chiar așa. L-am învățat să creadă în speranță și în miracole. Speranța e elixirul tinereții, să știi. Vino mai aproape, Pavel! Spune-mi cu cine s-a căsătorit Alioșa. Unde e acum? Ce a făcut în toți acești ani?

Daria se lasă condusă la o canapea, primește un pahar de ceai fierbinte, e răsfățată încă o dată de un Romanov. Sprijină bastonul țarului în fața ei și își odihnește bărbia pe mânerul cu două capete de vultur, învăluindu-l pe Pavel în privirea ei afectuoasă.

Privirea lui e intensă, nemișcată, de parcă nimic din afara acestei camere nu contează, de parcă această femeie bătrână, cu tinerețea veșnică din ochii ei aurii, a devenit nucleul vieții sale. Se înclină spre ea, iar scaunul cu tapițerie de satin scârțâie sub greutatea lui.

– Sunt sigur că ai auzit de relicvele sacre, madam. S-a vorbit și la știri. O cutie de relicve cu bucăți și bucățele dintr-un incendiu: pământ îmbibat cu sânge, câteva gloanțe, bucăți de oase și o sticluță cu grăsime închegată. Cutia s-a plimbat din Siberia în Europa, de la un mare duce la altul, dar nimeni n-a vrut să ia asupra sa un asemenea ghinion. În cele din urmă, Biserica Ortodoxă Rusă a acceptat să păstreze cutia undeva în siguranță. Ultimele teste au confirmat că în ea se află rămășițele lui Alexei Nikolaevici după ce trupul său a fost ars. Țareviciul a pierit în Ekaterinburg, împreună cu familia.

– Am fost de față. Alioșa n-a murit! strigă Daria, căutând în poșetă o bucată de ambră cenușie sau orice altceva care ar putea să-i liniștească amintirile violente.

– Madam! o strigă Pavel, de undeva de foarte departe. Te simți bine?

– Nu, nu mă simt bine! Daria scoate o batistă cu inițialele țarinei și își șterge chipul. Și să nu-mi vorbești de parcă nu știu nimic de relicve! Și eu ascult știrile și știu că rămășițele țareviciului n-au fost găsite împreună cu celelalte. Ceea ce vreau să știu e cine ești tu!

Pavel se ridică din scaun și începe să se plimbe prin cameră.

– Adevărul e, madam, că nu sunt descendentul nici unuia dintre copiii pe care Nicolae al II-lea i-a avut cu Alexandra Feodorovna de Hessa. M-am născut dintr-un moment de singurătate și teamă al țarului Nicolae al II-lea. Bunica mea, Iasmina, a rămas însărcinată în noaptea în care țarul a pierdut bătălia din Galiția și a născut o fată. Eu sunt fiul ei.

Pe frontul din Moghiliov, țarul își cheamă generalii. Îi privește în ochi pe fiecare și le cere să-i spună adevărul. Iar generalii îi zic următoarele: campania sa întâmpină probleme mari de comunicare. Rusia traversează una din cele mai crunte ierni din istorie, soldații sunt trimiși neechipați pe front și suferă de ger, sunt lipsiți de apărare în fața armatelor germane net superioare. Germania

se concentrează acum asupra frontului de est, alungă armata rusă din Galiția și din Polonia rusească. Pierderile sunt teribile. Țarul e înfrânt în bătălia cu nemții.

Generalii își salută conducătorul, pocnesc din călcâie și îi urează o seară bună, apoi îl lasă singur cu gândurile sale. Peste barăci coboară noaptea, venită după o serie de înfrângeri cumplite. Frigul necruțător al iernii a prins tabăra în gheare, și nici un suflet nu rătăcește pe afară. Nu se aud nici scârțâit de cizme pe zăpadă, nici urlete de lupi, nici oftat de crengi. Dar cortul comun, unde se servește masa și se hotărăsc strategiile, e luminat de lămpi cu petrol și umezit de respirația a sute de bărbați excitați.

Iasmina, dansatoarea persană, a fost trimisă pe front pentru a-i distra pe soldați și a le ridica moralul. Se balansează și face piruete ca un spirit binevoitor care le suflă viață în inimile înghețate și le umple de speranță sufletele ofilite. Dansează de la un soldat la altul, sărută o frunte, un obraz, un creștet, toarce un compliment la o ureche, lângă o ceafă. E caldă și splendidă și își stăpânește nerăbdarea. Vrea să plece. Are alte planuri.

La miezul nopții, plutește afară, salutată cu râsete bete și aplauze furtunoase. Are o expresie tristă, devastată, de parcă tot ce-și dorea în viață se află în cortul pe care tocmai l-a părăsit și regretă că e nevoită să-și ia rămas-bun de la soldații obosiți.

Aproape goală, învelită doar în straturile de voaluri transparente cu care se învăluie, pășește cu agilitatea unei pantere, fără să simtă frigul care o înțeapă în piele și oase și îi transformă în gheață până și măduva spinării. Soarta i-a dat cărți bune de data asta. Nici războiul, nici frigul iernii nu-i vor răpi norocul.

E tăcută, o ustură ochii, nu-și mai simte degetele de la picioare, pe care le pune unul în fața celuilalt, atentă să nu se împiedice de crengile înghețate, de pietrele și pietricelele de pe jos. Se furișează pe lângă santinelele adormite până în dormitorul țarului.

Merge pe vârfuri și se oprește deasupra lui. Îl iubește pe acest bărbat. Îl iubește din toată inima. Fiecare fibră a trupului îi spune că și el a iubit-o, o iubește încă. Își lasă voalurile să-i cadă la picioare, ca niște petale groase de trandafir.

În dimineața următoare, țarul își amintește vag evenimentele nopții dinainte. O femeie exotică i-a intrat în cameră, împungându-l cu sânii. Energică, vioaie și surâzătoare, și-a dezbrăcat costumul diafan, dând la iveală două picioare musculoase,

de călăreață, și și-a desfăcut corsetul care-i lăsase semne roșii pe pielea ciocolatie, iar el a luat-o în brațe, cuprinzându-i șoldurile primitoare.

Daria își apasă batista peste ochiul de opal, a cărui durere e imposibil de suportat; se teme că va mai suferi o crăpătură. Se foiește în scaun, se trage de tivul zdrențuit al fustei. E imposibil să fi ajuns la deznodământul celor două vieți ale sale: un trecut în care a pierdut totul, un prezent în care lucrurile se repetă. Un bastard al Romanovilor pe tron. Căutările ei de zeci de ani încoace nu se pot sfârși aici.

– Iasmina a fost o femeie bună, Pavel Nikolaevici, dar a avut mulți amanți din familia Romanov. Iar tu, tinere, ai putea fi nepotul oricăruia dintre ei.

Daria îl privește tăios, în semn că nu e nevoie să protesteze, îi face semn să lase deoparte rezultatul testului ADN pe care Pavel l-a scos din nou din buzunar drept dovadă. Știe că bărbatul acesta spune adevărul, știe că el e nepotul țarului. Scrisul imperial pe care l-a citit pe un petec de hârtie găsit în valiza ei umedă e o dovadă suficientă. Acea singură noapte cu Iasmina l-a urmărit pe țar tot restul vieții; era secretul pe care Nicolae al II-lea voia să-l ducă în mormânt, însă care acum a ieșit la iveală ca o pată pe onoarea numelui de Romanov.

Daria merge la fereastră să respire aer curat, să-și limpezească durerea de cap. Se întoarce, se oprește în fața lui Pavel și spune hotărâtă:

– Urăsc că trebuie să-ți frâng visele, tinere, cu atât mai mult cu cât eu cred în importanța lor. Dar adevărul e că legea noastră slavă interzice ca un copil născut în afara căsătoriei să acceadă la tron. Ești produsul unei uniuni inegale și bastard pe deasupra. Așa că abandonează gândul de a deveni țar și găsește-ți altceva de făcut în viață!

Pavel își dă la o parte părul de pe frunte. Ochii lui cenușii strălucesc, plini de hotărâre.

– I-am promis bunicii mele să fac tot posibilul ca să se afle cine sunt odată ce climatul politic se schimbă, și exact asta am de gând să fac. Vremurile s-au schimbat, madam. Legile succesiunii sunt altele acum.

Îi toarnă ceai din nou, topește înăuntru două cuburi de zahăr. Se înfrânează să o ia de mână – mâna aceasta care îi amintește de degetele fragile ale Iasminei spre sfârșitul vieții, cu pielea subțire ca hârtia de orez și venele pulsându-i sub degete.

– Mă întreb ce și-ar vrea bunica mea să fac acum, spune el.

– Să fii cinstit, Pavel Nikolaevici, și să respecți moștenirea familiei Romanov. Asta ar fi vrut Iasmina să faci. Așa că poartă-te cinstit! Ai înțeles?

– Chiar dacă mă doare?

– Da, tinere. O viață cinstită nu are de ce să te doară, dar o minciună, da.

Samovarul începe să șuiere într-un colț. Pavel îl ia și-i mai aduce Dariei o ceașcă de ceai.

– Nu vreau ceai, Pavel Nikolaevici, spune Daria, împingând cana la o parte. Stai jos și spune-mi ce-mi ascunzi!

Pavel își freacă tâmplele o clipă. Pe chip i s-a întipărit o expresie de durere. Ridică ceașca de ceai pe care Daria a refuzat-o și soarbe distrat.

– La puțin timp după revoluție, bunica mea, Dumnezeu s-o odihnească, a început să cerceteze toate zvonurile despre soarta familiei imperiale. Și ea credea că Alexei a supraviețuit în noaptea aceea. Din moment ce știa că dumneata cauți în orașele mari, s-a concentrat asupra orășelelor, călătorind din sat în sat, de multe ori pe jos. Realitatea relației dintre ea și țar s-a schimbat pe măsură ce și-a repovestit-o în minte iar și iar, până când a ajuns să creadă că și ea însăși avea sânge imperial în vene. Obișnuia să-mi apese degetul pe o venă albastră de pe brațul ei, să-mi spună că sângele nobil caută aceeași arteră, să mă asigure că Alexei o va găsi el pe ea, chiar dacă ea nu va da de el. Și chiar l-a găsit.

– Ce vrei să spui, Pavel? Vrei să spui că Iasmina l-a găsit pe țarevici?

– Da, madam. V-am mințit din bunătate. Alexei Romanov trăiește.

Gura Dariei se umple de întrebări și blesteme.

– Ai mințit! Ticălosule, nenorocitule! Vreau să-l văd pe țarevici. Acum! Chiar acum!

– Dar el nu vrea să fie găsit, madam.

– El vrea ca eu să-l găsesc! Ascultă-mă, tinere, sunt bătrână, obosită și nu mai am prea mult timp. Într-un fel sau altul, tot îl voi găsi. Noi doi avem nevoie unul de celălalt.

– Eu nu sunt sigur că are nevoie de dumneata, madam. Duce o viață liniștită. Ar fi crud să-i zdrobești temelia pe care și-a clădit traiul de acum. Am făcut o greșeală. N-ar fi trebuit să-ți destăinui…

– Dă-mi voie să-ți spun ceva, tinere, nu tu decizi cine are nevoie de cine. Deci nu mă insulta! Deși nu vreau să te rănesc, dacă se va ajunge la asta, te voi întoarce pe dos ca pe o mănușă ca să scot adevărul din tine. Hai să facem un pact! Ia hârtia și pixul de pe biroul de acolo și scrie-mi unde-l găsesc pe Alexei, iar eu îți voi arăta o cale secretă de ieșire de aici. Haide! Nu mă face să aștept!

– Dar pot ieși de aici oricând doresc. Nu sunt prizonier.

Daria izbucnește în râs, plesnindu-se peste șolduri.

– Poate că nu ești neapărat prizonier, dar cu siguranță ești supravegheat. E plin de gărzi în civil angajate de Asociația Nobilimii Ruse care păndesc cine intră și cine iese de aici. În plus, marea ducesă Sofia și Rostislav, care e un antropolog criminalist periculos pe care nu cred că ar trebui să-l superi, se așteaptă ca eu să ies din această cameră și să-ți anunț candidatura la tron. Și, lucrul cel mai important, deja se plănuiește o lovitură de stat. Sunt prea multe lucruri la mijloc ca să fii lăsat să pleci pur și simplu fără nici o explicație. Iar eu îți interzic asta.

– Dar nu intenționez să plec, madam. Tronul îmi aparține de drept.

Daria zâmbește amuzată.

– Nu, Pavel, tronul îi aparține lui Alexei Nikolaevici Romanov!

– Însă eu sunt mult mai tânăr, madam. Mult mai capabil să domnesc.

Daria simte că i se înfiripă în inimă o afecțiune irațională pentru acest tânăr încăpățânat. Încearcă să scape de ea.

– Dragul meu Pavel, nu vei putea avea niciodată tronul. Mai trebuie să știi un lucru despre bunica ta. Poftim, bea niște ceai ca să te liniștești! Ți-aș da una din afinele mele, dar nu mai am nici una. Ei bine! Ești pregătit? Bunica ta, dragul meu Pavel Nikolaevici, era evreică. Da, Iasmina era evreică. Văd cât ești de șocat. Și-a păstrat secretul până pe patul de moarte. Nu trebuie să-ți spun că poporul rus nu va accepta niciodată, niciodată, un conducător evreu. Și, dacă e nevoie, eu nu mă voi da în lături să dezvălui adevărul.

– Nu, madam, nu te cred. Nu se poate ca bunica mea să fi fost evreică. Mi-ar fi spus.

– Sunt sigură că ți-a spus-o, în felul ei. Sunt sigură că ești circumcis, Pavel Nikolaevici, fiindcă toți copiii evrei de sex bărbătesc sunt circumcișii la naștere. Nu-i așa? Bineînțeles. Acesta a fost felul ei de a-ți spune adevărul.

Chipul lui Pavel pălește. O picătură de sudoare îi curge pe frunte. Se trage de cravată, o îndoaie, o răsucește, o mototolește în pumn. O lasă din mână, iar pânza cade pe jos, șifonată, ca și costumul lui de bumbac.

– În regulă, fiule, cred că am ajuns la o înțelegere acum. Ai un creion și hârtii pe birou. Scrie-mi unde îl pot găsi pe țarevici.

– Sper că fac lucrul care se cuvine, madam, și că vei fi bună cu el.

Daria își apasă hârtia împăturită între palme. Aerul din jurul ei se mișcă de parcă Alexei ar fi urmat-o în cameră, așa cum o făcea cu zeci de ani în urmă, când îi simțea prezența fără să trebuiască să-l vadă. Nu mai vrea decât să-și liniștească emoțiile încâlcite și să ajungă la Alexei. Pune biletul în poșetă, deschide ușile franțuzești și iese afară, pe terasă, făcându-i semn lui Pavel s-o urmeze. În fața lor, un deal acoperit cu lavandă coboară până pe malul mării, către celelalte case de mai jos. Discul enorm al lunii atârnă deasupra orizontului, pe cerul ca de catifea. O bufniță se așază pe balustradă și începe să cânte melancolic.

Daria îl strânge de umăr pe tânărul de lângă ea.

– Nu-ți face griji, fiule, într-o bună zi îți vei aminti de această noapte și te vei gândi cu drag la mine. Ai un viitor strălucit înainte. Vei fi trist uneori, poate, dar nu vei fi niciodată singur. Daria scoate săculețul din poșetă și i-l așază în mână. Poftim, asta te va ajuta. Ai aici pietre prețioase cât să te poți întreține multă vreme. Mituiește gărzile cu una sau două bijuterii dacă ești prins. Te vor lăsa să pleci.

– Nu, madam. Nu pot primi ceva ce-i aparține lui Alexei Nikolaevici.

– Ia-le! Am destule și pentru el. Ascultă-mă bine, fiule! Coboară dealul și ieși dincolo de gard. Când ajungi la țărm, ține-o spre dreapta. Vei trece pe lângă un doc abandonat, apoi pe lângă epava unei nave. Acolo, iarăși spre dreapta, vei găsi o scară îngustă săpată în deal, care te va conduce la o intersecție unde

vei găsi o stație de taxiuri. Dispari câteva luni, până vei fi uitat! Du-te acum, înainte să înceapă cineva să te caute!

Pavel coboară treptele cu pași tot mai grăbiți, cu părul blond fluturând în bătaia vântului. Ezită o clipă, deschide săculețul și scoate câteva obiecte mici cu care își va cumpăra libertatea, apoi se întoarce și îi aruncă Dariei săculețul și pornește în fugă în jos, pe deal, pierzându-se în întunericul dens.

Capitolul 43

Daria își flutură bastonul în semn de salut către imaginea multiplicată a marii ducese Sofia și a lui Rostislav, reflectate în oglinzile din jur. Pe măsuțele poleite sunt delicatese și pahare de votcă divers aromată, iar de deasupra lor îi privește un portret al ducesei, care cere adevărul.

Salonul Șeremetievilor e plin de așteptări nerostite, îngreunat de necunoscut. Cât timp Daria Borisovna și Pavel Nikolaevici au stat închiși în birou, după-amiaza s-a transformat în seară. Rostislav și ducesa au luat cina în această aripă a palatului, așteptând vești de la Daria.

– Vești bune? întreabă ducesa imediat ce o vede apropiindu-se.

Își întinde suportul pentru țigări, iar servitorul ei se grăbește să i-l umple. Inhalează adânc, suflă un nor de fum care îi ascunde chipul gânditor preț de o clipă.

Daria se așază într-un scaun adus de servitor, simțind cum o dor oasele.

– Din păcate, nu, spune ea. Pavel Nikolaevici nu e persoana drept care se dă. I-am cerut să plece.

Rostislav sare din scaun. Chipul lui ars se schimonosește de furie.

– De ce? De ce Dumnezeu l-ai gonit?

– Fiindcă disprețuiesc impostorii, Rostislav! Trebuia să plece, altfel l-aș fi strâns de gât cu mâinile mele.

– Trimiteți de veste santinelor! strigă Rostislav. Imediat! Înainte să dispară de pe proprietate.

Marea ducesă îndreaptă țigareta spre Daria într-un gest acuzator.

– Te-am chemat ca să-i confirmi autenticitatea. N-aveai nici un drept să iei vreo decizie.

– E un șarlatan, Eminența Voastră, care nu are nici o legătură cu familia imperială.

Rostislav își toarnă un pahar de votcă, îl deșartă din două sorbituri și îl pune cu gura în jos pe masă.

– Draga mea, testele ADN i-au demonstrat deja legăturile paterne. Trebuie să-l fi insultat. De-asta a plecat.

De undeva de departe izbucnește o bubuitură joasă, adâncă, de parcă s-ar trage cu artileria.

– Cutremur! țipă Rostislav.

– Suntem atacați! urlă servitorul.

Daria se lasă pe spate, își încrucișează brațele și lasă teama de natură să-și facă treaba. Într-o jumătate de oră, Pavel nu va mai putea fi ajuns de santinele. Deschide capacul poșetei, găsește o afină uscată pe fund și îi aruncă un fluture pietrificat de pe codiță, al cărui puf uscat se dezintegrează în aer. Bagă fructul în gură și savurează miracolul de a fi fost condusă la țarevici de către nepotul Iasminei.

– Ce Dumnezeu e zgomotul ăsta oribil? întreabă marea ducesă.

Daria se ridică și iese pe terasă, încuviințează, gesticulează și face plecăciuni, de parcă ar purta o conversație privată cu o forță divină, mulțumindu-i balenei care nu se simte bine undeva în mare, dincolo de orizontul înflăcărat.

Bate cu bastonul în marmura de dedesubt, traversează terasa și intră în salon, înfruntându-și publicul uimit. Pentru prima oară după noaptea aceea din subsolul Casei cu destinație specială, încearcă să-și facă semnul crucii, dar mâna nu vrea să o asculte, așa că o lasă să cadă.

– Ce auziți afară e vocea lui Dumnezeu, care îmi spune că țareviciul e în viață.

Râsul batjocoritor al lui Rostislav acoperă exploziile furtunoase ale balenei.

Țigareta ducesei se mișcă de parcă ar vrea să alunge acest vuiet nepoftit de pe pământurile ei.

– Chemați santinelele! latră Rostislav. Daria Borisovna încearcă să câștige timp.

– Dragul meu Rostislav, am fost chemată aici să decid dacă Pavel e sau nu un Romanov. Ei bine, nu e. E nevoie să repet?

– Încetează cu prostiile! Ți-am suportat închipuirile de femeie bătrână pentru că eram sigură că adevăratul moștenitor la tron

va ajunge cumva la tine. Iar acum, că l-ai găsit, te porți ca o bolșevică!

Daria își flutură bastonul și, fără să clipească, țintește cu vârful lui artera de pe gâtul lui Rostislav.

– Te omor ca pe un șobolan! țipă ea. Apoi mai vedem noi cine e bolșevic!

Rostislav îngheață. A văzut-o pe această femeie folosindu-și bastonul cu forța și viteza unui maestru duelist. E sigur că nu va ezita să-i înfigă vârful de argint în venă. Marea ducesă își stinge țigareta printre celelalte mucuri pătate de ruj, se ridică în picioare și-i face semn servitorului să i se dea la o parte din cale. O apucă pe Daria de braț, se întinde și îi ia bastonul, spunând:

– Ce-ți veni, Rostislav? Las-o pe Daria să termine ce are de spus!

– Nu mai sări în sus ca o maimuță, Rostislav! se răstește Daria. Ai prefera să vezi pe tron un impostor sau pe Alexei Nikolaevici Romanov? Convoacă Asociația Nobilimii Ruse și spune-le că l-am găsit pe țarevici!

Rostislav își trece o mână pe față de parcă ar vrea să-și îndrepte cutele.

– Visezi iar, Daria? Nici un bolnav de hemofilie n-ar putea să trăiască atâta timp. Nu te mai minți singură!

Marea ducesă își dă la o parte un firicel de tutun de pe buza de jos.

– Are dreptate, Daria Borisovna. Chiar dacă țareviciul a supraviețuit masacrului din noaptea aceea, e prea puțin probabil să fi trăit până la vârsta de...

– Optzeci și șapte de ani, spune Daria. Alți hemofili nu ajung la asemenea vârste fiindcă nu au de unde să facă rost de ambră cenușie ca să-și oprească sângerările interne și să se mențină tineri.

Sofia își mângâie ridurile dintre sprâncene. Alungă fumul de țigară cu o mână.

– Spuneai ceva de o față de pernă cu ambră cenușie care ar fi oprit gloanțele. Foarte interesant. Ai ambră cenușie la tine?

– Foarte puțină, minte Daria. Dar tu, Rostislav? Ți-am dat o bucată mare.

Buzele lui capătă culoarea laptelui stricat.

– Nu țin minte să-mi fi dat vreo bucată de ambră cenușie! Își pipăie haina, își bagă mâinile în buzunarele din spate, se ridică în picioare și își verifică ostentativ buzunarele de la pantaloni.

Amândoi știm că nu mi-ai dat nici o ambră cenușie, Daria. Dar acum, că ai adus vorba, aș vrea și eu o bucată!

– Caută în valiză, îi sugerează Daria, lăsându-se pe spate și gândindu-se că Pavel trebuie să fi ieșit de pe proprietate și să fi ajuns deja la stația de taxiuri.

Capitolul 44

Daria coboară din taxiul care a adus-o treizeci de kilometri de la calea ferată Varșovia-Moscova până la Biaroza, pe malul râului Iaselda.

Își lasă valijoara din mână, se sprijină în baston și cercetează împrejurimile. Oare chiar e posibil ca iubitul ei țarevici să locuiască în acest orășel? Alexei Nicolaevici Romanov, care a rămas totul pentru ea, care continuă să-i aline durerea suferită la moartea părinților ei, care i-a înlocuit fiul pierdut, care umple vidul absenței lui Avram – deși aceasta nu e o pierdere, fiindcă el e mereu alături de ea. Oare e posibil ca băiețelul care a trăit într-o opulență greu de imaginat să fi ajuns să-și ducă zilele în aceste case dărăpănate, într-un oraș de țărani?

Biaroza face parte din Republica independentă Belarus și a avut parte de destule revolte. Orășelul a fost aruncat dintr-o parte într-alta de-a lungul istoriei, ca un pepene putred, între Rusia și Armata Roșie și armata Poloniei. În Primul Război Mondial, soldații germani au ucis aproape toată populația orașului, din care șaptezeci la sută erau evrei.

Daria trece pe lângă primărie și pe lângă ruinele mănăstirii Biaroza, de mult jefuită și demolată. Cărămizile i-au fost folosite pentru construirea închisorii din oraș. Ruinele ei au devenit monument istoric al Belarusului și vor fi restaurate și renovate, însă deocamdată lucrările n-au progresat prea mult. Pietonii se plimbă pe lângă o fântână din centrul pieței.

Un măgar slăbănog e legat de un copac. În ferestrele magazinelor se văd suluri de pânzeturi, borcane de mirodenii, jucării de plastic. Dinspre o brutărie din apropiere se simte miros de pâine proaspătă. Combinația de vechi și modern o surprinde

pe Daria. Câțiva mesteceni singuratici se aliniază de o parte și de alta a străzii, alții înconjoară fântâna.

Oare Alioșa își mai amintește de ea? Oare își mai amintește de ambra cenușie și de miracolele sale? Gândindu-se că s-ar putea să dea peste un bătrân senil care să nici n-o recunoască, Daria se așază pe marginea fântânii, își șterge fruntea de sudoare și simte dintr-odată greutatea lungului drum din Crimeea până aici.

O centrală hidroelectrică se trezește la viață în dreapta ei, și Daria își aude inima bătând dintr-odată ca o ciocănitoare înnebunită. După cum i-a spus Pavel, casa în care locuiește țareviciul e de partea cealaltă a centralei.

Își ia valiza și pornește înainte cu încrederea unei domnișoare, savurând fiecare pas cu care traversează strada îngustă și înconjoară gardul de lemn văruit în alb. Oare asta e casa lui? O clădire cu două etaje din cărămidă roșie, cu două balcoane înlănțuite de flori cățărătoare. Deși e o casă modestă, spre deosebire de cele din jur, se vede că a fost bine întreținută. Daria scoate biletul, îl desface, mai citește o dată adresa.

În aer plutește miros de iarbă și bușteni. Cerul e de un albastru pur. O țărăncuță trece pe lângă ea, cu o batistă pe cap și o boccea în mâna plină de bătături, și îi zâmbește. Un măgar slăbănog rage, trecând pe lângă ele.

Daria trage adânc aer în piept, își îndreaptă umerii și urcă cele trei scări până la ușa de la intrare, care miroase a vopsea proaspătă.

Se gândește că ar fi trebuit să se îmbrace mai bine pentru ocazie, să-și cumpere o bluză nouă, o pereche de pantofi. Poartă vechea pălărie a țarinei și o fustă maronie din catifea. Probabil că arată bătrână și obosită.

– Nu mai pot face nimic acum, murmură ea, ridicând mânerul în formă de cap de leu și bătând de două ori la ușă.

Vântul bate dinspre colț, și câteva pietricele îi lovesc piciorul drept. Daria și-l freacă și se îndreaptă. O doare spatele.

Așteaptă, bate din nou. Printre perdelele de la fereastra alăturată apare un chip. Se aude un fâșâit de papuci de casă care se apropie, apoi pocnetul încuietorilor, al zăvoarelor și lanțurilor care sunt trase la o parte. Da, se gândește Daria, astfel de precauții sunt necesare într-un oraș care a suferit atâtea revolte, și mai ales în casa unde locuiește țareviciul.

Ușa se deschide larg, luând-o prin surprindere. Un cuplu apare în prag. Un bărbat cu o șapcă brodată și vălătuci de păr la tâmple. O femeie care poartă ciorapi groși, cu o basma înflorată legată sub bărbie. Bărbatul ia valiza Dariei, femeia o apucă de mână și aproape o trage înăuntru. Mișcările lor stranii, la unison, o neliniștesc.

– Pavel Nikolaevici mi-a spus cum să ajung aici, rostește ea.

– Da. Te așteptam. Bărbatul își dă la o parte o șuviță blondă de pe fruntea palidă, străbătută de o rețea de vinișoare. Eu sunt Viktor. Ea e sora mea geamănă, Greta. Intră, te rog, Pavel ne-a spus că vii. Trebuie să fii foarte obosită.

Daria se lasă condusă într-o sufragerie bine luminată, cu grinde joase și mobilă în stil țărănesc. Draperiile transparente încadrează două ferestre care dau spre stradă. Afară, un câine vagabond miroase ceva în mijlocul drumului. Un tomberon de gunoi se clatină în bătaia vântului. Frunze uscate și bucăți de hârtie plutesc prin aer, duse de curent. Daria își amintește de primele săptămâni, primele luni, chiar primii ani după ce s-a stabilit în Palatul Plăcerilor, purtată de soartă, ca și frunzele acestea, așteptând și sperând ca jalea ei să o ducă departe. Dar, în sfârșit, a ajuns acum aici, și doar un singur perete o mai desparte de țarevici.

Greta îi aranjează două perne pe canapea.

– Stai jos, te rog! Cred că ai avut parte de o călătorie lungă.

– Nu, mulțumesc. Sunt nerăbdătoare să-l văd pe Alexei Nikolaevici. Cum a reacționat când i-ați spus că vin? Sunt sigură că e foarte bucuros! Bineînțeles. Nu vreau să-l mai fac să aștepte nici o secundă.

– Dar trebuie să te odihnești mai întâi. Îți aduc ceva de mâncare, insistă Greta, ieșind afară.

– Povestește-mi despre Alexei! îi cere Daria lui Viktor când rămân singuri. Cum ați ajuns să aveți grijă de el?

Înainte ca Viktor să-i poată răspunde la întrebare, Greta s-a întors cu o tavă cu ceai fierbinte, prăjituri cu miere și două lumânări.

– Vom aprinde lumânările de sabat, spune ea. Vrei să te rogi cu noi? Suntem evrei hasidici.

Daria se străduiește să-și stăpânească grijile. Cum se poate ca Alexei Nikolaevici Romanov, născut într-o familie creștin-ortodoxă și crescut să domnească peste întreaga Rusie, să fi adoptat o credință atât de diferită de a lui? Se uită de la soră la frate. Să se

roage? Ar trebui să știe cum să se roage alături de acești oameni. Oare nu a fost ea regină a evreilor în cealaltă viață? Atunci de ce nu e în stare să se roage?

– Te rog! spune Greta. Roagă-te în inima ta, dacă vrei, în limba ta!

Daria vine lângă ei în fața lumânărilor aprinse de pe șemineu, își pleacă fruntea și încearcă să se roage să aibă o inimă mai puternică și mai răbdătoare, ca să poată suporta această așteptare lungă de șaptezeci și trei de ani. Simte însă că nu mai poate suporta nici măcar un minut.

– Ți-am pregătit o cameră, spune Greta. Te rog, stai la noi o noapte! Îl poți vedea pe Alexei mâine. A trecut deja de ora lui de culcare.

– E abia ora șapte, spune alarmată Daria. De ce se culcă așa devreme? Treziți-l, dacă trebuie!

Viktor își pune o mână pe umărul Dariei.

– Lui Alexei îi place fotografia. Se trezește în zori ca să profite de lumină și lucrează din greu toată ziua. De obicei e obosit la ora asta.

– Dar nu știe că am venit aici să-l văd?

– A adormit și nu mă lasă inima să-l trezesc.

Daria se lasă să cadă înapoi în scaun, cu mintea străbătută de un milion de gânduri îngrijorate. Alexei nu o mai ține minte. Ea nu înseamnă nimic pentru el, înseamnă mai puțin decât somnul de o noapte. Cum altfel și-ar putea explica lipsa lui de entuziasm? O privește fix în ochi pe Greta și spune:

– Voi aștepta chiar aici, în această cameră, încă optzeci de ani dacă trebuie, până când am să-l văd.

Greta își pleacă ochii, își ajustează basmaua.

– Atunci am să-l trezesc. Dar fii gata să vezi un om care, la fel ca noi, a fost schimbat de nenumăratele atrocități pe care le-a avut de suferit.

Apoi Greta iese și închide ușa în urma ei.

– Cum a ajuns țareviciul în Biaroza? îl întreabă Daria pe Viktor.

– Din câte am înțeles, unchiul meu l-a găsit mai mult mort decât viu într-o casă, în timpul revoluției, ascuns în spatele unor cutii. Avea un câine cu el. Poate câinele l-a târât acolo și l-a ascuns sau poate un revoluționar – nimeni nu știe. Se pare că unchiul meu l-a ascuns la o familie de țărani, undeva lângă Ekaterinburg.

Când a putut să-l scoată de-acolo în siguranță, l-a adus aici, la mama și tata. Bolșevicii erau prea ocupați cu marile orașe. Nici prin gând nu le trecea să-l caute la Biaroza. Mama și tata l-au crescut timp de douăzeci și cinci de ani. Eu și Greta aveam treisprezece ani când părinții noștri au murit în Marele Război de Eliberare a Patriei, după ce nemții au capturat Biaroza. Noi trei – eu, Alexei și Greta – am rămas singuri. Ne-am ascuns într-un grânar, cu animalele. La început era prea periculos să ne mișcăm prea mult, mai ales Alexei. Soldații ruși și nemți erau peste tot. Mai târziu… ei bine, aici e casa noastră și n-am vrut să plecăm nicăieri.

Daria se chinuie să stea nemișcată. E un pachet de nervi, nu mai poate suporta sămânța de îndoială care se transformă încet-încet în certitudine.

Viktor arată spre ușă:

– Vino cu mine, te rog! Vreau să-ți arăt ceva.

Daria are nevoie de toate puterile ca să-l urmeze până într-un hol îngust. Pereții de ambele părți sunt acoperiți cu fotografii: scene cu Biaroza în zorii dezolanți ai zilei, portrete cu țărani care își cară puțina lor avere, copii cu ochi triști jucându-se pe alei, un vânzător care pune o monedă în mâna întinsă a unui cerșetor, un cățel cu blana pătată. Se oprește să studieze mai bine fotografiile dezolante, care par învăluite în fum.

– Sunt ale lui Alexei, răspunde Viktor la întrebarea pe care Daria nu i-a pus-o. E un fotograf destul de bun.

Viktor deschide o ușă și o poftește într-o sufragerie, dându-se deoparte de parcă încăperea nu e suficient de mare pentru această femeie și pasiunile ei.

Daria își duce mâna la colierul ei Fabergé. Bastonul îi cade pe podea cu zgomot.

De pe perete o privește un portret al țareviciului, de când era copil. Ochii lui albaștri-cenușii, părul blond și obrajii cu gropițe sunt însăși întruchiparea sănătății. Nici o altă pictură, se gândește Daria, nu a reușit să-și atingă potențialul ca aceasta, în care țareviciul stă în brațele Paulinei cea cu șoldurile albe. Tabloul i-a oferit o nouă speranță țarinei atunci când avea mai mare nevoie de asta și i-a făcut și pe ticăloșii de revoluționari să pună un milion de întrebări indignate.

Daria se întinde după baston, dar Viktor îl ridică pentru ea. Suspină. Nu-i vine să-și creadă ochilor, dar pe un șevalet simplu

de lemn, în celălalt colț al camerei, se află un alt portret. În această căsuță din Biaroza, în care trăiește țareviciul ei, Daria stă cu fața spre portretul de care Avram a fost cel mai mândru și cu spatele către singurul portret de care el s-a rușinat vreodată.

Se apropie, atinge pânza, vede cicatricea de pe fruntea ei – o copie a celei pe care Avram o purta ca pe un semn ostentativ al persecuțiilor îndurate. Daria cea din tablou stă pe un piedestal acoperit cu satin, cu sfârcurile umflate, cu talia arcuită și buza de deasupra vag luminată de un candelabru. Îl privește pe pictor cu un amestec de mirare și adorație.

De-a lungul anilor, mai multe tablouri ale lui Avram au fost cumpărate de muzee. Multe și-au găsit locul în palate și case ale nobililor. Dar Avram a păstrat acest tablou pentru el însuși. Credea că acest portret, mai mult decât oricare altul, întruchipează pasiunea, energia și conflictul dintre ei doi, artistul și muza lui, în orele petrecute împreună.

– Cred că l-ai cunoscut bine pe unchiul Avram, spune Viktor.

– Nu atât de bine pe cât de bine aș fi vrut. Cum Dumnezeu a obținut acest portret cu Fecioara Maria și copilul?

– Nu știu de ce nu-i plăcea, spune Viktor. E un portret drăguț, nu-i așa? A risipit mult timp și multă energie căutându-l și l-a cumpărat pentru o sumă exorbitantă de la un comandant bolșevic, din câte am auzit. Un tip pe nume Vasiliev.

„Ticălosul de Vasiliev!" Daria înjură în șoaptă. Nu i-a fost destul că a invadat parcul Alexandru, că l-a dezgropat pe Rasputin și a ars totul în calea lui, a trebuit să jefuiască și Budoarul Violet!

– Mai ai și alte tablouri ale lui Avram?

– Nu. Dar Avram a pictat mult după revoluție. A scos litografii numerotate, postere și replici din ceramică ale portretelor dumitale. Au ajuns foarte populare. A avut mulți prieteni sus-puși, gata să-i facă favoruri mai mici sau mai mari în schimbul tablourilor sale.

– I-am urmărit succesul în ziare. S-a îmbogățit.

– Dar a rămas un singuratic până când a murit, în 1943.

– La douăzeci și cinci de ani după ce ne-am despărțit, murmură Daria, încrucișându-și brațele la piept. Poate că n-a fost chiar așa de singuratic. Știa unde să mă găsească. Îl așteptam.

– A încercat. De mai multe ori. Prima oară, Ceka l-a arestat chiar când se apropia de pragul dumitale. Acționau la ordinele

lui Lenin, arestau disidenți și confiscau arta burgheză de dreapta. Unchiul Avram era exact ceea ce căutau. Iar tu, din cauza loialității tale față de Romanovi, erai mereu supravegheată. Unchiul Avram a încercat să te contacteze un an mai târziu, când i-au dat drumul din închisoare.

– A fost un an îngrozitor, spune Daria. Teroarea Roșie a lui Lenin era în plin avânt. Oamenii erau executați în public. Nu suportam să ies afară.

– Unchiul Avram a încercat să te vadă din nou. Cred că a treia sau a patra încercare, nu sunt sigur. Un glonț menit altcuiva l-a lovit în plămâni. Doctorii s-au hotărât să-l lase acolo. Ar fi fost prea periculos să încerce să-l scoată.

Viktor Bensheimer inspiră adânc, își aranjează șapca și îi întinde Dariei Borisovna un pahar cu apă cu gheață.

– A supraviețuit și atunci. A trecut cu bine de războaie și revoluții, a supraviețuit închisorii, torturii și rănilor de glonț. Avea șaizeci și trei de ani și a văzut o bună parte din lume. S-a hotărât să plece din nou spre Ekaterinburg.

Avram Bensheimer stă în fața intrării principale a Palatului Plăcerii. Mângâie ușa masivă din fața lui; lemnul de stejar, lăsat pradă intemperiilor, și-a pierdut toată gloria din trecut. Balamalele din alamă sunt tocite și mâncate de rugină. Deși între el și Daria sunt uși grele și pereți groși, parfumul de eucalipt și trifoi din părul ei plutește peste tot. Ridică o mână, crispându-se, străbătut de un junghi de durere ce urcă din plămânul rănit, care l-a lăsat cu un șchiopătat imperceptibil, compromițându-i mersul de felină. Își lasă mâna să cadă, respiră lung și bate de două ori. Dinăuntru nu vine nici un răspuns; bate a treia oară, și mai tare. Se trage înapoi din fața ușii care rămâne închisă. E dezamăgit, furios și trist.

Nu știe că Micul Servitor e în distileria din grădină, bea votcă, iar Daria se spală în baia rusească, își spală părul cu ulei de eucalipt și esență de ciuboțica-cucului din Bulgaria. Ca în fiecare zi a ultimilor douăzeci și cinci de ani, Daria își răsucește verigheta cu pietre de opal de pe deget și retrăiește bucuria orelor când i s-a dăruit lui Avram pentru întâia oară. Avram! Prima și ultima ei iubire. S-au scăldat atunci în baia imperială – un ritual asupra căruia Daria a insistat, deși nu plănuiau să se căsătorească prea

curând. Tinerețea și aroganța ei au făcut-o să nu se gândească deloc la riscul pe care și-l asumă, permițând unui evreu – nu, ispitindu-l chiar – să pătrundă în sanctuarul curții imperiale. Și totuși, în ciuda tuturor suferințelor pe care le-a provocat amândurora, Daria nu regretă ziua aceea. Cât de fericită a fost să-i vadă erecția, neașteptată și delicioasă!

Avram se întoarce cu spatele la ușă, coboară scările pe care le-a urcat acum o oră. Îi e greu să respire, iar pieptul îi arde de durere. Glonțul s-a desprins, a pornit spre inima lui.

Scoate un revolver din buzunarul de la haină și țintește izvorul suferinței.

Zvonurile spun că trupul său a fost descoperit, cald încă, pe pragul Palatului Plăcerilor. Din moment ce nu avea nici o rudă în viață, sau așa se credea, cadavrul a fost trimis la un crematoriu pentru victimele de război. Alte zvonuri spun că un vânzător ambulant a încercat să-l înmormânteze cum se cuvine, dar, fiindcă artistul se făcea vinovat de suicid, i s-a refuzat o înmormântare evreiască.

Un număr însemnat de martori jură că, la un moment dat, au văzut trupul prosternat al artistului învăluit dintr-odată într-o lumină albă venită din interior. În câteva clipe, în fața lor nu a mai rămas nimic din el, doar o lumină fantomatică, ce scălda întregul Palat al Plăcerilor ca pe un templu.

Daria își șterge obrajii uzi, își freacă ochii care o ustură. Blestemă baia cu aburi, afinele, pe Micul Servitor și votca lui. De ce a ales să se îmbăieze în ziua aceea, la ora aceea, să se îndoape cu fructe de pădure? Era o femeie răbdătoare, totuși. Ar fi trebuit să stea la ușă, să-l aștepte ani de zile, dacă era nevoie, să-și lase ușile larg deschise pentru Avram. Ar fi trebuit să știe că va veni.

Viktor scoate un pachet învelit în hârtie maro dintr-un sertar și i-l întinde:

– Unchiul Avram a lăsat asta pentru tine.

Daria deschide încet pachetul, rupe hârtia care îl învelește și scoate la iveală o comoară: un portret al ei pe care nu l-a mai văzut până acum, mai mic decât toate celelalte tablouri ale lui Avram. E îmbrăcată în voaluri albe care îi acoperă părul și fața, iar buclele ei negre și lucioase și ochii aurii se văd din spatele materialului diafan. Bucuria ei luminează pânza. E mireasă. Își permite

să se bucure o clipă de acest moment, de expresia ei, pictată cu atâta măiestrie în spatele norului de voal, să-i mulțumească pentru iubirea lui, pentru felul în care a dorit-o, poate mai mult decât și-a dorit vreodată să picteze. Își trece palma pe semnătură și zâmbește la mesajul lui: „Adio, mireasa mea cu ochi de opal!"

Capitolul 45

El apare în prag, înalt și elegant, cu bucle argintii la tâmple și cu o șapcă brodată prinsă cu agrafe. Se ține de ușă cu o mână, iar în cealaltă are un medalion pe care îl poartă în jurul gâtului, prins cu o fâșie de piele. Greta îl împinge înainte, în semn de încurajare. El trage de aparatul de fotografiat care îi atârnă pe umăr. Face câțiva pași precauți către Viktor și se întinde să-l ia de mână.

– Alexei, dragul meu. Sunt eu, Daria! spune ea, stăpânindu-și impulsul de a traversa camera, de a-l lua în brațe, de a-l strânge la piept.

Alexei își lasă capul pe o parte și o privește cu ochii lui uimiți, care nu au mai zâmbit de zeci de ani. O studiază din cap până în picioare: pălăria trasă peste sprâncenele încruntate, haina uzată cu guler de hermină, fusta de catifea.

– Mamă? Tu ești, mamă?

– Nu sunt mama, dragul meu, șoptește Daria, scoțându-și pălăria și lăsându-și libere buclele argintii, la fel de bogate ca în tinerețe. Uită-te la ochiul meu! Uită-te bine! Nu mai ții minte cât de mult îți plăcea să-mi atingi ochiul acesta ciudat?

Alexei întinde un deget, îi urmărește conturul feței, bărbia, nasul, sprâncenele, orbita, apoi ochiul de opal, fără să pară deloc surprins. Caută cutia aparatului de fotografiat, scoate din ea un Polaroid, se încruntă și răsucește un mâner negru. Își ridică aparatul și o cercetează prin obiectiv.

Cu mult înainte ca Alexei să deschidă gura și să spună vreun cuvânt, Daria știe că e ceva în neregulă cu bătrânul țarevici, cu privirea lui pierdută și gesturile largi.

A rămas fără cuvinte, se simte din nou cuprinsă de deznădejde, fără speranță. Gândurile i se prăbușesc ca niște ruine.

Alexei scoate brusc un sunet de surpriză, își lasă Polaroidul, face câțiva pași spre ea și se apleacă să se uite mai bine la amuleta pe care o poartă la rever. Zâmbește larg.

– Daria! Tu ești?

– Da, da, dragul meu! Daria ta! Uită-te la tine! Ești chipeș ca întotdeauna. Vino! Strânge-mă în brațe!

Alexei nu se lasă îmbrățișat, ci continuă să mângâie amuleta.

– Ai găsit-o? Unde? Spune-mi!

Daria își duce o mână la piept.

– Amuleta?

– Da. Mi-o dai mie?

– Bineînțeles, dragul meu. Dacă o vrei.

– Da, o vreau.

El își desface medalionul de la gât și scoate o bucățică de ambră cenușie.

– Vezi, mi-a mai rămas doar o bucățică. După ce se termină, voi începe să sângerez din nou. Dar acum, că mi-ai adus amuleta, voi fi bine. Mai ții minte cum mi-ai oprit sângerarea?

Da, Daria își amintește, și încă prea bine. Își amintește poțiunile de ambră cenușie cu care a reușit să-i oprească sângerarea, își amintește cum amuleta a devenit parte din uniformele lui Alexei în copilărie. Se vede în fotografiile oficiale – o purta când se juca împreună cu surorile sale, nu se despărțea de ea niciodată. Chiar și când cei doi soldați ai marinei imperiale au primit sarcina de a-l urma peste tot, de a avea grijă să nu cadă, să nu se rănească, Alexei nu a plecat niciodată de la palat fără amuleta lui.

El, care nu a avut șansa unei copilării normale, și-a căutat miracolele în lucruri mici, neînsemnate.

Daria își scoate amuleta și i-o prinde de rever, de parcă sunt înapoi în Crimeea și ea tocmai l-a îmbrăcat pe tânărul țarevici în hainele lui de gală pentru inaugurarea palatului Livadia.

Alexei o îmbrățișează și îi acoperă chipul cu mici săruturi – obrajii, fruntea, dosul palmelor.

– Credeam că te-am ucis și pe tine, spune el. I-am ucis pe toți, să știi. De-asta n-ai mai venit să mă vezi?

– Ce vorbești? exclamă Daria, neputându-se stăpâni. Pe cine ai ucis?

– Pe maman, și pe papa, și pe Tatiana și Anastasia, pe toate surorile mele, și, știi tu… pe toată lumea.

Alexei se prăbușește pe canapea și o trage pe Daria lângă el, își strânge aparatul de fotografiat la piept.

– Nu, dragul meu, să nu crezi asta! Eram și eu acolo. N-ai făcut nimic rău.

Daria îi mângâie părul, își reproșează că se folosește de vocea înaltă cu care îi vorbea când era copil, cu zeci și zeci de ani în urmă.

– Dar eu am fost. O să-ți spun ce-am făcut dacă îmi promiți că nu mă pedepsești.

– Înălțimea Ta, spui lucruri atât de stranii! spune Daria, plecându-și capul. Cine sunt eu să te pedepsesc?

Alexei își privește medalionul din palme.

– Toți au murit după ce mi-am pierdut amuleta în ziua aceea, în apartamentele tale. Nu-mi amintesc exact ce s-a întâmplat. Cred că a fost acum o săptămână – sau poate astăzi. Am găsit un monstru pe patul tău, o broască țestoasă sau o balenă care plângea pentru că o durea burta, nu mai știu. Era alunecoasă și mirosea a tutunul lui papa și a mănușile de piele ale lui maman. I-am împuns burta cu acul de la amuletă. Să nu te superi! Mi-ai promis. Voiam doar să n-o mai doară burta, s-o vindec. Dar mi-a înghițit amuleta dintr-odată. Apoi papa a plecat la război. Mama a început să plângă des. Am fost luați prizonieri. Și au murit cu toții.

Daria își acoperă ochii cu mâinile. Deci nu era nici o conspirație la mijloc, până la urmă. Țareviciul însuși și-a pierdut amuleta în bucata de ambră cenușie, și acolo a rămas, timp de zeci și zeci de ani, îngropată chiar sub nasul ei neștiutor.

Brusc, ochii lui Alexei se luminează, și băiatul jucăuș din vremurile de mult apuse reapare.

– Știi ce am făcut în noaptea aceea?

– În care noapte, dragul meu? Au trecut atâtea nopți.

– Nu! N-a fost decât o singură noapte. Noaptea gloanțelor. Am luat o bucată de ambră cenușie din perna pe care mi-ai dat-o și am ținut-o în pumn multă vreme, până când Avram mi-a dat un medalion în care s-o pun.

Alexei ridică medalionul pe care îl poartă în jurul gâtului.

Daria simte un vânt înghețat în inimă. Deschide poșeta, o închide cu zgomot, o deschide din nou și caută înăuntru. Gândul că Alexei a suferit atât de mult e aproape insuportabil. Găsește bucata de ambră cenușie învelită într-o basma din poșetă, i-o întinde.

– Poftim, dragul meu, pune-o în medalionul tău! Mai am și în valiză, mai multă chiar decât îți trebuie. Nu vei mai rămâne fără ambră cenușie niciodată.

Alexei își desface medalionul cu mișcări stângace. N-o întreabă cum a supraviețuit nopții aceleia sau cum a reușit să-l găsească. Lumea lui se rezumă la ceea ce are în minte și la cele patru camere micuțe prin care rătăcește, face mereu fotografii, caută tot felul de nimicuri – bucăți de metal, fire electrice, monede din alamă, cuie și bucăți de sfoară din care își face jucării primitive. În rarele momente când amintirile apar nechemate, se închide în cameră și suge o bucată de ambră cenușie până când amnezia binecuvântată revine. Mintea băiatului de doisprezece ani e închisă în trupul unui evreu bătrân, care a rămas prizonier în subsolul Casei cu destinație specială în acea noapte caldă și umedă de 16 iulie 1918, când întreaga familie i-a fost ucisă.

Capitolul 46

Daria aruncă pătura de pe ea și, purtând aceleași haine în care a venit de la Biaroza cu o zi înainte, se așază pe marginea patului și se freacă la ochi. N-a dormit toată noaptea, deși frații Bensheimer au făcut tot posibilul s-o facă să se simtă cât mai confortabil în camera de oaspeți. Pe o măsuță de cafea de lângă canapea i-au adus o vază cu flori sălbatice și o cană cu apă. Un reșou portabil încălzește întreaga cameră. Dar toate astea nu mai înseamnă nimic; după decenii întregi de căutare, Daria a găsit aici un adevăr amar.

Alexei Nikolaevici Romanov nu mai are mintea întreagă.

Nu e capabil să domnească asupra Rusiei.

Iar Daria nu e în stare să-i devină loială altcuiva.

Și ea a rămas prizonieră visurilor și coșmarurilor sale, ritualurilor de îmbăiere care îi amintesc de tinerețea petrecută alături de Avram, fructelor de pădure care îi dau speranță și o ajută să se concentreze.

Și-a petrecut atâta timp în căutarea țareviciului, că nu s-a întrebat nici o clipă dacă nu cumva el ar prefera să nu fie găsit.

Vântul rece care îi suflă în piept se transformă în furtună, și Daria se teme că trage să moară. Să moară în cel mai nepotrivit moment, în ultimul loc în care ar vrea să fie înmormântată.

Își aranjează hainele în fața oglinzii lungi, apoi se apropie ca să-și vadă mai îndeaproape crețurile din jurul ochilor, colțurile buzelor, coborâte într-o grimasă tristă, ridurile micuțe care-i înconjoară gura. Pentru prima oară în viață, Daria se privește ca pe o femeie bătrână. Oare a început să îmbătrânească în urmă cu zeci de ani, atunci când a plecat din Țarskoe Selo ca să devină prizonieră în Casa cu destinație specială? Acum o săptămână,

când a plecat din Ekaterinburg către moșia Șeremetievo? Sau ieri, când a dat piept cu Alexei Nikolaevici Romanov?

O bătaie timidă în ușă o face să tresară. Ceasul cu cifre fosforescente de pe noptieră arată ora cinci dimineața. Daria merge și deschide ușa.

Alexei, care poartă pijamale galbene în carouri, cu părul nepieptănat căzându-i în ochii cenușii, îi zâmbește slab.

– Îmi dai voie să-ți fac o fotografie?

Lasă pe masă un album legat în pânză, pe coperta căruia se află o gravură cu Moise. Se concentrează asupra unui buton negru de pe aparat, cu seriozitatea unui matematician, pierdut în procesul manipulării universului pe care îl vede prin obiectiv, o mică lume asupra căreia domnește așa cum a domnit odată asupra palatului Alexandru. Face fotografie după fotografie, îi surprinde zâmbetul forțat, apoi iritarea când blițul care se aprinde iar și iar o face să închidă ochii și când clicul constant al aparatului îi agită nervii și așa surescitați, apoi furia la gândul că aceste aparate de fotografiat scumpe și fără rost scot imediat fotografiile, ca niște nașteri ușoare.

Alexei scoate fotografiile din aparat și le aranjează una câte una pe măsuța de cafea. Trei, apoi șase, opt, mai multe, tot mai multe. Din când în când îi aruncă o privire uimită, întrebându-se de ce nu mai zâmbește, dacă e tristă sau e supărată pe el.

Aranjează fotografiile pe masă, urmărește cum imaginile încep să apară pe suprafața lucioasă. Încet, cu grijă, le mișcă puțin, de parcă ar asambla un puzzle și e foarte important ca fiecare bucată să se potrivească perfect cu următoarele.

Daria urmărește șirurile crescânde de fotografii, aranjate într-o ordine secretă, care ei îi scapă. Colajul pare să descrie o deteriorare înceată, inexplicabilă, care pornește din colțul ochilor ei, cearcăne negre, o bărbie cândva rotundă, care însă acum a început să se lase, sprâncenele arcuite care cad tot mai mult.

Se trântește pe canapea, își ia capul în mâini, se simte dezorientată, ca și când ar fi la un pas de leșin.

– Nu înțeleg, dragul meu. Explică-mi ce vor să spună fotografiile tale!

– Ești tu, Daria.

Daria își dă seama că, la fel cum picturile lui Avram au pus-o față în față cu o femeie tânără, în plină înflorire, aceste fotografii,

brutal de sincere, îi arată femeia disperată în care s-a transformat de-a lungul anilor. Caută în poșetă o bucată de ambră cenușie pe care s-o înghită, dar nu găsește nimic, așa că ridică din umeri, înfrântă.

– Spune-mi, dragul meu! Ești fericit aici?

– Acum, că am destulă ambră cenușie și mi-am regăsit amuleta, da, sunt mai fericit.

Daria închide ochii, întoarce răspunsul lui profund de simplu pe toate părțile. Nu s-a gândit niciodată că fericirea poate să însemne atât de puțin. Simte o pace care i-a fost străină multă vreme. Îl ia pe după umeri cu un braț și închide ochii ca să se bucure și mai mult de căldura care radiază din ochiul ei de opal.

– Daria, mai ești supărată pe mine?

– Nu spune asta, dragul meu! Nu sunt niciodată supărată pe tine. Mai ții minte ritualul nostru? Bine. Apleacă-ți capul! Așa. Acum repetă după mine! Vei crește mare și sănătos. Vei fi țarul nostru și vei domni o sută de ani. Sunt impresionată. Îți amintești fiecare cuvânt. Poftim și un sărut, ca să fii și mai în siguranță.

Alexei zâmbește, cu un zâmbet perplex, de parcă nu e sigur dacă are voie să-și arate bucuria, euforia neașteptată.

– La ce te gândești, dragul meu? Vrei să spui ceva?

– Mă iei cu tine? întreabă el.

– Ah, dragul meu! Nimic nu m-ar face mai fericită. Nimic în lume!

Daria a îndurat Revoluția Bolșevică, războiul civil și șaptezeci de ani de comunism doar pentru a auzi aceste cuvinte din gura țareviciului. Cu toate acestea, spune:

– Dar aici e casa ta, dragul meu. Iar eu trebuie să mă întorc la a mea. O femeie bătrână ca mine poate fi o mare pacoste. Nu pot să am grijă de tine.

– Dar uite-te la fotografii, Daria! Nu ești deloc bătrână.

Daria observă cu surprindere fotografiile de pe masă. Se privește în ochi. În cel drept are o privire blândă, resemnată, însă cel stâng o face să-și dea seama că ceea ce a simțit în ochiul ei de opal are legătură cu fotografiile. Ridică una în lumină, o pune înapoi pe masă și se apleacă să le studieze pe celelalte. Se ridică, își vede ochiul reflectat în suprafața lăcuită a mesei, în ferestre și, în sfârșit, în oglindă.

– Am înnebunit, dragul meu? E aievea sau am vedenii?

– Ochiul tău? întreabă Alexei, fără să pară deloc surprins.

– Îl vezi și tu?

– Bineînțeles. Se întâmplă tot timpul.

– Oamenii se schimbă în fotografiile tale?

– Într-adevăr. Vezi, nu mai ești înfrântă.

– Îți mulțumesc, dragul meu. E minunat să mă văd pe mine, să te văd pe tine… să văd totul atât de diferit.

Daria își dă jos colierul, își mângâie oul Fabergé și îl desface, simțind parfumul dulce-acrișor al bucuriilor și necazurilor îndurate în cele două vieți pe care le-a trăit. I-l pune la gât lui Alexei.

– Poftim, dragul meu! Acum ai două medalioane.

Apoi scoate săculețul cu bijuterii din poșetă și i-l întinde, spunând:

– Dă-le astea lui Viktor și Gretei! Te-au crescut bine.

Capitolul 47

Îmbrăcată în rochia de tul a ţarinei, cândva albă, dar care acum a căpătat culoarea prafului de pe drumurile pe unde a rătăcit, Daria își lasă jos valiza și se sprijină în bastonul ţarului, cu cele două capete de vultur. Partea de lemn lucește după atâta timp, a fost lustruită de mii de ori. În sfârșit, Daria a ajuns acasă. A obosit după drumul din Ekaterinburg în Crimeea, la Biaroza și înapoi. Luna pe care a petrecut-o departe de casă i se pare o eternitate. Se așteaptă să-și găsească Palatul Plăcerilor înconjurat de o armată ostilă sau poate chiar dărâmat de vreuna din facţiunile politice. Dar câţiva vlăstari de tei și mesteacăn și doi-trei cedri își înalță tulpinile verzi dintre tufișurile ei cenușii de cafea.

Daria respiră adânc, surprinsă să simtă în aer parfumul de vanilie și ciocolată al cafelei pe care Micul Servitor o pregătește pentru ea, și nu duhoarea de putreziciune pe care fructele ei halucinogene par să o răspândească pretutindeni.

Își ridică valiza și face câţiva pași spre casă. Vântul începe să scuture vârfurile copacilor. Privește în sus, la norii albi de pe cer. Simte o schimbare în aer, o umezeală care prevestește ploaia. Cântecul păsărilor îi amintește de păsările paradisului și se întreabă dacă și ele s-au văzut nevoite să-și accepte noi stăpâni.

Spre surprinderea ei, două siluete apar din grădina ei din spate, urmate de un roi de fluturi. Fluturii ei nu sunt sociabili. De ce se poartă de parcă ar fi momiţi de cel mai dulce nectar? Cine sunt acești străini cu pălării cu boruri largi? Unul dintre ei are fața acoperită de un voal.

Daria se retrage în spatele copacilor care înconjoară curtea spațioasă a palatului și își pune mâna pavăză la ochi ca să se uite mai bine.

Străinii poartă haine largi, ca niște mantale, cu mâneci și mai largi. Pășesc înainte cu pași lini, fluizi; unul își ajustează voalul, celălalt flutură din mâini ca să vadă mai bine. Calcă prin tufișuri, iar pisicile și zibetele sălbatice fug, simțindu-le apropierea. Se opresc să privească fațada care stă să se prăbușească, se uită în spate, văd norii care se strâng la orizont, apoi se plimbă încet, de parcă ar evalua proprietatea.

Oare pe ea o așteaptă? se întreabă Daria. Se ciupește de obraji ca să le dea culoare, își netezește părul și își curăță fusta de frunze. Ce gest prostesc, se gândește, să-și curețe hainele pentru oaspeți! Avram e mort. Alexei e prins în lumea lui. Arheea a abandonat-o. Cine a mai rămas să o viziteze?

Străinii se opresc în fața casei și, ca la un semnal, ușa se deschide și în prag iese Micul Servitor, învelit într-o pătură, tremurând din toate încheieturile. Are o stropitoare de metal în mână. Privește în toate părțile, de parcă ar vrea să se asigure că stăpâna nu s-a întors acasă și nu-l poate vedea. Cei doi se opresc de o parte și de alta a lui, ca niște îngeri sau hoți, sau poate doar conspiră împreună. Micul Servitor îngenunchează, deschide stropitoarea și își pune capacul la picioare. Toarnă lichidul dinăuntru peste un tufiș. Se caută în cutele păturii și scoate o cutiuță, aprinde un chibrit și ține flacăra ca pe un far în miniatură. Mirosul de fosfor se răspândește, purtat de vânt. Lasă chibritul să cadă pe tufișul îmbibat în benzină. Golește stropitoarea, aprinde chibrit după chibrit, iar cei doi întețesc flăcările cu mânecile lor largi.

Daria stă pe valiza ei, ascunsă în spatele copacilor. Privește flăcările de parcă ar fi tânără din nou, de parcă l-ar privi pe Rasputin în ochii lui necruțători, care aveau puterea de a o transporta în cealaltă viață, în focul morții și reînvierii. Bătăile puternice ale inimii ei acoperă ciripitul păsărilor, mieunatul pisicilor și al zibetelor. Nu aude decât sângele care îi curge puternic prin vene.

Micul Servitor culege mănunchiuri de boabe de cafea din tufe, le aruncă în foc, răstoarnă benzina și se trage înapoi. O flacără izbucnește brusc, iar boabele se topesc ca zahărul dintr-un ceai fierbinte. Seva curge printre tufișuri, buturugi și vlăstari, se îndreaptă spre fundația Palatului Plăcerilor.

Surprinsă, Daria trece la acțiune. Iese din spatele tufelor și aleargă să oprească flăcările care amenință să-i mistuie casa. Ezită însă, se așază înapoi pe valiză. Nu vede nici un motiv de a salva acest palat, mânjit de amintirile sale, și nici nu se grăbește să recupereze restul de bijuterii ale Romanovilor care au rămas ascunse sub scândurile de lemn din subsol. La ce i-ar mai folosi aceste bijuterii țareviciului acum? Se gândește la prietenii ei, șobolanii cu ochi rotunzi care s-au îngrășat din proviziile furate. Se gândește la ambra cenușie, mulțumită că i-a dus o mare parte țareviciului. Mai mult decât orice, se gândește la portretul ei de pe șemineu, din salonul de la etaj, un dar pe care Avram i l-a făcut din dragoste. Îi va fi dor de el.

Tăcerea e spartă de o explozie de flăcări aurii, uleioase, care scaldă împrejurimile într-o lumină vie. Tufișurile trosnesc, pisicile urlă, păsările țipă și veveriţele jelesc. Un stol de păsări iese dintre crengi și zboară deasupra, dezorientat de fumul mirositor și de flăcările care dansează și șuieră maiestuos.

Fluturii ei, ale căror aripi sunt curcubeie de culori livide, se ridică la înălțimi inaccesibile și dispar. Oare chiar au plecat fluturii ei? Au plecat fără să-și ia rămas-bun? Apoi Daria îi vede ieșind dintr-un nor care plutește jos, ca un roi de fulgi albi de zăpadă plutind spre ea, oprindu-se pe gulerul ei de hermină, acoperindu-i brațele, umerii, încoronându-i părul și revărsându-se ca o cascadă pe buclele ei, ca un voal de mireasă.

Micul Servitor e uimit să vadă hotărârea cu care focul pare să mănânce totul din cale. Voia să aprindă un mic foc de tabără la care să se încălzească, dar bestia de flăcări pe care a trezit-o pare să aibă propria-i voință, se răspândește în toate direcțiile, e de neoprit.

Își aruncă pătura asupra flăcărilor și o ia la fugă spre oraș.

Daria îl urmărește cum aleargă către Ekaterinburg, un oraș din ciment și beton, un oraș al rușinii, ai cărui locuitori suferă de amnezie colectivă și pornesc iar și iar războaie civile fără sens, care vor devasta totul secole de-acum înainte.

Străinii, cu pelerinele lor grațioase ca niște aripi diafane, continuă să se plimbe prin grădină, de parcă le-ar face plăcere să vadă vlăstarii arzând, mestecenii în flăcări, rugul pe care arde fiecare binecuvântare, fiecare păcat.

Daria își ridică valiza, iese la vedere și strigă:

– Cine sunteți?

Cei doi îi fac semn și se îndreaptă spre flăcări. Mânecile și mantalele lor flutură, răspândind o căldură delicioasă înspre ea. Una dintre siluete își ridică mâna și face un gest cu palma deschisă. Cealaltă își dă voalul la o parte cu o mișcare fluidă. Daria recunoaște chipul mamei sale, care privește flăcările plină de uimire, și zâmbetul cald al tatălui său. Se iau de mână și intră în flăcări.

O briză delicioasă mângâie obrajii Dariei, de parcă focul a deschis o ușă. Ezită, nu știe ce va găsi de cealaltă parte, dacă va fi mai bine sau mai rău decât ceea ce lasă în urmă. Rasputin i-a prezis că se va întoarce iar și iar până când își va fi răscumpărat păcatul comis în cealaltă viață. Oare a făcut-o? L-a lăsat pe Alexei de izbeliște? Nu știe.

Daria își deschide poșeta și caută înăuntru după bani. Are destui cât să cumpere un bilet de tren până la Biaroza. Își ridică valiza și face cu mâna un semn de rămas-bun către părinții ei.

Și atunci apare el. Avram Bensheimer. Invocat parcă de o incantație. Pornește spre ea cu pașii lui ca de felină, care sfidează gravitația, o privește cu ochii lui verzi, înalt, sfidător, așa cum l-a văzut pentru prima oară în tribunalul din Petrograd. Părul îi ajunge până la umeri și are culorile paletei sale de vopseluri. În clipa în care o vede, zâmbește strâmb. Se apropie, o salută dând din cap, arată către verigheta cu pietre de opal pe care o poartă pe deget și îi promite că de data asta lucrurile vor sta altfel și că nu va pierde ultima lui șansă de a fi împreună cu ea.

Nota autoarei

Când am început să lucrez la primele mele două cărți, *Harem* și *Curtezane*, nu știam cum și unde va începe povestea și nici cum și unde se va termina. Cu toate acestea, îmi cunoșteam îndeaproape personajele principale, felul în care arătau, ce le plăcea și ce nu, calitățile și slăbiciunile, precum și excentricitățile lor. Știam de asemenea că sunt persoane hotărâte, chiar dacă nici măcar eu nu știam cât de tenace aveau să devină până la urmă. Am fost binecuvântată cu rude dintre cele mai diverse și mai excentrice, bunici, mătuși, unchi, veri și prieteni, așa că am strâns o adevărată comoară de tipologii, trăsături care aveau să-și găsească locul în firile protagoniștilor mei, atât bărbați, cât și femei, și care m-au condus apoi prin suișurile și coborâșurile vieții lor, luându-mă prin surprindere la fiecare pagină. Iar eu am savurat pe deplin elementul-surpriză, neștiind ce vor face personajele mele mai departe și cum se va desfășura povestea lor.

Dar cartea aceasta a fost scrisă cu totul altfel.

Am făcut cunoștință cu oasele frânte, arse și mâncate de acid ale protagoniștilor mei, ultimii Romanovi, pe 18 iulie 1991, după dizolvarea Uniunii Sovietice și căderea comunismului. Inaugurarea perestroikăi lui Gorbaciov și politica de deschidere au permis guvernului rus să anunțe lumii întregi că rămășițele pământești ale Romanovilor fuseseră descoperite după șaptezeci și trei de ani. Însă misterul care înconjura executarea de către bolșevici a țarului Nicolae al II-lea, țarinei Alexandra și celor cinci copii ai lor a rămas nerezolvat. Au fost exhumate atunci aproximativ 1 000 de fragmente de oase, dar nu au fost descoperite decât nouă cranii. Pe de altă parte, în beciul conacului Ipatiev din Ekaterinburg au fost uciși unsprezece oameni – familia

Romanov și patru servitori. Oamenii de știință ruși au început apoi lungul proces de reconstituire a scheletelor. Testele inițiale au determinat că lipseau trupurile marii ducese Maria și al țareviciului Alexei. O altă echipă de experți criminaliști, de data asta americani, a venit în Ekaterinburg în 1992 pentru a analiza mostrele dentare și osoase. De această dată s-a ajuns la concluzia că fata care lipsea era Anastasia. Pentru a confirma acest lucru, un specialist rus în ADN a dus câteva oase în Marea Britanie pentru a fi testate genetic. ADN-ul mitocondrial – transmis doar pe cale maternă și manifestând diferențe mari de la o familie la alta – din rămășițele țarinei și ale celor trei copii a fost comparat cu cel al prințului Philip, duce de Edinburgh, a cărui bunică maternă, prințesa Viktoria de Hessa, era sora Alexandrei. ADN-ul acesta, mitocondrial, al celor doi s-a dovedit a fi identic.

Am fost captivată atunci de fiecare nou detaliu, de fiecare întrebare nou apărută. De ce țarul nu se îngrijea de dinții săi, în timp ce țarina avea coroane de porțelan? Cine fusese acest bărbat cu sânge rece, Iakov Iurovski, călăul bolșevic care a lăsat un bilet în care descrie nu doar execuțiile, ci și detaliile sângeroase ale distrugerii cadavrelor? Cum și de ce s-a bucurat Grigori Rasputin, cunoscut drept călugărul nebun, de un asemenea prestigiu la curtea imperială? Era el oare un om al lui Dumnezeu sau un vrăjitor? E adevărat că el a provocat căderea dinastiei Romanov, care dura de trei sute de ani? Dar întrebarea care mă apăsa cel mai mult era misterul trupului care lipsea, al țareviciului Alexei Nikolaevici. Supraviețuise el oare? Și dacă da, ar fi putut reinstaura dinastia Romanov?

Aceasta a fost sămânța ademenitoare care a rodit în cartea de față. Am introdus propriile mele personaje fictive, cum e și Daria Borisovna, printre figurile mărețe ale istoriei. Am întreprins cercetări extinse și i-am cunoscut îndeaproape pe țarul Nicolae al II-lea și pe țarina Alexandra Feodorovna, pe cele patru mari ducese și pe Alexei, moștenitorul suferind de hemofilie al tronului. Am aflat că Alexandra și Nicolae se iubeau foarte mult, fapt care se poate să fi fost un alt motiv al destinului lor tragic. Am văzut cum suferința singurului lor fiu a afectat nu doar viețile lor particulare, ci și viitorul politic al Rusiei și chiar al lumii întregi. Scopul meu în această carte a fost să-i ofer cititorului înțelegerea profundă a unei curți decadente, a cărei viață

este învăluită în mituri, superstiții și tăgăduire, pe fundalul uneia dintre cele mai tumultuoase epoci politice din istoria Rusiei – ani întregi de frământări sociale, revoluții în lanț, Războiul Ruso-Japonez, Primul Război Mondial și Revoluția Bolșevică.

Mulţumiri

Întâi de toate, vreau să-i mulțumesc din adâncul inimii lui Nader, ale cărui sprijin nemărginit, răbdare, iubire și înțelegere sunt esențiale pentru toate laturile carierei mele. Lui Carolyn, Negin și David, Leilei, lui Adam, Hannah și Macabee, stelele mele strălucitoare, care sunt alături de mine de fiecare dată când mă opresc să-mi trag sufletul. Vă sunt recunoscătoare pentru iubirea, încurajările și sprijinul vostru necondiționat.

Îi sunt recunoscătoare în special Annei Ghosh, agenta mea, care a crezut în mine și a perseverat. Înțelepciunea, inspirația și îndrumările excepționale ale Shanei Drehs, minunatul meu redactor, au îmbunătățit toate aspectele cărții mele. Îți mulțumesc, Shana. Gratitudinea mea se îndreaptă și către Dominique Raccah, ale cărei viziune și respect pentru scriitură energizează industria cărții. Un milion de mulțumiri echipei care a realizat cartea: lui Ed Curtis, Heather Hall și Beth Pehlke.

Îi sunt recunoscătoare din inimă Marcelei Landres pentru sfaturile, opiniile, încurajările și prietenia ei constantă de-a lungul tuturor suișurilor și coborâșurilor pe care le-am trecut împreună.

Ca întotdeauna, nu am cuvinte să-mi exprim eterna recunoștință față de generoșii mei prieteni și colegi Paula Shtrum, Maureen Connell, Joan Goldsmith Gurfield, Leslie Monsour și Alex Kivowitz, care au citit și recitit fiecare ciornă și pe al cărui feedback de neprețuit m-am bazat an după an.

Deși scrisul e un proces solitar, pentru a termina o carte ai nevoie de sprijinul unei armate întregi de rude, prieteni și colegi. Am norocul de a mă bucura de un asemenea sprijin din partea frumoasei mele mame, Parvin Levy, și a dragilor mei frați, Ora, Nora, Laura, David și Sol. Vă mulțumesc! Tatăl meu, Sion,

binecuvântată fie-i amintirea, mă încurajează în continuare prin prezența sa extraordinară.

Le mulțumesc din inimă și în mod special dragei mele prietene Ann Kirsch și mentorului meu Jonathan Kirsch. Prietenia pe care mi-ați oferit-o și îndrumările voastre constante mi-au îmbogățit viața în multe feluri. Le sunt datoare lui John Schatzel, Litei Weissman, lui Judith Parlarz, Pierei Klein, lui Megan U. Beatie și Lynn Goldberg, care mi-au netezit calea, mi-au făcut călătoria mai ușoară și au asigurat în cele din urmă succesul cărții mele.